II СЕССИЯ VII ШАҚЫРЫЛЫМ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫ
ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ
(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

МАЗМҰНЫ

Кіріспе 4

I. Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты қызметінің қысқаша қорытындылары 9

II. Жетінші шақырылған Қазақстан Республикасы Парламентінің екінші сессиядағы заң шығарушылық қызметі 14
Жетінші шақырылған Қазақстан Республикасы Парламентінің екінші сессиясында қабылданған заңдардың тізбесі 15

III. Сенатта заң жобаларын қарау қорытындылары туралы 26
3.1. Сенаттың тұрақты комитеттері бойынша заң жобалары туралы ақпарат 28
3.1.1. Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті 28
3.1.2. Қаржы және бюджет комитеті 48
3.1.3. Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті 69
3.1.4. Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті 77
3.1.5. Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті 101
3.1.6. Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті 114

IV. Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарының бастамашылығымен әзірленген заң жобалары 119

V. Сенат комитеттері өткізген іс-шаралар 126

VI. Сенаттың іс-шараларында қабылданған ұсынымдар 140

VII. Сенаттың халықаралық ынтымақтастығы 183

VIII. Қоғаммен және БАҚ-пен байланыс 186

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаев 2022 жылғы 16 наурыздағы **«Жаңа Қазақстан: жаңару мен жаңғыру жолы»** атты халыққа Жолдауында еліміздің саяси жүйесін сапалы трансформациялауға бағытталған ауқымды конституциялық реформаға бастамашылық жасады.

Мемлекет басшысы саяси өзгерістердің негізгі мақсаты **суперпрезиденттіктен күшті Парламенті бар президенттік басқару нысанына көшу** екенін атап өтті.

Конституциялық реформа Қазақстан Республикасының Президенті болып сайланған сәттен бастап Қ.К. Тоқаев жүйелі түрде жүргізіп келе жатқан жаңғырту бағытын жалғастырып келеді. **«Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін үкімет»** мемлекеттік құрылысының формуласы Қ.К. Тоқаевтың Сайлауалды бағдарламасында 2019 жылы ұсынылған болатын. Сол кезде Мемлекет басшысы қоғамдық дамудың аса маңызды мәселелері референдумдар негізінде шешілуге тиіс екенін айтқан болатын.

2022 жылғы 5 маусымда **республикалық референдумда Конституцияға енгізілген түзетулер үшін** сайлаушылардың 77%-дан астамы дауыс берді. Дауыс беру нәтижелері халықтың бірлігін және Мемлекет басшысы жүргізіп отырған демократиялық өзгерістерді қолдайтындығын көрсетті.

Конституциялық өзгерістердің ауқымы Қазақстан тарихындағы жаңа кезеңнің басталуы туралы – **екінші республикаға көшу** туралы айтуға мүмкіндік береді. Республикалық референдумда бекітілген **түзетулер Конституция баптарының үштен бірін қозғайды.** Реформа адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау жүйесін нығайтуға, азаматтардың саяси процестерге қатысуын кеңейтуге, билік институттарының транспоренттігі мен тиімділігін арттыруға бағытталған.

Азаматтардың құқықтарын қорғау тетіктері нығайтылуда. Өлім жазасы мүлдем жойылды. Конституциялық Кеңестің орнына Конституциялық Сот құрылады. Конституциялық құқықтары мен бостандықтарына тікелей әсер еткен әрбір азамат Конституциялық Сотқа жүгіну құқығына ие болады. Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің және басқа да құқық қорғау институттарының конституциялық-құқықтық мәртебесі күшейтілді.

Өкілді органдарды құру тәртібі демократияландырылуда. Конституцияға енгізілген түзетулер Мәжілісті қалыптастырудың аралас пропорционалды-мажоритарлық моделіне көшуді бекітті. Мемлекет басшысы Мәжіліс депутаттарының 70%-ын партиялық тізімдер бойынша, 30%-ын бір мандатты округтер бойынша сайлауды ұсынды.

Қазақстан халқы Ассамблеясының квотасы Сенатқа беріледі. Сенаттағы президенттік квота 15-тен 10 депутаттық мандатқа дейін қысқарады,

оның 5-еуі Қазақстан халқы Ассамблеясының ұсыныстарын ескере отырып тағайындалатын болады. Сенатқа Конституциялық Соттың және Жоғары Сот Кеңесінің төрағалары қызметіне кандидатураларды келісу жөніндегі өкілеттік берілді. Аумақтық қағидат бойынша құрылған Сенат өнірлерді, қоғамдық маңызды мүдделерді білдіреді және елдің саяси жүйесінде маңызды біріктіруші және тұрақтандырушы рөл атқарады.

Конституцияға енгізілген түзетулер шектелу және тепе-теңдік теңгерімдік жүйесін нығайтып, Президент пен биліктің басқа да тармақтарының өкілеттіктерін теңдестірді. Жаңартылған Конституцияда Президенттің саяси партияларға мүше болуына тыйым салынған. Сондай-ақ, Конституциялық Соттың төрағалары мен судьялары, Орталық сайлау комиссиясының, Республиканың Жоғары аудиторлық палатаның төрағалары мен мүшелері, өңірлердің әкімдері партияларда болмауға тиіс, бұл оларға саяси ықпал ету мүмкіндігін шектейді. Президенттің жақын туыстарына мемлекеттік органдарда және квазимемлекеттік сектор субъектілерінде басшы лауазымдарды атқаруға тыйым салынады. Республика Президенті мәслихаттар дауыс беретін өңір әкімі қызметіне кемінде екі кандидатура ұсынуға тиіс екендігі анықталды. Президенттің облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана әкімдерінің актілерінің күшін жою немесе тоқтата тұру, аудандар мен облыстық маңызы бар қалалардың, қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, ауылдың, кенттің, ауылдық округтің әкімдерін қызметінен босату құқығы алып тасталды.

Мемлекет басшысы «Жаңа Қазақстан: жаңару мен жаңғыру жолы» Жолдауында **заңнамаға тиісті өзгерістер енгізу арқылы жүзеге асырылатын жаңғырту реформаларының басқа да маңызды бағыттарын** атап өтті.

Атап айтқанда, Мәжілісті қалыптастыру тәртібінің өзгеруімен қатар аралас модельді облыстар мен республикалық маңызы бар қалалар **мәслихаттарының сайлауында** енгізу көзделеді. Аудандар мен облыстық маңызы бар қалалар мәслихаттарын сайлауды толығымен мажоритарлық негізде өткізу ұсынылады. **Жергілікті өзін-өзі басқару институттарын нығайту** жалғасын табады, өңірлерді қаржыландыру жүйесі қайта қаралады. Атап айтқанда, Мемлекет басшысы халықаралық тәжірибеге сәйкес жергілікті өзін-өзі басқару органдарын **тікелей қаржыландыру тетігін** енгізуді ұсынды.

Партиялық-саяси саланы дамыту мақсатында **саяси партияларды тіркеуге қойылатын талаптар**, оның ішінде мүшелерінің ең аз саны 20-дан 5 мың адамға дейін төмендетілетін болады. Ел Президенті сайлау науқанына қатысушылардың барлығының қаржылық ашықтығын қамтамасыз етуге, байқаушылар қызметін заңнамалық ресімдеуге, сайлаушылардың бірыңғай электрондық дерекқорын құруға қатысты **сайлау процесін жаңғырту** жөнінде бастамалар көтерді.

Мемлекет басшысы **алқабилер сотының** қарауына жататын істердің санаттарын кеңейтуді ұсынды, бұл қоғам тарапынан сот жүйесіне деген сенімге ықпал етеді. Қазіргі уақытта ел Президентінің тапсырмасы бойынша **сот және құқық қорғау жүйелерін одан әрі реформалау бойынша ұсыныстар дайындалуда**, оларды ағымдағы жылдың қыркүйегінде жариялау жоспарланып отыр.

Мемлекет басшысы айтқандай, Конституцияға түзетулерді қабылдау – бұл жаңа Қазақстанды құру жөніндегі ауқымды жұмыстың бастамасы ғана, **саяси және экономикалық реформалардың үйлесімді үндесуі** оның іргетасы болуға тиіс.

Ел Президентінің тапсырмасы бойынша қазіргі уақытта экономиканы нақты әртараптандыруды, кірістерді әділ бөлуді, сапалы жұмыс орындарын құруды, барлық азаматтардың өмір сүру деңгейін арттыруды қамтамасыз етуге тиісті **Жаңа экономикалық саясат әзірленуде**. Мемлекет кәсіпкерлік бастамашылықты дамыту үшін жағдай жасауға тиіс. Заңның үстемдігі негізінде жеке меншікті, адам құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, адал бәсекелестікке кепілдік беру қажет.

Бұл ретте Мемлекет басшысы Жаңа Қазақстанның идеясын іске асыру үшін **қоғамдық және жеке құндылықтардың бүкіл жүйесін қайта жүктеу** қажет екенін, еңбекқорлық пен білімге табыну, прагматизм мен кәсіпкерлік оның өзегі болатынын атап өтті. Әркім Қазақстанның болашағы үшін жауапкершілікті сезініп, ортақ іске өз үлесін қосуы тиіс.

Елді одан әрі дамыту мәселелерін талқылау, сондай-ақ қоғамды топтастыру мақсатында Мемлекет басшысының бастамасы бойынша ағымдағы жылғы 16 маусымда **Ұлттық құрылтай** құрылды. Оның құрамына барлық өңірлердің, қоғамның түрлі топтары мен ұрпақтардың өкілдері, соның ішінде Парламент депутаттары, саяси партиялардың көшбасшылары, беделді және белсенді азаматтар кірді. Құрылтай шақыру – ежелгі дәстүр. Осындай кездесуде ата-бабаларымыз бүкіл елді біріктіретін маңызды мәселелерді талқылаған.

Ұлттық құрылтайдың алғашқы отырысы Мемлекет басшысының бастамасымен құрылған жаңа Ұлытау облысында, Жошы хан кесенесінің жанындағы киелі жерде өтті. Құрылтайға қатысушылар өз сөздерінде өзекті мәселелерді көтеріп, алдағы реформалардың іске асуы мүмкін бағыттарын ұсынды.

Ұлттық құрылтайда сөйлеген сөзінде Мемлекет басшысы **жаңғырту үдерістері жоғары қарқынмен жалғасуы тиіс** екенін айтты. Жоспарланған реформаларды жүзеге асыру үшін қажетті барлық негізгі заңдарды осы жылдың соңына дейін қабылдау маңызды.

Конституцияның жаңартылған нормаларын және Ел Президентінің басқа да бастамаларын іске асыру үшін **20-дан астам заңға өзгерістер енгізу қажет,** оның ішінде «Қазақстан Республикасының Президенті туралы», «Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы», «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен

судьяларының мәртебесі туралы», «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңдарға, «Саяси партиялар туралы», «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы», «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы», «Аудиторлық қызмет туралы» заңдарға және т.б. «Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы», «Қазақстан Республикасындағы конституциялық сот ісін жүргізу туралы», «Қазақстан Республикасының Жоғары аудиторлық палатасы туралы» және т. б. **жаңа заңдар қабылдау талап етіледі**.

Мемлекет басшысының жаңғыртуды көздейтін күн тәртібін заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының жұмысындағы негізгі басымдық болып табылады.

VII шақырылымдағы Қазақстан Республикасының Парламенті II сессия барысында түрлі салалардағы заңнаманы жетілдіруге бағытталған **78 заңнамалық актіқабылдады.** Сессия аясында депутаттар өз бетінше 19 заң жобасына бастама жасады. Үкіметке және басқа да мемлекеттік органдарға **140 депутаттық сауал** жолданды, онда халықты толғандыратын өзекті мәселелер көтеріледі.

Біріншіден, Мемлекет басшысы бастамашылық жасаған жаңғырту реформаларын іске асыру шеңберінде «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» заң қабылданды, әйелдерге, жастарға және мүгедектігі бар адамдарға арналған квоталарды міндетті түрде партиялық тізімдерде ғана емес, сондай-ақ Мәжілісте депутаттық мандаттарды бөлу кезінде де есепке алуға, өлім жазасын жоюға, мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлуге, құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасындағы жауапкершілік аймақтарын шектеуге, волонтерлікті дамытуға және т.б. бағытталған заңнамаға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Екіншіден, сессия барысында сенаторлардың жұмысының негізгі бағыттарының бірі **халықтың әл-ауқатын арттыруға** бағытталған міндеттерді шешу болды. Осыған сәйкес азаматтардың осал санаттарын әлеуметтік қорғауға, дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етуді жақсартуға, мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын арттыруға, балалардың құқықтарын қорғауға, әскери қызметшілердің тұрғын үй жағдайларын жақсартуға, қаржы пирамидаларына қарсы іс-қимылға және т.б. бағытталған бірқатар заңдарға өзгерістер енгізілді.

2022 жылғы 20 мамырда Сенатта **«Жаңа Қазақстан: жастар және жаңғырту» тақырыбында парламенттік тыңдау өтті**. Парламенттік тыңдау барысында жұмыспен қамтуды қолдау шаралары, кәсіптік оқыту және жастарды тұрғын үймен қамтамасыз ету мәселелері талқыланды.

2022 жылғы 29 мамырда сенаторлар Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары **Е.Л. Тоғжановтың және Үкіметтің басқа да мүшелерінің қатысуымен Халықтың табысын арттырудың 2025 жылға дейінгі бағдарламасы бойынша Кешенді жоспарды** егжей-тегжейлі қарап, осы жұмысты қалай күшейту керектігі жөнінде

бірқатар ұсыныстар енгізді. Бағдарлама Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес әзірленді және жұмыс орындарын құруды, оның ішінде халықтың осал санаттары үшін жұмыс орындарын құруды, проблемалық қарыз алушылардың мәселелерін шешуді және т.б. көздейді.

Үшіншіден, ұлттық экономиканың дамуын қолдау мақсатында **«Өнеркәсіптік саясат туралы»** заң қабылданды. Салық кодексіне, кәсіпкерлік қызмет саласындағы жаңа реттеушілік саясат, бәсекелестікті дамыту, мемлекеттік сатып алуды жетілдіру мәселелері бойынша, қаржы секторын дамыту, электр энергетикасы мен энергия үнемдеу, инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды дамыту және т.б. мәселелері бойынша заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

2021 жылғы 3 желтоқсанда «**Ауыл шаруашылығын дамытудың өзекті мәселелері мен перспективалары» тақырыбында Парламенттік тыңдау өткізілді.**

Сіздердің назарларыңызға ұсынылып отырған жинақта Парламенттің VII шақырылымының II сессиясы басталғаннан бергі уақыт аралығындағы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты қызметінің барлық бағыттары бойынша толыққанды ақпарат ұсынылған.

I. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ ҚЫСҚАША ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

ПАРЛАМЕНТ ПАЛАТАЛАРЫНЫҢ БІРЛЕСКЕН ОТЫРЫСЫ

2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым аралығында **4 Парламент Палаталарының бірлескен отырысы** өтті.

СЕНАТТЫҢ ОТЫРЫСТАРЫ

Палата отырысын Сенат Төрағасы шақырады.

Отырыстың күн тәртібі Сенат Бюросында алдын ала қаралады және Палатаның отырысында Палата депутаттары жалпы санының көпшілік даусымен ашық дауыс беру арқылы бекітіледі.

2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым аралығында **Сенаттың 42 отырысы** өткізіліп, **148 мәселе қаралды.**

БЮРОНЫҢ ОТЫРЫСТАРЫ

Сенаттың Бюросы Сенат Төрағасының жанындағы Парламент Сенатының үйлестіруші органы болып табылады.

Сенат Бюросының отырыстарын Сенат Төрағасы шақырады.

2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым аралығында **Бюроның 30 отырысы** өткізіліп, **116 мәселе қаралды.**

ТҰРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІ

(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

Тұрақты комитеттер өз құзыретінің мәселелері бойынша қызмет нысандары мен әдістерін таңдауға ерікті, мемлекеттік органдармен және қоғамдық бірлестіктермен өзара іс-қимыл жасайды, қоғамдық пікірді зерделейді және ескеріп отырады.

Тұрақты комитеттердің отырыстары қажеттілігіне қарай, бірақ айына кемінде екі рет өткізіледі.

Бас комитет ретінде қаралған заң жобалары:

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті	20
Қаржы және бюджет комитеті	15+Есеп
Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	10
Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті	17
Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті	9
Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті	7+1
Барлығы:	**78+1 +Есеп**

Заң жобалары бойынша Комитет отырыстары (оның ішінде кеңейтілген отырыстары)

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті	49 (17)
Қаржы және бюджет комитеті	71 (23)
Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	36 (7)
Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті	52 (25)
Әлеуметтік мәдени даму және ғылым комитеті	34 (15)
Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті	34 (6)
Барлығы:	**276 (93)**

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛДАР

(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

Депутаттық сұрау салу Парламент Палаталарының бірлескен және бөлек отырыстарында депутаттың мемлекеттік органдардың лауазымды тұлғаларына осы органның немесе лауазымды тұлғаның құзыретіне кіретін мәселелер жөнінде Парламент сессиясында негізделген түсініктеме беруін немесе өз көзқарасын баяндауын ресми сұраған талабы болып табылады.

Парламент депутатының Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі мен Үкімет мүшелеріне, Ұлттық Банкі Төрағасына, Орталық сайлау комиссиясының Төрағасы мен мүшелеріне,

Бас Прокурорына, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Төрағасына, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің Төрағасы мен мүшелеріне сұрау салуға құқығы бар. Бұл ретте, Бас Прокурорға не құқық қорғау органдарының және арнаулы мемлекеттік органдардың бірінші басшыларына жолданған сауал қылмыстық қудалау функцияларын жүзеге асыруға байланысты мәселелерге қатысты бола алмайды. Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Төрағасына салынған сұрау Палаталардың жабық отырысында қаралады.

2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым кезеңінде Сенат депутаттары **140 сауал** жолдады.

Жолданған депутаттық сауалдар:

Қазақстан Республикасының Премьер-Министріне	116
Қазақстан Республикасының Премьер-Министрінің бірінші орынбасарына	2
Қазақстан Республикасының Премьер-Министрінің орынбасарларына	16
Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министріне	1
Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министріне	1
Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министріне	1
Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетіне	1
Қазақстан Республикасы Ішкі істер министріне	1
Қазақстан Республикасы Қорғаныс министріне	1
Барлығы:	**140**

АЗАМАТТАРДЫҢ СЕНАТҚА КЕЛІП ТҮСКЕН ХАТ-ХАБАРЛАРЫ МЕН ӨТІНІШТЕРІНЕ ШОЛУ

(2022 жылғы 28 маусым бойынша)

1. Сенатқа келіп түскен хат-хабарлар саны	**11136**
оның ішінде:	
қызметтік хат-хабар	4864
жеке және заңды тұлғалардың өтініштері	5812
өтініштерге жауап	460
2. Жіберілген хат-хабардың саны	**7986**
оның ішінде:	
электронндық түрде	4812
е-Өтініш бойынша	1552
қағаз түрде	1622

Осы кезеңде Сенатқа келіп түскен өтініштер негізінен келесі мәселелерге қатысты - 5812:

құқық қорғау органдарының, соттардың және т.б мәселелері	2184
қаржы, банк қызметі, несие мәселелері	155
заңдар және заң жобаларына ұсыныстар	130
әлеуметтік сипаттағы мәселелер (зейнетақымен қамсыздандыру, жеңілдіктер беру, өтемақы мен жәрдемақы төлеу, қандастар)	365
экономика, кәсіпкерлік мәселелері (сақтандыру, энергиямен, газбен қамтамасыз ету, теміржол, су және авиакөлік, тұрғын үй, үлескерлер, тұрғын үй салуға жер телімін бөлу мәселелері, т.б.)	347
лауазымды адамдардың заңсыз іс-қимылдары, сыбайлас жемқорлық, мемлекеттік органдардың әрекеті	800
денсаулық сақтау мәселесі	392
білім беру, мәдениет, мемлекеттік тіл мәселелері	240
тұрғын үй, тасымалдау және коммуникация мәселелері	110
ауыл шаруашылығы, жер, халық тұрмысы, тұрғын-жай мәселелері	159
қоршаған ортаны қорғау экология мәселелері	42
ақпараттандыру, цифрландыру байланыстары, БАҚ мәселелері	48
басқа мәселелер (жеке қабылдау, кездесулер, қызметтер, т.б.)	840
Барлығы:	**5812**

Өтініштердің басым көпшілігі келесі депутаттарға келіп түскен:

Өтініштердің басым көпшілігі Сенат Төрағасының атына – 2744, В.В. Волковқа – 324, А.Ш. Әлназароваға – 114, Ә.С. Құртаевқа – 44, М.А. Құл-Мұхаммедқа – 43, М. Бақтияруұлына – 38 келіп түсті.

Сенат Төрағасының атына	2744
Волков В.В.	324
Әлназарова А.Ш.	114
Құртаев Ә.С.	44
Құл-Мұхаммед М.А.	43
Бақтияруұлы М	38
Басқа депутаттарға	2505
Барлығы:	**5812**

Өңірлер бойынша өтініштердің басым көпшілігі:

Өтініштердің басым көпшілігі Алматы қаласынан – 1771, Нұр-Сұлтан қаласынан – 778, Алматы обласынан – 675, Шымкент қаласынан – 323; Қарағанды облысынан –296, Маңғыстау облысынан – 229, Атырау облысынан - 244 келіп түсті.

Ақмола облысы	204
Ақтөбе облысы	83
Алматы облысы	675
Атырау облысы	244
ШҚО	225
Жамбыл облысы	180
БҚО	158
Қарағанды облысы	296
Қостанай облысы	177
Қызылорда облысы	107
Маңғыстау облысы	229
Павлодар облысы	66
СҚО	70
Түркістан облысы	212
Нұр-Сұлтан қаласы	778
Алматы қаласы	1771
Шымкент қаласы	323
ТМД және алыс шет елдері	14
Барлығы:	**5812**

II. ЖЕТІНШІ ШАҚЫРЫЛҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІНІҢ ЕКІНШІ СЕССИЯСЫНДАҒЫ ЗАҢ ШЫҒАРУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ

(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

1	Қазақстан Республикасының Парламенті қабылдаған заңдар	78
2	Мәжіліс мақұлдағаннан кейін Сенат қабылдаған заңдар	66
3	Мәжіліске қайтарылған заң жобалары	12
4	Сенат енгізген өзгерістермен және толықтырулармен Мәжіліс қабылдаған заңдар	12
5	Конституциялық заңдар	3
6	Дербес заңдар	7
7	Қолданыстағы заңнамаға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заңдар (оның ішінде Кодекстер)	41 (8)
8	Ратификациялау туралы заңдар	27
9	Депутаттар бастамашы болған және Қазақстан Республикасының Парламенті қабылдаған заң жобалары	19
10	Қазақстан Республикасының Үкіметі бастамашы болған және Қазақстан Республикасының Парламенті қабылдаған заң жобалары	59

ЖЕТІНШІ ШАҚЫРЫЛҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІНІҢ ЕКІНШІ СЕССИЯСЫНДА ҚАБЫЛДАНҒАН ЗАҢДАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ЗАҢДАР

1	«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы.
2	Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
3	«Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы.

ДЕРБЕС ЗАҢДАР

1	Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2022 – 2024 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы.
2	2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы.
3	Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің отыз жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы.
4	Өнеркәсіптік саясат туралы.
5	Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы.
6	Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы.
7	Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігі туралы.

ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ЗАҢНАМАЛЫҚ АКТІЛЕРГЕ ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ ЗАҢДАР

1	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
2	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі, қорғаныс және ғылымды қаржыландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.

3	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
4	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
5	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
6	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат және діни қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
7	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
8	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
9	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
10	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
11	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы.
12	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасында өкілеттіктердің және жауапкершілік аясының аражігін ажырата отырып, үш буынды модельді ендіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
13	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.

14	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару, екінші деңгейдегі банктердің кепілдік саясатын, бағалау қызметін реттеуді және атқарушылық іс жүргізуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
15	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік қызмет саласында жаңа реттеушілік саясатты ендіру және Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының жекелеген функцияларын қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
16	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
17	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
18	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бәсекелестікті дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
19	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сауда қызметі, биржалық сауданы дамыту және дербес деректерді қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
20	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өлім жазасын жою мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы.
21	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы.
22	«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
23	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әскери қызмет және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің тұрғын үй қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
24	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
25	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне биологиялық қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.

26	«Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2022 – 2024 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы.
27	«2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
28	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік және мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету салаларындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
29	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын реттеу мен дамыту, банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
30	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
31	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне электр энергетикасы, энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру, жер қойнауын пайдалану, жергілікті мемлекеттік басқару және мемлекеттік шекара мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
32	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне стрестік активтер нарығын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
33	Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
34	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне құқық қорғау қызметін өткеру тәртібін жетілдіру, құқық қорғау органдары, арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің және әскери қызметшілердің құқықтық және әлеуметтік қорғалуы мен жауаптылығын арттыру, ведомствоаралық үйлестіру, ішкі істер органдарының дербестігі, жекелеген қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылықты күшейту және қару айналымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.

35	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
36	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне волонтерлік қызмет, қайырымдылық, мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс, стратегиялық әріптестікті іске асыруға арналған мемлекеттік тапсырыс, үкіметтік емес ұйымдарға арналған гранттар мен сыйлықақылар, дәрілік қамтамасыз ету және әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
37	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл, сондай-ақ мемлекеттік баға реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
38	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
39	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.
40	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы.
41	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ШАРТТАР МЕН КЕЛІСІМДЕРДІ РАТИФИКАЦИЯЛАУ ТУРАЛЫ ЗАҢДАР

1	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
2	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
3	Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға қоршаған ортаға трансшекаралық тұрғыдан жасалатын әсерді бағалау жөніндегі хаттаманы ратификациялау туралы.
4	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен гуманитарлық минасыздандыру инженерлік бөлімшесі туралы келісімді ратификациялау туралы.
5	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесі туралы келісімді ратификациялау туралы.
6	Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
7	Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға Каспий теңізін жерүсті көздерінен және құрлықта жүзеге асырылатын қызмет нәтижесінде ластанудан қорғау жөніндегі хаттаманы ратификациялау туралы.
8	2004 жылғы 22 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» ғарыш айлағында «Бәйтерек» ғарыш зымыран кешенін құру туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
9	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы.
10	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы.
11	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы тәжік-ауған шекарасына іргелес аудандарда қауіпсіздікті қамтамасыз етуде әскери-техникалық жәрдем көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы.

12	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Минералдық тыңайтқыштар шығару зауытын салу және пайдалану» жобасын іске асыру туралы келісімді ратификациялау туралы.
13	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Әуе қатынасы туралы келісімді ратификациялау туралы.
14	Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілерін жасау және қолдану жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы.
15	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы халықаралық салық тәртібін жетілдіру туралы келісімді ратификациялау туралы.
16	2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа (Еуразиялық экономикалық одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру бөлігінде) өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
17	Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы әскери ынтымақтастық туралы шартты ратификациялау туралы.
18	2014 жылғы 12 қарашадағы Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
19	Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы қауіпті қалдықтарды трансшекаралық өткізу туралы келісімді ратификациялау туралы.
20	Дербес деректер алмасу саласындағы әкімшілік мәселелер бойынша өзара құқықтық көмек туралы келісімді ратификациялау туралы.
21	Толық емес жұмыс уақыты жағдайларындағы жұмыс туралы конвенцияны (175-конвенция) ратификациялау туралы.
22	Біріккен Ұлттар Ұйымының медиация нәтижесінде қол жеткізілген халықаралық татуласу келісімдері туралы конвенциясын ратификациялау туралы.
23	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түркі Академиясы арасындағы Түркі Академиясын орналастырудың шарттары мен тәртібі туралы келісімді ратификациялау туралы.

24	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Ядролық материалдарды, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбаудағы өзара іс-қимыл жөніндегі келісімді ратификациялау туралы.
25	1992 жылғы 13 наурыздағы Салық саясатының келісілген принциптері туралы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер үкіметтері арасындағы келісімнің қолданысын тоқтату туралы хаттаманы ратификациялау туралы.
26	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Армения Республикасының Үкіметі арасындағы Армения Республикасына мұнай өнімдерін беру саласындағы сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы.
27	Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы Орталық Азия өңірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде әскери-техникалық жәрдем көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы.

ДЕПУТАТТАР БАСТАМАШЫ БОЛҒАН ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПАРЛАМЕНТІ ҚАБЫЛДАҒАН ЗАҢ ЖОБАЛАРЫ

1	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Симонов С.А., Бойчин А.В., Жамалов А.М., Смирнова И.В., Лукин А.И., Перепечина О.В., Қылышбаев Н.Н.).
2	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Перепечина О.В., Дүйсембаев Ғ.И., Симонов С.А., Жамалов А.М.).
3	«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы (Бекжанов Б.А., Имашева С.В., Раззақ Н.Р., Сафинов Қ.Б., Сүлеймен Л.Ж.).
4	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Бекжанов Б.А., Имашева С.В., Раззақ Н.Р., Сафинов Қ.Б., Сүлеймен Л.Ж.).

5	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Сафинов Қ.Б., Сүлеймен Л.Ж., Кесебаева Б.Т., Имашева С.В.).
6	Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы (Шәкіров А.О., Құл-Мұхаммед М.А., Қожамжаров Қ.П., Құспан А.С., Унжакова И.С.).
7	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Шәкіров А.О., Құл-Мұхаммед М.А., Қожамжаров Қ.П., Құспан А.С., Унжакова И.С.).
8	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы (Шәкіров А.О., Құл-Мұхаммед М.А., Қожамжаров Қ.П., Құспан А.С., Унжакова И.С.).
9	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Шәкіров А.О., Құл-Мұхаммед М.А., Қожамжаров Қ.П., Құспан А.С., Унжакова И.С.).
10	«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Құспан А.С., Сүлейменова З.Б., Құл-Мұхаммед М.А.).
11	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Мәжіліс депутаттары және Бақтияруұлы М., Қылышбаев Н.Н., Мамытбеков Е.Қ., Нұржігітова Д.Ө., Сүлеймен Л.Ж.).
12	«Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы (Бекжанов Б.А., Елюбаев М.С., Нуркина А.К., Сүлеймен Л.Ж.).
13	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік және мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету салаларындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Бижанова Г.Қ., Бычкова С.Ф., Айтпаева С.М, Волков В.В.).
14	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Альназарова А.Ш., Булавкина О.А., Бейсенбаев Е.С, Закиева Д.Б., Карплюк С.А., Павловец Л.П, Рысбекова Л.Т, Сұлтанов Е.Х.).

15	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Бижанова Г.Қ., Қожахметов А.Т., Нуркина А.К., Айтпаева С.М., Лукин А.И.).
16	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл, сондай-ақ мемлекеттік баға реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Симонов С.А., Бойчин А.В., Жамалов А.М., Лукин А.И., Мәкежанов С.А.).
17	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Симонов С.А., Бойчин А.В., Жамалов А.М., Лукин А.И., Мәкежанов С.А.).
18	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (Құсайынов М.Ә., Әлімбаев Д.К., Ли Ю.В., Лукин А.И.).
19	Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы (Құсайынов М.Ә., Әлімбаев Д.К., Ли Ю.В., Лукин А.И.).

СЕНАТ ЕНГІЗГЕН ӨЗГЕРІСТЕРМЕН ЖӘНЕ ТОЛЫҚТЫРУЛАРМЕН МӘЖІЛІС ҚАБЫЛДАҒАН ЗАҢДАР

№	*Заңның атауы*	*Түзетулер саны*
1	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі, қорғаныс және ғылымды қаржыландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	15
2	2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы.	107
3	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат және діни қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	4
4	Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы.	3

5	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару, екінші деңгейдегі банктердің кепілдік саясатын, бағалау қызметін реттеуді және атқарушылық іс жүргізуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	24
6	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бәсекелестікті дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	1
7	Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	1
8	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әскери қызмет және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің тұрғын үй қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	2
9	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (депутаттар бастамашылық еткен).	6
10	«Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы.	1
11	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын реттеу мен дамыту, банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	7
12	Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне электр энергетикасы, энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру, жер қойнауын пайдалану, жергілікті мемлекеттік басқару және мемлекеттік шекара мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы.	6
	Барлығы:	**177**

III. СЕНАТТА ЗАҢ ЖОБАЛАРЫН ҚАРАУ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ ТУРАЛЫ

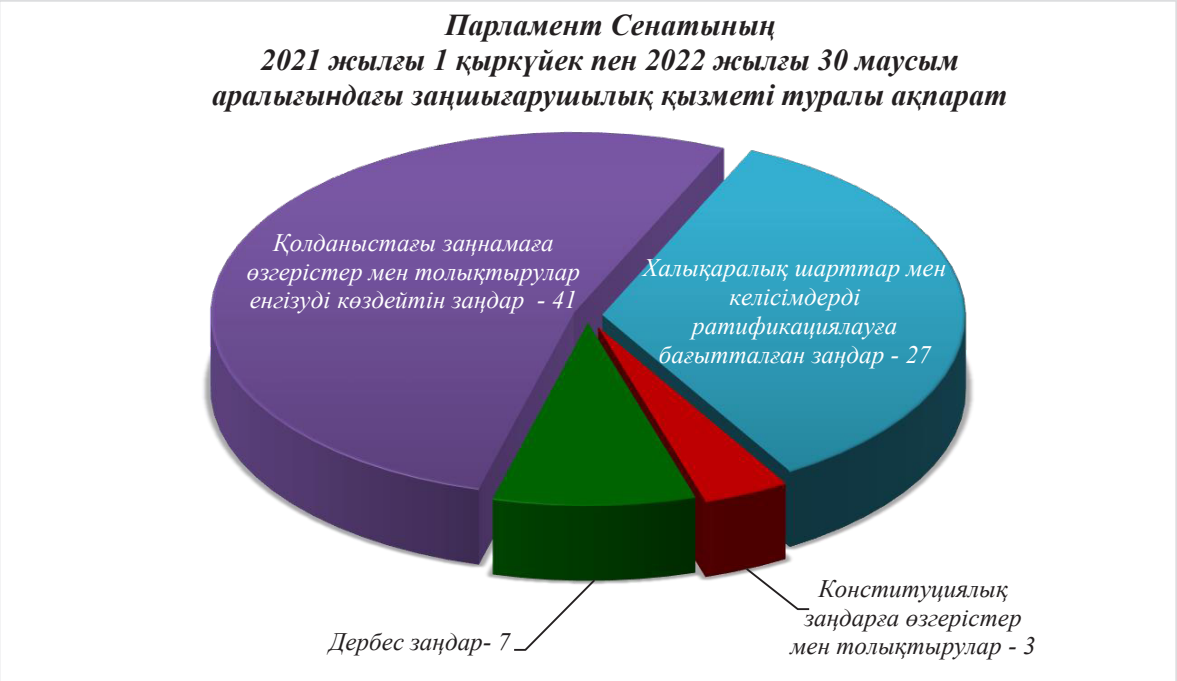
2021 жылғы 1 қыркүйек пен 2022 жылғы 30 маусым аралығында Қазақстан Республикасы Парламенті **78** заң жобасын қарап, қабылдады. Оның ішінде:

Конституциялық заңдарға өзгерістер мен толықтырулар – **3;**

дербес заңдар – **7;**

қолданыстағы заңнамаға өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейтін заңдар – **41;**

халықаралық шарттар мен келісімдерді ратификациялауға бағытталған заңдар – **27.**

Парламент Сенатында тиісті заң жобаларын қарау жөніндегі бас комитет ретінде:

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті – 20 заң жобасын;

Қаржы және бюджет комитеті – 15 заң жобасын;

Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті – 10 заң жобасын;

Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті – 17 заң жобасын;

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті – 9 заң жобасын;

Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті – 7 заң жобасын жүргізді.

Парламент Сенаты комитеттерінің заң жобаларын қарастыру бойынша жұмысы

3.1. СЕНАТЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ КОМИТЕТТЕРІ БОЙЫНША ЗАҢ ЖОБАЛАРЫ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

3.1.1. КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ЗАҢНАМА, СОТ ЖҮЙЕСІ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУ ОРГАНДАРЫ КОМИТЕТІ

1. «Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің отыз жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Айтпаева.

Заң жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметі Мемлекет басшысының «Ішкі істер органдарының 2020 жылғы 9 айдағы жедел-қызметтік жұмысының қорытындылары туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің кеңейтілген алқа отырысында берген тапсырмасын орындау үшін әзірледі.

Заң жобасының мақсаты Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің отыз жылдығына байланысты қылмыстық-құқықтық сипаттағы адамгершіліктің біржолғы актісін жасау болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеті азаматтар мен мемлекеттің қауіпсіздігіне елеулі қатер төндірмейтін қылмыс жасаған адамдарды қылмыстық жауаптылықтан және негізгі жазадан босату, жекелей анықталмаған адамдардың тобына қатысты жазаның өтелмеген бөлігін қысқарту болып табылады.

Заң жобасы рақымшылық жасауды қолданудың шарттары мен тәртібін, оны енгізу күнінен бастап 6 ай ішінде оны орындау жөніндегі мерзімдерді көздейді, сондай-ақ Үкімет пен жергілікті атқарушы органдардың тиісті шараларды іске асыру, оның ішінде босатылатын адамдарды орналастыру, жұмысқа орналастыру, емдеу, оларға әлеуметтік және өзге де көмек көрсету жөніндегі құзыретін бекітеді.

Заң жобасында рақымшылық жасау қолданылмайтын адамдар тобын айқындайтын тізбе белгіленеді.

Заң жобасын іске асырудан күтілетін нәтижелер:

- сотталған адамдарды жазадан босатуға байланысты түрме тұрғындарын азайту;
- пробациялық бақылаудағы сотталғандар санын азайту;
- әлеуметтік осал адамдар санатындағы және залалды өтеген сотталғандарға жазаның өтелмеген бөлігінің мерзімдерін қысқарту;
- қылмыстық істерді тоқтату және қылмыстық теріс қылықтар және (немесе) онша ауыр емес қылмыстар жасаған адамдарды, ауырлығы орташа қылмыстар жасаған әлеуметтік осал адамдарды қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босату.

Заң 2021 жылы 2 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

2. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Бекназаров.

Заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Сот және құқық қорғау жүйелерін реформалау жөніндегі комиссия әзірлеген сот жүйесін жетілдіру жөніндегі тәсілдерді іске асыру мақсатында әзірледі.

Заң жобасының міндеттері адам құқықтарын қорғау жөніндегі сот реформасының басым бағыттарын қамтамасыз ету, заңның үстемдігі және сот жүйесінің тәуелсіздігі болып табылады.

Заң жобасында түзетулердің екі блогы көзделген:

- судьялар корпусының кәсібилігін арттыру, сот жүйесіне құқықтың күрделі салаларында маманданған кәсіпқойларды тарту;

- судьялардың жауапкершілігі мен тәуелсіздігін арттыру және сот жүйесін қаржыландырудың жаңа моделін белгілеу.

Түзетулердің бірінші блогында құқықтың аса күрделі салаларында маманданған судья болуға кандидаттардың мамандандырылған біліктілік емтиханын тапсыруды қамтитын жеке конкурстан өтетіні көзделген.

Сот төрелігінің сапасы жөніндегі комиссия Жоғары Сот Кеңесімен алдын ала келісілгеннен кейін Жоғарғы Соттың жалпы отырысы бекітетін тиісті әдістеме негізінде судьялардың кәсіби қызметіне бағалау жүргізетін болады.

Енгізілетін өзгерістердің екінші блогы судьяны тәртіптік жазаға тарту мерзімдерін теріс қылық анықталған кезден бастап үш айдан бір жылға дейін және ол жасалған кезден бастап бір жылдан екі жылға дейін ұлғайту бөлігінде судьялардың жауапкершілігін арттыруға бағытталған түзетулерді қамтиды.

Облыстық соттардың төрағалары тәртіптік іс жүргізу материалдарын Сот жюриіне уақтылы беруді қамтамасыз ететін болады.

Республикалық бюджеттен ақша қаражатын пайыздық бөлу есебінен соттарды қаржыландырудың жаңа моделі белгіленеді. Бұл ретте қаржыландырудың деңгейлері мен бағыттарын судьялық өзін-өзі басқару органы – Жоғарғы Соттың кеңейтілген жалпы отырысы бөлетін болады. Мақсатты шығыстар бойынша бақылау жасау Есеп комитетінде қалады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер – судьялар корпусының кәсібилігін өсіру есебінен істерді қарау сапасын арттыру мәселелері бойынша сот жүйесін одан әрі жетілдіру, соттардың қаржылық тәуелсіздігін белгілеу болып табылады.

Заң 2021 жылы 9 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Бекназаров.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Сот және құқық қорғау жүйелерін реформалау жөніндегі комиссия әзірлеген сот жүйесін жетілдіру жөніндегі тәсілдерді іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарының бастамасы бойынша әзірленді.

Заң жобасының негізгі мақсаты қолданыстағы заңнаманы «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасына сәйкес келтіру болып табылады.

Заң жобасымен Қазақстан Республикасының Бюджет, Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстеріне, сондай-ақ «Қазақстан Республикасының Жоғары Сот Кеңесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер енгізіледі.

Заңнамалық өзгерістер сот өндірісінде IT-қызметтерін ендіру, судья мамандарын конкурстық іріктеу жүргізу бойынша қосымша талаптарды қосу, сондай-ақ сот жүйесін қаржыландырудың жаңа моделін енгізу мәселелеріне қатысты.

Заң жобасы:

- судьяларды, соттар мен сот алқалары төрағаларының бос лауазымдарға кандидаттарды және халықаралық соттардың Қазақстан Республикасынан жіберілген судьяларын конкурссыз тағайындау мәселелерін қарау бойынша Жоғары Сот Кеңесінің өкілеттігін кеңейтуді;

- Жоғары Сот Кеңесінің тұрақты негізде жұмыс жасайтын мүшелерінің еңбегіне ақы төлеуді Жоғары Сот судъяларының жалақы деңгейіне дейін ұлғайтуды;

- сот жүйесінің тәуелсіздігін қамтамасыз ету үшін соттарды қаржыландырудың жаңа моделін белгілеуді және судьялар қоғамдастығы органдарының қаражатын бөлуді көздейді.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер сот жүйесін дәйекті түрде дамыту, судьялардың жауапкершілігін арттыру және сот жүйесінің қаржылық тәуелсіздігін белгілеу мәселелері бойынша заңнаманы жетілдіру болып табылады.

Заң жобасын қабылдау теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді.

Заң 2021 жылы 9 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Мәкежанов.

Заң жобасы медиация институтын дамыту және дауларды реттеу кезінде азаматтарға білікті заң көмегін көрсету, сондай-ақ Мемлекет басшысы мақұлдаған азаматтық процесті жеңілдету жөніндегі тәсілдерді

және Сот және құқық қорғау жүйелерін реформалау комиссиясы әзірлеген ұсыныстарды іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі міндеті азаматтық іс жүргізу заңнамасын жетілдіру, татуластыру рәсімдерін қолдану аясын кеңейту, азаматтардың сот шығындарын барынша азайту, сондай-ақ халықтың дауды (жанжалды) соттан тыс реттеуге қызығушылық білдіруі болып табылады.

Заң жобасын негізгі екі топтамаға бөлуге болады:

Бірінші топтама дауларды сотқа дейінгі және соттан тыс реттеуді дамытуға бағытталған. Мәселен, заң жобасымен «Медиация туралы» Заңға тиісінше кәсіби медиаторлар тізіліміне және қоғамдық медиаторлар тізіліміне кіретін кәсіби және қоғамдық медиаторлар қызметінің аражігін ажырататын түзетулер енгізіледі.

Заң жобасымен «кәсіби емес медиатор» ұғымы «қоғамдық медиатор» ұғымымен ауыстырылған, қоғамдық негіздегі медиатор қызметін атап көрсету оның өтеусіз негізде тараптарды татуластыруға жәрдем көрсететін қоғамдық дәрежесін белгілеу үшін қажет.

Медиаторлар ұйымының негізгі функциялары және уәкілетті органның құзыреті айқындалды. Медиатордың құқықтары мен міндеттері нақтыланды. Онлайн-медиацияны дамытуға бағытталған түзетулер көзделген.

Алимент төлеу туралы келісім жасалуы мүмкін тұлғалар тобы кеңейтілді, олар – медиаторлар, адвокаттар, заң кеңесшілері. Жекелеген нормалар Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес келтірілген, онда жария-құқықтық даулар бойынша медиациялық келісім жасасу мүмкіндігі көзделген.

Екінші блок азаматтық іс жүргізу заңнамасын жетілдіруге бағытталған. Онда:

- азаматтық сот ісін жүргізудегі процеске қатысушыларға ыңғайлы болу үшін, ерекше іс жүргізу істерін қоспағанда, «арыз», «талап арыз», «талап қою» терминдерін «талап қою» бірыңғай терминіне біріктіру;
- әлемдік тәжірибеден «үлгілі сот шешімі» институтын бейімдеу;
- азаматтық процеске тараптарға дауды сотқа дейінгі тәртіппен реттеу мүмкіндігін пайдалануға мүмкіндік беретін «сотқа дейінгі хаттама» жаңа институтын енгізу;
- талап қою іс жүргізуінен істердің бірқатар санаттарын қараудың оңайлатылған тәртібіне ауыстыру ұсынылады, онда сот талқылауы өткізілмейді, ал сот шешімді жазбаша құжаттар бойынша бір ай мерзімде қабылдайды;
- нотариустар жасайтын атқарушылық жазбаны, сондай-ақ партисипативтік рәсім тәртібімен адвокаттар немесе заң консультанттары жасасқан татуласу туралы келісімдерді қолдану саласын кеңейту;
- тараптарға аумақтық соттылықты таңдау құқығын беру;
- мемлекеттік органдардың азаматтармен, бизнеспен және инвесторлармен негізсіз ұзақ мерзімді сот дауларын қысқарту мақсатында

аумақтық органдар жоғары тұрған органмен ұстанымды келісу арқылы сот актілеріне апелляциялық және кассациялық шағымдануды жүзеге асыру;

- шешімдер қабылдаудың нақты алгоритмдері негізінде сот актілерінің жобаларын дайындайтын жасанды интеллект элементтерін пайдаланатын жаңа IT-сервисті енгізу ұсынылады. Шешімдерге судья қол қояды, олардың заңдылығы мен сапасы үшін жауапкершілік судьяда қалады;

- сұраныстың болмауына байланысты сырттай сот ісін жүргізуді алып тастау ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер – азаматтық іс жүргізу заңнамасын жетілдіру және татуластыру рәсімдерін қолдану саласын кеңейту болып табылады.

Тұтастай алғанда, заң жобасын қабылдау теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді.

Заң 2021 жылы 9 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

5. «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат В.Волков.

Заң жобасына Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың VII шақырылған Қазақстан Республикасы Парламентінің бірінші сессиясының ашылуында айтылған тапсырмаларын іске асыру шеңберінде Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашылық жасады.

Заң жобасының мақсаты – адам құқықтарын қорғау саласын дәйекті жетілдіру, оның ішінде дербес заңнамалық актіде Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің құқықтық мәртебесін және оның қызметінің ұйымдастырушылық негіздерін заңнамалық бекіту.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің құқықтық мәртебесін, қызметінің қағидаттары мен кепілдіктерін заңнамалық регламенттеуді қамтамасыз ету;

- азаматтардың бұзылған құқықтарын қалпына келтірудегі өкілеттіктерін кеңейту;

- Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің өңірлік өкілдерінің қызметін ұйымдастырудың құқықтық негіздерін бекіту.

Заң жобасында Адам құқықтары жөніндегі уәкілге ешкімнің тиіспеуі, оның қызметіне араласуға жол бермеу және бекітілген өкілеттіктерін жүзеге асыруына кедергі келтірілмеу кепілдіктерін қамтамасыз ету көзделеді.

Заң жобасы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің:

- мемлекеттік органдарға және лауазымды адамдарға азаматтың құқықтары мен бостандықтарын бұзған тұлғаларға қатысты тәртіптік немесе әкімшілік іс жүргізуді қозғау туралы өтінішхатпен;

- шектелмеген тұлғалар тобының мемлекеттік органдардың шешімдерімен немесе іс-әрекеттерімен бұзылған құқықтары мен бостандықтарын қорғау үшін талап арызбен сотқа;

ерекше қоғамдық маңызы бар не құқықтар мен бостандықтардың жаппай бұзылуымен байланысты жағдайларда:

- тікелей Қазақстан Республикасының Президентіне, Парламент Палаталарына, Үкіметіне;
- Қазақстан Республикасының Жоғарғы сотына сот практикасы мәселелері бойынша түсініктемелер беру ұсынысымен;
- Конституциялық кеңеске өтініш жасау құқығы бар адамдардың өтініш жасауы туралы өтінішхатпен жүгінуге құқығын белгілейді.

Заң жобасын іске асырудан күтілетін нәтижелер:

- Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің құқықтық мәртебесін арттыру;
- оның мәртебесі мен қызметінің ұлттық құқық қорғау мекемесін қорғау мен нығайтудың халықаралық қағидаттарына сәйкестігі;
- адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қорғау жөніндегі ұлттық институттың тиімді жүйесін қалыптастыру;
- азаматтардың бұзылған құқықтарын қорғаудағы құқықтық кепілдіктерді күшейту;
- өңірлердегі ұлттық құқық қорғау мекемесінің қызметін кеңейту.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттарының ескертпелері мен ұсыныстарын ескере отырып, Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына өзгерістер енгізу қажеттігі туындады.

Осылайша, заң жобасында Адам құқықтары жөніндегі уәкілге берілетін ешкімнің тиіспеуі кепілдіктерін бекіту кезінде бірыңғай тәсілді қамтамасыз етуге бағытталған, сондай-ақ Заң жобасы нормалары мен Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің ұлттық алдын алу тетігі қатысушыларының жыл сайынғы шоғырландырылған баяндамасын дайындау жөніндегі өкілеттігі бөлігінде кодификацияланған актілер нормалары арасында құқықтық коллизияны болдырмау мақсатында түзетулер енгізу ұсынылады.

Заң жобасы 2021 жылы 20 желтоқсанда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 22 желтоқсанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат В.Волков.

Заң жобасының мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» салалық Заңды әзірлеуге байланысты қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу.

Заң жобасымен Бюджет, Қылмыстық-процестік, Азаматтық процестік, Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстерге, «Шетелдіктердің құқықтық жағдайы туралы», «Қоғамдық кеңестер туралы», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңдарға өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- ұлттық құқық қорғау мекемесінің қызметін реттейтін заңнамалық нормаларды сәйкестендіру;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің республикалық бюджет шығыстарын бөлудегі қызметін қамтамасыз етуді бекіту;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің сотқа талап арызбен жүгіну жөніндегі өкілеттіктерін кеңейту;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге қатысты сотқа дейінгі тергеп-тексерудің ерекше тәртібін айқындау;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің сотқа талап арызбен жүгіну және сотта азаматтардың мүдделерін білдіру құқығын бекіту;
- шетелдіктердің өз құқықтарын қорғау үшін Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге жүгіну құқығын бекіту болып табылады.

Заң жобасын іске асырудан күтілетін нәтижелер:

- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметін заңнамалық реттеудегі құқықтық олқылықтарды жою;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғаудағы рөлін күшейту;
- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге ешкімнің тиіспеуінің кепілдіктерін қамтамасыз ету.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

7. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат В.Волков.

Заң жобасының мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» Заңның әзірленуіне байланысты Салық кодексіне өзгерістер енгізу.

Заң жобасының негізгі міндеті Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл сотқа жіберетін талап арызды мемлекеттік баждан босату болып табылады.

Заң жобасында Салық кодексіне толықтыру енгізіледі, ол Адам құқықтары жөніндегі уәкілді соттарда мемлекеттік баж төлеуден босатылатын субъектілердің тізбесіне енгізуді көздейді.

Заң жобасын іске асыру мемлекеттік органның, жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару органдарының, лауазымды адамдардың шешімдерімен немесе әрекеттерімен (әрекетсіздігімен) құқықтары мен бостандықтары бұзылған шектелмеген адамдар тобының сот төрелігіне қол жеткізуін және бұзылған құқықтары

мен бостандықтарын қорғауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, заң жобасын қабылдау құқық қорғау тетіктерінің тиімділігін арттыруға ықпал ететін болады.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

8. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат В.Волков.

Заң жобасының мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» Заңның әзірленуіне байланысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» Заң жобасы әзірленуіне байланысты заңнамалық нормаларды сәйкес келтіру;

- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің қол сұғылмаушылық кепілдігін бекіту болып табылады.

Заң жобасында өз өкілеттігі мерзімі ішінде Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізудің ерекше талаптары мен тәртібін белгілейтін түзетулер көзделген.

Заң жобасын іске асырудан күтілетін нәтижелер:

- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің қызметін заңнамалық реттеудегі құқықтық олқылықтарды жою;

- Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілді адам құқығын қорғау бойынша өкілеттігін тиімді атқаруға мүмкіндік беретін иммунитетпен қамтамасыз ету.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасында өкілеттіктердің және жауапкершілік аясының аражігін ажырата отырып, үш буынды модельді ендіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Лукин.

Заң жобасы Мемлекет басшысының сотқа дейінгі реттеу сатысында құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасында өкілеттіктердің және жауапкершілік аясының аражігін ажырата отырып, үш буынды модельді ендіру, сондай-ақ прокурорлардың қылмыстық істер бойынша

айыптау актісін жасаудағы құзыретін кезең-кезеңімен кеңейту жөніндегі тапсырмаларын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының Қылмыстық, Қылмыстық-процестік кодекстеріне, сондай-ақ «Нотариат туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық, қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру және жеке адам құқықтарының қорғалуын күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген.

Заң жобасының негізгі міндеттері қылмыстарды жедел ашу, оларды жасаған адамдарды қылмыстық жауаптылыққа тарту және әділ сот талқылауы, сондай-ақ азаматтардың құқықтарын қорғау кепілдіктерін арттыру мақсатында қылмыстық-процестік заңнаманы тиімді қолдануды көздейтін құқықтық тетіктерді оңтайландыру болып табылады, атап айтқанда:

- прокурорға айыптау актісін жасау бойынша міндеттер жүктеу ұсынылады;

- алдын ала тергеу істері бойынша жасалған жаңа екі процестік құжатты – сотқа дейінгі тергеп-тексерудің аяқталуы туралы есепті, ал анықтау істері бойынша – айыптау хаттамасын енгізу көзделеді;

- қылмыстық теріс қылық бойынша істермен ұқсас түрде, сотқа дейінгі жеделдетілген тергеп-тексеруді аяқтау жөніндегі хаттама жасау тәртібін регламенттелетін нормалар ұсынылады;

- сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімін үзу негіздерін қылмыстық іс бойынша одан әрі іс жүргізуге уақытша кедергі келтіретін еңсерілмейтін күштің әрекеті, сондай-ақ сараптама тағайындау сияқты негіздермен кеңейту ұсынылады;

- адам күдікті деп танылған жағдайлардың тізбесін кеңейту ұсынылады;

- қылмыстық теріс қылықтар туралы істер бойынша дәлелдемелерді тіркеп-белгілеу және қоса тігу рәсімін жеке қаулы шығармай тек хаттамада көрсету арқылы оңайлату ұсынылады;

- қылмыстық қудалау органы тергеу судьясының осы әрекеттерді санкциялауының орнына лауазымнан уақытша шеттетудің және жақындауға тыйым салудың күшін жою туралы қаулыны келісуді прокурорға беру ұсынылады;

- сотта істі қарау кезеңінде аса ауыр қылмыстармен айыпталған адамды күзетпен ұстау мерзімін соттың уәжді қаулысы бойынша әрбір ретте бір айдан аспайтын мерзімге ұзартылу мүмкіндігімен он сегіз айға белгілеу ұсынылады;

- прокурордың айыптау актісін және жаңа процестік құжаттарды жасау міндеттерін енгізудің ұсынылуына байланысты заңнамалық актілердің сотқа дейінгі тергеп-тексеруге қатысты басқа да нормалары түзетіледі;

- кассациялық сатыдағы судьялардың құқықтарына қатысты нормалар нақтыланады.

Бұдан басқа, сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүзеге асыратын адамның сотқа дейінгі тергеп-тексерудің аяқталғаны туралы есепті және прокурордың айыптау актісін жасауына қатысты ұсынылып отырған ережелерге байланысты уәкілетті адам қарайтын істердің санаттарын қолданысқа кезең-кезеңімен енгізудің тәртібі реттеледі.

Сонымен бірге, құқықтық олқылықтарды жою мақсатында заң жобасына басқа да редакциялық және нақтылау сипатындағы түзетулер енгізілді.

Жаңашылдықтар:

- 2022 жылдан бастап – ішкі істер органдары, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және экономикалық тергеп-тексеру қызметі тергеп-тексеретін аса ауыр қылмыстар бойынша;
- 2023 жылдан бастап – сыбайлас жемқорлық қылмыс бойынша;
- 2024 жылдан бастап – алдын ала тергеу істерінің барлық қалған санаттары бойынша кезең-кезеңімен енгізіледі.

Тұтастай алғанда, заң жобасын қабылдау адамның құқықтары мен бостандықтарының, қоғам мен мемлекет мүдделерінің қоғамға қауіпті қол сұғушылықтан қорғалу дәрежесінің жаңа сапалық деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді және теріс әлеуметтік-экономикалық, құқықтық салдарларға алып келмейді.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

10. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өлім жазасын жою мәселесі бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Лукин.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы 2021 жылғы 2 қаңтарда ратификациялаған, өлім жазасын жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге Екінші факультативтік хаттамаға (бұдан әрі – Хаттама) сәйкес өлім жазасын жою мақсатында әзірленді.

Мемлекет басшысы 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында қылмыстық заңның нормаларын Хаттамамен үйлестіруді тапсырды.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 16 қарашада Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің отырысында Қазақстанда өлім жазасы толығымен жойылуға тиіс екенін мәлімдеді.

Заң жобасының негізгі міндеті өлім жазасын жоюды көздейтін қабылданған халықаралық құқықтық міндеттемелерге сәйкес ұлттық заңнаманы үйлестіру болып табылады.

Заң жобасымен Қылмыстық, Қылмыстық-процестік, Қылмыстық-атқару кодекстеріне, сондай-ақ «Адамдарды қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде, арнаулы үй-жайларда ұстау тәртібі мен шарттары туралы» және «Өлім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге Екінші

Факультативтік Хаттаманы ратификациялау туралы» заңдарына өзгерістер мен толықтыру енгізу көзделеді.

Қылмыстық кодексте «Өлім жазасы» 47-бабы ең ауыр жаза ретінде толығымен алынып тасталып отыр.

Өлім жазасына кесілген адамдарды шартты түрде мерзімінен бұрын босатуға тыйым салынады, осы заң жобасы қабылданғаннан кейін олар үшін ең ауыр жаза адам сотталған санкция шегінде бас бостандығынан айырумен алмастырылатын болады.

Түзетулермен Қылмыстық кодекстің Ерекше бөлімінің қолданыстағы редакциясында өлім жазасы түріндегі жазаны қамтитын санкциялар алынып тасталады.

Қылмыстық-процестік кодексте өлім жазасына кесілген адамдар үшін істің кассациялық сатыда қаралу мүмкіндігіне процестік кепілдіктер сақталады.

Сондай-ақ жазаның осы түрін орындауға мораторийдің күші жойылған жағдайда өлім жазасы туралы үкімді кассациялық тәртіппен қайта тексеру кепілдігі көзделеді, заң жобасының қабылдануына байланысты өлім жазасы қылмыстық-процестік заңнамада көзделген тәртіппен бас бостандығынан айырумен ауыстырылатын болады.

Өлім жазасының толығымен жойылуына байланысты Қылмыстық-атқару кодексінде және «Адамдарды қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде, арнаулы үй-жайларда ұстау тәртібі мен шарттары туралы» Заңда өлім жазасы түріндегі жазаны орындау ұғымы алынып тасталады.

Сонымен бірге, «Өлім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге Екінші Факультативтік Хаттаманы ратификациялау туралы» Заңда әскери сипаттағы аса ауыр қылмыстар үшін өлім жазасын қолдану туралы Қазақстан Республикасының бұрын жасаған ескертпесін алып тастау көзделеді.

Қазақстан Республикасында өлім жазасының толық жойылуы қабылданған халықаралық құқықтық міндеттемелерге сәйкес ұлттық заңнаманы үйлестіруге және адам құқықтарын қамтамасыз етуге және ең жоғары конституциялық құндылық – өмір сүру құқығына кепілдік беруге ықпал ететін болады.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

11. «Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Л.Сүлеймен.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын орындау мақсатында әзірленді.

Заң жобасының мақсаты мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық-саяси процестерге қатысуын ынталандыру, сондай-ақ Қазақстан

халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беру болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеттері мүгедектігі бар адамдардың пікірін ескере отырып, биліктің өкілді органдарын қалыптастырудың құқықтық тетіктерін жетілдіру, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беру болып табылады.

Заң жобасын екі негізгі блокқа бөлуге болады:

Бірінші блок депутаттық мандаттарды бөлу кезінде квотаны міндетті есепке алу туралы норманы заңнамалық бекітуге және мүгедектігі бар адамдар үшін квота белгілей отырып, әйелдер мен жастардан басқа, азаматтардың квоталанатын санаттарының тізбесін кеңейтуге бағытталған.

Осылайша, заң жобасында «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына түзетулер енгізіледі, онда мыналар көзделеді:

- Мәжіліс депутаттығына кандидаттарды тіркеу кезінде кандидаттар-мүгедектігі бар адамдар мүгедектігі бойынша қосымша анықтама ұсынуы қажет;

- депутаттарды Мәжілісте тіркеген кезде партиялық тізімде үш санат өкілдерінің: әйелдердің, жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдардың, мүгедектігі бар адамдардың саны оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде отыз пайызын құрауға тиіс;

- депутаттық мандаттарды бөлу кезінде осы үш санат өкілдерінің саны партия алған депутаттық мандаттардың жалпы санының кемінде 30%-ын құрауы тиіс.

Екінші блок Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беруге бағытталған. Мәселен, «Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті - Елбасы туралы» Конституциялық заңда Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің – Елбасының Қазақстан халқы Ассамблеясы мен Қауіпсіздік кеңесін өмір бойы басқару құқығын алып тастау ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер қоғамның құқықтық және саяси мәдениетінің деңгейін арттыру, сондай-ақ әйелдерді, жастарды және мүгедектігі бар адамдарды олардың азаматтық ұстанымын көрсету үшін белсенді түрде тарту.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттарының ескертулері мен ұсыныстарын ескере отырып, Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына өзгеріс енгізу қажеттігі туындады.

Заң жобасы 2022 жылы 27 қаңтарда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2022 жылғы 2 ақпанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

12. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Л.Сүлеймен.

Заң жобасы Мемлекет басшысының 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын орындау мақсатында әзірленді.

Заң жобасын әзірлеудің негізгі мақсаты мүгедектігі бар адамдардың қоғамдық-саяси процестерге қатысуын ынталандыру, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беру болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеттері мүгедектігі бар адамдарды қоса отырып, партиялық тізімдерді бекіту кезінде квоталанатын адамдар санаттарын кеңейтудің құқықтық тетіктерін жетілдіру, сондай-ақ Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беру болып табылады.

Заң жобасын екі негізгі блокқа бөлуге болады:

Бірінші блок партиялық тізімдерді бекіту кезінде квотаны міндетті есепке алу туралы норманы заңнамалық бекітуге бағытталған.

Мәселен, заң жобасымен «Саяси партиялар туралы» ҚР Заңына саяси партия Мәжіліс депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін бекіту кезінде оларға кандидаттардың жалпы санының кемінде 30%-ы көлемінде үш санат өкілдерін: әйелдерді, жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдарды, мүгедектігі бар адамдарды енгізетінін көздейтін түзетулер енгізіледі.

Бұл ретте саяси партия мәслихат депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін бекіту кезінде оларға кандидаттардың жалпы санының кемінде 30%-ы көлемінде әйелдер мен жиырма тоғыз жасқа толмаған адамдарды ғана енгізеді.

Екінші блок Қазақстан халқы Ассамблеясы төрағасының және Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының өкілеттіктерін Қазақстан Республикасының Президентіне беруге бағытталған.

Мәселен, «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы» ҚР Заңында Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының Қазақстан халқы Ассамблеясын өмір бойы басқару құқығын алып тастау ұсынылады.

«Қазақстан Республикасының Қауіпсіздік Кеңесі туралы» ҚР Заңына:

– Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының Қауіпсіздік кеңесін өмір бойы басқару құқығын алып тастау;

– Қауіпсіздік Кеңесі Аппараты қызметінің мәселелерін реттеу бойынша түзетулер енгізу ұсынылады.

Қоғамның құқықтық және саяси мәдениетінің деңгейін арттыру, сондай-ақ әйелдерді, жастарды және мүгедектігі бар адамдарды азаматтық ұстанымын таныту үшін белсенді тарту заң жобасынан күтілетін нәтижелер болып табылады.

Заң 2022 жылы 27 қаңтарда Сенат отырысында қабылданды.

13. «Дербес деректер алмасу саласындағы әкімшілік мәселелер бойынша өзара құқықтық көмек туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Р.Әбдікеров.

Дербес деректермен алмасу саласындағы әкімшілік мәселелер бойынша өзара құқықтық көмек туралы келісімдер (бұдан әрі – Келісім) бейнеконференцбайланыс пайдаланыла отырып, 2020 жылғы 18 желтоқсанда жасалды.

Келісімнің мақсаты Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы шеңберінде жеке деректермен алмасу саласындағы әкімшілік мәселелер бойынша өзара құқықтық көмек көрсету: азаматтығының болуы (болмауы), көші-қон есебіне қою, визалар беру, жеке басты куәландыратын құжаттар және т.б. туралы ынтымақтастықтың құқықтық негіздерін жасау болып табылады.

Келісім шеңберінде адамның басқа елде алған жеке басын куәландыратын құжаттарын жоғалтқан кезде оның жеке басын растау, сондай-ақ адамның шетелде тұратын жерін анықтау бойынша қосымша жағдайлар жасалады.

Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігі Қазақстан Республикасынан осы Келісімді іске асыруға жауапты құзыретті орган болып айқындалды.

Заң 2022 жылы 17 наурызда Сенат отырысында қабылданды.

14. «Біріккен Ұлттар Ұйымының медиация нәтижесінде қол жеткізілген халықаралық татуласу келісімдері туралы конвенциясын ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Қ.Сафинов.

Біріккен Ұлттар Ұйымының медиация нәтижесінде қол жеткізілген халықаралық татуласу келісімдері туралы конвенциясы (бұдан әрі – Конвенция) 2019 жылғы 7 тамызда Сингапурда жасалған.

Конвенцияның мақсаты халықаралық коммерциялық келісімдерді сақтау кепілдігін күшейту және оның ұлттық заңнамасына сәйкес басқа юрисдикцияда медиацияда қол жеткізілген келісімдерді тану мен орындаудың қолжетімді жүйесін құру болып табылады.

Конвенцияны ратификациялау:

1) Қазақстан Республикасының халықаралық сауда құқығы саласындағы ұстанымын нығайтуға;

2) құқықтық, әлеуметтік және экономикалық жүйелері әртүрлі мемлекеттер үшін қолайлы медиация нәтижесінде қол жеткізілген халықаралық татуласу келісімдері үшін негіздер жасауға;

3) коммерциялық қызметке қатысушылардың халықаралық операцияларды жүзеге асыруын жеңілдетуге және сот төрелігін іске асыру процесін үнемдеуге мүмкіндік береді.

Конвенция татуласу келісіміне сілтеме жасау құқығын қамтамасыз ету үшін келісілген құқықтық шеңберлер жасайды, сондай-ақ оларды басқа

юрисдикцияда тану және орындау үшін құзыретті органға (сотқа) жүгінуге мүмкіндік береді. Қатысушы елдерде де, экономикалық интеграцияның өңірлік ұйымдары шеңберінде де.

Заң жобасына сәйкес Конвенция мынадай ескертпелермен ратификациялауға жатады:

1) Конвенцияның 8-бабы 1-тармағының a) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Конвенцияны өзі тарапы болып табылатын немесе кез келген үкіметтік мекемелер немесе үкіметтік мекеменің атынан әрекет ететін кез келген тұлға тарапы болып табылатын татуласу келісімдеріне қолданбайды;

2) Конвенцияның 8-бабы 1-тармағының b) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Конвенцияны татуласу келісімінің тараптары Конвенцияны қолдануға келіскен дәрежеде ғана қолданады.

Конвенция:

- тараптардың бірі (тұтынушы) жеке басының, отбасылық немесе үй мақсаттарында жасаған мәмілелерден туындайтын дауларды реттеу үшін жасалған;

- отбасылық, мұрагерлік немесе еңбек заңнамасына қатысты татуласу келісімдеріне қолданылмайтынын атап өту қажет.

Бұдан басқа, Конвенция:

1) мыналарға:

- сот бекіткен немесе сотта істі талқылау барысында жасалған;

- осы сот мемлекетінде сот шешімі ретінде орындалуы мүмкін татуласу келісімдеріне;

2) төрелік шешім ретінде ресімделген және орындалуы мүмкін татуласу келісімдеріне қолданылмайды.

Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Қазақстан Республикасынан осы Конвенцияны іске асыруға жауапты құзыретті орган болып белгіленді.

Заң 2022 жылы 17 сәуірде Сенат отырысында қабылданды.

15. «Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А. Лукин.

Заң жобасының мақсаты дауыс беру рәсімін қолданыстағы нормаларға сәйкес келтіру және республикалық референдум өткізу кезінде пайдаланылатын бюллетень нысанын біріздендіру болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеті мемлекет азаматының республикалық референдумға қатысуға конституциялық құқығын іске асыру болып табылады.

Заң жобасы республикалық референдумның қорытындыларын шығару кезінде бюллетеньдерді жарамсыз деп тану қағидалары бойынша

өзгерістерді көздейді. Сонымен қатар, референдумға қатысу құқығын іске асыру кезінде азаматтың дауыс беру рәсімі нақтыланады.

Заң жобасын іске асырудан күтілетін нәтижелер:

- дауыс беру кезінде бюллетеньдерді тиімді пайдалану;
- жарамсыз бюллетеньдер санын азайту;
- азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысуын арттыру.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттарының ескертулері мен ұсыныстарын ескере отырып, Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына толықтыру енгізу қажеттігі туындады.

Мәселен, Республикалық референдумның нысанасы бола алмайтын мәселелерді нақтылауға бағытталған түзету енгізу ұсынылады.

Заң жобасы 2022 жылы 5 мамырда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2022 жылғы 5 мамырда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

16. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік және мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету салаларындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Қ.Сафинов.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Стратегиялық даму жоспарына сәйкес әзірленген, онда бірқатар реформалар көзделген, олардың бірі «Технологиялық жаңғыру және цифрландыру» болып табылады. «Жаңа технологияларды дамыту үшін заңнамалық жағдайларды қамтамасыз ету» бастамасы шеңберінде заңнамалық, оның ішінде неғұрлым қолданымды технологияларды пайдалануды стандарттауға және зияткерлік меншік құқықтарын қорғауды қамтамасыз етуге бағытталған өзгерістер қабылдау көзделген. Бұдан басқа, мұқтаж адамдар үшін мемлекет кепілдік берген заң көмегін алу көлемін ұлғайту және кеңейту қажеттілігін назарға ала отырып, депутаттар мұндай көмекті беретін субъектілер шеңберін заң консультанттары есебінен кеңейту мүмкін деп есептеп отыр.

Заң жобасының мақсаты қолданыстағы заңнама нормаларын зияткерлік меншік құқықтарын қорғау саласындағы қазіргі заманғы үрдістердің талаптарына сәйкес келтіру, сондай-ақ мемлекет кепілдік берген заң көмегіне құқығы бар тұлғалар тобының, сонымен бірге осындай көмек көрсететін тұлғалардың санын арттыру болып табылады.

Заң жобасы 12 заңнамалық актіге, оның ішінде 3 кодекс пен 9 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- ұйымдардың қызметінің ашықтығын қамтамасыз етуге бағытталған ақпаратты интернет-ресурста орналастыру бөлігінде олардың ұжымдық құқықтарды басқару жөніндегі міндеттерін нақтылау;

- ұжымдық ұйым сыйақы жинау, бөлу және төлеу жөніндегі іс жүзіндегі шығыстарды жабуға жіберетін соманың шекті мөлшерін, сондай-ақ арнайы қорларға жіберілетін соманы айқындау;

- уәкілетті органда, сараптама ұйымында және соттарда өтініш берушілер мен құқық иеленушілердің мүдделерін білдіретін патенттік сенім білдірілген өкілдер институтын жетілдіру;

- зияткерлік меншіктің дербес объектісі ретінде «географиялық нұсқама» ұғымын енгізу;

- заң консультанттарын мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету жүйесіне енгізу болып табылады.

Заң жобасын қабылдау туындылар мен өнертабыстарға авторлық құқықтарды қорғауға, оның ішінде сыйақылар төлеуге мемлекеттік қолдауды күшейтуге, зияткерлік меншік өнімдерін өткізу мүмкіндіктерін кеңейтуге, патенттік сенім білдірілген өкілдің қызметін регламенттеуге мүмкіндік береді. Бұдан басқа, халықтың осал топтарынан тұратын көптеген адамдар тегін заң көмегіне қол жеткізе алады.

Заң 2022 жылы 2 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

17. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне құқық қорғау қызметін өткеру тәртібін жетілдіру, құқық қорғау органдары, арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің және әскери қызметшілердің құқықтық және әлеуметтік қорғалуы мен жауаптылығын арттыру, ведомствоаралық үйлестіру, ішкі істер органдарының дербестігі, жекелеген қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылықты күшейту және қару айналымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Лукин.

Заң жобасы құқық қорғау қызметін құқықтық реттеуді жетілдіру; қару айналымы саласындағы талаптарды күшейту; полицейлердің құқықтық қорғалуын арттыру; шешімдер қабылдау кезінде күш құрылымдары арасындағы тиімді үйлестіруді және күш құрылымдарының дербестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ олардың басшыларының жауапкершілік деңгейін арттыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі міндеті құқық қорғау қызметі туралы заңнаманы жетілдіру, сондай-ақ құқық қорғау органдары қызметкерлерінің құқықтық және әлеуметтік қорғалу деңгейін арттыру болып табылады.

Заң жобасында мынадай түзетулер енгізіледі:

- конкурстың кезеңдері қысқарып, конкурстан тыс іріктеу бойынша талаптар күшейтіледі;

- арнаулы мемлекеттік органдарды және әскери қызметшілерді құқық қорғау органдарына ауыстыру енгізіледі;

- ведомстволық жоғары оқу орындарына тәжірибелі ғалымдар мен практиктерді қабылдау оңайлатылады;

- қызметкерлердің жұмысын бағалау, тәртіптік практика және көтермелеу, сондай-ақ мерзімінен бұрын атақтар беру тәртібі ретке келтіріледі;

- құқық қорғау органдары қызметкерлерінің жалақысын индекстеу бойынша (2025 ж. 01. 01 бастап) түзетулер;

- қаза тапқан не мүгедектік алған қызметкерлердің балаларының жоғары білім алуына мемлекеттік гранттарды көздейтін түзетулер;

- қару айналымы саласында реттеу жөніндегі талаптар күшейтіледі;

- полицейлердің құқықтық қорғалуы, оның ішінде билік өкілдеріне шабуыл жасағаны және заңды талаптарға бағынбағаны үшін жауаптылықты күшейту арқылы арттырылады;

- дағдарыс жағдайларында мемлекеттік органдардың іс-қимыл алгоритмдерін өзектендіруді қоса алғанда, күш құрылымдары арасында тиімді үйлестіруді қамтамасыз ету, ведомствоаралық үйлестіруді күшейту, күш құрылымдарының жедел және әскери-техникалық үйлесімділігін жолға қою;

- күш құрылымдарының шешімдер қабылдаудағы дербестігін қамтамасыз ету және олардың басшыларының жауаптылық деңгейін арттыру;

- «дағдарыстық жағдай» және «әлеуметтік-экономикалық саладағы дағдарыстық жағдай» ұғымдары енгізіледі;

- Президенттің ТЖ және әлеуметтік сипаттағы ТЖ режимдерін қамтамасыз ету жөніндегі өкілеттігі енгізіледі;

- әлеуметтік сипаттағы ТЖ-ны жою кезінде құқық қорғау және арнаулы органдарды пайдалану, Қарулы Күштерді тарту, Қарулы Күштердің арнаулы құралдарды, қаруды қолдану және әскери техниканы пайдалану ерекшеліктері регламенттеледі;

- ТЖ енгізу кезінде Мемлекеттік комиссияны міндетті түрде құру енгізіледі. Бұл ретте Президент ІІМ министрін Мемлекеттік комиссияның төрағасы етіп тағайындайды немесе өз қалауы бойынша кез келген мемлекеттік органның өкілін тағайындай алады;

- комендантының Президентке Қарулы Күштерді қолдану туралы ұсыныспен жүгіну құқығы енгізіледі;

- Президенттің кез келген мемлекеттік органның өкілін өз қалауы бойынша жергілікті жердің комендант етіп тағайындау құқығы енгізіледі, сондай-ақ әкімдіктердің, ұйымдардың, полицияның аумақтық бөлімшелерінің, ТЖМ, әскери құралымдардың үйлестіруі жөніндегі жергілікті жер комендантының өкілеттігі бекітіледі;

- комендантық сағат қағидаларын бұзған жеке тұлғаларды ұстау тәртібі нақтыланады.

- дене күшін, арнайы құралдарды, қызметтік иттерді, қаруды, әскери және арнаулы техниканы қолдану шарттары мен шектері нақтыланады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер – құқық қорғау қызметін өткеру тәртібін жетілдіру және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

Заң 2022 жылы 23 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

18. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Р.Әбдікеров.

Парламент депутаттары бастамашылық жасаған заң жобасы Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмаларын іске асыру, байланыс қызметі саласында тұтынушылардың құқықтарын тиімді қорғауды қалыптастыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

1) Телефон, ұялы байланыс және интернет қызметтерін көрсету қағидаларын бұзғаны үшін байланыс операторларына қатысты әкімшілік жауаптылықтың басталуы;

2) байланыс операторлары көрсететін қызметтердің сапасын арттыру, интернет сапасының белгіленген талаптарға сәйкес келмегені үшін айыппұл мөлшерін ұлғайту болып табылады.

Заң жобасымен жұмыс істеу барысында бюджеттік бағдарламалардың бірінші басшысының қарыз шартында белгіленген мерзімде мемлекеттік сыртқы қарыз қаражатын игермегені үшін әкімшілік жауаптылығын белгілеуге қатысты түзетулер енгізілді.

Білім беру саласындағы уәкілетті органға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру қызметімен айналысуына арналған лицензиядан айыру (қайтарып алу) туралы мәселені шешуді ұсыну бойынша түзетулер енгізілді.

Алкоголь өнімінің айналымы және этил спиртін өндіру бойынша кейбір терминдер нақтыланды, темекі өнімдерін сәйкестендіру құралдарымен таңбалау ережелерін сақтау бойынша талаптар белгіленді.

Бұдан басқа, қару-жарақ айналымына қойылатын талаптарды қатаңдату, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерінсіз немесе оларды пайдалануға тыйым салынғаннан кейін көлік құралдарын қайта басқарғаны үшін жауаптылықты белгілеу бойынша түзетулер енгізіледі.

Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің заңды талаптарын орындамағаны үшін жауапшылықты қатаңдату бөлігінде түзетулер көзделген.

Заң жобасы бойынша күтілетін нәтижелер - операторлардың сапасыз байланыс және интернет қызметтерін ұсынуына қоғамдағы әлеуметтік шиеленісті төмендету.

Заң 2022 жылы 23 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

19. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Бекназаров.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашылық жасады.

Заң жобасының мақсаты қолданыстағы заңнама нормаларын қаржылық алаяқтықпен күресте қазіргі заманғы сын-қатерлердің талаптарына сәйкес келтіру, атап айтқанда, қаржылық пирамидалардың жарнамасына қылмыстық сипат беру, сондай-ақ оларды құру мен басшылық жасау үшін жауаптылықты күшейту арқылы бастапқы сатыда қылмыстардың жолын кесу болып табылады.

Заң жобасы екі кодекске өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- қаржылық (инвестициялық) пирамидаларды құрғаны және оларға басшылық жасағаны үшін жазаны қатаңдату;
- қаржылық (инвестициялық) пирамидаларды жарнамалағаны үшін қылмыстық жауаптылықты белгілеу;
- қаржылық (инвестициялық) пирамидаларды жарнамалағаны үшін тергеуге жататындығын айқындау болып табылады.

Заң жобасын қабылдау азаматтарды заңсыз қаржылық және инвестициялық жобаларға тартудан қорғауды күшейтуге мүмкіндік береді, қаржылық (инвестициялық) пирамидаларды құруға және жарнамалауға байланысты құқық бұзушылық субъектілерінің жауаптылығын арттыруды қамтамасыз етеді.

Заң 2022 жылы 28 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

20. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Бекназаров.

Заң жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары әзірледі.

Заң жобасының мақсаты жарнаманы шығару, тарату және орналастыру үшін жауаптылыққа тартуға кедергі келтіретін құқықтық олқылықтарды жою, оның ішінде қаржылық (инвестициялық) пирамиданың жарнамасын криминалдандыру, әкімшілік және қылмыстық жауаптылықтың аражігін нақты ажырату арқылы жою болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеті қаржылық (инвестициялық) пирамидаларға байланысты құқық бұзушылықтардың жолын кесудегі алдын алу шараларын күшейту мақсатында Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің 150-бабының диспозициясын жақсарту болып табылады.

Заң жобасын қабылдау қаржылық (инвестициялық) пирамидаларды жарнамалауға тартылған адамдардың жауапкершілік дәрежесін анықтауға, аражігін ажыратуға және жасалған құқық бұзушылыққа мөлшерлес жауаптылыққа тартуға мүмкіндік береді.

Заң 2022 жылы 28 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

3.1.2. ҚАРЖЫ ЖӘНЕ БЮДЖЕТ КОМИТЕТІ

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Шелпеков.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары С.А. Симонов, А.В. Бочин, А.М. Жамалов, А.И. Лукин, Н.Н. Қылышбаев, О.В. Перепечина, И.В. Смирнова бастамашылық жасады.

Заң жобасының мақсаты:

Заң жобасы кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдың ұлттық жүйесін жақсарту, сондай-ақ Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) халықаралық стандарттарын іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының міндеттері:

1. «Жария лауазымды адамдар» ұғымы енгізіледі, ол ұлттық және шетелдік мемлекеттік лауазымды адамдарға бөлінеді. Бұл ретте Агенттік ұлттық жария лауазымды адамдардың тізімін жүргізетін болады, олардың тізбесін Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

2. Цифрлық активтер (қамтамасыз етілген) саласында өз қызметін жүзеге асыратын тұлғаларды Қазақстан Республикасының цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігіне бақылау-қадағалау функцияларын айқындай отырып, осындай субъектілер үшін туындайтын ақпараттандыру саласындағы уәкілетті органды өз қызметінің басталғаны туралы хабардар ету міндеттемелерін енгізе отырып, қаржы мониторингі субъектілерінің қатарына жатқызу ұсынылады.

3. Агенттікке бизнес-сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімінің мәліметтеріне қолжетімділік беру және өз клиенттерінің бенефициарлық меншік иелері туралы ақпарат алу бойынша қаржы мониторингі субъектілері үшін (тек қаржы ұйымдары үшін ғана) үлгілік нысанды белгілеу.

4. Ойын бизнесі бойынша шекті мәнді 3 млн. теңгеден 1 млн. теңгеге дейін, сондай-ақ жылжымайтын мүлікпен мәмілелер бойынша 200 млн. теңгеден 50 млн. теңгеге дейін төмендету ұсынылады.

Күтілетін нәтижелер

Заң жобасын қабылдаудың халықаралық стандарттар негізінде ұлттық қаржы жүйесінің ашықтығын арттыру тұрғысынан да, қылмыстық кірістерді экономиканың нақты секторына тартуды азайту тұрғысынан да қолайлы әлеуметтік-экономикалық салдары болады.

Сондай-ақ мүдделі мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасындағы өзара іс-қимылды арттыру қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы тиімді және орынды іс-қимыл жасауға жәрдемдесетін болады.

Заң жобасы тұтастай алғанда Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес келеді, «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және басқа да заңнамалық актілерге қайшы келмейді.

Заң 2021 жылы 4 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

2. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2022–2024 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат О.Перепечина.

Заң жобасының мақсаты.

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке 2022 жылға 2 400 млрд.теңге, 2023 жылға 2 200 млрд. теңге, 2024 жылға 2 000 млрд. теңге кепілдендірілген трансферттің мөлшерін бекіту.

Заң жобасының міндеті.

Ұлттық қордан кепілдендірілген трансфертті республикалық бюджеттен ортақ зейнетақыларды төлеуге, мемлекеттік базалық зейнетақы төлемдеріне жіберу ұсынылады.

Күтілетін нәтиже.

Заң жобасын қабылдау ортақ зейнетақылар мен мемлекеттік базалық зейнетақы төлемдерін төлеу жөніндегі мемлекеттік міндеттемелерді орындауға ықпал ететін болады.

Заң 2021 жылы 18 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

3. «2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат О.Перепечина.

Заң жобасының мақсаты.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне сәйкес, 2022–2026 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму және бюджеттік параметрлері болжамының негізінде, бюджет заңнамасының соңғы өзгерістері, Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының, Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмалары және «Өзгерістер жолы: Әр азаматқа лайықты өмір!» атты «Nur Otan» партиясының сайлауалды бағдарламасы ескеріле отырып әзірленді.

Заң жобасының міндеттері.

1) мемлекеттің азаматтардың алдындағы әлеуметтік міндеттерін бұлжытпай орындау;

2) короновирус дағдарысының салдарын жою және экономикалық өсу факторларын дамыту үшін жалпыұлттық басымдықтарды іске асыру;

3) мемлекеттік қаржының орнықтылығын арттыру.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер.

Заң жобасы жалпыұлттық басымдықтарды және Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарын іске асыруға бағытталған, олардың шеңберінде экономиканың сапалы және орнықты

өсуін қамтамасыз ету, мемлекет қызметінің инклюзивті тұғырнамасын қалыптастыру, Қазақстан Республикасының әрбір азаматының әл-ауқатын арттыру жоспарлануда.

Өзгертілген Мемлекеттік жоспарлау жүйесіне, Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауында айтылған тапсырмасына, сондай-ақ көрсетілген басымдықтарға сәйкес мемлекеттік бағдарламаларды ұлттық жобаларға трансформациялау бойынша жұмыс жүргізілуде.

Бюджеттің шығыс бөлігінің жобасында мемлекеттік органдар саясатындағы жекелеген бағыттардың өзгеруі ескеріле отырып, Мемлекет басшысының жолдауларына, заңнамалық актілерге, сондай-ақ 2020 жылға арналған бюджеттің атқарылу қорытындыларына сәйкес жаңа міндеттемелердің толықтырылуы ескеріле отырып, 2021–2023 жылдарға арналған бюджетте бекітілген шығыстардың сабақтастығы ескерілген.

Елдің 2022–2026 жылдарға арналған макроэкономикалық көрсеткіштерінің болжамы 2020 жылдағы ЖІӨ бойынша есептік деректерді және 2021 жылдың нақтыланған бағасын, әлемдік экономиканың өсуі және тауар нарықтарындағы әлемдік бағалардың өзгеру үрдістері бойынша халықаралық ұйымдардың болжамдарын ескере отырып қалыптастырылды.

ЖІӨ-нің нақты өсуі 2022 жылы 3,9% деңгейінде болып, одан әрі 2026 жылы 5,2%-ға дейін өседі деп болжанып отыр. Алдағы орта мерзімді кезеңге ЖІӨ-нің орташа жылдық өсу қарқыны 4,8%-ды құрайды.

Номиналды ЖІӨ 2022 жылғы 87,1 трлн. теңгеден 2026 жылы 119,9 трлн. теңгеге дейін өседі.

Халықтың жан басына шаққандағы ЖІӨ 2022 жылы 10,7 мың АҚШ долларын құрап, 2026 жылы 14,2 мың АҚШ долларына дейін ұлғаяды.

2022 – 2023 жылдарға арналған мұнай бағасының консенсус-болжамы бір баррель үшін тиісінше 64,5 және 58,0 АҚШ долларын құрайды. Орта мерзімді кезеңге арналған болжамда бір баррель үшін 60 АҚШ доллары салынған.

Салалық бөліністе өңдеу өнеркәсібі (4,1%) тау-кен өнеркәсібіне қарағанда (3,9%) озық қарқынмен өсетін болады. Болжамды кезеңде ауыл шаруашылығындағы орташа жылдық өсу қарқыны – 5,0% құрайды, құрылыста – 3,9%, саудада – 6,1% құрайды.

Мұнай өндіру көлемі 2022 жылғы 87,9 млн. тоннадан 2026 жылы 107,4 млн. тоннаға дейін өседі.

Экспорт көлемі 2026 жылы 79,8 млрд. АҚШ долларына дейін ұлғайып, 2022 жылы 60,1 млрд. АҚШ долларын құрайды, импорт тиісті жылдары 40,8 млрд. АҚШ долларынан 43,4 млрд. АҚШ долларына дейін өседі.

Жылдық инфляция деңгейінің нысаналы дәлізі кейіннен 2025–2026 жылдары 3,0 – 4,0%-ға дейін төмендей отырып, 2022 жылы 4,0 – 6,0%, 2023 – 2024 жылдары 4,0 – 5,0% шегінде айқындалып отыр.

Республикалық бюджет кірістерінің болжамы (трансферттер түсімін есепке алмағанда):

- 2022 жылға – 9 207,4 млрд. теңге сомасында немесе ағымдағы жылғы бағалауға қарағанда 1 515,8 млрд. теңгеге асып түсіп 119,7% құрайды;

- 2023 жылға – 2022 жылғы болжамға қарағанда 5,2% өсіммен 9 685,8 млрд. теңге сомасында;
- 2024 жылға – 2023 жылғы болжамға қарағанда 7,6% өсіммен 10 424,3 млрд. теңге сомасында айқындалған.

2022 жылғы республикалық бюджет кірістерінде ең үлкен үлес салмағын (96,9 %) салық түсімдері алады.

Салықтық емес түсімдер бойынша 2022 жылға арналған болжам 2021 жылғы бағалауға қарағанда 1,0 млрд. теңге сомасында азайтыла отырып, 286,0 млрд. теңге сомасында айқындалған.

Трансферттер түсімдері:
- 2022 жылы – 3 641,4 млрд. теңге сомасында;
- 2023 жылы – 3 091,7 млрд. теңге сомасында;
- 2024 жылы – 2 891,7 млрд. теңге сомасында болжанады.

Бұл ретте Ұлттық қордан трансферттер түсімдері 2022 жылы 2,9 трлн. теңге, 2023 жылы – 2,6 трлн. теңге, 2023 жылы – 2,4 трлн. теңге шамасында көзделген.

Заң жобасын Парламент Мәжілісінде талқылау қорытындысы бойынша халықтың өмір сүру сапасын арттыруға, өңірлерді дамытуға, дарынды балаларды қолдау жөніндегі «Ел үміті» жобасына, жылумен және сумен жабдықтауды дамытуға, оңалту орталығын салуға бағытталған өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Сондай-ақ, азаматтық қызметшілердің жекелеген санаттарының жалақысын арттыруға, «Ауыл – ел бесігі» жобасын іске асыруға қаражат қайта бөлінді.

Республикалық бюджет шығыстарының жалпы көлемі:
- 2022 жылы – 15 912 млрд. теңге сомасында;
- 2023 жылы – 15 624 млрд. теңге сомасында;
- 2024 жылы – 16 029 млрд. теңге сомасында жоспарланады.

Үшжылдық бюджет шеңберінде жалпы мемлекеттік шығыстарға 11 187,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 3 589,0 млрд. теңге, 2023 жылға – 3 771,0 млрд. теңге, 2024 жылға – 3 827,0 млрд. теңге көзделген.

Әдеттегідей үшжылдық кезеңде бюджет шығыстарындағы ең үлкен үлес салмақты әлеуметтік сала шығыстары құрайды – 26,7 трлн. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 8,0 трлн. теңге немесе ағымдағы жылдың деңгейіне қарағанда 643,0 млрд. теңгеге ұлғаюмен шығыстардың жалпы көлемінің 50,8%-ы. 2024 жылы бұл көрсеткіш 59,8%-ды құрайды.

Педагогтер мен дәрігерлердің жалақысын көтеру және әлеуметтік төлемдерді (зейнетақы, жәрдемақы) индекстеу өсудің негізгі факторлары болып табылады.

Әлеуметтік сала шығыстарының елеулі үлесін әлеуметтік қамсыздандыру және әлеуметтік көмек құрайды.

Мүгедектердің құқықтарын қамтамасыз ету және өмір сүру сапасын жақсарту жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыруға үшжылдық бюджетте 80,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 22,7 млрд. теңге жоспарланған.

2022 – 2024 жылдарға арналған денсаулық сақтау жүйесінің шығыстары 5,6 трлн. теңгені, оның ішінде 2022 жылы – 1,7 трлн. теңгені құрайды.

Білім және ғылым жүйесін дамытуға бюджет жобасында 7,0 трлн. теңге, оның ішінде 2021 жылғы деңгейге қарағанда 477 млрд. теңгеге ұлғаюмен 2022 жылға 1 812,0 млрд. теңге қарастырылған.

Өсудің негізгі факторлары: қосымша ақыларды қоса алғанда, педагогтің жалақысын арттыру; қала мектептерін жан басына шағып толық ауқымды қаржыландыру; гранттар құнын ұлғайту; стипендия мөлшерін арттыру.

2022 – 2024 жылдары мәдениет пен спортты дамытуға арналған шығыстар 412,0 млрд. теңгені, оның ішінде 2022 жылға – 173,0 млрд. теңгені құрайды.

Жеке инвестицияларды тартумен, республикалық және жергілікті маңызы бар жолдарды дамытумен, ауылдық елді мекендерді ауыз сумен қамтамасыз етумен, аз қамтылған көп балалы отбасыларды тұрғын үймен қамтамасыз етумен, газ тасымалдау жүйесін дамытумен, АӨК дамытумен және тиімділігін арттырумен, экономика салаларын технологиялық жаңғырту және цифрландыру үшін жағдай жасаумен байланысты экономиканың нақты секторын қолдауға және дамытуға орта мерзімді кезеңде осы бағыт бойынша 3,5 трлн. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 2,0 трлн. теңге немесе бюджеттің жалпы шығыстарының 12,6%-ы көзделген.

Бұл ретте мемлекеттік бағдарламалар шеңберіндегі іс-шараларды іске асыруға үшжылдық кезеңде мынадай:

- «Нұрлы жер» – 469,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 374,0 млрд. теңге;

- 2025 жылға дейін өңірлерді дамыту бағдарламасына – 278,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 174,0 млрд. теңге;

- Бизнестің жол картасына – 2025 – 270,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 76,0 млрд. теңге;

- Индустриалдық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасына – 39,5 млн. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 23,6 млн. теңге шығыстар көзделген.

Аграрлық секторды дамыту үшін үшжылдық кезеңге 524,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 253,0 млрд. теңге көзделген.

Көлік инфрақұрылымын дамытуға 2022 – 2024 жылдары 859,0 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылы – 466,0 млрд. теңге бөлу жоспарлануда.

2022 – 2024 жылдары газдандыруға 99,0 млрд. теңге көзделген, оның 45,3 млрд. теңгесі 2022 жылы көзделіп отыр.

Мемлекеттің қорғаныс қабілеттілігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, құқық тәртібін қорғауға және ішкі тұрақтылықты сақтауға, дағдарысты жағдайларда халықты қорғауды және басқарудың орнықтылығын қамтамасыз етуге үшжылдық кезеңге 4,5 трлн. теңге, оның ішінде 2022 жылға – 1 705,0 млрд. теңге, 2023 жылға – 1 443,0 млрд. теңге, 2024 жылға – 1 369,0 млрд. теңге көзделген.

Республикалық бюджет тапшылығы 2022 жылға 2 906,0 млрд. теңге мөлшерінде айқындалған, бұл ЖІӨ-нің 3,3%-ын құрайды, 2023 жылға – 2 670,0 млрд. теңге немесе ЖІӨ-нің 2,8%-ы, 2024 жылға – 2 607,0 млрд. теңге немесе ЖІӨ-нің 2,5%-ы.

2022 жылға Ұлттық қорға түсетін түсімдердің болжамы 87,9 млн.тонна мұнай өндіру көлемін, 60 АҚШ доллар/баррель мұнайдың әлемдік бағасын, теңгенің АҚШ долларына шаққандағы 425 теңге бағамын негізге ала отырып, ағымдағы жыл бойынша бағалаумен салыстырғанда 855,5 млрд. теңгеге артып, 2 549,8 млрд. теңгені, оның ішінде мұнай секторы ұйымдарынан түсетін 2 522,0 млрд. теңгені құрап отыр.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат комитеттері мен депутаттарының ескертулері мен ұсыныстары ескеріле отырып, Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына мынадай негізгі бағыттар бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттігі туындады:

- мемлекеттік қызметшілерге факторлық-балдық шәкіл ендіруге 2022 жылы – 44,4 млрд. теңге;
- автожолдарды реконструкциялау мен дамытуға жалпы сомасы 8,2 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылы – 4,5 млрд. теңге;
- су құбыры желілерін салуға және жөндеуге жалпы сомасы 8,1 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылы – 3,8 млрд. теңге;
- 2022 жылы газбен жабдықтауға – 1,2 млрд. теңге;
- жеке тұрғын үй құрылысының инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымын салуға жалпы сомасы 3,3 млрд. теңге, оның ішінде 2022 жылы – 2,6 млрд. теңге.

Бұдан басқа, функцияларды беруге байланысты мемлекеттік органдар арасындағы қаражат қайта бөлінді, сондай-ақ депутаттардың басқа ұсыныстары қолдау тапты.

Сенат комитеттері мен депутаттарының барлық ескертулері мен ұсыныстары салыстырма кестеге жинақталды.

Шығыстарды ұлғайту бойынша ұсыныстар жалпы алғанда 86,0 млрд. теңгеге, оның ішінде 2022 жылға 64,5 млрд. теңгеге қолдау тапты.

Шығыстарды ұлғайтуды қаржыландыру Үкімет резервінде көзделген шығыстарды қайта бөлу есебінен жүзеге асырылатын болады.

Заң жобасы 2021 жылы 18 қарашада өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 24 қарашада ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

4. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Карплюк.

Заң жобасының мақсаты:

Заң жобасы Мемлекет басшысының жекелеген тапсырмаларын, бизнес пен азаматтарды қолдау жөніндегі бастамаларды, салықтық әкімшілендіруді жақсарту жөніндегі шараларды, оның ішінде көлеңкелі экономикаға қарсы іс-қимылға бағытталған шараларды іске асыру мақсатында әзірленді.

Заң жобасының міндеттері:

1. Ең төменгі жалақыны айлық есептік көрсеткішке ауыстыру жолымен оны есептік көрсеткіш ретінде пайдалануды алып тастау ұсынылады.

Бұл жеке табыс салығы бойынша стандартты шегерімді және әлеуметтік салық бойынша ең төменгі салық салынатын базаны айқындауға қатысты болады.

2. Шикізат экспортынан түскен валюталық түсімнің кемінде 50%-ын шетел валютасын теңгеге айырбастауды жүзеге асырған бизнес субъектілері тауарларды экспорттаған кезде 80 пайызға дейінгі мөлшерде ҚҚС-ты оңайлатылған тәртіппен қайтару ұсынылады. Кәсіпкерлік субъектілерінің тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Бұл түзету экспорттаушыларды Қазақстан Республикасының аумағында валюталық түсімді өткізуге ынталандыру мақсатында енгізіледі.

3. Салық кодексінде 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасында тауарлар мен қызметтер көрсететін шетелдік интернет-компаниялардың ҚҚС-ты (Google-ге салынатын салық) тіркеуі мен төлеуінің оңайлатылған тәртібі көзделген.

Осы компаниялардың ҚҚС-ты толық төлеуін және уақтылы төлеуін қамтамасыз ету мақсатында:

- «Мерчент ID» ұғымын (төлем жүйелерін пайдалана отырып, шетелдік компанияны төлем және (немесе) ақша аударымын алушы ретінде сәйкестендіретін символдардың бірегей жиынтығын) енгізу;

- екінші деңгейдегі банктер мен төлем ұйымдарының мемлекеттік кірістер органдарына «Мерчент ID» бойынша шетелдік интернет-компаниялардың пайдасына жеке тұлғалар жүзеге асырған төлемдер мен аударымдардың сомалары туралы ақпарат беру міндетін көздеу ұсынылады.

Интернет арқылы сатылған тауарларға ҚҚС салу бойынша бұл жаңалық дамыған елдердің (Аустралия, Ұлыбритания және Франция) осыған ұқсас салықты ендіру тәжірибесі бойынша қабылданды.

Жалпы, цифрлық салықты ендіру қазақстандық және шетелдік компаниялар үшін бәсекелестік жағдайларды теңестіруге көмектеседі.

4. Отандық өндірушілер үшін акцизден кейінгі төлемді енгізу.

Бұл шара арақ өндірушілерді темекі өнімдері мен сыра өндірушілерімен теңестіреді және екінші деңгейдегі банктердегі жоғары мөлшерлемемен тартылатын айтарлықтай айналым қаражатын босатып алуға мүмкіндік береді.

Ұсынылып отырған түзетулер отандық алкоголь өнімін қолдауға және алкоголь өнімінің импортын тежеп ұстауға мүмкіндік береді.

5. 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қызметтің жекелеген түрлерін арнаулы салық режимінен және бірыңғай жиынтық төлемнен алып тастау ұсынылады.

Арнаулы салық режимінің тұжырымдамасы шағын бизнесті қолдауға және дамытуға бағытталғаны белгілі.

Алайда, бүгінгі таңда арнаулы салық режимі маркетингтік, сауда нарығын жалға алу және пайдалану, меншікті жылжымайтын мүлікті жалға беру және басқару, сауда объектілерін (сауда базарларын) қосалқы жалға беру және осындай жалға алынған объектілерді басқару, қонақүйлердің қызметін көрсету саласындағы екі немесе одан да көп салық төлеушілердің қызметі сияқты қызметтер бойынша кірісі айтарлықтай жоғары бизнесте қолданылады.

6. Автомобильдер бойынша көлік құралдарына салықты есептеуге қатысты.

Қолданыстағы салық заңнамасы салық салу мақсатында шағын габаритті фургондарды қозғалтқыштың көлеміне байланысты салық салуға жататын автомобильдер ретінде қарастырады.

Осыған байланысты шағын және орта бизнестің шығындарын азайту үшін салық салу мақсатында шағын көлемді фургондарды 3,5 тоннадан аспайтын жүк көтерімділігіне қарай салық салу тәртібімен жүк автомобильдеріне жатқызу ұсынылады.

7. Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық қатынаста жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды жүзеге асыратын шетелдік автокөлік құралдарының жүріп өтуі үшін алым мөлшерлемесін 20-дан 30 айлық есептік көрсеткішке дейін арттыру.

8. Тауар айналымының қадағалануы.

Осы түзетулер Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағына әкелінген тауарларды қадағалау тетігі туралы келісімді іске асыруға мүмкіндік береді, онда «Тауарлар айналымының қадағалануы» деген мемлекеттік бақылаудың өзге нысаны көзделеді.

Осыған байланысты енгізілетін аталған жаңалық қадағалауға жататын тауарларды және ұлттық бақылану жүйелерін пайдалана отырып, осындай тауарлардың айналымына байланысты операцияларды есепке алуды ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

9. Мобильді төлемдерді фискалдау. Пандемия кезеңінде сауда және қызмет көрсету саласындағы шағын және орта бизнес субъектілері кәсіпкерлік қызметте жеке тұлғалар арасындағы транзакцияларға арналған жедел мобильді аударымдарды барлық жерде пайдалана бастады.

Бұл мәселені заңнамалық реттеу мақсатында:

- «мобильдік төлемдер» ұғымын анықтау;

- мобильдік төлемдер арқылы тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу үшін есеп айырысулар кезінде онлайн-бақылау-касса машиналарын қолдануды заңдастыру;

- кәсіпкерлерді бизнесті жүргізуге арналған жеке шоттарды пайдалануға міндеттеу (мобильді аударымдарды жеке және кәсіпкерлік аударымдарға ажырату);

- банктерді мемлекеттік кірістер органдарына тиісті мәліметтерді беруге міндеттеу ұсынылады.

10. Салық заңнамасының тұрақтылығын ендіру мәселесін заңнамалық реттеу.

Салық заңнамасының тұрақтылығы кез келген жобаларға, оның ішінде жер қойнауын пайдалануға 10 жыл ішінде инвестициялар салған жағдайда, деңгейлес мониторингте тұрған, акцизделетін тауарларды өндіру жөніндегі қызметті жүзеге асырмайтын және арнаулы салық режимін қолданбайтын экспортқа бағдарланған (көмірсутекті пайдалы қазбалар мен мұнай өнімдерін экспорттаушыларды қоспағанда) тауар өндірушілерге ғана берілетін болады.

Тұрақтылық кепілдіктері инвестор мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында инвестициялық міндеттемелер туралы келісім жасасу арқылы 10 жыл мерзімге берілетін болады.

Тұрақтылық ҚҚС-қа, төлем көзінен ұсталатын салықтарға, қоршаған ортаға эмиссия үшін төлемақыға, сондай-ақ салықтарды әкімшілендіру мәселелеріне және т. б. қолданылмайды.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер

Бизнес-ортаны дамыту, салықтық әкімшілендіруді оңайлату, сондай-ақ елдің одан әрі тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуы үшін қолайлы кәсіпкерлік ахуал мен жағдайлар жасау.

Заң 2021 жылы 25 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару, екінші деңгейдегі банктердің кепілдік саясатын, бағалау қызметін реттеуді және атқарушылық іс жүргізуді жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Бекенов.

Заң жобасын әзірлеудің мақсаты:

Заң жобасы елдің жалпыұлттық басымдықтарын, Мемлекет басшысының тапсырмаларын, Парламент пен Есеп комитетінің ұсынымдарын іске асыруға, тұтастай алғанда, бюджет заңнамасын одан әрі жақсартуға және бюджет процесін жетілдіруге бағытталған.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

1. Бюджет заңнамасын жетілдіру:

- Мемлекеттік жоспарлаудың жаңа жүйесі элементтерін бюджет процесіне интеграциялау;

- үнемді және жауапты бюджет саясатын қамтамасыз ету;

- бюджетаралық қатынастарда, бюджетті қалыптастыру мен атқаруда, есепке алу мен есептілікте, кредиттеуде бюджет процесінің элементтерін жетілдіру.

2. Бағалау қызметін, екінші деңгейдегі банктердің кепілдік саясатын және атқарушылық іс жүргізуді реттеуді жетілдіру.

3. Бюджетаралық қатынастарда, бюджетті қалыптастыру мен атқаруда, есепке алу мен есептілікте, кредиттеуде бюджет процесінің элементтерін жетілдіру.

Заң жобасынан күтілетін нәтиже:

- мемлекеттік жоспарлау жүйесінің жаңа құжаттарын енгізу: ұлттық жобалар, сала мен аяны дамыту тұжырымдамалары, мемлекеттік органдардың даму жоспарлары, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың даму жоспарлары;
- шоғырландырылған бюджеттің құрамына Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорының, Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының түсімдері мен шығыстарын кіргізе отырып, «кеңейтілген бюджетті» енгізу;
- Ұлттық қордан республикалық бюджетке нысаналы трансферттің тағайындалуын нақтылау және контрциклдық бюджет қағидаларын енгізу;
- бюджеттік тәуекелдер және мемлекет қаржысының тұрақтылығы туралы талдамалы есепті қалыптастыру;
- бюджетаралық қатынастарды жетілдіру;
- қаржылық және бюджеттік есептілікті, бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есептің құрылымын жетілдіру;
- банк пен сот орындаушысының борышкерге кепілге салынған тұрғынжайды өз бетінше сатуға мүмкіндік беру жөніндегі міндетін белгілеу;
- банктерге кепілді өткізу рәсімін кепіл мүлкі құнының 15%-ынан кем борыш қалдығы болған кезде және алты айдан ерте бастауға тыйым салуды енгізу;
- сот орындаушыларының ішкі істер органдарына борышкердің қаруды сақтауы мен алып жүруіне рұқсаттың қолданылуын тоқтата тұру туралы ұсыныс енгізу жөніндегі құқығын қамтамасыз ету;
- ең төмен жалақыны есептік көрсеткіш ретінде пайдалануды болдырмау;
- мобильді төлемдерді фискалдандыру;
- «акциздік маркалар» терминін «сәйкестендіру құралдарына» ауыстыру;
- алкоголь өніміне ең төмен бағаларды белгілеу;
- жеке тұлғаның кірістері мен мүлкі туралы декларацияны тексеруді алып тастау.

Заң жобасы Сенат отырысында қаралды және бірінші оқылымда мақұлданды. Заң жобасын талқылау және оны екінші оқылымға әзірлеу барысында мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттігі туындады.

1. ЕАЭО-ның «Алкоголь өнімінің қауіпсіздігі туралы» техникалық регламентінің күшіне ену күнінің өзгеруіне байланысты Үкіметтің алкоголь өніміне ең төмен бөлшек сауда бағаларын белгілеу құзыреті бөлігінде осы құзыреттен «спиртті ішімдіктер» деген сөздерді алып тастай отырып, Кәсіпкерлік кодекске сәйкес келтіру қажет. Бұдан басқа, «Этил спирті мен алкоголь өнімінің өндірілуін және айналымын мемлекеттік реттеу туралы»

Қазақстан Республикасының Заңына «толысылған шарап» және «сыра қайнату өнімі» ұғымдарын енгізу қажет.

Сондай-ақ, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне техникалық реттеу, кәсіпкерлік, мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіру және төлемдер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2020 жылғы 30 желтоқсандағы ҚР Заңында техникалық регламентке сілтеме нормалары бар түзетулерді енгізу мерзімін 01.01.2022 жылдан 01.01.2024 жылға ауыстыру қажет.

Көрсетілген түзетулерді қабылдау Салық кодексінің және 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілуге тиіс «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының нормаларына сәйкес келеді.

2. Ұлттық банк инфляция бойынша жоспарлы кезеңге арналған нысаналы бағдарды белгілі бір диапазонда көрсетеді (мысалы, 4 – 6%, 6 – 8%), сондықтан шығыстардың өсу қарқынын анықтау үшін нысаналы бағдардың нақты мәніне сүйене отырып бағдарлану қажет.

3. Қаржы жылының соңында тартылған кепілдік берілген трансферттің қалдығы болған жағдайда, келесі қаржы жылында оны келесі кезеңнің кепілдік берілген трансфертін есепке алуға жібере отырып, қалдық сомасына аталған трансфертті тартуды қысқарту ұсынылады.

4. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың әкімдерін нысаналы трансферттер сияқты республикалық бюджеттен бөлінетін бюджеттік кредиттер бойынша да тыңдау көзделсін.

5. Міндеттемені орындау мерзімін өткізіп алған 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін берешекті өтеген кезде комиссия бойынша берешекті өтеуді көздеу қажет.

6. Бағалаушылар палатасы арқылы «бағалаушы» біліктілігін беру туралы куәліктің қолданылуын тоқтата тұру туралы шешімге шағымдану рәсімін регламенттейтін норма көзделсін.

Сондай-ақ заң жобасының нормаларын үйлестіретін, сондай-ақ заң техникасының қағидаларына байланысты өзгерістер енгізілді.

Заң жобасы 2021 жылы 23 желтоқсанда өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 29 желтоқсанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

6. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы халықаралық салық тәртібін жетілдіру туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Орынбеков.

Заң жобасының мақсаттары:

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттары Үкіметінің автоматты түрде ақпарат алмасу үшін тиімді инфрақұрылымды пайдалана отырып, салық салу мәселелерінде өзара жәрдем көрсетуі арқылы халықаралық салық тәртібін жетілдіру.

2010 жылы Америка Құрама Штаттарында (бұдан әрі – АҚШ) «Шетелдік шоттарға салық салу туралы» заң (бұдан әрі – FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act) қабылданды. FATCA-ның мақсаты АҚШ азаматтарының салық төлеуден жалтаруына жол бермеу болды.

FATCA-ға сәйкес АҚШ-тың қаржы ұйымдарымен халықаралық іскерлік операциялары бар барлық шетелдік қаржы ұйымдары АҚШ салық төлеушілері болып табылатын тұлғалардың шоттарына қатысты ақпарат беруге міндетті.

Қазақстан Республикасының FATCA нормаларын қабылдауы екі мемлекет азаматтарының салық салудан жалтаруы мәселелерінде АҚШ пен Қазақстанның өзара іс-қимыл жасауына мүмкіндік береді.

Заң жобасының міндеттері:

Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттарының құзыретті органдары автоматты түрде ақпарат алмасу жөніндегі міндеттемелерді орындау рәсімдерін белгілейтін, FATCA талаптарын сақтаудағы ынтымақтастық және оларды мәжбүрлеп орындату жөніндегі қағидалар мен рәсімдерді айқындайтын келісім жасасуға тиіс. Алмасуға жататын ақпаратты Қазақстанның қаржы мекемелері Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі болып табылатын Қазақстан Республикасының құзыретті органы арқылы автоматты түрде беретін болады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер:

Қазақстанның қаржы мекемелерінің FATCA нормаларын қабылдауы Қазақстан үшін салықтарды жинау және оларға әкімшілік ету бойынша қосымша құрал болып табылады, қазақстандық азаматтардың салық салудан жалтаруының алдын алуға мүмкіндік береді және тиісінше Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджетіне түсетін түсімдерді ұлғайтады.

Заң 2022 жылы 10 ақпанда Сенат отырысында қабылданды.

7. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2022 – 2024 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Трұмов.

Заң жобасының мақсаты:

2022 жылы республикалық бюджетке Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілдендірілген трансферт мөлшерін (бекітілген жоспарға қарағанда 1 630 млрд. теңгеге ұлғайта отырып) 4 030 млрд. теңгеге дейін ұлғайту.

Заң жобасының міндеті:

Ұлттық қордан кепілдендірілген трансфертті әлеуметтік және инфрақұрылымдық дамытуды қамтамасыз етуге бағыттау ұсынылады.

Күтілетін нәтиже:

Заң жобасын қабылдау республикалық бюджеттің теңгерімділігін қамтамасыз етуге ықпал ететін болады.

Заң 2022 жылы 5 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

8. «2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Трұмов.

Заң жобасының мақсаты:

Заң жобасы ағымдағы жылғы сәуірде 2022 – 2026 жылдарға арналған макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын нақтылауға байланысты әзірленді және Мемлекет басшысының қаңтар оқиғаларының қорытындылары бойынша тапсырмаларын, сондай-ақ Қазақстан халқына жыл сайынғы жолдауларын іске асыруға және бұрын қабылданған бірқатар міндеттемелерді орындауға бағытталған.

Әлемдік экономикадағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, Қазақстан Республикасының 2022 – 2026 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамы шеңберінде 2022 жылға арналған макроэкономикалық көрсеткіштердің болжамы нақтыланды.

Тұтастай алғанда, 2022 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның ЖІӨ-нің нақты өсімі 2,1% деңгейінде бағаланады (бұрын 3,9% болжанған).

Номиналды ЖІӨ 2022 жылы 91 543,9 млрд.теңге көлемінде болжануда, бұл мақұлданған болжамнан 4 468,3 млрд. теңгеге жоғары.

Жан басына шаққандағы ЖІӨ 10 332,4 АҚШ долларын құрайды.

Халықаралық қаржы ұйымдары ағымдағы жылы мұнай бағасын барреліне 79-дан 105 АҚШ долларына дейін болады деп болжауда.

Осыған сүйене отырып, мұнайдың әлемдік бағасы бойынша болжам барреліне 60-тан 90 АҚШ долларына дейін ұлғайды.

Ұлттық банктің болжамы бойынша экспорт 72,2 млрд. АҚШ долларына дейін, импорт 40,2 млрд. АҚШ долларына дейін ұлғаяды.

Инфляцияның нысаналы деңгейі 8,0 – 10,0% дәлізінде айқындалған.

Заң жобасының міндеттері:

Республикалық бюджетті нақтылаудың негізгі міндеттері мынадай іс-шараларды қаржылық қамтамасыз ету болып табылады:

1) қаңтар оқиғаларының салдарларын жою;

2) күштік құрылымдар мен төтенше жағдайлар жөніндегі органдардың жауынгерлік әзірлігін және жарақтандырылуын арттыру;

3) халықтың табысын арттыру бағдарламасы;

4) Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспары шеңберіндегі іс-шаралар;

5) Үкіметтің өңдеу өнеркәсібі мен кәсіпкерлікті қолдау жөніндегі іс-қимыл бағдарламасы шеңберіндегі іс-шаралар;

6) өңірлерді дамыту.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер

Өзгерістерді ескере отырып, 2022 жылға арналған республикалық бюджеттің параметрлері мынаны құрайды:

түсімдер – 15 817,0 млрд. теңге, оның ішінде кірістер (трансферттерді есепке алмағанда) – 10 162,0 млрд. теңге;

шығыстар – 18 795,0 млрд. теңге;

тапшылық – 2 978,2 млрд.теңге немесе ЖІӨ-ге шаққанда 3,3%.

Жалпы сомасы 2 741,0 млрд. теңгеге республикалық бюджет шығыстарын ұлғайтудың негізгі бағыттары мынадай бағыттар бойынша топтастырылған:

1. Президент тапсырмаларын іске асыру – 1 794,0 млрд. теңге:

- қаңтар оқиғаларының салдарларын жою – 37,0 млрд. теңге;

- күш құрылымдары мен төтенше жағдайлар органдарының жауынгерлік әзірлігін және жарақтандырылуын арттыру – 441,0 млрд. теңге;

- Халықтың табысын арттыру бағдарламасы шеңберіндегі іс-шаралар –197,0 млрд. теңге;

- Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспары шеңберіндегі іс-шаралар – 238,0 млрд. теңге;

- ҚР Үкіметінің іс-қимыл бағдарламасы шеңберіндегі басым іс-шаралар – 476,0 млрд. теңге;

- өңірлерді дамыту – 476,0 млрд.теңге.

2. Макроэкономикалық көрсеткіштердің өзгеруіне байланысты қосымша шығыстар – 173,0 млрд.теңге.

3. Бағдарламалық құжаттардың іс-шаралары (Ұлттық жобалар, сайлауалды бағдарлама) – 99,0 млрд.теңге.

4. Мемлекеттің шұғыл міндеттемелерін іске асыру – 377,0 млрд. теңге:

- әлеуметтік сала – 250,0 млрд. теңге;

- экономиканың нақты секторы – 70,0 млрд. теңге;

- әкімшілік мемлекеттік органдар – 58,0 млрд. теңге.

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына (бұдан әрі – Ұлттық Қор) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдердің 2022 жылға арналған нақтыланған болжамы 1 342,0 млрд.теңгеге ұлғая отырып, 3 891,8 млрд. теңге сомасында айқындалды.

Ұлттық қорға түсетін кірістер мұнайдың әлемдік бағасы барреліне 90 АҚШ доллары, мұнай өндіру 85,7 млн.тонна және теңгенің АҚШ долларына шаққандағы бағамы 460 теңге болған кезде есептелді.

Республикалық бюджетке трансферттердің түсімдері 2022 жылы 5 502,7 млрд.теңге сомасында, оның ішінде Ұлттық қордан 4 030,0 млрд. теңге сомасында болжанып отыр.

Тұтастай алғанда, заң жобасы мемлекеттік бюджеттік жоспарлау жүйесінің нормаларын айқындайтын Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің ережелеріне сәйкес келеді.

Заң 2022 жылы 5 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

9. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Ядролық материалдарды, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбаудағы өзара іс-қимыл жөніндегі келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Карплюк.

Заң жобасының мақсаты.

Заң жобасы ядролық материалдарды, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбау мақсатында кедендік бақылау саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуге бағытталған.

Заң жобасының міндеті:

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында ядролық материалдарды, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбауда кедендік бақылау саласындағы құқықтық базаны белгілеу.

Күтілетін нәтиже.

Осы Келісімді ратификациялау:

- тараптардың ядролық, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбау мақсатында кедендік бақылау жүргізу саласындағы ынтымақтастығын кеңейтуге және тереңдетуге мүмкіндік береді;

- Қазақстан мен Қытай арасында ядролық материалдарды, радиоактивті материалдарды, радиоактивті қалдықтарды және радиациялық-қауіпті заттарды заңсыз өткізуді болғызбау рәсімдеріне қатысты мәселелерді неғұрлым нақты және тиімді құқықтық реттеуді қамтамасыз етеді.

Заң 2022 жылы 19 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

10. «1992 жылғы 13 наурыздағы Салық саясатының келісілген принциптері туралы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер үкіметтері арасындағы келісімнің қолданысын тоқтату туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ғ.Дүйсембаев.

Хаттаманың негізгі мақсаты – 1992 жылғы 13 наурыздағы Салық саясатының келісілген принциптері туралы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер үкіметтері арасындағы келісімнің (бұдан әрі – Келісім) қолданысын тоқтату.

Келісімге салық салу принциптері мен қағидаларын біріздендіру негізінде келісілген салық саясатын жүргізу мақсатында тәуелсіз бұрынғы кеңес одағы мемлекеттерінің қалыптасу кезеңінде қол қойылды. Тараптар сол кезде ТМД-ға қатысушы барлық мемлекеттердің мүдделерін қозғайтын негізгі салықтардың бірыңғай тізбесін қолдануға уағдаласты. Бұдан басқа, тараптар КСРО-ның шет мемлекеттермен кіріс пен мүлікке қосарланған салық салуды болдырмау туралы бұрын жасасқан келісімдерінің орындалуын қамтамасыз ету мәселесін келісті.

Келісімге қол қойылған күннен бастап 30 жыл өтті және құжат өзінің өзектілігін жоғалтты, сондай-ақ Келісімнің қолданылу мерзімін ұзарту туралы өтінімдердің болмауына байланысты ТМД-ға қатысушы мемлекеттер Келісімнің қолданысын тоқтату туралы шешім қабылдады.

Заң 2022 жылы 19 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

11. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сақтандыру нарығын және бағалы қағаздар нарығын реттеу мен дамыту, банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ж.Нұрғалиев.

Заң жобасы Сенат отырысында қаралып, бірінші оқылымда мақұлданды. Заң жобасын талқылау және оны екінші оқылымға дайындау барысында мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттігі туындады.

1. Заң жобасында Азаматтық кодекске (Жалпы бөлім) қамтамасыз ету ақысы ұғымы (міндеттемелерді қамтамасыз етудің жаңа тәсілі) енгізіледі, бұл ретте мәміле тараптарының бірінің міндеттемелері ақшамен немесе бағалы қағаздармен ішінара қамтамасыз етіледі. Шартты адал орындаған кезде қамтамасыз ету ақысы тиісті міндеттемені орындау есебіне есептелуі мүмкін. Сондай-ақ, қамтамасыз ету ақысын қайтару көзделеді.

Қажетті құқықтық айқындылықты қамтамасыз ету және мәмілеге қатысушылар құқықтарының бұзылуын барынша азайту мақсатында толықтыру енгізу ұсынылады, оған сәйкес қамтамасыз ету ақысын қайтару кезінде ол ақшалай міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету үшін оны бұрын берген тұлғаның меншігіне қайтарылуға тиіс.

2. Заң жобасында сақтандыру омбудсманының сотқа дейінгі міндетті реттеуі көзделеді. Бұл ретте заңды тұлғалар қатысатын даулардың, сондай-ақ талаптар сомасы он мың айлық есептік көрсеткіштен (бұдан әрі – АЕК) асатын даулардың едәуір бөлігі сақтандыру омбудсманының құзыретінен тыс болады. Осылайша, заңды тұлғалар мен он мың АЕК-тен жоғары дауларға қатысушылар бастапқыда өз құқықтары мен мүдделерін сот арқылы қорғау құқығында шектелетін болады, өйткені олар сақтандыру омбудсманына жүгіне алмайды және олар үшін сотқа дейінгі реттеу көзделмеген.

Жоғарыда көрсетілген шектеуді алып тастау және барлық сақтандыру даулары бойынша заңда көзделген тәртіп пен шарттардың сақталуын ескере отырып, сотқа жүгіну құқығын көздеу ұсынылады.

3. Заң жобасында акционерлердің қоғамның қызметі туралы ақпарат алу жөніндегі құқықтары регламенттеледі. Бұл ретте қоғамға өтініш жасалған күнге дейінгі он екі айдан ерте емес мерзімде қоғамның акционері болған тұлғаларға тұлға қоғамның акцияларын сатып алған күнге дейінгі он екі айдан асатын кезең үшін ақпарат беруден бас тартылады, ал өзге акционерлердің акционер өтініш жасаған күнге дейін 3 жылға дейінгі кезең үшін ақпарат алуға құқығы болады.

Барлық акционерлер үшін тең жағдай жасау мақсатында өтініш берілетін күнге дейінгі он екі айдан ерте емес мерзімде қоғамның акционерлері болған тұлғалар үшін шектеуді алып тастау ұсынылады.

4. Заң жобасында көлік оқиғасы кезінде сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі көзделген.

Осы тәртіпке сәйкес көлік оқиғасына қатысушыларға сақтандыру компаниясының ақпараттық жүйесі және (немесе) дерекқорды

қалыптастыру мен жүргізу жөніндегі ұйымның ақпараттық жүйесі арқылы декларацияны ресімдеу бойынша талап белгіленеді.

Көлік оқиғасына қатысушылардың іс-қимылын регламенттеудің екіжақтылығын болдырмау және нақтылау мақсатында сақтандыру компаниясының ақпараттық жүйесі және дерекқорды қалыптастыру мен жүргізу жөніндегі ұйымның ақпараттық жүйесі арқылы декларацияны міндетті ресімдеу тәртібін көздеу ұсынылады.

5. Заң жобасында уәкілетті органның бірқатар өкілеттіктерін өзгерту көзделеді, оның ішінде қаржы ұйымдарына және құрамына жеке тұлғалар (эмитенттер мен бағалы қағаздарды ұстаушылар) кіретін өзге де тұлғаларға шектеулі ықпал ету шараларын және қадағалаушылық ден қою шараларын қолдану да бар. Қолданыстағы редакцияда бұл норма жоғарыда көрсетілген шараларды заңды тұлғаларға ғана қолдануды көздеген болатын.

Қаржы ұйымдарына және өзге тұлғаларға, оның ішінде жеке тұлғаларға шектеулі ықпал ету шараларын, қадағалаушылық ден қою шараларын қолдану тәртібін айқындау бөлігінде уәкілетті орган Басқармасының өкілеттіктеріне осындай өзгеріс енгізу ұсынылады.

6. Қолданыстағы «Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі туралы» Заңда банк салымы шарты бойынша мемлекет есептеген сыйақыны қайтару салымшы білім беру ұйымынан шығарылған күннен бастап күнтізбелік үш жыл өткен жағдайда жүзеге асырылады деп көзделген.

Ұсынылатын түзетуге сәйкес салымшы оқудан шығарылғаннан кейін үш жыл ішінде білім беру ұйымына қайта қабылданған не басқа ұйымға оқуға түскен жағдайларда есептелген сыйлықақыны қайтару міндетінен босатылады.

7. Заңның нормаларын (заң техникасы) қолданысқа енгізуді көздейтін 2-бапқа өзгерістер.

Заң жобасы 2022 жылы 9 маусымда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2022 жылғы 15 маусымда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

12. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне стрестік активтер нарығын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Орынбеков.

Заң жобасының мақсаттары:

Банктердің стрестік активтерінің деңгейін төмендетуге және оларды нарықтық негізде экономикалық айналымға тартуға ықпал ететін заңнамалық базаны құру.

Заң жобасының міндеттері:

Заң жобасы мынадай новеллаларды енгізуді:

- инвесторлардың кең ауқымының осы нарыққа кедергісіз қол жеткізуі үшін жағдай жасау мақсатында стрестік активтерді рұқсат етілген сатып алушылардың қолданыстағы тізімін кеңейтуді;

- стрестік активтердің меншік иелеріне осындай активтерді басқаруға байланысты көрсетілетін қызметтердің барлық спектрін көрсететін сервистік компаниялар ұғымын ендіруді;

- стрестік активтерді экономикалық айналымға тартуды жеделдету мақсатында кепілдік қамтамасыз етуге өндіріп алуды қолдану нәтижесінде алынған мүліктің банктер мен микроқаржылық ұйымдардың балансында болуының шекті мерзімін (3 жыл) белгілеуді;

- қаржылық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылардың (борышкерлердің) құқықтары мен мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету мақсатында банктік қарыз және микрокредит шарттары шеңберінде кредитордың қарыз алушымен өзара қатынастарына заңнамада қойылатын барлық талаптар мен шектеулерді жеке инвесторға (кредиторға) қолдануды көздейді.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер:

Стрестік активтердің дамыған нарығын құру, бұл олардың деңгейінің төмендеуіне және жұмыс істемейтін активтерді экономикалық айналымға көбірек тартуға алып келеді.

Заң 2022 жылы 23 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

13. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ғ.Дүйсембаев.

Заң жобасы Мемлекет басшысының жекелеген тапсырмаларын іске асыру мақсатында әзірленді, сондай-ақ мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық міндеттерін іске асыруды қамтамасыз ету үшін бюджетке қосымша қаражат тарту бөлігінде салық салу, капиталды, оның ішінде жалған мәмілелер жасасу арқылы шетелге шығару тәуекелін азайту, өндірісті дамытуға қаражатты қайта инвестициялау, жаңа кен орындарын игеру үшін ынталандыру шараларын қолдану, сондай-ақ салықтық әкімшілендіруді жетілдіру мәселелері бойынша Үкіметтің өзекті міндеттерін шешуге бағытталған.

Заң жобасының міндеттері:

1. ПҚӨС мөлшерлемелерін биржалық металдар бойынша 50 %-ға, қалған пайдалы қатты қазбалар бойынша 30 %-ға ұлғайту ұсынылады.

ПҚӨС мөлшерлемесінің өсуіне байланысты өндіру 2022 жылғы 31 желтоқсаннан кейін басталатын жаңа кен орындарына рентабельділік деңгейі 15 %-ға (IRR) жеткенге дейін, бірақ 5 жылдан аспайтын мерзімге жеңілдік беру көзделіп отыр.

2. Салық салудан босату бойынша жеңілдіктерді қайта қарау ұсынылады.

Мәселен, осы бағалы қағаздармен сауда-саттық жүргізген жағдайда қор биржаларының (KASE, АХҚО) ресми тізімінде бар компаниялардың

акцияларына төленетін дивидендтер бойынша қолданыстағы жеңілдіктерді сақтау ұсынылып отыр.

Бейрезиденттерге төленетін дивидендтерге салық салу бойынша жеңілдіктер алып тасталды.

Резидент-жеке тұлғаларға төленетін, 30 мың АЕК-тен асатын сомадағы дивидендтерге салық салу енгізіледі.

Сонымен бірге бейрезидент-үлестес тұлғалар көрсеткен материалдық емес қызметтер (басқарушылық, консультациялық, консалтингтік, аудиторлық, дизайнерлік, заңдық және тағы басқа да қызметтер) бойынша шегерімдерді қолдануды салық салынатын табыстың 3 %-нан аспайтын мөлшерде шектеу ұсынылады.

3. Цифрлық майнинг бойынша электр энергиясы бағасының жиынтық сомасы мен барлық майнерлер үшін төлемақы сомасын теңестіруді есепке ала отырып, мөлшерлемелерді белгілеу ұсынылады.

4. Темекі өнімдерінің басқа да түрлері бойынша, оның ішінде қыздырылатын темекісі бар бұйымдарға акциздерді кезең-кезеңімен ұлғайту ұсынылады.

Анықтама үшін: қыздырылатын темекісі бар бұйымдар бойынша кезең-кезеңімен арттыру көзделеді: 2023 ж. – 9 870 теңге/1000 дана, 2024 ж. – 11 130 теңге/1000 дана, 2025 ж. – 11 130 теңге/1000 дана.

5. Спутниктік байланыстың геостационарлық емес жүйесі үшін төлемақы мөлшерлемесін белгілеу.

Интернеттің қолжетімділігін кеңейту мақсатында жаңа технологиялар көп қолданылуда. Солардың бірі – спутниктік байланыстың геостационарлық емес жүйесі.

Салық кодексінде байланыстың осы түрі үшін 1 АЕК мөлшерінде төлемақы мөлшерлемесін көздеу ұсынылады.

6. Ауыл шаруашылығы саласын қолдау мақсатында 3 жыл мерзімге ҚҚС есепке жатқызу әдісімен төленетін тауарлар тізбесіне пестицидтерді, асыл тұқымды малдың барлық түрлерін, қолдан ұрықтандыруға арналған жабдықты және тірі ірі қара малды қосу ұсынылады.

Бұдан басқа, салықтық әкімшілендіру шеңберінде ҚҚС, сондай-ақ мүліктік табыс бойынша декларацияны тапсыру бөлігінде нақтылаушы нормалар ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер:

Мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық міндеттерін іске асыруды қамтамасыз ету үшін бюджетке қосымша қаражат тарту, капиталдың шетелге шығарылу тәуекелін азайту, жер қойнауын пайдаланудан қайтарымды арттыру, тиімсіз жеңілдіктер мен преференцияларды алып тастау, сондай-ақ салықтық әкімшілендіруді жетілдіру.

Жекелеген депутаттардан заң жобасының нормаларына қыздырылатын темекі бұйымдарына акциз мөлшерлемесіне қатысты өзгерістер енгізу жөнінде ұсыныстар келіп түсті. Талқылау барысында аталған ұсыныстарды бастамашылар алып тастады.

Заң 2022 жылы 23 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

14. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл, сондай-ақ мемлекеттік баға реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Орынбеков.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары С.А. Симонов, А.В. Бойчин, А.М. Жамалов, А.И. Лукин, С.А. Мәкежанов бастамашылық жасады.

Заң жобасы Қазақстанның ФАТФ халықаралық стандарттарын сақтау, сондай-ақ қылмыстық кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жүйесін күшейту тұрғысынан жылыстатуға қарсы жүйенің өзара бағалауынан табысты өтуі мақсатында әзірленді.

Заң жобасының міндеттері:

Заң жобасы Қылмыстық кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл бойынша Еуразиялық топтың сарапшы-бағалаушыларының жекелеген ескертулерін жоюға, ФАТФ-тың бірқатар ұсынымдары бойынша бағалауды арттыруға, сондай-ақ ҚЖ/ТҚҚ жүйесін күшейтуге бағытталған.

Атап айтқанда:

- заңды тұлғалардың өздерінің бенефициарлық меншік иелерін ашу міндетін белгілеу;

- ҚЖ/ТҚҚ туралы заңнаманы шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес құрылған трасттарға немесе басқа да корпоративтік құрылымдарға қолдану;

- терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне, сондай-ақ жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне енгізілген субъектілердің тікелей немесе жанама бақылауындағы қаражат пен өзге де активтерді тоқтату;

- ҚЖ/ТҚҚ туралы заңда оған сәйкес бір топқа кіретін қаржы мониторингі субъектілері (бұдан әрі – ҚМС) клиенттерді тиісінше тексерудің нәтижелері мен құжаттарына сүйенуге, сондай-ақ өзара ақпарат алмасуға құқылы болатын шарттарды айқындау;

- қылмыстық қаражатты заңдастырғаны үшін қылмыстық жауапкершілікті күшейту және ФАТФ ұсынымдарымен анықталған бірқатар қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін «мүлікті тәркілеу» түріндегі қылмыстық жазаны белгілеу;

- ҚМС-нің ҚЖ/ТҚҚ туралы заңнаманы сақтауын бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік органдарға бақылаудағы ҚМС үшін әдістемелік ұсынымдар әзірлеу, бақылаудағы ҚМС қызметіне қылмыстық кірістерді заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру тәуекелдерін анықтау тұрғысында талдау жүргізу, сондай-ақ ҚЖ/ТҚҚ туралы заңнаманы жетілдіру бойынша практиканы жинақтау және ұсыныстар енгізу жөнінде құзыреттер беру;

- террористік іс-әрекет ұғымын кеңейту мақсатында «Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының ережелерін

Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің ережелеріне сәйкес келтіру ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер:

Заңның қабылдануы ФАТФ-тың 7 ұсынымы бойынша сәйкестік, 21 ұсынымы бойынша елеулі сәйкестік және 12 ұсынымы бойынша ішінара сәйкестік алуға жәрдемдесетін болады.

Бұдан басқа, Қазақстанның жылыстатуға қарсы қарсы жүйесінің және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі қызметінің тиімділігі артады.

Заң 2022 жылы 28 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

15. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Орынбеков.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары С.А. Симонов, А.В. Бойчин, А.М. Жамалов, А.И. Лукин, С.А. Мәкежанов бастамашылық жасады.

Заң жобасы Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының халықаралық стандарттарды сақтау, сондай-ақ қылмыстық кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жүйесін күшейту тұрғысынан Қазақстанның жылыстатуға қарсы жүйені өзара бағалаудан табысты өтуі мақсатында әзірленді.

Заң жобасының міндеттері:

Заң жобасы ЕАТ сарапшы-бағалаушыларының жекелеген ескертулерін жоюға, ФАТФ-тың бірқатар ұсынымдары бойынша бағалауды арттыруға, сондай-ақ ҚЖ/ТҚҚ жүйесін күшейтуге бағытталған.

Атап айтқанда:

- заңды тұлғалардың қылмыстық жолмен алынған қаражатты жылыстатқаны үшін әкімшілік жауапкершілігін белгілеу, сондай-ақ қаржы мониторингі органдарының лауазымды адамдарына тиісті әкімшілік істерді қарауға және олар бойынша шешімдер қабылдауға өкілеттік беру;

- қаржы мониторингі жөніндегі уәкілетті органның сұрау салуы бойынша бенефициарлық меншік иелері туралы мәліметтерді ұсынбағаны не уақтылы ұсынбағаны үшін заңды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігін белгілеу, сондай-ақ қаржы мониторингі жөніндегі уәкілетті органға осындай әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарау бойынша құзырет беру ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер:

Заң қабылданғаннан кейін 3 ФАТФ-тың жекелеген ұсынымдары бойынша сәйкестікті алу күтілуде.

Бұдан басқа, Қазақстанның жылыстатуға қарсы жүйесінің және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі қызметтің тиімділігі артады.

Заң 2022 жылы 28 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

3.1.3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР, ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК КОМИТЕТІ

1. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен гуманитарлық минасыздандыру инженерлік бөлімшесі туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Келісімде Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен гуманитарлық минасыздандыру инженерлік бөлімшесін қалыптастыру көзделеді.

Келісімнің мақсаты – Бірлескен бөлімшені қалыптастыру, қолдану және оның қызметін аяқтау тәртібін, қабылдаушы не транзиттік Тараптың аумағындағы оның мәртебесін, сондай-ақ гуманитарлық минасыздандыруды жүргізу кезеңіндегі Тараптардың әскери қызметшілерінің мәртебесін айқындау болып табылады. Келісімге ескертпемен қол қойылды, оған сәйкес Қазақстан Республикасы ұлттық инженерлік бөлімшені БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің мандатына сәйкес Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекет болып табылмайтын үшінші мемлекеттің аумағына жіберу туралы мәселені қарайтын болады.

Келісімнің ережелері келесі міндеттерді шешуге бағытталған: мина алаңдарын техникалық барлау; объектілерді миналар мен жарылу қаупі бар заттардың болуына техникалық барлау; бұрын ұрыс қимылдары жүргізілген аудандарды миналар мен жарылу қаупі бар заттардың болуына техникалық барлау; мина алаңдары мен объектілерді минадан тазарту; бұрын ұрыс қимылдары жүргізілген аудандарды миналар мен жарылу қаупі бар заттардан тазарту; акваторияларды миналар мен жарылу қаупі бар заттардан тазарту; бірлескен бөлімшелердің табылған миналар мен жарылу қаупі бар заттарын залалсыздандыру.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже – Тараптардың өтінішіне сәйкес гуманитарлық минасыздандыру міндеттерін орындау кезінде бөлімшелердің бірлескен өзара іс-қимыл жасауы.

Заң 2021 жылы 7 қазанда Сенат отырысында қабылданды.

2. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесі туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер қарулы күштерінің бірлескен (біріккен) байланыс жүйесі туралы келісім қарулы күштердің байланыс жүйесінің тиімді жұмыс істеуі мақсатында қабылданды.

Келісімнің мақсаты – осы Келісімге қатысушы мемлекеттердің қарулы күштері байланыс жүйелерінің, мемлекеттік желілерінің қолда бар ресурсын неғұрлым толық пайдалануды ескере отырып басқаруды қамтамасыз ету.

Келісімнің міндеті – қарулы күштерді басқару жүйесінде және осы Келісімге қатысушы мемлекеттердің қарулы күштері арасында талап етілетін байланыс қызметтерін ұсыну және ақпараттың барлық түрлерімен алмасуды қамтамасыз ету; Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы форматында құрылған әскери саладағы өзара іс-қимылдың біріккен жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету; байланысқа, ортақ пайдаланылатын ұлттық байланыс желілерімен және осы Келісімге қатысушы мемлекеттердің арнайы мақсаттағы байланыс желілерімен қажетті үйлесімділікке қойылатын талаптардың орындалуын қамтамасыз ету.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже – қарулы күштерді басқару жүйесінде ақпараттың барлық түрлерімен алмасуды қамтамасыз ету; әскери саладағы өзара іс-қимылдың біріккен жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету; байланыс кешендері мен құралдарын біріздендіру және стандарттау; нормативтік құқықтық базаны қалыптастыру және жетілдіру; мемлекеттердің қарулы күштерін тиімді пайдалануды қамтамасыз ету, сондай-ақ ғылыми-зерттеу жұмыстарын және өзге жұмыстарды бірлесіп орындау.

Заң 2021 жылы 7 қазанда Сенат отырысында қабылданды.

3. «2004 жылғы 22 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» ғарыш айлағында «Бәйтерек» ғарыш зымыран кешенін құру туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Т.Мұсабаев.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Байқоңыр» ғарыш айлағында «Бәйтерек» ғарыш зымыран кешенін құру туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы хаттамаға 2020 жылғы 31 қазанда Мәскеу қаласында қол қойылды.

Хаттаманы ратификациялаудың мақсаты қаржылық міндеттемелер бойынша Келісімнің негізгі шарттарын өзектендіру және түзету, бірлескен кәсіпорындағы үлес пен міндеттерді қайта бөлу болып табылады.

Хаттаманың шарттарына сәйкес «Бәйтерек» Қазақстан-Ресей бірлескен кәсіпорны» акционерлік қоғамы бюджеттік кредитті оның жарғылық капиталына конвертациялау арқылы кредиттік міндеттемелерден босатылады және «Бәйтерек» мемлекетаралық жобасын іске асыруды жалғастыруға мүмкіндік алады.

Бұдан басқа, Тараптардың 2023 жылы орта класты тасымалдағыш зымыранмен «Бәйтерек» ғарыш зымыран кешенінің ұшу сынақтарын бастауға, сондай-ақ көрсетілген кешеннен ұшырулардың саны жылына кемінде екі ұшыру болатын, ғарыш аппараттарын «Союз-5» тасымалдағыш зымыранымен және оның ықтимал модификацияларымен орбитаға шығару бойынша коммерциялық тапсырыстарды орындауға бағытталған өзара міндеттемелері көзделген.

Хаттаманы ратификациялаудан күтілетін нәтиже Қазақстан-Ресей ынтымақтастығын кеңейту және «Бәйтерек» ғарыш зымыран кешенінен ұшыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар міндеттерінің нақты аражігін ажырату болмақ.

Заң 2021 жылы 11 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

4. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Келісімнің мақсаты Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қырғыз Республикасының Үкіметіне әскери мүлікті: патрондарды, оқ-дәрілерді және арнайы жабдықтарды біржолғы беру түрінде өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсетуі болып табылады.

Келісімнің шарттарына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі әскери мүлікті біздің елдің аумағынан Қырғыз Республикасының Қой-Таш елді мекеніне дейін автомобиль көлігімен жеткізу жөніндегі шығыстарды қамтамасыз етеді және өзіне алады.

Өз кезегінде Қырғыз тарапы алынған әскери мүлікті немесе оны пайдалану құқығын үшінші тарапқа бермеу міндеттемесін алады.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже Орта Азия өңіріндегі қауіпсіздікті нығайту, сондай-ақ екі елдің әскери саладағы өзара достық қатынастары мен ынтымақтастығын күшейту болмақ.

Заң 2021 жылы 25 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

5. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Келісімнің мақсаты – Қазақстан Республикасы Үкіметінің Тәжікстан Республикасының Үкіметіне әскери мүлікті: атыс қаруына патрондарды, зениттік және миномет артиллериясына оқ-дәрілерді беру түрінде өтеусіз әскери-техникалық көмек көрсетуі.

Келісімнің 3-бабына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі әскери мүлікті біздің аумақтан Тәжікстан Республикасының Душанбе қаласына дейін теміржол көлігімен жеткізу жөніндегі шығыстарды қамтамасыз етеді және өзіне алады.

Өз кезегінде Тәжікстан тарапы өз елінде кедендік рәсімдерді ресімдеуге арналған шығыстарды өзіне алады және ол үшін жауапты болады, сондай-ақ алынған әскери мүлікті немесе оны пайдалану құқығын үшінші тарапқа бермеуге міндеттенеді.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже – біздің мемлекеттеріміз арасындағы әскери салада орныққан достық өзара қарым-қатынастар мен ынтымақтастық одан әрі дамытылады.

Заң 2021 жылы 25 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

6. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы тәжік-ауған шекарасына іргелес аудандарда қауіпсіздікті қамтамасыз етуде әскери-техникалық жәрдем көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Келісімнің мақсаты Тәжікстан Тарапына әскери мүлікті өтеусіз беру болып табылады, олардың атаулары мен көлемін уәкілетті органдар Келісімнің 1-бабына сәйкес дипломатиялық арналар арқылы айқындайтын болады.

Келісімнің ережелеріне сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі әскери мүлікті теміржол көлігімен біздің аумақтан Душанбе қаласының «Рохати» станциясына дейін (Тәжікстан Республикасы) жеткізуді қамтамасыз етеді және ол бойынша шығыстарды көтереді.

Өз кезегінде Тәжікстан Тарапы өз еліндегі кедендік рәсімдерді ресімдеу үшін шығыстарды өзіне алады және жауапты болады, сондай-ақ алынған әскери мүлікті тек осы Келісімнің мақсаттарына пайдалануға және үшінші тарапқа бермеуге міндеттенеді.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже тәжік-ауған шекарасына іргелес аудандарда қауіпсіздікті нығайту, сондай-ақ өзара достық қарым-қатынастарды және әскери саладағы ынтымақтастықты күшейту болып табылады.

Заң 2021 жылы 25 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

7. «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Д.Нұржігітова.

Заң жобасының мақсаты халықаралық шарттарды реттеу саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру болып табылады.

Жоба «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Заңды 1969 жылғы 23 мамырдағы Халықаралық шарттар құқығы туралы Вена конвенциясына сәйкес келтіруге, сондай-ақ олқылықтар мен коллизияларды жоюға бағытталған.

Заң жобасында «дәйектеу» және «халықаралық шарт жасасу» ұғымдарының анықтамалары қайта қаралады, «қол қою» және «өкілеттік» ұғымдары нақтыланады. Егер халықаралық шартқа өзі қол қойса не халықаралық шартқа қол қоюға өкілеттік басқа лауазымды адамға берілсе, Қазақстан Республикасының Президентіне халықаралық шартқа қол қоюға өкілеттік берудің қажеттілігі жоқ екендігін көрсететін норма жазылады.

Заң 2022 жылы 3 ақпанда Сенат отырысында қабылданды.

8. «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы әскери ынтымақтастық туралы шартты ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат М.Құл-Мұхаммед.

Шарттың мақсаты Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы (бұдан әрі – Тараптар) арасындағы мемлекеттердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүддесінде әскерлерді (күштерді) қолдануды бірлесіп жоспарлау және өңірлік қауіпсіздікке төнетін сын-қатерлер мен қауіптерге қарсы әрекет ету, жедел және жауынгерлік дайындық, әскери білім және ғылым, бітімгершілік қызмет және басқалар сияқты бағыттар бойынша әскери ынтымақтастықты жүзеге асыру және дамыту болып табылады.

Шартты әскери ынтымақтастықтың мақсаттары мен міндеттерін, әскери ынтымақтастық бағыттарын, оларды іске асыру нысандары мен орындау мерзімдерін қамтитын үш жылдық кезеңге арналған әскери саладағы стратегиялық әріптестік бағдарламасына сәйкес жүзеге асыру жоспарланған.

Әскери ынтымақтастықты кеңейту және одан әрі тереңдету мүдделерінде Тараптардың халықаралық әскери ынтымақтастыққа жауап беретін қорғаныс ведомстволары басшыларының орынбасарлары (халықаралық әскери ынтымақтастыққа жауап беретін құрылымдық бөлімшелердің бастықтары) жетекшілік ететін консультациялар нысанында Тараптардың қорғаныс саясатын үйлестіру бойынша өзара іс-қимыл жасау тетігі пайдаланылады.

Осы Шарт қандай да бір басқа мемлекеттерге қарсы бағытталмаған және Тараптардың өздері қатысушысы болып табылатын басқа халықаралық шарттардан туындайтын құқықтары мен міндеттемелерін қозғамайды.

Шартты ратификациялаудан күтілетін нәтиже – екі мемлекеттің қорғаныс қабілетін нығайту, сондай-ақ қазіргі уақыттағы сын-қатерлерге қарсы әрекет ету бойынша үйлестірілген іс-қимылды ұйымдастыру.

Заң 2022 жылы 17 ақпанда Сенат отырысында қабылданды.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әскери қызмет және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің тұрғын үй қатынастары мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Ершов.

Заң жобасының мақсаты арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің әлеуметтік-құқықтық мәртебесін арттыру, оларға және олардың отбасы мүшелеріне тұрғынжайға құқықтарын іске асырудың тең мүмкіндіктерін белгілеу, әскери қызмет өткеру мәселелері бойынша заңнамадағы қайшылықтар мен олқылықтарды алып тастау болып табылады.

Заң жобасымен «Тұрғын үй қатынастары туралы», «Қазақстан Республикасының арнаулы мемлекеттік органдары туралы» және «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» заңдарға түзетулер енгізіледі.

Заң жобасының міндеттері мыналар болып табылады:

1. Тұрғын үй төлемдерінің тәртібін жетілдіру және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлері мен әскери қызметшілерді, ал олар қаза тапқан жағдайда – олардың отбасы мүшелерін тұрғынжаймен қамтамасыз ету. Атап айтқанда, еңбек сіңірген жылдары он және одан да көп жыл болған, асырауында мүгедектігі бар бала, оның ішінде жасына қарамастан бала кезінен мүгедектігі бар адамдар бар тұлғаларға, сондай-ақ әскери қызметтен немесе арнаулы мемлекеттік органдардағы қызметтен босатылған адам қаза тапқан жағдайда – отбасы мүшелеріне өздері тұратын тұрғынжайды өтеусіз алу құқығы беріледі.

Тұрғынжайға мұқтаж деп танудан бас тарту жағдайлары, атап айтқанда, мертігу немесе ауыру салдарынан қызметтен босатылған кезде біржолғы ақшалай өтемақы түріндегі тұрғын үй төлемдерін алу; өтеусіз жекешелендіру құқығының орнына ақшалай өтемақы алу; өзінің тұрғын үй төлемдерін тұрғынжайды меншігіне сатып алу, тұрғын үй құрылысы жинақтарының жүйесі арқылы өзінің тұрғын үй жағдайларын жақсарту, бұрын алынған ипотекалық кредитті өтеу, тұрғын үй құрылысына үлестік қатысу және тұрғын үй, тұрғын үй-құрылысы кооперативіне қатысу кезінде жарналарды төлеу мақсатында, сондай-ақ кейіннен сатып алатын тұрғынжайды жалға алу төлемін төлеу үшін пайдалану жағдайлары нақтыланады.

2. Арнаулы мемлекеттік органдарда қызмет өткерудің жекелеген мәселелерін регламенттеу. Теріс себептер бойынша қызметтен босату жағдайлары қызметтен тыс уақытта есірткі құралдарын, психотроптық заттар мен сол тектестерді медициналық емес мақсатта пайдалану; қызметкердің қоғамдық орынға алкогольдік немесе өзге де масаң күйде арнайы формада келуі; ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатысуы фактісін қосу арқылы кеңейтіледі.

Қызметкердің ақшалай ризығын тоқтату жағдайлары нақтыланады, сондай-ақ ол теріс себептер бойынша қызметтен босатылған жағдайда сауықтыру жәрдемақысының сомасын өтеу міндеттілігі енгізіледі және басқалар.

3. Әскери қызмет өткерудің жекелеген мәселелерін тәртіпке келтіру. Арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің құқықтарына ұқсас әскери қызметшілердің лауазымдық және арнаулы міндеттермен, сондай-ақ жеке іске енгізілгенге дейін қызметтік жұмысы туралы пікірлермен танысу, жазбаша түсініктемелер мен материалдарды жеке іске қосу құқықтары кеңейтіледі.

Әскери қызметшінің міндеттері оның қызметтік әдепті сақтау, әскери мүліктің сақталуын қамтамасыз ету қажеттілігімен; көпшілік алдында әскери қызмет мүдделеріне зиян келтіретін сөз сөйлеуге тыйым салумен; азаматтықтан шығу туралы өтініш берген, өзінің, жұбайының (зайыбының) немесе жақын туыстарының шет мемлекеттің азаматтығын қабылдау ниеті болған жағдайларда командирді (бастықты) дереу хабардар етумен; теріс себептер бойынша, сондай-ақ азаматтығының тоқтатылуына байланысты

әскери қызметтен шығарылған кезде оны оқытуға, біліктілігін арттыруға және қайта даярлауға жұмсалған қаражатты мемлекетке өтеу қажеттілігімен толықтырылады.

Сондай-ақ әскери қызметтің беделін түсіретін теріс қылықтарды нақтылайтын бірқатар түзетулер енгізілді, әскери қызметтен босату негіздері толықтырылады, Үкіметке азаматтарды әскери-патриоттық тәрбиелеуді айқындау тәртібі жүктеледі және басқалар.

Заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтиже арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері мен әскери қызметшілердің, сондай-ақ олар қаза тапқан жағдайда отбасы мүшелерінің әлеуметтік қорғалуын жақсарту; арнаулы мемлекеттік органдарда қызмет өткеру мен әскери қызметтің кейбір мәселелерін заңнамалық деңгейде айқындау, жекелеген нормаларды заңнамаға сәйкес келтіру болып табылады.

Заң жобасын талқылау барысында Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына әскери қызметшілердің құқықтарын реттеу мәселелерінде кешенді көзқарасты қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңның 6-бабы 2-тармағының қолданыстағы редакциясын сақтау бөлігінде өзгерістер енгізу қажеттілігі туындады.

Заң жобасы 2022 жылы 3 наурызда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2022 жылғы 9 наурызда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

10. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Министрлер Кабинеті арасындағы Орталық Азия өңірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде әскери-техникалық жәрдем көрсету туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Нұрсипатов.

Заң жобасының мақсаты Қырғыз Республикасымен Орталық Азия өңірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде әскери-техникалық жәрдем көрсету туралы келісімді ратификациялау болып табылады.

Келісімге Қырғыз тарапының әскери-техникалық көмек көрсету туралы сұрау салуы негізінде 2021 жылғы 7 желтоқсанда қол қойылды және атауы мен көлемі дипломатиялық арналар арқылы келісілген әскери мүлікті біржолғы беруді көздейді.

Орталық Азия өңірінің іргелес аудандарындағы қауіпсіздік саласындағы шиеленіскен жағдайда, сондай-ақ өңірлік қауіпсіздікке төнетін сын-қатерлер мен қауіптің өсуіне байланысты әскери-техникалық жәрдем көрсету Қырғызстанның Қарулы күштерінің осы қатерлерді болғызбау және бүкіл Орталық Азия өңірінің қауіпсіздігін нығайту жөніндегі мүмкіндіктерін күшейтуге мүмкіндік береді.

Келісімде айтылған шарттарға сәйкес Қазақстан Тарапы әскери мүлікті Қырғыз Республикасының Қой-Таш елді мекеніне дейін автомобиль

көлігімен жеткізу жөніндегі шығыстарды қамтамасыз етеді және өзіне алады.

Өз кезегінде Қырғыз тарапы алынған әскери мүлікті қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында ғана пайдаланады, үшінші тарапқа бермейді және ТМД-ға қатысушы мемлекеттерге қарсы пайдаланбайды.

Келісімді ратификациялаудан күтілетін нәтиже екі мемлекет арасындағы әскери салада қалыптасқан достық өзара қарым-қатынастар мен ынтымақтастықты одан әрі дамыту болады.

Заң 2022 жылы 26 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

3.1.4. ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ, ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУ ЖӘНЕ КӘСІПКЕРЛІК КОМИТЕТІ

1. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты оған өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Е.Мамытбеков.

Заң жобасының мақсаты 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Қырғыз Республикасының қосылуына байланысты оған өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау болып табылады. Заң жобасы ЕАЭО-ға мүше мемлекеттер арасындағы электр энергетикасы саласында тиімді ынтымақтастықты қамтамасыз етуге бағытталған.

Хаттама шеңберінде Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттер (бұдан әрі – мүше мемлекеттер) арасында электр энергиясын (қуатын) мемлекетаралық беруді (МАБ) жүзеге асыру әдіснамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі. Әдіснама 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа № 21 қосымшаның Баға белгілеу мен тарифтік саясат негіздерін қоса алғанда, электр энергетикасы саласындағы табиғи монополиялар субъектілерінің көрсетілетін қызметтеріне қол жеткізуді қамтамасыз ету туралы хаттамаға қосымша болып табылады.

Хаттамамен: алдағы күнтізбелік жылға электр энергиясының МАБ көлеміне өтінім беру мерзімін, оның мазмұнын; Қырғыз Республикасының ұлттық электр желілерін (бұдан әрі – Қырғызстан ҰЭЖ) басқару жөніндегі ұйымның өтінімін қарауды, МАБ-тың мәлімделген шамасы Қырғызстан ҰЭЖ-інің қолда бар техникалық мүмкіндігінен асып кеткен кезде өтінім берген ұйымға уәжді бас тарту мүмкіндігін; МАБ-қа ұйғарылып отырған электр энергиясының көлемін түзету мерзімін регламенттейтін өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Хаттама шеңберінде Қырғызстан ҰЭЖ-ін басқару жөніндегі ұйымға 110 – 500 кВ ұлттық электр желілері арқылы электр энергиясын беру жөніндегі қызметтерді көрсету; ұлттық электр желілерін жедел-диспетчерлік басқару; Қырғыз Республикасында электр энергиясы мен қуатын өндіру және тұтыну режимдерін нақты уақыт режимінде басқару; қуатты реттеу жөніндегі қызметтерді көрсету; шектес мемлекеттердің электр энергетикалық жүйелерінің уәкілетті ұйымдармен қатарлас жұмыс режимдерін басқару және олардың орнықтылығын қамтамасыз ету бойынша өзара іс-қимыл жасау жөніндегі функцияларды орындай отырып, МАБ-ты ұйымдастыру және жүзеге асыру жүктеледі.

Сондай-ақ Қырғыз Республикасының заңнамасына сәйкес ұлттық электр желілері арқылы электр энергиясын беру, оның ішінде мүше мелекеттер арасындағы МАБ бойынша көрсетілетін қызметтерге арналған тарифті есептеу үшін формулаларды белгілеу бойынша толықтырулар енгізіледі.

Заң 2021 жылы 2 қыркүйекте Сенат отырысында қабылданды.

2. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты оған өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Е.Мамытбеков.

Заң жобасының мақсаты 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа Армения Республикасының қосылуына байланысты оған өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау болып табылады. Заң жобасы ЕАЭО-ға мүше мемлекеттер арасында, оның ішінде Армения Республикасымен электр энергетикасы саласында тиімді ынтымақтастықты қамтамасыз етуге бағытталған.

Хаттама шеңберінде Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттер (бұдан әрі – мүше мемлекеттер) арасында электр энергиясын (қуатын) мемлекетаралық беруді (бұдан әрі-МАБ) жүзеге асыру әдістемесіне бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі. Әдістеме баға белгілеу мен 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа № 21 қосымшадағы тарифтік саясат негіздерін қоса алғанда, Электр энергетикасы саласындағы табиғи монополиялар субъектілерінің көрсетілетін қызметтеріне қол жеткізуді қамтамасыз ету туралы хаттамаға қосымша болып табылады.

Хаттамамен: алдағы күнтізбелік жылға арналған электр энергиясының МАБ көлеміне өтінім беру мерзімдерін, оның мазмұнын; Армения Республикасының электр энергетикалық жүйесі бойынша МАБ-ты ұйымдастыруға уәкілетті ұйымның (бұдан әрі – Армения ЭЭЖ-нің жүйелік операторы) өтінімді қарауын; Армения ЭЭЖ-нің қолда бар техникалық мүмкіндігінен МАБ-тың мәлімделген шамасы асып кеткен кезде өтінім берген ұйымның уәжді бас тарту мүмкіндігін; көтерме сауда нарығының субъектілерімен электр энергиясын жеткізу көлемдерін айқындау және келісу тәртібін, мерзімдерін; МАБ-ты ұйымдастыруға және жүзеге асыруға уәкілетті субъектілердің ұсынысы бойынша МАБ-қа болжанатын электр энергиясының көлемін түзету мерзімдерін регламенттейтін өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Хаттама шеңберінде Армения Республикасының аумағында мынадай ұйымдарға:

- Армения ЭЭЖ мен Ресей БЭЖ арасында электр энергиясын (қуатын) беру жүзеге асырылатын Армения ЭЭЖ мен үшінші мемлекеттердің энергия жүйелері арасындағы электр байланыстарының жұмыс режимдерін ұйымдастыру және басқару бөлігінде Армения ЭЭЖ жүйелік операторына МАБ-ты ұйымдастыру;

- Армения ЭЭЖ бойынша электр энергиясын беру және электр энергиясының (қуатының) үшінші елдерге транзиті қызметтерін көрсету жөніндегі функцияларды орындай отырып Армения Республикасының аумағы бойынша электр энергиясын (қуатын) беруді жүзеге асыратын уәкілетті ұйымға (бұдан әрі – Арменияның желілік операторы) МАБ-ты жүзеге асыру;

- нарық операторының көрсетілетін қызметтерін ұсынатын уәкілетті ұйымға МАБ-тың бақылау жасауы және есепке алуы бойынша бірқатар функциялар жүктеледі.

Сондай-ақ жоғары вольтты электр желілері бойынша электр энергиясын, оның ішінде мүше мемлекеттер арасындағы МАБ-ты беру жөніндегі көрсетілетін қызметтерге тарифті есептеу үшін формуланы белгілеу бойынша толықтыру енгізіледі, оны Армения Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы бекітеді.

Бұдан басқа, Беларусь Республикасының, Қазақстан Республикасының, Ресей Федерациясының және Армения Республикасының аумағында, көрсетілген мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес МАБ-ты шарттық ресімдеуге қойылатын талаптар белгіленеді.

Заң 2021 жылы 9 қыркүйекте Сенат отырысында қабылданды.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі және қорғаныс мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Е.Мамытбеков.

Заң жобасы мемлекеттік сатып алу саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасымен:

1) мемлекеттік сатып алудың 4 жаңа тәсілін ендіру:

- негіздемелік келісім пайдаланылатын конкурс тәсілімен сатып алулар;
- рейтингтік-балдық жүйе пайдаланылатын конкурс тәсілімен сатып алулар;
- сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік циклі құнының есептемесі пайдаланылатын конкурс тәсілімен сатып алулар;
- электрондық дүкен арқылы сатып алулар.

2) бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асырудың 4 негізін қысқарту:

- жаңарту тәртібінде шығарылатын мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтарын сатып алу;
- жеке тұлғаларға арналған мемлекеттік білім беру тапсырысымен байланысты көрсетілетін қызметтерді сатып алу (егер жеке тұлға білім беру ұйымын өздігінен таңдап алған жағдайда);
- Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған тұлғадан мүлікті сенімгерлікпен басқару бойынша көрсетілетін қызметтерді сатып алу;
- егер олардың құндық мәндегі жылдық көлемдері республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің бір жүз еселенген мөлшерінен аспаса біртекті тауарларды, егер

олардың құндық мәндегі жылдық көлемдері айлық есептік көрсеткіштің бес жүз еселенген мөлшерінен аспаса біртекті жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу.

3) мемлекеттік сатып алуды жүзеге асырудың мынадай тәсілдерін бәсекелестікке жатқызу: конкурс (ашық конкурс, екікезеңдік рәсімдер пайдаланылған конкурс, алдын ала біліктілігі іріктелген конкурс, негіздемелік келісімдер пайдаланылған конкурс, рейтингтік-балдық жүйе пайдаланылған конкурс, сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік цикл құнының есебі пайдаланылған конкурс), аукцион, баға ұсыныстарын сұрату және тауар биржалары арқылы;

4) мемлекеттік сатып алудың веб-порталында бір көзден сатып алу туралы шешім қабылдаған лауазымды адам туралы мәліметтер, сондай-ақ бәсекелестік әдістерімен сатып алуларды жүзеге асырудың мүмкін болмауы себептерінің негіздемелері көрсетілген бір көзден мемлекеттік сатып алулар туралы есептің міндетті орналастырылуы;

5) бір көзден сатып алулар бойынша тапсырыс берушінің бірінші басшысының жеке жауапкершілігі;

6) тауарлардың электрондық каталогы, электрондық депозитарий, офтейк-келісімшарт, форматтық-логикалық бақылау, әлеуетті жеткізушілердің паспорттарының базасы, келісім комиссиясы сияқты жаңа ұғымдарды енгізу көзделеді.

Заң жобасын Мәжілісте қарау барысында жергілікті қамтуды дамытуға және қазақстандық өндірушілерді қолдауды қамтамасыз етуге, Әскери мақсаттағы ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның бірыңғай операторын құруға, сатып алудың қағаз түріндегі түрін алып тастауға, сондай-ақ табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуды жүзеге асыруының ашықтығын қамтамасыз етуге және т.б. бағытталған түзетулер енгізілді.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттары заң жобасына өзгерістер мен толықтырулар енгізді, оның ішінде:

- «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне кәсіпкерлікті ынталандыру туралы келісімді регламенттейтін жаңа бапты жер қойнауын пайдалану құқығы туралы жалпы ережелерді белгілейтін 4-тараудан 3-тарауға көшіру бөлігінде;

- «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына: электрондық дүкенді мемлекеттік сатып алуды жүзеге асырудың бәсекелес тәсілдеріне енгізу; сол бір құрылыс объектісінде инжинирингтік көрсетілетін қызметтерді немесе құрылыс-монтаждау жұмыстарын мемлекеттік сатып алуға қатысуға құқығы жоқ субъектілерді нақтылау бөлігінде;

- «Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» Қазақстан Республикасының Заңына одан әрі сақталуы нақты қауіп төндіретін және дереу жоюды талап ететін оқ-дәрілер айналымының ерекшеліктеріне қатысты нормаларға;

- «Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, ғылымды қаржыландырудың жаңа түрін енгізу бөлігінде – іргелі ғылыми зерттеулерді жүзеге асыратын ғылыми ұйымдарды қаржыландыру; Ұлттық ғылыми кеңестердің шешімдеріне апелляция берудің жаңа институты – Апелляциялық комиссияны енгізу бөлігінде; жетекші ғалым санатын заңнамалық бекіту, сондай-ақ оның еңбегіне ақы төлеуді регламенттеу және басқа өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Заң жобасы 2021 жылы 21 қазанда өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 27 қазанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Л.Рысбекова.

Заң жобасы басқару деңгейлері арасында өкілеттіктерді қайта бөлу арқылы мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді және мемлекеттік органдардың дербестігі мен жауапкершілігін арттыруға, сондай-ақ шешімдер қабылдаудың жеделдігін арттыруға бағытталған.

Заң жобасымен Бюджет және Қылмыстық-атқару кодекстеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының 44 заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының Үкіметінен Қазақстан Республикасының орталық атқарушы органдарына бірқатар өкілеттіктерді беру көзделеді, оның ішінде:

1) Ұлттық экономика министрлігіне – стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есепті жасау және ұсыну тәртібін белгілеу; ең төмен әлеуметтік стандарттың үлгілік нысанын әзірлеу және бекіту;

2) Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігіне – жолаушылар мен көлік инфрақұрылымы объектілеріне келетін адамдарды тексеріп қарауды жүргізудің тәртібі мен талаптарын бекіту; машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін мемлекеттік органдардың қызметін салааралық үйлестіру; тексеріп қарау кезінде (азаматтық авиация саласында) қолданылатын техникалық құралдарға қойылатын талаптарды бекіту;

3) Әділет министрлігіне – акционерлік қоғамның, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің, өндірістік кооперативтің ұйымдық-құқықтық нысанында құрылатын шағын, орта және ірі кәсіпкерлік субъектілерінің қызметті жүзеге асыруы үшін үлгілік жарғыны бекіту;

4) Мәдениет және спорт министрлігіне – облыстық ономастика комиссиялары және республикалық маңызы бар қалалардың, астананың ономастика комиссиялары туралы үлгілік ережені бекіту;

5) Қаржы министрлігіне – аудиторлық қызметті лицензиялау кезінде қойылатын біліктілік талаптарын бекіту; кәсіби ұйымдар, сертификаттау жөніндегі ұйымдар куәлігінің нысандары мен оларды аккредиттеу ережелерін бекіту; фильтрлі, фильтрсіз сигараларға және папиростарға ең төмен бөлшек сауда бағаларын белгілеу;

6) Денсаулық сақтау министрлігіне – ядролық сынақтармен себепті байланысы бар деп танылуы мүмкін аурулардың тізбесін бекіту; кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарында және ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарында күтіп-бағуға және оқытуға кедергі келтіретін аурулардың тізбесін бекіту;

7) Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігіне – ақталған азаматтарға бірыңғай үлгідегі куәліктер беру тәртібін бекіту; экономикалық қызмет түрлерін кәсіптік тәуекел сыныптарына жатқызу тәртібін бекіту;

8) Ішкі істер министрлігіне – қамау немесе бас бостандығынан айыру түріндегі жазаны өтеуден босатылатын адамдардың тұрғылықты жеріне немесе жұмыс орнына бара жатқан жолына тегін жол жүрумен, сондай-ақ тамақ өнімдерімен немесе ақшамен қамтамасыз ету қағидаларын бекіту; қылмыстық-атқару жүйесінің тергеу изоляторларында ұсталатын адамдардың есебін жүргізу; өрт қауіпсіздігі қағидаларын әзірлеу және бекіту; медициналық мекемелер мен оңалту орталықтары базасында азаматтық қорғау органдары қызметкерлерін медициналық және психологиялық оңалту қағидаларын әзірлеу және бекіту;

9) Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне – Қазақстан Республикасында таратылатын шетелдік мерзімді баспасөз басылымдарын есепке алуды жүзеге асыру тәртібін айқындау;

10) Білім және ғылым министрлігіне – халықтың тығыздығына және елді мекендердің қашықтығына қарай білім беру ұйымдары желісінің кепілдік берілген мемлекеттік нормативін бекіту; қаржы ұйымдары беретін білім беру кредиттеріне (олардың мөлшерлеріне) кепілдік беру қағидаларын бекіту;

11) Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігіне – аэротүсірілім жұмыстарын жүргізуге рұқсаттарды тіркеу, есепке алу және беру жөніндегі қағидаларды әзірлеу және бекіту;

12) Сауда және интеграция министрлігіне – Қазақстан Республикасының сауда қызметін реттеу саласындағы нормативтік құқықтық актілерін әзірлеу және бекіту;

13) Сыртқы істер министрлігіне – халықаралық шарттардың орындалуын қамтамасыз етуге мониторинг жүргізу; Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының мемлекеттік тізілімін жүргізу тәртібін айқындау;

14) Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігіне – ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың мемлекеттік кадастрын жүргізу қағидаларын бекіту; биоалуантүрлілікті сақтауға және ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды дамытуға гранттар беретін халықаралық және

мемлекеттік ұйымдардың, үкіметтік емес ұйымдардың және қорлардың тізбесін бекіту функциясы беріледі.

Заң жобасы шеңберінде орталық мемлекеттік органдардан жергілікті атқарушы органдарға кейбір функциялар, оның ішінде:

- Білім және ғылым министрлігінен – тұрмыстық зорлық-зомбылыққа ұшыраған білім алушылар мен тәрбиеленушілердің арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету стандарттарына сәйкес арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсетілу қажеттіліктеріне талдау жүргізу бойынша;

- Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінен – шекаралық аймаққа кіретін жолдарда жол (ақпараттық) белгілерін орнату бойынша;

- Ауыл шаруашылығы министрлігінен – инвестициялық салымдар кезінде балық шаруашылығы субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін өтеу; акваөсіру (балық өсіру шаруашылығы) өнімінің өнімділігі мен сапасын арттыруға, сондай-ақ асыл тұқымды балық шаруашылығын дамытуға субсидиялар беру бойынша функциялар беріледі.

Заң жобасымен: экология, геология және табиғи ресурстар; қорғаныс; ішкі істер; цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрліктеріне қосымша функциялар беріледі.

Заң 2021 жылы 11 қарашада Сенат отырысында қабылданды.

5. «Өнеркәсіптік саясат туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Лұқпанов.

Заң жобасы өнеркәсіптік саясаттың негізгі қағидаттарын белгілеу және өнеркәсіптік саясатты қалыптастыру және іске асыру кезінде туындайтын қоғамдық қатынастарды реттеу мақсатында әзірленді.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- өңдеуші өнеркәсіпті дамыту, жұмыс істеп тұрған өндірістерді жаңғырту және бәсекеге қабілетті жаңа өндірістерді дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасау;

- инновацияларды тиімді енгізуді және жоғары технологиялық өндірістерді дамытуды ынталандыру;

- елде қолайлы индустриялық ахуал жасау және өз өндірісін дамыту арқылы импортқа тәуелділікті қысқарту;

- инвестициялық ахуалды жетілдіру және қосылған құны жоғары отандық тауарлар мен қызметтердің экспорттық әлеуетін дамыту;

- экономиканы әртараптандыру және өнеркәсіптік өндірістің бәсекеге қабілеттілігін, оның ішінде жұмыс істеп тұрған өндірістерді қайта өңдеуді тереңдету, техникалық қайта жарақтандыру жолымен арттыру болып табылады.

Заң жобасында индустриялық дамуды бағалау негізінде жүзеге асырылатын өнеркәсіптік саясатты қалыптастыру ұсынылады. Бағалау әдістемеге сәйкес өнеркәсіптің дамуына әсер ететін құқықтық, экономикалық, қаржылық және өзге де факторларды талдауды көздейді. Бұл ретте, өнеркәсіптік саясатты іске асыру мониторингі

өнеркәсіптік-инновациялық жобалардың жиынтығын білдіретін бірыңғай индустрияландыру картасы арқылы жүзеге асырылатын болады. Сондай-ақ, өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган бекітетін әдістемеге сәйкес өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шараларын іске асырудың тиімділігін бағалау енгізіледі.

Заң жобасының шеңберінде жоғарыда санамаланған құралдардың негізінде жыл сайын өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті орган индустриялық дамуды бағалау және өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шараларын іске асырудың тиімділігін бағалау қорытындылары бойынша Қазақстан Республикасы өнеркәсібінің жай-күйі туралы Ұлттық баяндаманы қалыптастыратын болады және ол Қазақстан Республикасының Президентіне енгізіледі.

Заң жобасында өнеркәсіптік саясатты іске асырудың мынадай бағыттары: өнеркәсіпті дамытудың базалық шарттары; өткізу нарықтарына ілгерілету; өнеркәсіптің тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру айқындалған.

Сонымен қатар, мынадай элементтерден: арнайы экономикалық аймақтардан; индустриялық аймақтардан; технопарктерден; тәуекелмен инвестицияланатын акционерлік инвестициялық қорлардан; венчурлік қорлардан; технологияларды коммерцияландыру орталықтарынан; конструкторлық бюролардан; технологиялар трансфертінің халықаралық орталықтарынан; инновациялық кластерлерден; аумақтық кластерлерден; технологиялық құзыреттердің салалық орталықтарынан; және өзге де элементтерден тұратын өнеркәсіптік-инновациялық инфрақұрылым регламенттеледі.

Заң жобасында өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шаралары басым тауарлар тізбесіне енгізілген өнімді өндіруге ғана бағдарланған өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектілеріне ұсынылатыны белгіленген. Бұл ретте, басым тауарлар тізбесіне өндірісі ұлттық экономиканың ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттілігін айқындайтын орта және жоғары деңгейдегі тауарлар ғана кіреді.

Заң жобасында өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандырудың мынадай шаралары:

1) өнеркәсіптік-инновациялық жобаларды қоса қаржыландыруды қоса алғанда, қаржыландыру, лизингтік қаржыландыру;

2) қарыздар бойынша кепілдік міндеттемелер мен кепілдемелер беру;

3) қаржы институттары арқылы кредит беру;

4) қаржы институттары беретін кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесін және облигациялар бойынша купондық сыйақыны субсидиялау;

5) жарғылық капиталдарға инвестицияларды жүзеге асыру;

6) инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылыммен қамтамасыз ету;

7) жер учаскелерін беру;

8) ішкі нарықта ынталандыру;

9) өңдеуші өнеркәсіптің отандық тауарлары мен көрсетілетін қызметтерінің экспортын дамыту және ілгерілету, оларды өткізуге жәрдем көрсету;

10) еңбек өнімділігін арттыруды ынталандыру;

11) аумақтық кластерлерді дамытуды ынталандыру;

12) берешекті қайта құрылымдау;

13) өнеркәсіптік гранттар беру және өзге де шаралары белгіленеді.

Ынталандыру шараларының тиімділігін арттыру үшін өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шараларын ұсыну кезінде өздері қабылдайтын, өнеркәсіптік-инновациялық қызмет субъектісінің міндеттемелері болып табылатын қарсы міндеттемелер ендіріледі.

Заң жобасында Қазақстан Республикасы Үкіметінің, өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру саласындағы уәкілетті органның, сыртқы сауда қызметін реттеу саласындағы уәкілетті органның, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдарының, өзге де мемлекеттік органдардың, сондай-ақ өнеркәсіптік-инновациялық қызметті мемлекеттік ынталандыруға қатысатын өнеркәсіптік-инновациялық жүйе субъектілерінің құзыреті регламенттеледі.

Өнеркәсіптік саясат жөніндегі ведомствоаралық комиссия заңнамалық түрде енгізіледі, оның негізгі міндеті: оның стратегиялық басымдықтары мен негізгі индикаторларын айқындау бөлігінде өнеркәсіптік саясатты қалыптастыру; өнеркәсіптің бәсекеге қабілеттілігі мен тиімділігін арттыру; өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шараларын енгізу, күшін жою және қайта қарау; елдегі индустриялық ахуалды жақсарту; өнеркәсіптегі инновациялық және технологиялық дамуға жәрдемдесу және т.б. жөнінде ұсынымдар мен ұсыныстар дайындау болады.

Бұдан басқа, өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру шаралары операторларының бірі ретінде Өнеркәсіпті дамыту қорының нысаны, мақсаттары, міндеттері мен функциялары айқындалды.

Өнімді ішкі нарықта ілгерілету мақсатында келісімшарттардың жаңа түрлері заңнамалық түрде енгізіледі:

- офтейк-келісімшарттар, өнім беруші ұйымдастыратын және бұрын болмаған, жүзеге асырылатын жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер шеңберінде сатып алынатын, өңдеуші өнеркәсіп тауарларын ұзақ мерзімді кепілдендірілген сатып алуды білдіретін келісімшарттар;

- өңдеуші өнеркәсіп тауарларын, оның ішінде жүзеге асырылатын жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер шеңберінде сатып алынатын тауарларды сатып алудан басқа, сондай-ақ шарт сомасының бір бөлігін Қазақстан Республикасының экономикасына инвестициялау бойынша елеулі талаптарды көздейтін келісімшарттық сатып алу шарттары.

Заң жобасында өнеркәсіпті дамытудың және өнеркәсіп салаларын дамытудың жүйелі шараларын іске асыру арқылы өнеркәсіптің тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мүмкіндігі көзделеді.

Бұл ретте, заң жобасында өнеркәсіпті дамытудың мынадай жүйелі шаралары: еңбек өнімділігін арттыру; кадрлық әлеуетті оқыту және арттыру; өңдеуші өнеркәсіпті технологиялық дамыту; өнеркәсіптегі ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру; өңдеуші өнеркәсіп өнімін техникалық реттеу және стандарттау; өнеркәсіпке инвестициялар тарту; өңдеуші өнеркәсіп кәсіпорындарын отандық шикізатпен қамтамасыз ету; өзге де тәсілдер белгіленеді.

Өнеркәсіп салаларын дамыту: өнеркәсіптік құрастыру туралы келісімдер; көлік құралдарын өнеркәсіптік құрастыру туралы келісімдер; ауыл шаруашылығы техникасын өнеркәсіптік құрастыру туралы келісімдер; өнеркәсіптік құрастыру туралы келісім шеңберінде ынталандыру шараларын ұсыну; көміртегі ізін азайту жөніндегі шаралар шеңберінде көзделеді.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өнеркәсіптік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Лұқпанов.

Заң жобасы «Өнеркәсіптік саясат туралы» заң жобасының тұжырымдамасына, мақсатына, міндеттеріне, қағидаттары мен нормаларына сәйкес келтіру үшін Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу мақсатында әзірленді.

Заң жобасымен Жер, Бюджет, Кәсіпкерлік, Еңбек, Экологиялық кодекстерді, «Қазақстан Республикасындағы кедендік реттеу туралы» Кодексті, «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексті, сондай-ақ бірқатар заңдарды қоса алғанда, Қазақстан Республикасының 34 заңнамалық актісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі.

Заң жобасы шеңберінде Қазақстан Республикасында инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау регламенттеледі. Мемлекеттік қолдаудың мақсаты, міндеттері мен негіздері айқындалады.

Заң жобасымен Кәсіпкерлік Кодексі: инновациялық қызметтің ұғымы мен мазмұнын; инновациялық қызметті мемлекеттік қолдаудың мақсаты, міндеттері мен негіздерін; инновациялық қызметті мемлекеттік қолдауға қатысатын инновациялық жүйе субъектілерін; мемлекеттік технологиялық саясаттың негіздерін; мемлекеттік технологиялық саясатты қалыптастыру және іске асыру құралдарын; инновациялық белсенділікті ынталандыру және инновациялық жүйені талдау құралдарын; венчурлік қорлардың және жеке венчурлік инвесторлардың қоса қаржыландыруы, сондай-ақ инновациялық гранттар беру жататын инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шараларын белгілейтін, Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау деп аталатын жаңа 23-1-тараумен толықтырылады.

Бюджет кодексіне түзетулер арқылы өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау облыстық

бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің шығыстарына енгізілді.

Сонымен қатар, заң жобасында инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті органның және басқа да мемлекеттік органдардың инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы құзыреті нақтыланады және толықтырылады. Технологиялық саясат жөніндегі кеңестің негізгі міндеттері айқындалады.

Заң жобасында Қазақстан Республикасында өнеркәсіптік саясатты іске асыру бағыттары: 1) өнеркәсіпті дамытудың базалық шарттары; 2) өткізу нарықтарына ілгерілету; 3) өнеркәсіптің тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру белгіленеді.

Заң жобасында индустриялық-инновациялық қызметке, Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық жүйесіне және индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерін мемлекеттік қолдауға қатысты нормаларды қамтитын Өнеркәсіпті мемлекеттік ынталандыру деген 24-тарауды алып тастау ұсынылады.

Заң жобасынан күтілетін нәтижелер: бәсекеге қабілетті, жоғары технологиялық, экспортқа бағдарланған өнім өндірісін ұлғайту және экономиканың шикізаттық моделінен алшақтау арқылы өңдеуші өнеркәсіпті орнықты дамыту.

Заң 2021 жылы 20 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

7.«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне бәсекелестікті дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Л.Рысбекова.

Заң жобасы бәсекелестікті дамытуға кедергі келтіретін тосқауылдарды жоюға мүмкіндік беретін бәсекелестікті дамыту жөніндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын іске асыру мақсатында әзірленген.

Заң жобасының міндеттері:

- кәсіпкерлікке мемлекеттің қатысуын қысқарту;
- монополияға қарсы реттеу құралдарын дамыту;
- кәсіпкерлік субъектілерінің мемлекеттік қолдау шараларына және мемлекеттік органдардың сатып алуына тең қолжетімділігін қамтамасыз ету;
- мемлекет қатысатын нарық субъектілерінің үлесін қысқарту;
- шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту;
- нарық субъектілерінің үстем және монополиялық компаниялардың шектеулі ресурстарына тең қолжетімділік беруі және басқалар болып табылады.

Заң жобасында негізгі қуатқа тең қол жеткізуді қамтамасыз ету жөніндегі норма көзделген, оның шеңберінде негізгі қуат ұғымын, негізгі қуатқа жатқызудың өлшемшарттарын, негізгі қуатқа тең қол жеткізу қағидаларын айқындау ұсынылады. Тауар, үстем немесе монополиялық жағдайға ие

нарық субъектісінің (бұдан әрі – түйінді қуаттың иесі) инфрақұрылым объектісі негізгі қуат болып табылады, оларға қол жеткізбей нарықтың басқа субъектілері тиісті немесе сабақтас тауар нарығында тауар өндіруді және (немесе) өткізуді жүзеге асыра алмайды.

Заң жобасында мемлекеттік және жеке операторлардың қызметін реттеу шеңберінде жаңа арнаулы құқық институтын енгізу көзделеді, ол арқылы бәсекелестік нарықта қандай да бір тауарды өндіруге, өткізуге және (немесе) сатып алуға заңмен бекітілетін нарық субъектісінің айрықша немесе басым құқығы түсініледі.

Кәсіпкерлікке мемлекеттің қатысуын қысқарту шеңберінде заң жобасында мемлекеттің кәсіпкерлік ортаға қатысуының орындылығын белгілеу мақсатында секторалдық талдау жүргізу ендірілуде.

Бұдан басқа, мемлекеттік тапсырмаларды бөліп көрсету үшін негіздердің толық тізбесі, сондай-ақ оларды монополияға қарсы органның қарау әдістемесі заң жүзінде бекітіледі.

Заң жобасына сәйкес мемлекеттік тапсырмаларға 26 саладағы тапсырыстар жатқызылуы мүмкін, оның ішінде:

1) техникалық және әдістемелік қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстарды қоса алғанда, мемлекеттік ақпараттық саясат;

2) қоғамдық сананы жаңғырту, этносаралық қатынастар мен ішкі саяси тұрақтылық, шетелдегі отандастар мен ел ішіндегі қандастарды қолдау, қоғамдық даму, мемлекеттік жастар және отбасы саясатын іске асыруды әдістемелік қамтамасыз ету;

3) аэроғарыш қызметі;

4) қоршаған ортаны қорғау;

5) діни қызмет және діни бірлестіктермен өзара іс-қимыл саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру;

6) мәдениет және туристік қызмет, тарихи-мәдени мұра объектілерін қорғау және пайдалану;

8) білім, ғылым салаларындағы және басқа да тапсырыстар.

Заң жобасын Мәжілісте қарау барысында бірқатар түзетулер енгізілді, оның ішінде:

- Жер кодексіне бақылау субъектісіне (объектісіне) бармай жерді пайдалану және қорғау бойынша профилактикалық бақылау жүргізу, жер заңнамасының талаптарын бұзушылықтарды жою туралы нұсқау енгізу тәртібін айқындау бөлігінде;

- Бюджет кодексіне монополияға қарсы органға Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында көзделген конкурстық рәсімдерді сақтай отырып, мемлекеттік тапсырманы орындауға жауапты заңды тұлға қосалқы мердігерлікке беретін мемлекеттік тапсырманың міндетті көлемін айқындауға өкілеттік беру бөлігінде;

- Кәсіпкерлік кодекске мемлекеттік кәсіпорындарды, акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу пайызынан астамы мемлекетке тиесілі заңды тұлғаларды және олармен үлестес тұлғаларды

құру кезінде, сондай-ақ олар жүзеге асыратын қызмет түрлерін кеңейту және өзгерту кезінде Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасының келісімін алу жөніндегі талапты енгізу бөлігінде;

- «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексе көмірсутектерге қатысты қазақстандық кадрлар мен өндірушілерді қолдау саласындағы операторлардың құқықтық мәртебесі мен функцияларын алып тастау, базалық жобалық құжаттарды тәуелсіз сараптау және әзірлемені талдау, шикі мұнай мен газ конденсатын есепке алудың ақпараттық жүйесі бөлігінде, уранға қатысты қазақстандық кадрлар мен өндірушілерді қолдау саласында;

- «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексе бағалық реттеуге жататын дәрілік заттардың тізбесін бекіту мерзімдерін регламенттеу бөлігінде түзетулер енгізілді.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттары Кәсіпкерлік кодексе мемлекеттік кәсіпорындарды, акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу пайызынан астамы мемлекетке тиесілі заңды тұлғаларды және олармен үлестес тұлғаларды құру кезінде, сондай-ақ өздері жүзеге асыратын қызмет түрлерін кеңейту және өзгерту кезінде Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының келісімін алу жөніндегі талапты алып тастау бөлігінде өзгерістер енгізді.

Заң жобасы 2021 жылы 23 желтоқсанда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 29 желтоқсанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік қызмет саласында жаңа реттеушілік саясатты ендіру және Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының жекелеген функцияларын қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Алдашев.

2021 жылғы 21 желтоқсандағы кеңейтілген отырысында заң жобасын әзірлеуші өкілдерінің және Сенат Аппараты қызметкерлерінің қатысуымен қарап, мыналарды атап көрсетеді.

Заң жобасы Қазақстан Республикасында кәсіпкерлік қызмет саласында жаңа реттеушілік саясатты ендіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылының жаңа қағидаттарын ендіру көзделген:

- реттегіш құралдарды қалыптастырудың белгіленген шарттарын сақтау, сондай-ақ мемлекеттік реттеуді негіздеудің, келісудің және мониторингтеудің міндетті рәсімдерін ендіру;

- мемлекеттің кәсіпкерлік субъектілеріне сенімін арттыру;

- реттеушілік саясатты қалыптастыруда жобалық басқаруды ендіруге, кәсіпкерлік қызметті мемлекеттік реттеудің бұрын қабылданған шешімдерінің сабақтастығы мен ескерілуіне негізделген мемлекеттік реттеудің жүйелілігі мен дәйектілігі;

- мемлекеттік органдардың лауазымды адамдарының кәсіпкерлік субъектілеріне залал келтіргені үшін дербес жауаптылығын енгізу;

- жаңа талаптарды енгізу нәтижесінде кәсіпкерлік субъектілеріне кедергілер жасауға жол бермеу.

Сонымен қатар заң жобасымен:

- «1 in 2 out» қағидатын ендіру көзделген, оған сәйкес кәсіпкерлік субъектілеріне қатысты жаңа талап енгізу немесе реттеуді қатаңдату кезінде кәсіпкерлік қызметті құқықтық реттеудің сол бір саласындағы екі талаптың күші жойылады;

- реттеушілік апелляция институтын ендіру көзделген, оған сәйкес бизнес-омбудсмен арқылы мемлекеттік органдардың реттегіш талаптарды қайта қарау мүмкіндігі қарастырылады.

Бұдан басқа, кәсіпкерлік саласындағы міндетті талаптар тізілімі ендіріледі, ол:

1) талаптардың осы Кодексте көзделген оларды қалыптастыру шарттарына және кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылы қағидаттарына сәйкестігін қамтамасыз етуге;

2) кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін жүзеге асыруы үшін міндетті талаптардың толық тізбесі туралы олардың хабардар болуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Талаптар тізіліміне кәсіпкерлік субъектілерінің Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған реттеудің тиісті салаларында орындауы үшін міндетті талаптарды қамтитын барлық реттеушілік актілер енгізіледі.

Бұдан басқа, заң жобасымен бақылау және қадағалау субъектілерінің (объектілерінің) қызметін бақылаудың жаңа нысаны – тергеп-тексеру ендіріледі, оның мақсаттары:

1) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзу себептерін анықтау және тиісті шаралар қолдану;

2) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзуға жол берген бақылау және қадағалау субъектілерін (объектілерін) айқындау.

Нормативтік құқықтық актілерде немесе нормативтік техникалық құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін өнімді өткізу фактісін анықтау мақсатында бақылау және қадағалау субъектісін (объектісін) профилактикалық бақылаудың дербес түрі – бақылау мақсатындағы сатып алу енгізіледі.

Сондай-ақ бақылаушы мемлекеттік органдардың бақылау және қадағалау субъектісіне (объектісіне) бармай профилактикалық бақылау жүргізу нәтижелері бойынша ғана оларға бару арқылы профилактикалық бақылау жүргізу міндеті бекітіледі.

Заң жобасын Мәжілісте қарау барысында ішкі істер органдарының жекелеген функцияларын қайта бөлуге бағытталған және басқа да түзетулер енгізілді.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сауда қызметі, биржалық сауданы дамыту және дербес деректерді қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Қаниев.

Заң жобасы Қазақстан Республикасында биржалық сауданы одан әрі дамыту және сауда қызметін жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заң жобасында «көтерме-тарату орталығы» ұғымы кеңейтіліп, оның түрлері технологиялық мамандануына байланысты сақтайтын КТО, бөлетін КТО және сауда КТО болып сараланады.

Заң жобасында тауар биржасының міндеттері белгіленеді: белгіленген қағидалар бойынша биржалық мәмілелер жасасудың барынша ашық жүйесі бар сауда тетігін құру; тауарлардың ұйымдасқан нарығын дамыту; тауар нарықтарында бәсекелестікті дамытуға жәрдемдесу және биржалық тауарларға баға белгілеудің ашықтығы мен түсініктілігін қамтамасыз етуге жәрдемдесу.

Заң жобасының қабылдануымен тауар биржалары қызметімен айналысу құқығына лицензияларды биржалық тауарлармен биржалық сауда-саттыққа және стандартталмаған тауарлармен биржалық сауда-саттыққа бөлу көзделеді. Бұл ретте стандартталған тауарларды, көміртегі бірлігін, жылжымайтын мүлікті және зияткерлік меншік объектілерін қоспағанда, айналымнан алынбаған немесе айналымда шектелмеген тауар стандартталмаған тауар болып табылады деп белгіленеді.

Сондай-ақ тауар биржаларының жарғылық капиталы жүз пайыздық ақшалай баламада қалыптастырылуы және мыналарды: биржалық тауарлардың сауда-саттығын ұйымдастыратын тауар биржасы үшін – кемінде алты жүз мың еселенген АЕК, ал стандартталмаған тауарлардың ғана сауда-саттығын ұйымдастыратын тауар биржасы үшін – кемінде үш жүз мың еселенген АЕК құрауы тиіс нормалар енгізіледі.

Бұдан басқа, уәкілетті органның мыналарды: брокерлерді, дилерлерді және маркет-мейкерлерді аккредиттеудің, олардың аккредиттелуін тоқтата тұрудың және тоқтатудың шарттары мен тәртібін; индустриялық сертификаты бар дилерлерді аккредиттеудің, олардың аккредиттелуін тоқтата тұрудың және тоқтатудың шарттары мен тәртібін; маркет-мейкерлер қызметінің шарттарын; биржалық сауда-саттыққа қатысу процесінде автоматтандырылған алгоритмдерді қолдану шарттары мен тәртібін; мерзімді келісімшарттармен биржалық сауда-саттықты өткізу тәртібін және басқаларды қамтитын биржалық сауда қағидаларын әзірлеуі және бекітуі көзделеді.

Заң жобасында дербес деректерге қолжетімділікті бақылаудың мемлекеттік және мемлекеттік емес сервисіне қатысты нормалар енгізіледі. Дербес деректерді жинау, өңдеу шарттары және жалпыға қолжетімді көздерден дербес деректерді жинау, өңдеу ерекшеліктері нақтыланады. Меншік иесінің және (немесе) оператордың, дербес деректерді

өңдеуді ұйымдастыруға жауапты адамның құқықтары мен міндеттері толықтырылады.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

10. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Минералдық тыңайтқыштар зауытын салу және пайдалану» жобасын іске асыру туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ә.Құртаев.

Заң жобасының мақсаты 2020 жылғы 21 шілдеде Мәскеу қаласында қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы «Минералдық тыңайтқыштар шығару зауытын салу және пайдалану» жобасын іске асыру туралы келісімді ратификациялау болып табылады.

Келісім шеңберінде Қазақстан Республикасының Жамбыл облысында қуаты жылына кемінде 1 (бір) миллион тонна минералдық тыңайтқыштар мен ілеспе индустриялық өнімдер шығаратын зауыт салу көзделеді.

Бұл ретте зауытты химия кешені бөлігінде және аралас салаларда пайдалану кезеңінде жобаны іске асыру өңірінде кемінде 1200 (бір мың екі жүз) жаңа жұмыс орнын ашу жоспарлануда. Құрылыс аяқталған күннен соң бір жыл өткеннен кейін жобалау компаниясы қызметкерлерінің жалпы санында кадрлардағы жергілікті қамтудың кемінде 80%-ы (сексен пайызы) қамтамасыз етілетін болады.

Жобаны іске асыруды қоса алғанда, инвестордың Қазақстан Республикасындағы қызметіне жүзеге асыруы болжанатын инвестициялардың жалпы жоспарланған сомасы 1 (бір) миллиард АҚШ доллардан асады.

Заң жобасында құрылыстың болжамды кезеңі – 2019 – 2024 жылдар және зауытты пайдаланудың болжамды кезеңі – кемінде 50 (елу) жыл болып белгіленеді.

Сонымен қатар, заң жобасында шетелдік жұмыскерлерді жалдау және тарту, шетелдік жұмыскерлерді визалық қолдау, жоба іске асырылатын ауданды дамыту бойынша ынтымақтастық мәселелері, сондай-ақ Тараптар арасындағы дауларды реттеу жөніндегі нормалар регламенттеледі.

Заң жобасы шеңберінде жобалау компаниясы үшін мынадай салықтық жеңілдіктер: тұлғаларды корпоративтік табыс салығынан, тауарлар импортына қосылған құн салығынан және заң жобасында айқындалған басқа да салықтардан босату көзделеді. Сондай-ақ Қазақстан тарапы Еуразиялық экономикалық одақ құқығының талаптарын ескере отырып, жобаны іске асыру мақсаттары үшін жобалау компаниясы, оның үлестес тұлғалары, сондай-ақ олардың мердігерлері мен қосалқы мердігерлері (жобалау компаниясының жазбаша өтініші бойынша) жүзеге асыратын кез келген тауарлардың (технологиялық жабдық, оның жиынтықтауыштары мен қосалқы бөлшектері бөлігінде) импортына қатысты инвестициялық келісімшарт негізінде кедендік баждар салудан босатуды қамтамасыз етеді.

Заң 2021 жылы 30 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

11. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Әуе қатынасы туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Е.Сұлтанов.

Заң жобасының мақсаты 2019 жылғы 30 желтоқсанда Нұр-Сұлтан қаласында қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы әуе қатынасы туралы келісімді ратификациялау болып табылады.

Келісімде авиакәсіпорындардың халықаралық әуе тасымалдарын орындауы үшін тараптардың құқықтары регламенттеледі. Атап айтқанда: өз аумағы арқылы қонбай ұшуды жүзеге асыру, өз аумағында коммерциялық емес мақсаттарда аялдау, белгіленген маршруттар бойынша пункттер арасында халықаралық әуе тасымалдарын жүзеге асыру құқықтары және Келісімде көзделген өзге де құқықтар.

Сондай-ақ Тараптардың әрбір авиакәсіпорны кез келген бір немесе екі бағытта рейстерді жүзеге асыра алады, бір әуе кемесінің ұшуы шеңберінде әртүрлі рейстердің нөмірлерін және басқаларын біріктіре алады.

Келісімнің шарттарына сәйкес әрбір тарап екінші тараптың авиакәсіпорындарынан пайдалану уәкілеттігін және техникалық рұқсатты беру үшін ұйғарылған белгіленген нысан мен тәртіп бойынша өтінімдерді алғаннан кейін ең аз рәсімдік кідіріспен тиісті уәкілеттіктер мен рұқсаттарды береді.

Келісімде рұқсаттың күшін жою рәсімі айқындалады, оған сәйкес әрбір тарап белгіленген жағдайларда авиакәсіпорынның пайдалану уәкілеттіктеріне немесе техникалық рұқсаттарына қатысты шарттарды жоюы, тоқтата тұруы, шектеуі немесе қоюы мүмкін.

Бұдан басқа, тараптардың әуе кемелерін Келісімде белгіленген кедендік баждар мен алымдардан босату көзделеді.

Келісімнің талаптарымен әрбір тараптың авиакәсіпорындарының мынадай коммерциялық мүмкіндіктері айқындалады: екінші тараптың аумағына әуе тасымалдарын қамтамасыз ету үшін қажетті әкімшілік, сауда, техникалық, пайдалану және басқа да мамандарды жеткізу және сонда ұстау; екінші тараптың аумағында жер үстінде қызмет көрсетуді, әуе тасымалдарын сатуды дербес жүзеге асыру және басқалар айқындалады.

Келісімге сәйкес әрбір тарап екі тараптың авиакәсіпорындарына нарықтағы коммерциялық пайымдаулар негізінде әуе тасымалдарына баға белгілеуге мүмкіндік беретін болады.

Сондай-ақ келісімде тараптардың авиакәсіпорындары арасындағы адал бәсекелестік, дауларды реттеу және Келісімнің қолданысын тоқтату тәртіптері регламенттеледі.

Заң 2022 жылы 13 қаңтарда Сенат отырысында қабылданды.

12. «Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілерін жасау және қолдану жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Қаниев.

Келісімнің негізгі мақсаты сауда-экономикалық, ғылыми-техникалық және ынтымақтастықтың өзге де салаларындағы техникалық кедергілерді жою, мемлекеттердің заттар мен материалдардың стандартты үлгілеріне қажеттілігін қамтамасыз ету болып табылады.

Келісім шеңберінде тараптар метрология жөніндегі ұлттық органдармен келісілген бағдарламалар мен рәсімдердің негізінде заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілерін жасау және қолдану жөніндегі ынтымақтастықты қамтамасыз ететін болады, сондай-ақ метрология жөніндегі ұлттық органдармен келісілген бағдарламалар мен рәсімдердің негізінде заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің стандартты үлгілері саласында стандарттау жөніндегі мемлекетаралық құжаттарды жасау және қолдану жөніндегі келісілген жұмыстарды жүргізеді.

Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің мемлекетаралық стандартты үлгілерін жасау стандартты үлгілердің жаңа үлгілерін әзірлеу жолымен немесе осы Келісімге қатысушы мемлекеттердің ұлттық стандарттық үлгілерінің бекітілген типтерін тану негізінде көзделеді.

Мемлекетаралық стандарттық үлгілерді тану туралы шешімді Стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі мемлекетаралық кеңес (бұдан әрі – МАК) қабылдайды. МАК таныған мемлекетаралық стандартты үлгілер Заттар мен материалдардың құрамы мен қасиеттерінің мемлекетаралық стандартты үлгілерінің тізіліміне енгізілуге жатады.

Келісімде өлшемдерді метрологиялық қамтамасыз ету, заттар мен материалдарды сынау, өлшем құралдарын калибрлеу, салыстырып тексеру, аттестаттау үшін оларды стандарттарға, келісімдерге немесе шарттарға енгізу арқылы экономикалық және ғылыми-техникалық ынтымақтастықта мемлекетаралық стандартты үлгілерді қолдану регламенттеледі.

Заң 2022 жылы 20 қаңтарда Сенат отырысында қабылданды.

13. «2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа (Еуразиялық экономикалық одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын қалыптастыру бөлігінде) өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Құртаев.

Заң жобасының мақсаты 2019 жылғы 29 мамырда қол қойылған «Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартқа өзгерістер енгізу туралы» Хаттаманы ратификациялау болып табылады.

Хаттама мүше мемлекеттердің энергетикалық қауіпсіздігін арттыру, Еуразиялық экономикалық одақта адал бәсекелестікті қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін құқықтық кеңістікті қалыптастыру, мүше мемлекеттер

экономикаларының электр энергетикасы саласындағы тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдайлар жасау, экономикалық өзара тиімді және тең құқықты ынтымақтастықты одан әрі нығайту мақсатында қабылданды.

Заң жобасында Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығының жұмыс істеу қағидасы, сондай-ақ Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығын басқару және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі ереже айқындалады.

Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығында электр энергетикасы саласындағы табиғи монополиялар субъектілерінің және электр энергиясын (қуатын) мемлекетаралық беруді жүзеге асыруға уәкілетті өзге де ұйымдардың қызметін реттеу мен бақылау тәртібі регламенттелді. Электр энергиясын (қуатты) мемлекетаралық беруді жүзеге асыру бойынша ереже белгіленді.

Электр энергиясын сатуды және сатып алуды жүзеге асыратын және ішкі көтерме сауда электр энергетикалық нарықтарының субъектілері болып табылатын заңды тұлғалар, мемлекетаралық электр беру желілері арқылы шектес мүше мемлекеттен «тұйық схема» бойынша электр энергиясын сатып алуды жүзеге асыратын заңды тұлғалар, сондай-ақ мүше мемлекеттердің заңнамасына сәйкес электр энергиясының нақты сальдо-ағындарының жоспарлы мәндерден сағаттық ауытқуларын реттеуге уәкілетті заңды тұлғалар Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығына қатысушылар болады.

Хаттама шеңберінде Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығының инфрақұрылымдық ұйымдарының құрамына: жүйелік операторлар, желілік операторлар, орталықтандырылған сауда операторы (операторлары) және Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығының субъектілеріне қызметтер көрсететін өзге де ұйымдар кіреді.

Бұл ретте, Одақтың ортақ электр энергетикалық нарығындағы электр энергиясымен сауда жасау еркін екіжақты шарттар бойынша электр энергиясымен өзара сауда; түрлері электр энергиясымен өзара сауда жасау қағидаларында айқындалатын электр энергиясымен орталықтандырылған сауда; шарттар негізінде электр энергиясының нақты сальдо-ағындарының жоспарлы мәндерден сағаттық ауытқуларын реттеу арқылы жүзеге асырылатын болады.

Заң 2022 жылы 17 ақпанда Сенат отырысында қабылданды.

14. «2014 жылғы 12 қарашадағы Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Қаниев.

«2014 жылғы 12 қарашадағы Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімге өзгерістер енгізу туралы хаттаманы ратификациялау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Хаттаманы (бұдан әрі – Хаттама) ратификациялау мақсатында әзірленді.

Хаттама Еуразиялық экономикалық комиссияның бәсекелестіктің бірыңғай қағидаларының сақталуын бақылау жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыруы кезінде құпия ақпаратты қорғау тәртібі және оны жария еткені үшін жауаптылық туралы келісімнің ережелерін 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың нормаларына сәйкес келтіруге бағытталған.

Бұл ретте, Келісім құпия ақпаратпен жұмыс істеу тәртібін реттейді және Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің мемлекеттік билік органдарынан, заңды және жеке тұлғаларынан құпия ақпаратты алған кезде оны жария еткені үшін Еуразиялық экономикалық комиссия қызметкерлерінің жауапкершілігін регламенттейді.

Заң 2022 жылы 24 ақпанда Сенат отырысында қабылданды.

15. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Армения Республикасының Үкіметі арасындағы Армения Республикасына мұнай өнімдерін беру саласындағы сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Қаниев.

Заң жобасының мақсаты 2020 жылғы 16 шілдеде қол қойылған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Армения Республикасының Үкіметі арасындағы Армения Республикасына мұнай өнімдерін жеткізу саласындағы сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы келісімді ратификациялау болып табылады.

Заң жобасының міндеттері:

- Қазақстан Республикасының шаруашылық жүргізуші субъектілерінің (резиденттерінің) Армения Республикасына, мұнайды, электр энергиясын, табиғи газды және көмірді қоспағанда, Еуразиялық экономикалық одақтың Сыртқы экономикалық қызметі тауар номенклатурасының 27-тобында сыныпталатын тауарларды (бұдан әрі – белгіленген тауарларды) жеткізуді жүзеге асыру, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағынан Армения Республикасына мұнай өнімдерін әкету кезінде бақылау үшін қажетті жағдайлар жасау болып табылады. Мұнай өнімдерінің тізбесі ведомствоаралық Хаттамамен бекітілетін болады;

- нарықты ЕАЭО елдеріне мұнай өнімдерінің бақыланбайтын ағындарынан қорғау үшін қажетті жағдайлар жасау болып табылады.

Келісімде:

- ішкі тұтыну үшін Қазақстан Республикасынан Армения Республикасына индикативтік баланстарда көзделген көлемде жеткізілетін тауарлардан кедендік әкету баждарын алмау;

- Қазақстан Республикасынан Армения Республикасына Тізбемен бекітілмеген, сондай-ақ индикативтік баланстарда көзделмеген белгіленген тауарларды жеткізуге тыйым салу қарастырылады.

Бұл ретте Қазақстан Республикасынан Армения Республикасына жеткізілетін белгіленген тауарлар Армения Республикасының аумағынан үшінші елдерге және ЕАЭО елдеріне әкетілуге жатпайды. Көрсетілген міндеттемені бұзу фактілері анықталған кезде Қазақстан тарапы белгіленген тауарлардың бажсыз жеткізілімдеріне тыйым салу және/немесе оларды тоқтата тұру және/немесе қысқарту құқығын өзіне қалдырады. Анықталған бұзушылық фактілері бойынша Армения тарапы Қазақстан тарапына әкетілген және қайта экспортталған тауарларға қатысты кедендік әкету баждарының көлеміне баламалы, АҚШ долларымен есептелетін өтемақы сомасын төлеуге тиіс. Төленбеген жағдайда аталған сома Армения Республикасының Қазақстан Республикасы алдындағы мемлекеттік борышы болып танылады.

Заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтиже Қазақстан Республикасы мен Армения Республикасы арасындағы мұнай өнімдері саласындағы сауда-экономикалық және өзара тиімді ынтымақтастықты дамыту болып табылады.

Заң 2022 жылы 26 мамырда Сенат отырысында қабылданды.

16. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне электр энергетикасы, энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру, жер қойнауын пайдалану, жергілікті мемлекеттік басқару және мемлекеттік шекара мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Е.Сұлтанов.

Заң жобасы экономика секторларының энергия тиімділігін арттыру және ЖІӨ энергия сыйымдылығын төмендету, электр станцияларында газ қондырғыларын салу бойынша инвестициялық жобаларды іске асыру, Алматы қаласын дамыту шеңберінде қоғамдық қатынастарды реттеуді жетілдіру, дәстүрлі емес көмірсутектерді өндіруді дамыту, сондай-ақ шекара бөлімшелері мен мемлекеттік шекара арқылы өткізу пункттерін салу мәселелерін шешу мақсатында әзірленді.

Заң жобасында мынадай өзгерістер мен толықтырулар көзделеді:

- жылына 50 000 тонна шартты отынды тұтынатын энергияны көп қажет ететін кәсіпорындар үшін энергия тиімділігі бойынша нысаналы индикаторларды белгілеу, энергоаудиттердің сыныптамасын енгізу: нысаналы және экспресс-энергоаудиті;

- мемлекеттік мекемелер, кәсіпорындар және квазимемлекеттік сектор субъектілері үшін тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді энергиялық тиімді сатып алуды енгізу;

- уәкілетті органның республикалық маңызы бар қалалардағы энергия өндіруші ұйымдардың жұмыс істеп тұрған электр станцияларымен отынның баламалы түрі ретінде газ пайдаланылатын генерациялайтын қондырғыларды салу арқылы жаңғыртуға, реконструкциялауға және (немесе) кеңейтуге арналған инвестициялық келісімдер жасасуы;

- Алматы қаласында мемлекеттік әлеуметтік объектілер салу үшін мемлекеттік емес жер пайдаланушының мемлекет мұқтажы үшін алып қойған жер учаскелерін уақытша өтеусіз жер пайдалануға беруі;

- тақтатасты мұнай, тақтатасты газ, тақтатасты жыныс, газ гидраты ұғымдарын енгізу;

- көлік және автомобиль жолдары саласындағы уәкілетті органға Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті Шекара қызметінің шекара бөлімдерінің (бөлімшелерінің) ғимараттары мен құрылыстарын, сондай-ақ мемлекеттік шекара арқылы автомобиль өткізу пункттерін жобалауды және салуды ұйымдастыру жөніндегі құзыретті бекіту және т.б.

Заң жобасын талқылау барысында Сенат депутаттары заң жобасына өзгерістер мен толықтырулар енгізді, оның ішінде:

- «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, көп пәтерлі тұрғын үйлердің кондоминиум объектісін басқарудың жаңа нысандарына көшу мерзімдерін 2023 жылғы 1 шілдеге дейін ұзарту бөлігінде;

- «Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, жылжымайтын мүлікті ресімдеу мәселелерін қарау жөніндегі комиссияның қызметі мен құзыреті бойынша нормаларды нақтылау бөлігінде;

- «Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңына Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының ұйымдық-құқықтық нысанын өзгерту және оның негізгі өкілеттіктерін айқындау, сондай-ақ Ұлттық ғылым академиясының академигі ұғымын бекіту және оған зейнеткерлік жасқа толған кезде өмір бойы ай сайынғы стипендия белгілеу бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Заң 2022 жылы 16 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

17. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат С.Лұқпанов.

Заң жобасы мемлекеттік басқаруды цифрлық трансформациялау, электрондық құжаттарды қолдану аясын кеңейту және деректерді басқару жүйесін институционализациялау мақсатында әзірленді.

Заң жобасы одан әрі цифрландыру және реинжиниринг арқылы мемлекеттік басқаруды жетілдіру; сондай-ақ цифрлық құжаттар сервисін қолдану аясын кеңейту; электрондық құжаттардың олардың қағаздағы ұқсастықтарымен тең дәрежелелігін қамтамасыз етуге бағытталған.

Азаматтық хал актілерін (тууы, неке және т.б.) мемлекеттік тіркеу саласында куәліктерді электрондық форматқа көшіру бөлігінде бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі. Мәселен, азаматтық хал актілерін мемлекеттік тіркеу туралы куәлік, анықтама қағаз жеткізгіште, сондай-ақ электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылатын электрондық нысанда берілетін болады.

«Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы» Заңға енгізілетін өзгерістерге сәйкес саяси партиялар мен діни бірлестіктерді қоспағанда, қайта ұйымдастыру арқылы құрылатын заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу, заңды тұлға қызметінің тоқтатылуын мемлекеттік тіркеу, тіркеу, заңды тұлғаның филиалын (өкілдігін) есептік тіркеу, заңды тұлғаның құрылтай құжаттарына енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды тіркеу Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі айқындайтын тәртіппен, «электрондық үкімет» веб-порталы, сондай-ақ өзге де ақпараттандыру объектілері арқылы берілген электрондық өтініш негізінде жүргізіледі.

«Байланыс туралы» Заң шеңберінде байланыс операторы Қазақстан Республикасының радиожиілік спектрін пайдалануға арналған рұқсатта көрсетілген елді мекендер мен аумақтарды көрсетілетін байланыс қызметтерімен қамтамасыз ету жөніндегі міндеттемелерді орындамағаны, сондай-ақ радиожиілік спектрін бір жыл ішінде пайдаланбағаны үшін әкімшілік жауаптылық енгізіледі.

Заң жобасына талшықты-оптикалық байланыс жолдары электр энергетикасы саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган бекіткен, электр қондырғыларын орнату қағидаларына сәйкес электр берудің әуе жолдары арқылы жүргізілуі мүмкін болуына сәйкес нормалар енгізіледі.

«Қазақстан Республикасындағы кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы» Заң шеңберінде «кредиттік тарих субъектісі туралы ақпарат – заңды тұлға болып табылатын кредиттік тарих субъектісінің сот шешімімен таратылуы туралы немесе кредиттік тарих субъектісінің күнтізбелік тоқсан күннен асатын мерзімі өтіп кеткен берешегінің болуы туралы мәліметтерді қамтитын, кредиттік тарих субъектісі туралы кредиттік есептің қысқаша нысаны» жаңа анықтамасы енгізіледі.

Мәжілісте заң жобасымен жұмыс жүргізу барысында бірқатар түзетулер қабылданды. Мәселен, «Алқабилер туралы» Заңға алқабилерге

кандидаттардың бірыңғай тізімін қалыптастыру тәртібін регламенттейтін нормалар енгізілді.

«Білім туралы» Заң Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған мерзімдерде және тәртіппен: белгілі бір мамандықтар бойынша квота шегінде оқуға түскен ауыл жастары арасынан шыққан азаматтардың; мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде педагогикалық және медициналық мамандықтарға оқуға түскен азаматтардың; мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде философия докторлары (PhD) бағдарламасы бойынша докторантураға оқуға түскен азаматтардың; мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде бейін бойынша докторлар бағдарламасымен оқитын азаматтардың жұмыспен өтеуі бөлігіндегі нормалармен толықтырылады.

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодекске және «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы» Заңға мұнай өнімдерін көтерме сауда арқылы берушілер үшін мұнай өнімдерін есепке алатын бақылау аспаптарымен міндетті түрде жарақтандырылған мұнай өнімдері базаларының резервуарларында және автомай құю станцияларында ғана сақтауды жүзеге асыру жөніндегі міндетті талаптар бойынша түзетулер енгізіледі.

Заң 2022 жылы 28 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

3.1.5. ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ДАМУ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Төреғалиев.

Заң жобасы Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияның нормаларын қолданыстағы заңнамаға енгізу және Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және тұрмыс сапасын жақсарту жөніндегі 2025 жылға дейінгі ұлттық жоспарды іске асыру мақсатында әзірленді.

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Бюросының 2019 жылғы 4 шілдедегі қаулысымен құрылған Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және тұрмыс сапасын жақсарту жөніндегі жұмыс тобының және Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау саласындағы үйлестіру кеңесінің мүшелері тұжырымдаған ұсыныстар заң жобасын әзірлеу үшін негіз болды.

Заң жобасының мақсаты – Қазақстан Республикасының мүгедектерді әлеуметтік қорғау, мүгедек балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды қолдау, мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылардың мөлшерлерін ұлғайту, зейнетақымен қамсыздандыру мәселелерін жетілдіру, халықты жұмыспен қамту, әлеуметтік сақтандыру мәселелері бойынша заңнамасын жетілдіру.

Заң жобасымен 16 заңнамалық актіге, оның ішінде Бюджет және Еңбек кодекстеріне, «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша және асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы», «Қазақстан Республикасындағы арнаулы мемлекеттік жәрдемақы туралы», «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы», «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарына және өзге де заңдарға түзетулер енгізіледі.

Мыналар заң жобасының негізгі міндеттері болып табылады:

- бірінші топтағы мүгедектерге күтімді жүзеге асыратын адамдарға ең төмен күнкөріс деңгейінің 1,40 мөлшерінде жәрдемақы енгізу;

- мүгедектігі бойынша жәрдемақылардың мөлшерін ұлғайта отырып, 7 жастан 18 жасқа дейінгі мүгедек балалар үшін мүгедектік тобын белгілеу *(бірінші топтағы мүгедек балаларға – 1,92 ЕК; екінші топтағы мүгедек балаларға – 1,59 ЕК; үшінші топтағы және 7 жасқа дейінгі мүгедек балаларға – 1,40 ЕК)*;

- мүгедек балаларға мүгедектігі бойынша және асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақыларды бір мезгілде алу құқығын беру;

- он сегіз жасқа толған, 1-2 мүгедектік тобындағы мүгедек баланы тәрбиелеп отырған отбасыларға мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғынжай алуға кезектілігін сақтап қалу;

- аз қамтылған отбасылардың балаларына кепілдік берілген әлеуметтік топтама ұсынуды және арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсетуді Әлеуметтік көрсетілетін қызметтер порталына көшіру;

- заңнамадағы олқылықтарды жою және 1998 – 2012 жылдар аралығында қызметтен босатылған прокуратура органдары қызметкерлерінің еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақы төлемдерін алуға құқығын қалпына келтіру;

- еңбек биржасында жұмыссыздарды тіркеу және жұмыссыз мәртебесін әрі тиісті жәрдемақыны алу рәсімін жеңілдету;

- әйелдердің еңбегін пайдалануға шектеу қойылатын жұмыстардың тізімін алып тастау.

Мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз ету және олардың тұрмыс сапасын жақсарту, әлеуметтік қамсыздандырудың қолданыстағы жүйесін жетілдіру, мүгедектігі бойынша және асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша жәрдемақылар алушыларға қатысты әлеуметтік әділеттілік орнату, мүгедек балалардың барлық топтары үшін сырқатының ауырлығы деңгейіне қарай жәрдемақы мөлшерлерін үлғайту заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтиже болып табылады.

Заң 2021 жылы 23 қыркүйекте Сенат отырысында қабылданды.

2. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көрнекі ақпарат және діни қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Қапбарова.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарына сәйкес әзірленген.

Заң жобасының мақсаты көрнекі ақпаратты ресімдеуге, орналастыруға қойылатын талаптарды жетілдіру, діни бірлестіктерді құру және тіркеу тәртібін оңайлату, сондай-ақ конфессияаралық өзара іс-қимыл үшін қолайлы жағдайлар жасау болып табылады.

Заң жобасының негізгі міндеттері:

- деректемелер мен көрнекі ақпараттарды қолдану туралы заңнаманы жетілдіру;

- деректемелер мен көрнекі ақпараттың мәтіндерін орфография нормаларына сәйкес жазу;

- ғибадат үйлерінен тыс жерлерде діни іс-шаралар өткізуге рұқсат беру шараларын оңайлату;

- дінтану сараптамасын жүргізуге діни қызмет саласында арнайы білімі және (немесе) жұмыс тәжірибесі бар сарапшыларды (мамандарды) тарту.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының 1 Кодексіне және 16 заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделген.

«Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына «мәтіннің теңтүпнұсқалы аудармасы» жаңа ұғымы енгізіледі, сондай-ақ деректемелер мен көрнекі ақпараттың мәтіндерін орфография нормаларын және мәтіннің теңтүпнұсқалы аудармасын сақтай отырып жазу, мемлекеттік ұйымдардың маңдайшаларын мемлекеттік тілде және орыс тілінде, қажет болған кезде басқа тілдерде, мемлекеттік емес ұйымдардың маңдайшаларын мемлекеттік тілде, қажет болған кезде орыс тілінде және (немесе) басқа тілдерде жазу, әкімшілік-аумақтық бірліктердің, елді мекендердің құрамдас бөліктерінің, сондай-ақ басқа да физика-географиялық объектілердің дәстүрлі, тарихи қалыптасқан қазақша атауларын мемлекеттік тілде жазу жөнінде нормалар енгізіледі.

«Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына діни мазмұндағы ақпараттық материал туралы жаңа ұғым енгізіледі, ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде діни іс-шаралар өткізуді келісу рәсімі хабарлама сипатына түзетіледі, хабарлама беру тәртібі, діни сараптамаларды жүргізуге дінтанушылармен бірге салалық мамандарды тарту мүмкіндіктерін қарастыру, жергілікті діни бірлестіктерді құру тәртібін оңайлату айқындалады.

«Кинематография туралы» Қазақстан Республикасының Заңына қазақ тілінде фильмдерге дубляж жасау, оларды субтитрлеу не кадр сыртындағы аудармамен қамтамасыз ету кезінде сөздердің орналасу тәртібін, олардың дұрыс құрастырылуын және дыбысталуын сақтау, субтитрлерді орфография нормаларына сәйкес жазу, кадр сыртындағы аудармамен қамтамасыз етуде олардың негізгі мағынасын бұрмаламау жөніндегі нормалар енгізіледі.

Қазақстан Республикасының «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексі мен «Қазақстан Республикасындағы көлік туралы», «Теміржол көлігі туралы», «Автомобиль көлігі туралы», «Жарнама туралы», «Сауда қызметін реттеу туралы», «Байланыс туралы», «Ішкі су көлігі туралы», «Машиналар мен жабдықтардың қауіпсіздігі туралы», «Ойыншықтардың қауіпсіздігі туралы», «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы», «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы», «Тұрғын үй құрылысына үлестік қатысу туралы», «Пошта туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарына түзетулер «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына енгізілген түзетулермен сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтижелер:

- көрнекі ақпараттардың дұрыс емес рәсімделуіне, мәтіндердің бір тілде ғана орналастырылуына, дұрыс аударылмауына қатысты бұзушылықтың алдын алу, қоғамда тіл саясатына қатысты оң көзқарас қалыптастыру;

- конфессияаралық келісім және өзара іс-қимыл жасау үшін қолайлы жағдайлар туғызу.

Заң жобасы Сенат отырысында қаралып, бірінші оқылымда мақұлданды.

Комитет отырысында Мәжіліс мақұлдаған заң жобасын талқылау барысында діни қызмет бағыты бойынша мынадай өзгерістер енгізу қажеттілігі туындады:

- «діни мазмұндағы ақпараттық материал» түсіндірмесінде мағыналық және құқықтық жүктемесі болмауына байланысты «мәтіндік сілтемелерді қоса алғанда» деген сөзді алып тастау;

- азаматтық құқықтар тек жеке тұлғаларға қатысты қолданылатындықтан дінге көзқарасы бойынша заңды тұлғалардың азаматтық құқықтарын қорғау бойынша норма алып тасталады;

- ғибадат үйлерінен (ғимараттарынан) тыс жерлерде діни іс-шаралар өткізу туралы хабардар ету тәртібін айқындайтын заң жобасының жаңа 7-1-бабына нақтылау сипатындағы өзгерістер енгізу.

Заң жобасы 2021 жылы 2 желтоқсанда өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2021 жылғы 8 желтоқсанда ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

3. «Толық емес жұмыс уақыты жағдайларындағы жұмыс туралы конвенцияны (175-конвенция) ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Қапбарова.

Заң жобасы 1994 жылғы 24 маусымда Халықаралық еңбек ұйымының Бас конференциясында (бұдан әрі – Конвенция) қабылданған Толық емес жұмыс уақыты жағдайларындағы жұмыс туралы конвенцияны (175-конвенция) ратификациялауды көздейді.

Конвенцияның мақсаты толық жұмыс күніне жұмыспен қамтылған қызметкерлермен тең құқықтарын қамтамасыз ету бөлігінде толық емес жұмыс уақытына жұмыспен қамтылған қызметкерлердің мүдделерін қорғау болып табылады.

Конвенция толық емес жұмыс күні жұмыс істейтін еңбекшілерді қорғауды қамтамасыз ету үшін:

- ұжымдық келіссөздер жүргізу құқығына және еңбекшілердің өкілдері ретіндегі қызмет құқығына;

- еңбек қауіпсіздігі және гигиенасына, ананы қорғауға, жыл сайынғы ақылы демалыс беруге, науқастануы бойынша демалысқа;

- жалақыны есептеу әдістеріне, демалыс және мереке күндері жұмысқа ақы төлеуге, еңбекке уақытша жарамсыздық бойынша жәрдемақыға;

- еңбек және жұмыс саласында кемсітушілікке жол бермеуге;

- еңбек қатынастарын тоқтату құқығына қатысты шаралар қабылдауды көздейді.

Конвенцияның ережелері толық жұмыс уақыты жағдайларындағы жұмыстан толық емес жұмыс уақыты жағдайларындағы жұмысқа ауысудың немесе керісінше ауысудың ерікті түрде жүзеге асырылуына бағытталған.

Конвенцияның осы ережелері Қазақстан Конституциясының 24-бабы 2-тармағының ережелеріне сәйкес келеді, онда «әркімнің қауіпсіздік пен тазалық талаптарына сай еңбек ету жағдайына, еңбегі үшін нендей бір

кемсітусіз сыйақы алуына, сондай-ақ жұмыссыздықтан әлеуметтік қорғалуға құқығы бар» деп көрсетілген.

Конвенцияны ратификациялау толық емес жұмыс уақытын белгілеу бөлігінде халықаралық стандарттарды одан әрі енгізуді қамтамасыз етеді және Қазақстанның осы саладағы халықаралық нормаларды сақтау мен орындауына бейілділігін растайды.

Конвенция күшіне енгеннен кейін азаматтарды еңбек саласында құқықтық қорғауды күшейтуге, сондай-ақ Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарына сәйкес келетін Қазақстан халқының жұмыспен қамтылуының өсуіне жәрдемдесетін болады.

Заң 2022 жылы 31 наурызда Сенат отырысында қабылданды.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Д.Нөкетаева.

«Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне түзетулерге сәйкес кәмелетке толмаған адамға туысының, өгей әкесінің (өгей шешесінің) атынан қорғаншыны немесе қамқоршыны дереу тағайындау қажеттілігі туындаған кезде, ол баланы отбасына тәрбиелеуге қабылдаған сәттен бастап күнтізбелік бір жыл ішінде психологиялық даярлықтан өткен жағдайда, қорғаншылық немесе қамқоршылық жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын органдар психологиялық даярлықтан өткізбестен қорғаншылықты немесе қамқоршылықты белгілеуге құқылы деген норма енгізіледі.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне түзетулермен облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдарының құзыреті республикалық және облыстық маңызы бар қалаларда, астанада, сондай-ақ аудан орталықтарында, оның ішінде осы елді мекендердің денсаулық сақтау субъектілерінің қолданыстағы инфрақұрылым объектілерінде де мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған медициналық оңалту орталықтарын (бөлімшелерін) құру жөніндегі нормамен толықтырылады.

Заң жобасын талқылау барысында Мәжіліс мақұлдаған заң жобасына мынадай негізгі бағыттар бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттігі туындады:

- заң жобасымен «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңында уәкілетті органның Қазақстан Республикасының заңдарында немесе заңды күшіне енген сот актілерінде таратуға тыйым салынған немесе өзгеше түрде шектеу қойылған ақпаратты орналастыратын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының немесе оның орынбасарларының уәкілетті органға енгізілген ұсынысымен,

сондай-ақ уәкілетті органның нұсқамасымен оларға қолжетімділік уақытша тоқтатыла тұрған интернет-ресурстарды есепке алудың бірыңғай тізілімін жүргізу, сондай-ақ тыйым салынған ақпаратқа қолжетімділікті шектеу, интернет-ресурстарға қолжетімділікті тоқтата тұру және қайта бастау тәртібін айқындау мәселелері бойынша уәкілетті органның мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау тәртібін жүргізу және айқындау жөніндегі құзыретін белгілеу ұсынылады.

Осы мәселелер «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 41-1-бабында реттелуіне байланысты «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4-3-бабына толықтыруларды алып тастау ұсынылады. Бұл нормалар жеке және заңды тұлғалардың құқық субъектілігі, құқықтары мен міндеттері мәселелерін тікелей қозғайды, демек олар заңға тәуелді актімен емес, заңмен реттелуі тиіс;

- заң жобасымен «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңын өтініш нысанында интернет-ресурстарда балаға қатысты кибербуллинг фактілерін қарау мәселелерін регламенттейтін баппен толықтыру ұсынылады.

Кибербуллинг туралы өтініштерді қарау, кибербуллинг фактісін растау және сараптау рәсімін құқықтық регламенттеу үшін уәкілетті органға сараптама тобын құру тәртібін бекіту, сондай-ақ балаға қатысты кибербуллинг фактілері бойынша өтінішті қарау құзыретін беру ұсынылады;

- заң жобасында «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 41-1-бабын бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы уәкілетті органның тыйым салынған ақпаратқа қол жеткізуді шектеу, таратылуына Қазақстан Республикасының заңдарында тыйым салынған немесе өзгеше түрде шектеу қойылған ақпаратты орналастыратын интернет-ресурстарға қол жеткізуді тоқтата тұру және қайта бастау, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында таратуға тыйым салынған немесе өзгеше түрде шектеу қойылған ақпаратты орналастыратын интернет-ресурстарды есепке алудың бірыңғай тізілімін жүргізу тәртібін айқындауы жөніндегі нормалармен толықтыру ұсынылады.

Бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы уәкілетті органның құзыретін телекоммуникация желілерінде ұлттық заңнаманы сақтау бөлігінде өзара іс-қимыл жасау мәселелері (шектеу емес) бойынша нақтылау ұсынылады;

- заң жобасында «Ақпараттандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңын Қазақстан Республикасының аумағында шетелдік онлайн-платформа мен жедел хабар алмасу сервисінің қызметін регламенттейтін баппен толықтыру ұсынылады.

Осы бапта шетелдік онлайн-платформалар мен лездік хабар алмасу сервистерінің заңды өкілдерінің мәртебесі мен міндеттерін нақтылайтын, сондай-ақ балаға қатысты кибербуллинг фактілері анықталған кезде уәкілетті органның шетелдік онлайн-платформалардың заңды өкілдерімен

өзара іс-қимыл жасау тәртібін нақтылайтын түзетулерді көздеу қажет. Шетелдік онлайн-платформалар мен лездік хабар алмасу сервистерінің заңды өкілдері қабылдайтын шаралар қаралып отырған баптың 6-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген органдардың шешімдерімен айқындалатын болады.

Заң жобасы 2022 жылы 14 сәуірде өзгерістер енгізіліп ҚР Парламенті Мәжілісіне қайтарылды. 2022 жылғы 20 сәуірде ҚР Парламенті Мәжілісі Сенат ұсынған түзетулермен келісті.

5. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түркі Академиясы арасындағы Түркі Академиясын орналастырудың шарттары мен тәртібі туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Б.Жұмағұлов.

Заң жобасында 2020 жылғы 16 қарашада жасалған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түркі Академиясы арасындағы Түркі Академиясын орналастыру шарттары мен тәртібі туралы келісімді (бұдан әрі – Келісім) ратификациялау көзделеді.

Түркі Академиясын құру туралы келісімге Түркітілдес мемлекеттер ынтымақтастығы кеңесінің 2-ші саммиті барысында 2012 жылғы 23 тамызда Бішкек қаласында қол қойылды. Қазақстан Республикасы осы Келісімді 2014 жылғы 15 қазанда ратификациялады.

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі 2014 жылғы 28 тамызда Түркі Академиясын халықаралық ұйым ретінде тіркеді және аккредиттеді.

Заң жобасының мақсаты Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түркі Академиясы арасындағы өзара іс-қимыл жасау тәртібін регламенттеу болып табылады. Келісімде Қазақстан Республикасындағы қызметі кезеңінде Түркі Академиясының мәртебесін, артықшылықтарын, иммунитетін, құқық субъектілігін, құқыққа қабілеттілігін, жылжымайтын мүлікті пайдалануын және персоналының құқықтық мәртебесін айқындау көзделеді.

Түркі Академиясының мақсаттары:

- түркі тілдерін, әдебиеті мен мәдениетін сақтауға, дамытуға және танымал етуге бағытталған түркітану саласындағы зерттеулерді үйлестіру және оларға жәрдемдесу;

- түркітану бойынша ғылыми зерттеулер саласында түркітану мен халықаралық ынтымақтастықты дамытуға жәрдемдесу;

- жалпы түркі тарихы мен этнографиясын кешенді оқытуды жүзеге асыру;

- түркі халықтарының мәдени және рухани мұрасына, олардың әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесіне зерттеулер жүргізу, сондай-ақ әлем жұртшылығын олардың жетістіктері туралы хабардар ету;

- ортақ әдеби тілді, сондай-ақ барлық түркі халықтары үшін қолданылатын топтастырылған әліпбиді жасауға ұмтылу;

- ортақ оқулықтар дайындау мақсатында зерттеулер жүргізу, Түркі Академиясына жұмысқа тартылған зерттеушілерге арналған PhD

докторантура бағдарламасы бойынша түркітанушы мамандарды даярлау болып табылады.

Келісімді ратификациялау Түркітілдес мемлекеттер кеңесіне қатысушы мемлекеттермен ынтымақтастықты одан әрі нығайтуды және Қазақстан Республикасының түркі әлеміндегі рөлін арттыруды қамтамасыз етеді.

Заң 2022 жылы 21 сәуірде Сенат отырысында қабылданды.

6. «Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігі туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Әлназарова.

Заң жобасының негізгі мақсаты биологиялық қатерлерді ерте анықтау және болғызбау, халықтың денсаулығы мен елдің ұлттық қауіпсіздігінің қорғалу деңгейін арттыру болып табылады.

Заң жобасының міндеттері:

1) биологиялық қауіпсіздік саласында мемлекеттік реттеудің құқықтық негіздерін және биологиялық қатерлерді анықтау, болғызбау және олардың профилактикасы жүйесін құру;

2) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік органдарды ведомствоаралық және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын уәкілетті мемлекеттік органдарды айқындау, олардың құзыреттерін, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыреттерін айқындау;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы орталықтандырылған есепке алу мен мониторинг, ден қоюдың үйлестірілген шараларын тұжырымдау және Қазақстан Республикасының аумағында биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін мемлекеттік органдар арасында ақпарат алмасу мақсатында Биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы бірыңғай мемлекеттік ақпараттық жүйені құру;

4) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу саласындағы бақылау және рұқсат беру рәсімдері бойынша қолданыстағы нормаларды жүйелеу және жаңарту.

Заң жобасын қабылдау кезінде күтілетін нәтижелер: биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік басқарудың үйлестірілген жүйесін құру; патогенді биологиялық агенттердің айналымы туралы деректерді есепке алу мен мониторингтеудің бірыңғай жүйесін құру; биологиялық қатерлерді басқару жүйесін ендіру; биологиялық қатерлерді болжау жүйесін құру.

Заң жобасының ережелері орталық және өңірлік деңгейдегі мемлекеттік органдардың биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі өкілеттіктерін, өзара іс-қимыл тетігі мен қызметінің мазмұнын, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен міндеттерін белгілейді.

Заң жобасында мынадай ұғымдар анықталған: биологиялық қауіпсіздік, биологиялық қорғау, биологиялық тәуекел, қауіпті биологиялық фактор, патогенді биологиялық агент және басқалар.

Заң жобасында биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылымның басымдықтары мен бағыттары, атап айтқанда, нысаналы ғылыми,

ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру, инфекциялық және паразиттік аурулардың алдын алу, емдеу және диагностика жасау үшін иммундық-биологиялық, дәрілік және диагностикалық препараттарды әзірлеу және өндіру айқындалған. Заң жобасында биологиялық қауіпсіздік саласындағы барлық нысаналы ғылыми, ғылыми-техникалық бағдарламалар мен гранттық ғылыми жобаларды келісу жөніндегі құзыретті биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға бекіту көзделген.

Сондай-ақ, заң жобасында патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істейтін мемлекеттік ұйымдардың қызметкерлері мен қосалқы персоналын әлеуметтік қорғау, олардың жалақысын ұлғайту, екі лауазымдық айлықақы мөлшерінде сауықтыру жәрдемақысын енгізу ұсынылады.

Республикалық бюджет комиссиясы заң жобасын іске асыруға бейінді қызметкерлерді әлеуметтік қорғауды қамтамасыз етуге, мемлекеттік зертханалық базаны қосымша жарақтандыруға, биологиялық қауіпсіздік саласында бірыңғай мемлекеттік ақпараттық жүйені құруға және жүргізуге, микроорганизмдер коллекциясын ұстауға арналған шығыстарды қамтитын 25 млрд. теңге мөлшеріндегі 2022-2024 жылдарға арналған шығыстарды мақұлдады.

Заң 2022 жылы 28 сәуірде Сенат отырысында қабылданды.

7. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне биологиялық қауіпсіздік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат А.Әлназарова.

Заң жобасы Қазақстан Республикасының қоғамдық денсаулық сақтау, экология, ветеринария, фитосанитария саласындағы және шектес салалардағы заңнамасын «Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына сәйкес келтіруге бағытталған.

Заң жобасында Қазақстан Республикасының 3 кодексіне және 14 заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі:

1) «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі»;

2) «Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі»;

3) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексі;

4) «Өсімдіктер карантині туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

5) «Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

6) «Өсімдіктерді қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

7) «Ветеринария туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

8) «Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» Қазақстан Республикасының Заңы,

9) «Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

10) «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

11) «Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

12) «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

13) «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

14) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік қызмет саласында жаңа реттеушілік саясатты ендіру және Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының жекелеген функцияларын қайта бөлу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы.

Заң жобасының нормалары қоғамдық денсаулық сақтау, ветеринария, фитосанитария саласындағы мемлекеттік органдардың патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің жұмыс коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-ұстау қағидаларын әзірлеу және бекіту жөніндегі құзыретін белгілеуді көздейді.

Қорғаныс министрлігіне ҚР Қарулы Күштерінің радиациялық, химиялық және биологиялық қорғалуын қамтамасыз ету қағидаларын бекітуге өкілеттіктер беріледі, ал биологиялық қорғау жөніндегі уәкілетті орган террористік қатерлерге қарсы іс-қимылдың бірыңғай жүйесіне, оның ішінде био қаруды әзірлеуге, өндіруге және жинақтауға тыйым салу жөніндегі халықаралық міндеттемелерді орындау мақсатында енгізіледі.

Патогендігі I топтағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істейтін объектілер әлеуетті қауіпті объектілердің стратегиялық объектілеріне жатқызылған.

Сондай-ақ қауіпті патогендерді заңсыз қолданғаны, өткізгені және ұрлағаны және ауыр зардаптарға әкеп соққан олармен жұмыс істеу жөніндегі талаптарды бұзғаны үшін қылмыстық жауаптылық белгіленген.

Заң жобасында денсаулық сақтау саласындағы дезинфекция, дезинсекция және дератизация жөніндегі көрсетілетін қызметтерді лицензиялау енгізіледі; өтініш жүзеге асырылатын патогендерді көрсете отырып, әрбір объектіге рұқсаттар беру бөлігінде рұқсат беру жүйесі, сондай-ақ осы рұқсаттардан айыруға (оларды қайтарып алуға) арналған негіздерді белгілеу нақтыланады.

Заң 2022 жылы 28 сәуірде Сенат отырысында қабылданды.

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Л.Қалтаева.

Заң жобасына Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары бастамашылық жасады және мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қорғау саласындағы ұлттық заңнаманы кешенді жетілдіруге бағытталған.

Заң жобасында 11 кодекске және 65 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделеді.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне енгізілетін түзетулер: денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органға дәрігерлік-консультациялық комиссияның қызметі туралы ережені әзірлеу және бекіту жөнінде құзырет беруді; дәріханалары жоқ ауылдық елді мекендердің тұрғындары үшін дәрілік заттар мен медициналық бұйымдарды денсаулық сақтау ұйымдары арқылы өткізу мүмкіндігін; денсаулық сақтау ұйымдарында мүгедектігі бар адамдарға бірінші кезекте қызмет көрсету құқығын белгілеуді; Қазақстан Республикасының аумағында адам саудасының құрбандары ретінде анықталған және сәйкестендірілген шетелдіктерге және азаматтығы жоқ адамдарға арнайы әлеуметтік қызметтер және тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін көрсетуді көздейді.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік және Азаматтық-процестік кодекстеріне енгізілетін түзетулер есту қабілеті бойынша мүгедектігі бар адамдарға соттарда ымдау тілі маманының қызметтерін тегін пайдалану, сондай-ақ сурдотехникалық, тифлотехникалық құралдарды пайдалану құқығын беруді көздейді.

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне енгізілетін түзету жер қойнауын пайдаланушылардың өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстары есебінен мүгедектігі бар адамдарды жұмысқа орналастыратын әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілеріне қолдауды көздейді.

«Адамдарды қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде, арнаулы үй-жайларда ұстау тәртібі мен шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңында күзетпен ұстау орындарының қызметкерлеріне мүгедектігі бар адамдармен жұмыс істеу үшін арнаулы даярлықтың, білім мен дағдының болу міндеті белгіленеді.

«Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының заңына енгізілетін түзету халықты әлеуметтік қорғау саласындағы уәкілетті органға министрлердің, аудандар, қалалар, облыстық маңызы бар қалалар, облыстар, республикалық маңызы бар қалалар, астана әкімдерінің мүгедектік мәселелері бойынша штаттан тыс кеңесшілерін тағайындау тәртібін әзірлеу және бекіту жөнінде құзырет беруді көздейді.

«Ақпаратқа қол жеткізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы интернет-ресурстарды құру және ақпаратты «электрондық үкімет» веб-порталының құрамдауыштарына орналастыру кезінде мүгедектігі бар адамдардың мүдделерін сақтау жөніндегі нормамен толықтырылды.

«Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына мүгедектігі бар балаларды жалғыз өзі тәрбиелеп отырған не қамқорлығында кәмелетке толған мүгедектігі бар адамдар бар

адамдарға кешенді әлеуметтік заң көмегін (өтеусіз заң көмегін) көрсету жөніндегі түзету енгізіледі.

Заң жобасында ұлттық заңнаманы үйлестіруге және біріздендіруге, сондай-ақ мүгедектікке ықпал ететін жағдайлардың алдын алудың практикалық міндетін шешуге бағытталған өзге де түзетулер көзделеді.

Заң жобасын қабылдау мүгедектігі бар адамдар, оның ішінде қылмыстық-атқару жүйесі мекемелерінде жазасын өтеп жүрген мүгедектігі бар сотталған адамдар үшін неғұрлым қолайлы өмір сүру жағдайларын жасау жөніндегі бірқатар өзекті мәселелерді шешуге және осы саладағы ұлттық заңнаманы жетілдіруге мүмкіндік береді.

Заң 2022 жылы 9 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне волонтерлік қызмет, қайырымдылық, мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс, стратегиялық әріптестікті іске асыруға арналған мемлекеттік тапсырыс, үкіметтік емес ұйымдарға арналған гранттар мен сыйлықақылар, дәрілік қамтамасыз ету және әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Н.Жүсіп.

Заң жобасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылға арналған заң жобалау жұмыстарының жоспарына сәйкес әзірленді.

Заң жобасында 5 кодекс пен 14 заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделеді.

Бюджет кодексіне және Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекске мемлекеттік органдар мен үкіметтік емес сектордың өзара іс-қимылын жаңа деңгейге көтеруге мүмкіндік беретін стратегиялық әріптестік тетігін енгізуге қатысты түзетулер енгізіледі.

Кәсіпкерлік кодексіне волонтерлерді мемлекеттік наградалармен марапаттауға қатысты түзету енгізіледі.

Еңбек кодексіне азаматтық қызметке кіру кезінде волонтерлік қызметті есепке алуды көздейтін, азаматтарды волонтерлік қызметке және қайырымдылыққа қатысуға ынталандыруға бағытталған түзетулер енгізіледі.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексте стратегиялық маңызды дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың тізбесін, сондай-ақ оларды мемлекеттік тіркеу тәртібін айқындауға бағытталған түзетулер енгізіледі.

Бұдан басқа, «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы», «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің әлеуметтік төлемдерді алуы үшін кірістерін есепке алуға қатысты, сондай-ақ «Мәдениет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына

мәдениет саласындағы мемлекеттік стипендияны белгілеуге қатысты өзгерістер енгізілді.

Заң жобасында ұлттық заңнаманы үйлестіруге және біріздендіруге, сондай-ақ волонтерлік және қайырымдылық қызметті жетілдіруге бағытталған өзге де түзетулер көзделеді.

Заң жобасын қабылдау волонтерлік пен қайырымдылықты дамытуды ынталандыруға, мемлекет пен азаматтық сектордың өзара іс-қимыл жүйесін жетілдіруге, сондай-ақ дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етуге және әлеуметтік қамсыздандыруға байланысты мәселелерді шешуге ықпал ететін болады.

Заң 2022 жылы 23 маусымда Сенат отырысында қабылданды.

3.1.6. АГРАРЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР, ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ АУМАҚТАРДЫ ДАМЫТУ КОМИТЕТІ

1. «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға қоршаған ортаға трансшекаралық тұрғыдан жасалатын әсерді бағалау жөніндегі хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ә.Нұралиев.

Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға қоршаған ортаға трансшекаралық тұрғыдан жасалатын әсерді бағалау жөніндегі хаттама (бұдан әрі – Хаттама) 2003 жылғы 4 қарашада Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияның 17-бабына сәйкес әзірленді және 2018 жылғы 20 шілдеде Мәскеу қаласында қол қойылды.

Хаттаманың мақсаты теңіз ортасы мен теңіздің жақындығы әсеріне ұшырап отырған құрлықтың ластануын болдырмау, азайту және бақылау үшін, оның биологиялық әралуандығын сақтауға және оның табиғи ресурстарын ұтымды пайдалануға және адам денсаулығын қорғау бойынша жәрдемдесуге трансшекаралық тұрғыдан теңіз ортасына және құрлыққа елеулі трансшекаралық әсер етуі мүмкін жоспарланып отырған қызметтің тиімді және ашық қоршаған ортаға әсерді бағалау (бұдан әрі – ҚОӘБ) рәсімдерін жүргізу болып табылады.

Осы Хаттаманы ратификациялау:

- елеулі трансшекаралық әсер туындатуы мүмкін жоспарланып отырған қызмет түрлеріне қатысты ҚОӘБ хаттамасының ережелерін орындау үшін, сондай-ақ жұртшылықтың қатысуына және ҚОӘБ жөніндегі құжаттарды дайындауға рұқсат беретін рәсімдерді әзірлеу үшін заңнамалық, әкімшілік немесе басқа да шараларды қабылдауға;
- елеулі трансшекаралық әсер туындатуы мүмкін жоспарланып отырған қызметке рұқсат беру немесе оны жүргізу жөнінде шешім қабылдаудың алдында ҚОӘБ рәсімдерін өткізуді қаматамасыз етуге;
- ҚОӘБ рәсімінің алғашқы сатысынан бастап жоспарланып отырған қызметтің ҚОӘБ рәсіміне жұртшылықтың тиімді қатысуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Заң жобасы теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді, сондай-ақ республикалық бюджеттен қосымша қаржы бөлуді талап етпейді.

Заң 2021 жылы 23 қыркүйекте Сенат отырысында қабылданды.

2. «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Д.Мусин.

Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы хаттамаға

(бұдан әрі – Хаттама) 2014 жылғы 30 мамырда Ашғабат қаласында қол қойылды.

Хаттаманың мақсаты Каспий теңізінің биологиялық әртүрлілігін, экожүйесін сақтау және биологиялық ресурстарын орнықты пайдалануды қамтамасыз ету болып табылады.

Осы Хаттаманы ратификациялау:

- Қазақстан Республикасының Каспий теңізінің теңіз ортасының биологиялық әртүрлілігін сақтауға қатысуына;

- Каспий теңізінің биологиялық әртүрлілігін сақтау бойынша тиісті шараларды қамтамасыз ету үшін ұлттық заңнаманы жетілдіруге;

- биологиялық ресурстарды орнықты пайдалануды қамтамасыз етуге;

- Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғаудың тез және тиімді шараларын іске асыру бойынша мемлекеттердің көпжақты ынтымақтастық жасасуына жәрдемдесуге мүмкіндік береді.

Заң жобасы теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді, сондай-ақ республикалық бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді.

Заң 2021 жылы 14 қазанда Сенат отырысында қабылданды.

3. «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға Каспий теңізін жерүсті көздерінен және құрлықта жүзеге асырылатын қызмет нәтижесінде ластанудан қорғау жөніндегі хаттаманы ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Д.Мусин.

Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға Каспий теңізін жерүсті көздерінен және құрлықта жүзеге асырылатын қызмет нәтижесінде ластанудан қорғау жөніндегі хаттама (бұдан әрі – Хаттама) 2012 жылғы 12 желтоқсанда Мәскеу қаласында жасалды.

Хаттаманың мақсаты Каспий теңізінің экологиялық таза теңіз ортасына қол жеткізу және оны қолдау үшін жер үсті көздерінен және құрлықта жүзеге асырылатын қызмет нәтижесінде теңіз ортасының ластануын болдырмау, азайту, бақылау және барынша мүмкін дәрежеде жою болып табылады.

Осы Хаттаманы ратификациялау:

- ең озық қолжетімді технологиялар мен табиғатты қорғау практикасын пайдалануға немесе ықпал етуге, оларға қол жеткізуге, теңіз айдынында немесе оның жағалау аймағында шаруашылық қызметті жүзеге асыру кезінде оларды беруге ықпал етуге;

- Каспий теңізінің теңіз ортасы мен жағалау маңындағы аудандарының физикалық, биологиялық және химиялық сипаттамалары туралы, оның ішінде жерүсті көздерінен теңіз акваториясына ластаушы заттардың түсу көлемдері туралы дерекқорды құруға және жүргізуге;

- Каспийдің теңіз ортасы мен жағалау маңындағы аудандарының жай-күйіне тұрақты бағалау, оның жағалау сызығы бойындағы теңіздің ластану деңгейіне бағалау жүргізуге мүмкіндік береді.

Заң жобасы теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді, сондай-ақ республикалық бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді.

Заң 2021 жылы 21 қазанда Сенат отырысында қабылданды.

4. «Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат М.Жұмағазиев.

«Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы (бұдан әрі – заң жобасы) Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 99-тармағын орындау үшін әзірленді.

Заң жобасының негізгі мақсаты жануарларды қорғау, олардың қауіпсіздігін, жануарларға қарау кезінде азаматтардың құқықтары мен өзге де заңды мүдделерін қамтамасыз ету, сондай-ақ жануарларға қарау кезінде адамгершілікті нығайту және қоғамның ізгілік қағидаттарын сақтау мақсатында оларға жауапкершілікпен қарау саласындағы қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеу болып табылады.

Заң жобасының міндеттері:

жануарларға қарау кезінде жалпы және арнайы талаптарды белгілеу;

жануарларды қатыгездікпен қараудан, азаптаудан және өлімнен қорғау;

жануарларды қатыгездікпен жансыздандыруға жол бермеу;

барлық бұқаралық ақпарат құралдарында жануарларға қатыгездікпен қарауды насихаттауға тыйым салу;

қоғамның жануарларға адамгершілікпен және ізгілікпен қарауын тәрбиелеу, нығайту;

жергілікті атқарушы органдардың Үй жануарларын есепке алу және оларды ұстау жөніндегі қағидаларды әзірлеу құзыретін айқындау;

жануарларға жауапкершілікпен қарау саласындағы заңнаманың сақталуына қоғамдық бақылауды жүзеге асыру;

үй жануарлары иелерінің жануарларды ұстау, есепке алу, тасымалдау, өсіру, жансыздандыру және басқалары бойынша жауапкершілігі мен міндеттерін белгілеу болып табылады.

Заң жобасын қабылдаудан күтілетін нәтижелер:

әртүрлі санаттардағы жануарларға қарау кезінде жалпы және арнайы талаптарды белгілеу арқылы жануарларға жауапкершілікпен иелік етуді және оларға ізгілікпен қарауды қалыптастыру;

стерилизациялау, жануарларды орналастыру, халықпен білім беру және түсіндіру жұмыстарын жүргізу арқылы қараусыз қалған жануарлардың санын азайту есебінен эпидемиологиялық ахуалды жақсарту.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат М.Жұмағазиев.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы (бұдан әрі – заң жобасы) Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 99-тармағын орындау мақсатында әзірленді.

Заң жобасының мақсаты Қазақстан Республикасының заңнамасын «Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы» Қазақстан Республикасы Заң жобасының ережелеріне сәйкес келтіру болып табылады және мынадай заңнамалық актілерге:

- Қазақстан Республикасының Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстеріне санкцияларды қатаңдату жолымен жануарларға қатыгездікпен қарағаны үшін жауапкершілікті күшейту бөлігінде;

- «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне тәжірибелік (зертханалық) жануарларға биомедициналық зерттеулер жүргізу бөлігінде;

- «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» және «Ветеринария туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына жергілікті өкілді және атқарушы органдардың үй жануарларын асырау және серуендету қағидаларын, жануарларды аулау, уақытша ұстау және жансыздандыру қағидаларын бекіту жөніндегі құзыретін нақтылау бөлігінде;

- «Теміржол көлігі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына теміржол көлігімен тасымалданатын жануарлардың түрлерін нақтылау бөлігінде;

- «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңына мемлекеттік кәсіпорынның жануарларды аулау, ұстау және жою жөніндегі қызметін нақтылау бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізуді көздейді.

Заң жобасын қабылдау жануарларға жауапты және ізгілікті қарауды қалыптастыруды қамтамасыз етуге, сондай-ақ жануарларды қатыгездіктен қорғаудың құқықтық тетіктерін құруға мүмкіндік береді.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

6. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат М.Жұмағазиев.

«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне жануарларға жауапкершілікпен қарау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы

Заңының жобасы (бұдан әрі – заң жобасы) «Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы» Қазақстан Республикасы Заң жобасының ережелеріне сәйкес келтіру мақсатында әзірленді және жануарларға қатыгездікпен қарағаны үшін әкімшілік жауапкершілікті енгізуге және жануарларға жауапкершілікпен қарау саласында әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлерін белгілеуге, сондай-ақ ішкі істер органдарының, орман, балық және аңшылық шаруашылығы саласындағы уәкілетті органның және жергілікті атқарушы органдардың жануарларға жауапкершілікпен қарау саласындағы істерді қарау және әкімшілік жазалар қолдану жөніндегі құзыреттерін нақтылауға бағытталған.

Заң жобасын іске асыру жануарларға жауапты иелік етуді және оларға ізгілікпен қарауды қалыптастыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Сенаттың тұрақты комитеттерінен заң жобасының тұжырымдамасы бойынша ескертулер мен ұсыныстар келіп түскен жоқ.

Заң 2021 жылы 23 желтоқсанда Сенат отырысында қабылданды.

7. «Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы қауіпті қалдықтарды трансшекаралық өткізу туралы келісімді ратификациялау туралы»

Заң жобасын жүргізген депутат Ә.Нұрәлиев.

Жобада ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің үкімет басшылары 2019 жылғы 9 тамызда Чолпон-Ата қаласында қол қойған келісімді ратификациялау көзделеді.

Келісім ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің өзара саудасын жүзеге асыру кезінде ЕАЭО-ның кедендік аумағы арқылы қауіпті қалдықтардың трансшекаралық өткізілуіне байланысты қатынастарды реттеуге, сондай-ақ ЕАЭО-да қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдаудың рұқсат беру тәртібін қамтамасыз етуге бағытталған.

Заң жобасын қабылдау:

- ЕАЭО-ға мүше мемлекеттер арасында қауіпті қалдықтарды өткізудің бірыңғай тәртібін айқындауға;

- ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің уәкілетті органдарының ЕАЭО кедендік аумағы бойынша осындай тасымалдар кезінде берілген қорытындылар (рұқсат беру құжаттары) және анықталған бұзушылықтар туралы ақпарат алмасу бөлігінде өзара іс-қимылын қамтамасыз етуге;

- қалдықтарды экологиялық негізделген жоюды және қайта өңдеуді, қоршаған ортаның ластануын болдырмауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Заң жобасы теріс әлеуметтік-экономикалық және құқықтық салдарларға алып келмейді, сондай-ақ республикалық бюджеттен қосымша қаражат бөлуді талап етпейді.

Заң 2022 жылы 10 наурызда Сенат отырысында қабылданды.

IV. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ БАСТАМАШЫЛЫҒЫМЕН ӘЗІРЛЕНГЕН ЗАҢ ЖОБАЛАРЫ

Заңнаманы жетілдіру мақсатында Парламент депутаттарының бастамышылығымен **19 заңнамалық акті әзірленіп, қабылданды**.

Олар:

1) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

2) «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

3) «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»;

4) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

5) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

6) «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы»;

7) «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

8) «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»;

9) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

10) «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

11) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

12) «Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»;

13) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік және мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету салаларындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

14) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

15) «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

16) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл, сондай-ақ мемлекеттік баға реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

17) «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

18) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»;

19) «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»;

№ б/б	*Атауы*	*Мақсаттары мен міндеттері*	*Президенттің қол қойған күні*
1	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдың ұлттық жүйесін жақсарту, сондай-ақ Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) халықаралық стандарттарын іске асыру мақсатында әзірленген.	№ 73-VII ҚРЗ 18.11.2021

2	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң Мемлекет басшысының жекелеген тапсырмаларын, бизнес пен азаматтарды қолдау жөніндегі бастамаларды, салықтық әкімшілендіруді жақсарту жөніндегі шараларды, оның ішінде көлеңкелі экономикаға қарсы іс-қимылға бағытталған шараларды іске асыру мақсатында әзірленген.	№ 85-VII ҚРЗ 20.12.2021
3	«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»	Заң адам құқықтарын қорғау жөніндегі сот реформасының басым бағыттарын, заңның үстемдігі және сот жүйесінің тәуелсіздігі қамтамасыз етуге бағытталған. Заңда түзетулердің екі блогы қарастырылған: - судьялар корпусының кәсібилігін арттыру, сот жүйесіне құқықтың күрделі салаларында маманданған кәсіпқойларды тарту; - судьялардың жауапкершілігі мен тәуелсіздігін арттыру және сот жүйесін қаржыландырудың жаңа моделін белгілеу.	№ 82-VII ҚРЗ 20.12.2021
4	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сот жүйесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң қолданыстағы заңнаманы «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасына сәйкес келтіруге бағытталған. Заңда: - судьяларды, соттар мен сот алқалары төрағаларының бос лауазымдарға кандидаттарды және халықаралық соттардың Қазақстан Республикасынан жіберілген судьяларын конкурссыз тағайындау мәселелерін қарау бойынша Жоғары Сот Кеңесінің өкілеттігін кеңейту; - Жоғары Сот Кеңесінің тұрақты негізде жұмыс жасайтын мүшелерінің еңбегіне ақы төлеуді Жоғары Сот судьяларының жалақы деңгейіне дейін ұлғайту; - сот жүйесінің тәуелсіздігін қамтамасыз ету үшін соттарды қаржыландырудың жаңа моделін белгілеу және судьялар қоғамдастығы органдарының қаражатын бөлу көзделген.	№ 83-VII ҚРЗ 20.12.2021

5	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң дауларды реттеу кезіндегі медиация институтын дамыту, сондай-ақ Мемлекет басшысы мақұлдаған азаматтық процесті жеңілдету бойынша тәсілдерді іске асыру мақсатында әзірленген. Қабылданған Заңның негізгі міндеті азаматтық іс жүргізу заңнамасын жетілдіру және татуластыру рәсімдерін қолдану аясын кеңейту болып табылады.	№ 84-VII ҚРЗ 20.12.2021
6	«Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы»	Заңның мақсаты – адам құқықтарын қорғау саласын дәйекті жетілдіру, оның ішінде дербес заңнамалық актіде Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің құқықтық мәртебесін және оның қызметінің ұйымдастырушылық негіздерін заңнамалық бекіту. Заңның негізгі міндеттері: - Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің құқықтық мәртебесін, қызметінің қағидаттары мен кепілдіктерін заңнамалық регламенттеуді қамтамасыз ету; - азаматтардың бұзылған құқықтарын қалпына келтірудегі өкілеттіктерін кеңейту; - Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің өңірлік өкілдерінің қызметін ұйымдастырудың құқықтық негіздерін бекіту.	№ 90-VII ЗРК 29.12.2021
7	«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заңның мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» Заңның әзірленуіне байланысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы қолданыстағы заңнаманың нормаларын сәйкес келтіру. Заңның негізгі міндеттері: - Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің заңды қызметіне кедергі келтіргені үшін әкімшілік жауаптылық туралы нормаларды бекіту; - тиісті құқық қорғау функцияларын орындауды қамтамасыз етуге шақырылған Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің әкімшілік жауаптылыққа тартуда құқықтық иммунитетін айқындау болып табылады.	№ 92-VII ЗРК 29.12.2021

8	«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»;	Заңның мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» Заңның әзірленуіне байланысты Салық кодексіне өзгерістер енгізу. Заңның негізгі міндеті Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл сотқа жіберетін талап арызды мемлекеттік баждан босату болып табылады.	№ 93-VII ЗРК 29.12.2021
9	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».	Заңның мақсаты – «Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл туралы» салалық Заңды әзірлеуге байланысты қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу. Заңның негізгі міндеттері: - ұлттық құқық қорғау мекемесінің қызметін реттейтін заңнамалық нормаларды сәйкестендіру; - Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің республикалық бюджет шығыстарын бөлудегі қызметін қамтамасыз етуді бекіту; - Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің сотқа талап арызбен жүгіну жөніндегі өкілеттіктерін кеңейту; - Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге қатысты сотқа дейінгі тергеп-тексерудің ерекше тәртібін айқындау; - Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілдің сотқа талап арызбен жүгіну және сотта азаматтардың мүдделерін білдіру құқығын бекіту; - шетелдіктердің өз құқықтарын қорғау үшін Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкілге жүгіну құқығын бекіту болып табылады.	№ 91-VII ЗРК 29.12.2021
10	«Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты халықаралық шарттарды реттеу саласындағы заңнаманы одан әрі жетілдіру болып табылады. Жоба «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» Заңды 1969 жылғы 23 мамырдағы Халықаралық шарттар құқығы туралы Вена конвенциясына сәйкес келтіруге, сондай-ақ олқылықтар мен коллизияларды жоюға бағытталған.	№ 107-VIIЗРК 14.02.2022

11	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты баланың құқықтарын қорғау саласындағы қоғамдық қатынастарды кешенді реттеудің тиімді құқықтық негізін қалыптастыру болып табылады.	№ 118-VIIЗРК 03.05.2022
12	«Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты дауыс беру рәсімін қолданыстағы нормаларға сәйкес келтіру және республикалық референдум өткізу кезінде пайдаланылатын бюллетень нысанын біріздендіру болып табылады. Заң жобасының негізгі міндеті мемлекет азаматының республикалық референдумға қатысуға конституциялық құқығын іске асыру болып табылады.	№ 119-VIIЗРК 05.05.2022
13	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зияткерлік меншік және мемлекет кепілдік берген заң көмегін көрсету салаларындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты қолданыстағы заңнама нормаларын зияткерлік меншік құқықтарын қорғау саласындағы қазіргі заманғы үрдістердің талаптарына сәйкес келтіру, сондай-ақ мемлекет кепілдік берген заң көмегіне құқығы бар тұлғалар тобының, сонымен бірге осындай көмек көрсететін тұлғалардың санын арттыру болып табылады.	№ 128-VII ЗРК 20.06.2022
14	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қорғау саласындағы ұлттық заңнаманы кешенді жетілдіру, Қазақстан Республикасы ратификациялаған Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияны кемсітушілік терминологиясын алып тастау бөлігінде іске асыру, заңнамалық олқылықтың орнын толтыру және мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасы мәселелерін реттейтін нормаларға сәйкес келтіру болып табылады.	Парламент қабылдаған
15	«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының негізгі міндеттері: 1) Телефон, ұялы байланыс және интернет қызметтерін көрсету қағидаларын бұзғаны үшін байланыс операторларына қатысты әкімшілік жауаптылықтың басталуы; 2) байланыс операторлары көрсететін қызметтердің сапасын арттыру, интернет сапасының белгіленген талаптарға сәйкес келмегені үшін айыппұл мөлшерін ұлғайту болып табылады.	Парламент қабылдаған

16	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл, сондай-ақ мемлекеттік баға реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасы Қазақстанның Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) халықаралық стандарттарын сақтау, сондай-ақ қылмыстық кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жүйесін күшейту тұрғысынан жылыстатуға қарсы жүйенің өзара бағалауынан табысты өтуі мақсатында әзірленді. Заң жобасы Қылмыстық кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл бойынша Еуразиялық топтың сарапшы-бағалаушыларының жекелеген ескертулерін жоюға, ФАТФ-тың бірқатар ұсынымдары бойынша бағалауды арттыруға, сондай-ақ ҚЖ/ТҚҚ жүйесін күшейтуге бағытталған.	Парламент қабылдаған
17	«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасы ФАТФ халықаралық стандарттарды сақтау, сондай-ақ қылмыстық кірістерді жылыстатуға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жүйесін күшейту тұрғысынан Қазақстанның жылыстатуға қарсы жүйені өзара бағалаудан табысты өтуі мақсатында әзірленді.	Парламент қабылдаған
18	«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты қолданыстағы заңнама нормаларын қаржылық алаяқтықпен күресте қазіргі заманғы сын-қатерлердің талаптарына сәйкес келтіру, атап айтқанда, қаржылық пирамидалардың жарнамасына қылмыстық сипат беру, сондай-ақ оларды құру мен басшылық жасау үшін жауаптылықты күшейту арқылы бастапқы сатыда қылмыстардың жолын кесу болып табылады.	Парламент қабылдаған
19	«Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне қаржылық (инвестициялық) пирамидалардың қызметіне қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы»	Заң жобасының мақсаты жарнаманы шығару, тарату және орналастыру үшін жауаптылыққа тартуға кедергі келтіретін құқықтық олқылықтарды жою, оның ішінде қаржылық (инвестициялық) пирамиданың жарнамасын криминалдандыру, әкімшілік және қылмыстық жауаптылықтың аражігін нақты ажырату арқылы жою болып табылады. Заң жобасының негізгі міндеті қаржылық (инвестициялық) пирамидаларға байланысты құқық бұзушылықтардың жолын кесудегі алдын алу шараларын күшейту мақсатында Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекстің 150-бабының диспозициясын жақсарту болып табылады.	Парламент қабылдаған

V. СЕНАТ КОМИТЕТТЕРІ ӨТКІЗГЕН ІС-ШАРАЛАР

(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

Комитеттің атауы	***Парлам. тыңдау***	***Үкімет сағаты***	***Көшпелі іс-шаралар***	***Дөңгелек үстелдер және басқа***	***Кездесулер***	***Барлығы***
Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті	-	-	2	7	3	**12**
Қаржы және бюджет комитеті	-	1	3	3	13	**20**
Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті	-	1	3	3	3	**10**
Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті	-	2	2	5	5	**14**
Әлеуметтік мәдени даму және ғылым комитеті	1	-	2	7	5	**15**
Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті	1	-	6	7	7	**21**
Барлығы:	**2**	**4**	**18**	**32**	**36**	**92**

ПАРЛАМЕНТТІК ТЫҢДАУЛАР - 2

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті

2022 жылғы 20 мамыр - «Жаңа Қазақстан: жастар және жаңғыру» тақырыбына арналған парламенттік тыңдау.

Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті

2021 жылғы 3 желтоқсан - «Ауыл шаруашылығын дамытудың өзекті мәселелері мен перспективалары» тақырыбына арналған парламенттік тыңдау.

ҮКІМЕТ САҒАТТАРЫ – 4

Қаржы және бюджет комитеті

2022 жылғы 15 наурыз - «Өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы теңгерімсіздіктерді азайту мақсатында бюджетаралық қатынастарды жетілдіру» тақырыбына арналған үкімет сағаты.

Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті

2021 жылғы 12 қараша - «Қауіпті өндірістік объектілерде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету: талдау, болжамдар және ұсыныстар» тақырыбына арналған үкімет сағаты.

Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті - 2

2021 жылғы 24 қараша - «Қазақстан Республикасының сыртқы және ішкі саудасы салаларындағы заңнамалық базаны жетілдіру мен тиімді саясатты іске асыру» тақырыбына арналған үкімет сағаты;

2022 жылғы 25 сәуір - Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Қазақстан Республикасының өңірлерін газдандыру: қазіргі жай-күйі, проблемалар және оларды шешу жолдары» тақырыбына арналған үкімет сағаты.

КОМИТЕТТЕРДІҢ КӨШПЕЛІ ІС-ШАРАЛАРЫ - 18

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті - 2

2021 жылғы 23-24 қыркүйек - Заң білімінің сапасын арттыру мәселесі бойынша Комитеттің көшпелі отырысы (Қарағанды қ.);

2022 жылғы 5 - 7 мамыр - Заң білімінің сапасын арттыру жөніндегі үкіметтік ведомствоаралық жұмыс тобы жұмысының қорытындысы бойынша Комитеттің көшпелі отырысы (Алматы қ.).

Қаржы және бюджет комитеті - 3

2021 жылғы 23-25 қыркүйек - Ақпараттық жүйе арқылы мемлекеттік қызметтер көрсету, кеден ісі саласындағы электрондық сүйемелдеу және кедендік әкімшілендіруді жетілдіру мәселелері бойынша Комитет мүшелерінің Алматы облысына сапары («Нұр Жолы» кедендік бақылау-өткізу пункті);

2022 жылғы 12 – 14 мамыр - Өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы теңгерімсіздіктерді азайту мақсатында бюджетаралық қатынастарды жетілдіру мәселелері бойынша Комитет мүшелерінің Жамбыл облысына сапары;

2022 жылғы 29 маусым – «Астана-нан» ЖШС «Astana-NanChemicals» филиалына бару арқылы өсімдіктерді қорғау құралдарының (пестицидтердің) отандық өндірісін қолдау мақсатында фискалдық шараларды қолдану мәселелері бойынша Ақмола облысына (Степногорск қ.) Комитет мүшелерінің сапары.

Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті - 3

2021 жылғы 15 қазан - «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауын іске асыру шеңберінде Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері: идеологиялық, әскери-патриоттық және тәрбие жұмысы» тақырыбында Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің Ұлттық әскери-патриоттық орталығындағы (Нұр-Сұлтан қ.) Комитеттің отырысы;

2022 жылғы 30 мамыр – 1 маусым - Қауіпсіздік секторын заңнамалық қамтамасыз ету және парламенттік бақылауды жүзеге асыру бөлігінде ЕҚЫҰ-ға мүше мемлекеттердің парламенттері мен басқа да билік институттарының қызметімен танысу мақсатында Комитет мүшелерінің Норвегияға баруы;

2022 жылғы 21 маусым - «Айбын-2022» VIII Республикалық әскери-патриоттық жастар жиынының салтанатты ашылуына қатысуы («Спасск» оқу орталығы, Қарағанды облысы).

Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті - 2

2021 жылғы 14 - 15 қазан - Тұрғын үй құрылысы саласындағы заңнаманы жетілдіру және мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру, сондай-ақ тұрғын үймен қамтамасыз ету жөніндегі бірыңғай ұлттық бағдарламаны әзірлеу мәселелері бойынша Комитет мүшелерінің Түркістан облысына сапары;

2022 жылғы 27 – 29 мамыр - Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын орындау шеңберінде көлік инфрақұрылымын дамыту және Бизнестің жол картасы, Қарапайым заттар экономикасы бағдарламаларын іске асыру мәселелері бойынша Комитет мүшелерінің Батыс Қазақстан облысына сапары.

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті – 2

2021 жылғы 30 қыркүйек – 1 қазан - «Қазақстанның ішкі туризмін дамыту-уақыт талабы» тақырыбында парламенттік тыңдауға дайындық аясында Комитеттің Маңғыстау облысындағы туризм саласының даму мүмкіндігімен, тарихи-мәдени мұралардың, сакралды орындардың жай-күйі, сақталуымен танысуға арналған көшпелі отырысы;

2022 жылғы 12 – 14 мамыр - «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру мәселелері бойынша Комитет мүшелерінің Алматы облысына сапары.

Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті - 6

2021 жылғы 5 қазан - Комитет мүшелерінің Нұр-Сұлтан қаласындағы «Ұлттық биотехнология орталығы» республикалық мемлекеттік кәсіпорнына ауыл шаруашылығы мен экологияның өзекті мәселелерін шешуге қатысты қызметі, жүргізіліп жатқан қолданбалы және биотехнологиялық зерттеулерімен танысу мақсатында баруы;

2021 жылғы 7 қазан – «Ауыл шаруашылығын дамытудың өзекті мәселелері мен перспективалары» тақырыбына арналған парламенттік тыңдауды дайындау және өткізу аясында Комитет мүшелерінің Қазақ ветеринариялық ғылыми-зерттеу институтының жұмысымен танысу мақсатында Алматы қаласына жұмыс сапары;

2021 жылғы 7 - 8 қазан – Көтерме-тарату орталықтарының қызметімен танысу және зерделеу мақсатында Қарағанды қаласына жұмыс сапары.

2021 жылғы 8 қазан – «Ауыл шаруашылығын дамытудың өзекті мәселелері мен перспективалары» тақырыбына арналған парламенттік тыңдауды дайындау және өткізу шеңберінде Комитет мүшелерінің Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің «Биологиялық қауіпсіздік проблемаларының ғылыми-зерттеу институты» ШЖҚ РМК жұмысымен танысу мақсатында Жамбыл облысы Отар қаласына жұмыс сапары;

2022 жылғы 3 наурыз – Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Цифрландыру технологияларын, Жерді ғарыштан мониторингтеу мен қашықтан зондтауды ауыл шаруашылығына ендіру мәселелері» тақырыбына арналған дөңгелек үстелге дайындық аясында «Қазақстан ғарыш сапары» ҰК» АҚ басшылығымен жұмыс кездесу;

2022 жылғы 24 - 25 маусым – Шығыс Қазақстан облысындағы ауыл шаруашылығы кәсіпкерлігі мен кооперациясын дамыту мәселелері жөнінде Комитеттің көшпелі кеңейтілген отырысы.

ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛДЕР ЖӘНЕ БАСҚА ІС-ШАРАЛАР - 32

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті - 7

2021 жылғы 17 қараша - «Балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі қызметті заңнамалық тұрғыдан реттеу, кәмелетке толмағандарға қатысты құқық бұзушылықтардың алдын алу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2021 жылғы 24 қараша - Заң білімінің сапасын арттыру мәселесі бойынша Комитет отырысы;

2022 жылғы 1 ақпан - Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде қылмыстық-атқару жүйесі мекемелерінде діни экстремизмге қарсы іс-қимыл мәселесі бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы;

2022 жылғы 8 ақпан - Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде тұрмыстық сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселесі бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы;

2022 жылғы 1 наурыз – Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде қару-жарақ пен арнаулы

құралдардың айналымын реттеу мәселесі бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы;

2022 жылғы 12 сәуір – Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде алаяқтыққа және қаржы пирамидаларына қарсы іс-қимыл мәселесі бойынша Комитет отырысы;

2022 жылғы 1 маусым – Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2022 жылғы 16 наурыздағы «Жаңа Қазақстан: жаңару мен жаңғыру жолы» атты Қазақстан халқына Жолдауы шеңберінде азаптаулармен байланысты қылмыстарға тергеу жүргізуде жүйелі тәсілді ендіру және прокуратураның рөлін күшейту мәселесі бойынша Комитет отырысы.

Қаржы және бюджет комитеті - 3

2021 жылғы 21 қазан - «2022 – 2024 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы», «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2022 – 2024 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақтан Республикасы Заң жобаларының таныстырылымы;

2022 жылғы 22 ақпан - «Ұлттық төлем жүйесін ендіру. Цифрлық теңге – күтілетін нәтижелер және дамыту перспективалары» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 19 мамыр - «Арнайы экономикалық аумақтар қызметінің тиімділігін бағалау» тақырыбына арналған дөңгелек үстел.

Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті - 3

2021 жылғы 15 қазан – «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері: идеологиялық, әскери-патриоттық және тәрбие жұмысы» тақырыбына арналған Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің Ұлттық әскери-патриоттық орталығындағы Комитет отырысы;

2022 жылғы 14 сәуір – Елдегі көктемгі-су тасқыны жағдайы бойынша Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар, Экология және табиғи ресурстар, Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлерін Ақтөбе, Батыс Қазақстан және Қарағанды облыстары әкімдіктерін Сенат отырысында тыңдау;

2022 жылғы 24 мамыр – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ұлттық ұланын кадрлық, әлеуметтік қамсыздандыру, материалдық-техникалық жарақтау мәселелері бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы.

Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті - 5

2021 жылғы 29 қазан – «Техникалық реттеудің және стандарттаудың мемлекеттік жүйесінің заңнамалық базасын жетілдіру: проблемалары мен перспективалары» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2021 жылғы 24 желтоқсан – Отандық химия өнеркәсібін дамыту, сондай-ақ «Еліміздің кіріс әкелетін саласы ретінде химия өнеркәсібін дамытудың ағымдағы жай-күйі және перспективалары туралы» тақырыбына арналған дөңгелек үстел отырысында қабылданған ұсынымдардың орындалу мәселелері бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы;

2021 жылғы 28 желтоқсан – «Жаңа жағдайдағы экономикалық даму: Қазақстанда шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту мен қолдау саласындағы мемлекеттік саясатты және құқықтық реттеуді жетілдіру» тақырыбына арналған парламенттік тыңдауда қабылданған ұсынымдардың іске асырылу барысы туралы» тақырыбына арналған Комитет отырысы;

2022 жылғы 24 ақпан - Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Электр энергетикасы нарығын дамыту: үрдістер, проблемалар және оларды шешу жолдары» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 31 наурыз – Қазақстанда шағын және орта бизнесті мемлекеттік қолдау шараларының тиімділігі мәселелері бойынша Комитеттің кеңейтілген отырысы.

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті - 7

2021 жылғы 6 желтоқсан – Ашаршылық. Голод. 1928-1934. Документальная хроника. Құжаттар жинағы IV және V томының тұсаукесері;

2021 жылғы 7 желтоқсан – «Қазақстандық отбасы: ұлт негізі» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 25 қаңтар - Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары әзірлеген «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мүгедектігі бар адамдардың өмір сүру сапасын жақсарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заң жобасының таныстырылымы;

2022 жылғы 25 ақпан - Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде «Халықты жұмыспен қамтудың және жұмыссыздықты азайтудың өзекті мәселелері» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 15 наурыз – Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында

берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде «Сапалы білім – ұлттың кемел болашағының кепілі» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 26 мамыр – Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары Е.Л.Тоғжановтың «Халықтың табысын арттырудың 2025 жылға дейінгі бағдарламасы» кешенді жоспарын іске асыру жөніндегі шаралар туралы ақпараты;

2022 жылғы 6 маусым – «Жаһандану дәуірінде ұлттық құндылықтарды дәріптеу – кешенді жаңғырудың негізі» тақырыбына арналған парламенттік тыңдауда қабылданған ұсынымдардың іске асырылу барысы туралы» тақырыбына арналған Комитеттің кеңейтілген отырысы.

Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті - 7

2021 жылғы 26 қазан – «Органикалық өнім өндіру және оның айналымы мәселелері туралы», «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне органикалық өнім өндіру және оның айналымы туралы өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңдар жобаларының таныстырылымы;

2021 жылғы 22 желтоқсан – «Қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы проблемалық мәселелер туралы» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 3 наурыз – Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Цифрландыру технологияларын, Жерді ғарыштан мониторингтеу мен қашықтан зондтауды ауыл шаруашылығына ендіру мәселелері» тақырыбына арналған дөңгелек үстелді дайындау аясында «Қазақстан ғарыш сапары» ҰК» АҚ басшылығымен жұмыс кездесу;

2022 жылғы 11 наурыз – Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Цифрландыру технологияларын, Жерді ғарыштан мониторингтеу мен қашықтан зондтауды ауыл шаруашылығына ендіру мәселелері» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 15 наурыз – «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жайылымдарды пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңдарының жобалары бойынша таныстырылым;

2022 жылғы 5 сәуір – «Отандық ауыл шаруашылығы техникаларын жасап шығаруды дамыту: жай-күйі, проблемалары және перспективалары» тақырыбына арналған дөңгелек үстел;

2022 жылғы 13 сәуір – Агроөнеркәсіптік кешенді қолдаудың мемлекеттік бағдарламалары шеңберінде кептірілген былғары мен жүнді терең өңдеу мәселесі бойынша ведомствоаралық отырыс.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДЫҢ БАСШЫЛАРЫМЕН КЕЗДЕСУЛЕР – 36

Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті - 3

2021 жылғы 15 қазан – Полицияның сервистік моделінің ауқымын кеңейту мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің басшылығымен кездесу;

2021 жылғы 29 қазан – Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі туралы заңнаманы одан әрі жетілдіру, сот жүйесін жаңғырту мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 16 наурыз – Нормашығармашылық процесін жетілдіру мәселесі бойынша Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің басшылығымен кездесу.

Қаржы және бюджет комитеті – 13

2021 жылғы 15 қыркүйек - Жеке тұлғаларға коммерциялық емес ұйымдар көрсететін қайырымдылық көмекке салық салу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика, Қаржы министрліктерінің басшылығымен және бизнес қауымдастық өкілдерімен кездесу;

2021 жылғы 22 қыркүйек - Қазақстан Республикасының Қаржылық мониторинг агенттігінің басшылығымен қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдың ұлттық жүйесінің жұмыс істеуі мәселесі бойынша («Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заң жобасын қарау шеңберінде) кездесу;

2021 жылғы 19 қазан – Комитет мүшелерінің Алматы облысына сапарының қорытындысы бойынша «Кедендік әкімшілендіру: ағымдағы жай-күйі, проблемалары және оларды заңнамалық тұрғыдан шешудің жолдары» тақырыбында уәкілетті мемлекеттік органдармен кездесу;

2021 жылғы 21 желтоқсан – Зейнетақы жинақтарының ең төмен жеткілікті шегін айқындау Әдістемесін талқылау бойынша уәкілетті мемлекеттік органдармен және «БЖЗҚ» АҚ-мен кездесу;

2021 жылғы 22 желтоқсан – «Екінші деңгейдегі банктердің стресс активтерінің деңгейін төмендету және оларды экономикалық айналымға тарту» тақырыбында уәкілетті мемлекеттік органдармен және банк секторы субъектілерімен кездесу;

2022 жылғы 15 ақпан - Сыртқы мемлекеттік қарыздардың тиімділігі мәселелері бойынша мемлекеттік органдардың және квазимемлекеттік сектордың өкілдерімен кездесу;

2022 жылғы 4 сәуір – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Төрағасы Ғ.Пірматовпен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қызмет бағдарламасымен, оның ағымдағы жай-күйі туралы, дағдарысқа қарсы жоспарланған шаралармен танысу мақсатында кездесу;

2022 жылғы 8 сәуір – Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде бюджет процестерін «қайта жүктеу» және блоктық бюджетті ендіру мәселелері бойынша уәкілетті мемлекеттік органдармен кездесу;

2022 жылғы 14 сәуір – Мұнай берушілер қызметінің проблемалық мәселелері бойынша уәкілетті мемлекеттік органдармен және бизнес-қоғамдастық өкілдерімен кездесу;

2022 жылғы 20 сәуір – Салық саясаты және салықтық әкімшілендіруді жетілдіру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика, Қаржы министрліктерінің басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 23 мамыр – «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне аудиторлық қызмет мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚРЗ бойынша кәсіби аудиторлық ұйымдардың өтініші бойынша кездесу;

2022 жылғы 24 мамыр – Пайдалы қазбаларды өндіруге салық ставкасын қолдану мәселесі бойынша уәкілетті мемлекеттік органдармен және бизнес-қоғамдастық өкілдерімен кездесу;

2022 жылғы 6 маусым – Қазақстан Республикасының Қаржылық мониторинг агенттігі, Энергетика, Қаржы министрліктері және «Амангелді газ өңдеу зауыты» ЖШС өкілдерінің қатысуымен қызметтің жекелеген мәселелерін талқылау бойынша кездесу.

Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті - 3

2022 жылғы 18 ақпан - Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде Қарулы Күштердің жауынгерлік

даярлығы мен жауынгерлік қабілетін арттыруды заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету жөнінде Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 4 наурыз – Шет мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен қатынастарда бірыңғай сыртқы саяси, сыртқы экономикалық бағытты және Қазақстан Республикасының инвестициялық саясатын қамтамасыз ету мәселесі бойынша Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 22 сәуір – «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің бітімгершілік қызметі – заманауи міндеттер мен шындықтар» тақырыбында Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің басшылығымен кездесу.

Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті - 5

2021 жылғы 29 қыркүйек - Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде көтерме бөлу орталықтары желісін дамыту және баға белгілеуді жетілдіру мәселелері бойынша уәкілетті мемлекеттік органдармен және мүдделі ұйымдармен кездесу;

2021 жылғы 11 қараша - «Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде экспортты ынталандыру мен қолдау тетіктері» тақырыбында Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің және басқа да мүдделі ұйымдардың басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 18 сәуір – ҚР ИИДМ, СИМ, ҰЭМ-нің, ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінің және «QazCem» «Цемент және бетон өндірушілердің Қазақстандық ассоциациясы» ЗТБ басшылығымен жұмыс кездесу;

2022 жылғы 18 мамыр – «Самұрық-Қазына» АҚ тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу мәселелері бойынша «Самұрық-Қазына» АҚ басшыларымен жұмыс кездесу;

2022 жылғы 8 маусым – Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің БҚО-на барған сапарының нәтижелері бойынша «Зенит Орал» зауыты» АҚ мен «ОралАгроРемМаш» АҚ қызметінің проблемалық мәселелері, сондай-ақ Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар - елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын орындау шеңберінде «көлік инфрақұрылымын дамыту» және «Бизнестің жол картасы» бағдарламаларын іске асыру мәселелері бойынша мемлекеттік органдарымен кездесу.

Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті – 5

2021 жылғы 27 қазан – Жастарда ұлттық бірегейлікті қалыптастыру және жас ұрпақта патриотизмді тәрбиелеу тетігі ретіндегі үздіксіз білім беру тұжырымдамасын талқылау бойынша Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің басшылығымен кездесу;

2021 жылғы 22 желтоқсан – Ішкі көші-қон, шекара маңындағы аумақтарды дамыту мәселелерін реттеуге және қандастарымызды сол аумақтарда орналастыруды қамтамасыз етуге бағытталған жаңа Көші-қон саясаты тұжырымдамасын әзірлеуді талқылау бойынша мемлекеттік органдардың басшыларымен кездесуі;

2022 жылғы 8 маусым – «Мәдениет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына отандық өнер мен әдебиетті қолдау бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 21 маусым – Денсаулық сақтау саласындағы цифрландыру және халықты медициналық қамтамасыз етудің сапасын арттыру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің басшылығымен кездесу;

2022 жылғы 21 маусым – Азаматтық қоғамды дамыту және отандық бұқаралық ақпарат құралдарының бәсекеге қабілеттілігін арттыру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің басшылығымен кездесу.

Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті - 7

2021 жылғы 22 қазан – Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды дамыту мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің басшылығымен кездесу;

2021 жылғы 26 және 29 қазан – КТО-ның жұмыс істеуі және ветеринариялық қауіпсіздік мәселелері бойынша ҚР СИМ және АШМ-нің басшылығымен тақырыптық кездесулер;

2022 жылғы 11 ақпан – Комитет мүшелерінің Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Цифрландыру технологияларын, Жерді ғарыштан мониторингтеу мен қашықтан зондтауды ауыл шаруашылығына ендіру мәселелері» тақырыбында дөңгелек үстелге дайындық аясында Ақмола облысының Ақмола кентінде жұмыс кездесуі;

2022 жылғы 23 ақпан – Комитет мүшелері ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерін суармалы сумен қамтамасыз ету мәселелері бойынша ҚР АШМ, ЭГТРМ және «ҚазСуШар» РМК өкілдерімен кездесу;

2022 жылғы 3 наурыз – Мемлекеттік органдардың салалық міндеттерін шешу үшін ауыл шаруашылығына цифрлық технологияларды енгізу, ғарыштық мониторинг және Жерді қашықтықтан зондтау және ғарыштық мониторинг мәселелері және оны ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер ресурстарын басқару бойынша ұтымды пайдалану перспективалары жөнінде жұмыс кездесу;

2022 жылғы 19 мамыр – Ауыл шаруашылығы кәсіпкерлігін және кооперацияны дамыту мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің басшылығымен кездесу.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫНЫҢ ЖАНЫНДАҒЫ СЕНАТОРЛАР КЕҢЕСІ

2021 жылғы 14 желтоқсан - Кеңес отырысы;
2022 жылғы 24 маусым - Кеңес отырысы.

ЖЕРГІЛІКТІ ӨКІЛДІ ОРГАНДАРМЕН (МӘСЛИХАТТАРМЕН) ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ЖАСАУ ЖӨНІНДЕГІ КЕҢЕС

2021 жылғы 19 қараша - Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Төрағасының облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттарының хатшыларымен кездесуі.

«ӨҢІР» ДЕПУТАТТЫҚ ТОБЫ

2021 жылғы 6 қыркүйек - депутаттық топтың отырысы;
2021 жылғы 22 қазан - депутаттық топтың отырысы;
2021 жылғы 8 қараша - Дүниежүзі қазақтары қауымдастығы жүзеге асырып жатқан «Асар» пилоттық жобасымен танысу мақсатында «Өңір» депутаттық тобы мүшелерінің Ақмола облысының Аршалы ауданына сапары;
2021 жылғы 11 – 12 қараша - Азаматтарды көшіру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың барысымен танысу мақсатында «Өңір» депутаттық тобы мүшелерінің Солтүстік Қазақстан облысына сапары;
2021 жылғы 19 қараша - Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Төрағасының облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттарының хатшыларымен кездесуі;
2021 жылғы 22 қараша - Азаматтарды көшіру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың барысымен танысу мақсатында «Өңір» депутаттық тобы мүшелерінің Павлодар облысына сапары;
2021 жылғы 22 - 24 қараша - Азаматтарды көшіру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың барысымен танысу мақсатында «Өңір» депутаттық тобы мүшелерінің Қостанай облысына сапары;
2021 жылғы 30 қараша - депутаттық топтың отырысы;

2021 жылғы 9 желтоқсан - Қазақстандағы машина жасау саласының даму деңгейімен танысу мақсатында «Локомотив құрастыру зауыты» АҚ-на бару;.

2022 жылғы 9 ақпан - Жергілікті мемлекеттік басқару мәселелерін талқылау мақсатында «Өңір» депутаттық тобы мүшелерінің Ақмола облысына сапары;

2022 жылғы 28 ақпан - депутаттық топтың отырысы;

2022 жылғы 25 сәуір - депутаттық топтың отырысы;

2022 жылғы 27 мамыр - Батыс Қазақстан облысында көлік инфрақұрылымын дамыту және «Бизнестің жол картасы», «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламаларын іске асыру мәселелері бойынша көшпелі отырыс.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ СЕНАТЫНЫҢ ЖАНЫНДАҒЫ ЖАС САРАПШЫЛАР КЛУБЫ

2021 жылғы 21 қыркүйек - Клубтың отырысы;
2021 жылғы 2 қазан - Клубтың отырысы;
2021 жылғы 13 қараша - Клубтың отырысы;
2022 жылғы 4 ақпан - Клубтың отырысы;
2022 жылғы 12 сәуір - Клубтың отырысы;
2022 жылғы 27 мамыр - Клубтың отырысы.

VI. СЕНАТТЫҢ ІС-ШАРАЛАРЫНДА ҚАБЫЛДАНҒАН ҰСЫНЫМДАР

(2021 жылғы 1 қыркүйек – 2022 жылғы 30 маусым)

ПАРЛАМЕНТТІК ТЫҢДАУЛАР

І. 2021 жылы 3 желтоқсан Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті **«Ауыл шаруашылығын дамытудың өзекті мәселелері мен перспективалары»** тақырыбына арналған парламенттік тыңдау өткізді.

Парламенттік тыңдау қорытындысы бойынша Сенат депутаттары келесі **ұсыныстар** қабылдады:

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

1. Жеке қосалқы шаруашылықтардың мәртебесі мен оларды қолдау құралдарын айқындайтын «Жеке қосалқы шаруашылықтар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын Қазақстан Республикасының Парламентіне белгіленген мерзімде енгізуді қамтамасыз етсін, сондай-ақ ветеринарияны реформалау саласында, оның ішінде:

- уәкілетті орган мен жергілікті атқарушы органдар арасындағы функциялар мен өкілеттіктердің аражігін ажыратуды;

- ірі шаруашылықтардағы әрі ұсақ шаруашылықтардағы, оның ішінде жеке аула шаруашылығындағы мал басы туралы статистикалық деректердің дұрыстығын қамтамасыз ететін, мүдделі мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасында ветеринария саласындағы деректерді жинау мен беруді автоматтандыруды, процестерді цифрландыруды;

- мемлекеттік сатып алу шеңберінде саланы ветеринариялық препараттармен, қазақстандық мазмұндағы жануарлар ауруларын генотиптеу және диагностикалаудың тест-жүйелерімен қамтамасыз ету, оларды өндіру бойынша отандық кәсіпорындардың әлеуетін ұлғайту жөнінде шаралар қабылдау, оның ішінде биокомбинаттар салу жолымен қамтамасыз етуді;

- аса қауіпті ауруларға жүйелі мониторинг және болжам жүргізу, сондай-ақ оларды қаржыландыруды;

- ветеринариялық препараттардың сапасын бақылау бойынша тәуелсіз референттік орталық құруды қамтитын өзгерістер мен толықтырулардың топтамасын енгізсін.

2. Мыналар:

- агроөнеркәсіптік кешен (бұдан әрі – АӨК) саласын мамандармен және кадрлармен қамтамасыз етуді арттыру, оның ішінде өндірісте неғұрлым сұранысқа ие мамандарды даярлауға бағдарланған техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін ендіру;

- әлемдегі жетекші аграрлық университеттердің үлгісімен аграрлық мамандықтар бойынша оқу бағдарламаларын жаңғырту, ауылдық мамандықтарға оқуға түсушілер үшін ауыл квотасын 30%-дан 50%-ға дейін ұлғайту;

- кадрларды даярлаудың бірыңғай бағдарламаларын және оларды аграрлық жоғары оқу орындарында даярлауға, оның ішінде жас мамандардың біліктілігін арттыру мен оларды өндіріске бейімдеу жөніндегі кластерлік тәсілдерді құру;

- ғылыми-зерттеу институттарын уақтылы қаржыландыру, олардың күрделілігін ескере отырып, ғылыми жетістіктерді өндіріске ендіру мерзімдерін қайта қарау (қысқа мерзімді – 3 жылға дейін, орта мерзімді – 5 – 7 жылға дейін және ұзақ мерзімді – 10 жылға дейін және одан да көп), сондай-ақ оларды ендіру жөніндегі орындаушылардың жауапкершілігін белгілеу;

- «Ұлттық биотехнология орталығы» мен «Қазақ ветеринариялық ғылыми-зерттеу институтының» агробиотехнология, өсімдіктер селекциясы, генетикасы мен биоинженериясы, ветеринария салаларында жүргізетін бәсекеге қабілетті ғылыми зерттеулерін іске асыру, жұқпалы және жұқпалы емес ауруларды диагностикалау, алдын алудың, ауру мал басын емдеудің құралдары мен әдістерін және жануарлардың денсаулығын қорғау бойынша препараттар өндіру технологиясын іздестіру және жетілдіру мақсатында олардың ғылыми-техникалық әлеуетін дамыту бойынша шаралар қабылдасын.

3. Қазақстан Республикасының Өсімдіктердің жаңа сұрыптарын қорғау жөніндегі халықаралық конвенцияға (УПОВ) қосылу процесін жеделдетсін.

ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі:

Мыналар:

- өз өндірісінің өткізілген өнімінің көлемі және жаңа технологияларды ендіру оларды алудың негізгі өлшемдері еңбектің түпкілікті нәтижесі болуға тиісті саланы техникалық және технологиялық қайта жарақтандыруға бағытталған мемлекеттік қолдау шараларын жетілдіру;

- агроөнеркәсіптік кешеннің барлық субъектілеріне, оның ішінде жеке қосалқы шаруашылықтарға мемлекеттік қолдаудың қолжетімділігін қамтамасыз ету;

- субсидиялау тетігін жетілдіру және оларды алу процесін автоматтандыру, ауыл шаруашылығы жерлерін, оның ішінде мал басына қарай жайылымдарды есепке алу мен бөлуді цифрландыру жөніндегі ақпараттық жүйені әзірлеу арқылы оның ашықтығын қамтамасыз ету;

- субсидия алушылар үшін бюджет қаражатының көлемін жоспарлау жүйесін енгізу және инвестициялаудың неғұрлым өзекті бағыттарын қолдау үшін жағдайлар жасау;

- қайтарымды және нысаналы негіздерде, оның ішінде бюджеттен тыс қаражат шеңберінде жеңілдікті кредит беру түрінде оларды икемді

пайдалану мүмкіндігін қарай отырып (револьверлік негізде) нарықтық қолдау құралдарын пайдалану;

- АӨК субъектілері мен жұртшылық арасында АӨК-дегі субсидиялау жүйесінің тиімділігін арттыру бойынша жоспарланып отырған реформалар туралы, сондай-ақ әзірленіп жатқан «Жеке қосалқы шаруашылықтар туралы» және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жайылымды пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы заңдары жобаларының негізгі ережелері туралы ауқымды түсіндіру жұмысын қамтамасыз ету;

- мемлекеттік қолдау тетіктерін пайдалану есебінен, оның ішінде ғылыми негізделген ауыспалы егістерді енгізуді жүзеге асыратын және топырақтың құнарлылығын сақтау мен арттыру жөнінде шаралар қабылдайтын ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді ынталандыру арқылы жемшөп, жарма, бұршақ және майлы дақылдар алаңдарын кеңейте отырып, ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алаңдарының құрылымын әртараптандыруды ұйымдастыруды қамтамасыз ету;

- 2021 – 2025 жылдарға арналған жемшөп өндіру саласын дамыту жөніндегі жол картасын іске асыру бойынша шаралар қабылдасын.

2. **ҚР Сауда және интеграция министрлігімен бірлесіп:**

- әлеуметтік маңызы бар азық-түлік өнімдері бағасының өсуіне жол бермеу;

- ұсақ ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің көтерме-тарату орталықтарының құрылатын желісіне (жеке қосалқы шаруашылықтарды қоса алғанда) қол жеткізуді қамтамасыз ету жөніндегі тетіктерді әзірлеу;

- АӨК өнімдерінің импортты алмастыру және экспортын дамыту бойынша инвестициялық жобаларды іске асыруды қамтамасыз ету;

- көкөністерді, картоп пен жемістерді сақтау қуаттары мен сыйымдылығын дамыту, кеңейту және жаңғырту бойынша шаралар қабылдасын;

- инвестициялық салымдар кезінде агроөнеркәсіптік кешен субъектісі шеккен шығыстардың бір бөлігін өтеу бойынша субсидиялау қағидаларына өзгерістер енгізу арқылы көтерме-тарату орталықтарының ғимаратын салуға және ауыл шаруашылығы өнімін өндіруге, қайта өңдеуге, сақтауға, буып-түюге бағытталған жабдықтарды сатып алуға инвестициялық салымдар кезінде келтірілген шығыстардың бір бөлігін өтеу бойынша инвестициялық салымдарды өтеуді 25%-ға субсидиялауды бекітсін.

ҚР Сауда және интеграция министрлігі:

1. Мыналарды:

- көтерме-тарату орталықтарының (бұдан әрі – КТО) құқықтық мәртебесін айқындау, КТО қызметін Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы сыныптауышына (ЭҚЖС) және инвестициялық жобаларды іске асыру үшін басым қызмет түрлерінің тізбесіне енгізу бөлігінде заңнамаға

өзгерістер мен толықтырулар енгізу, сондай-ақ кедендік тексеру бойынша автоматтандырылған тәуекел бейінінің КТО-ға қатысты қолданысын жою туралы мәселені;

- әлемдегі жетекші аграрлық университеттердің үлгісі бойынша аграрлық мамандықтардың оқу бағдарламаларын жаңғырту, ауылдық мамандықтарға түсушілер үшін ауылдық квотаны 30%-дан 50%-ға дейін ұлғайту;

- КТО объектілерінің тұрақтандыру қорларын қалыптастыру кезінде әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларды (бұдан әрі – ӘКК) пайдалану мүмкіндігін қарастырсын, бұл өз инфрақұрылымы жоқ ӘКК-ге тез бұзылатын тауарлардың қорларын қалыптастыруға мүмкіндік береді;

- алынатын мемлекеттік көмектің орнына тұрақтандыру қорының қорларын қалыптастыру үшін төмен жалдауды ұстап қалу бойынша КТО басқарушы компанияларының міндеттемелерін енгізу мәселесін қарастырсын.

2. Мыналарды:

- сатып алуға, сақтауға және өткізуге кең өкілеттіктер беретін КТО жүйесін қалыптастырудың функционалдық тәсілдерін қайта қарауды;

- барлық жеке КТО-ға тең жағдайлар мен жүктемелер жасау, оның ішінде бәсекелес емес орта құруды болдырмау үшін оларға Ұлттық тауар өткізу жүйесінің ақпараттық жүйесіне қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз етсін;

3. Бизнес субъектілері өз қаражаты есебінен салып жатқан жеке КТО салу, техникалар мен жабдықтар сатып алу кезінде мемлекеттік қолдау шараларын көздесін, сондай-ақ КТО салуға және жаңғыртуға арналған шығыстардың бір бөлігін өтеу немесе инвестициялық преференциялар ұсыну мүмкіндігін қарастырсын.

4. Ауыл шаруашылығы өнімдерін делдалдарсыз дайындауды, сақтауды, өткізуді көздейтін КТО-ның негізгі нысаналы мақсаттарын сақтау, баға белгілеуді тұрақтандыру, өнім сапасын сақтау жөнінде шаралар қабылдасын.

ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі:

Мүдделі мемлекеттік органдармен және облыстардың әкімдіктерімен бірлесіп, ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерді тұрақты суару, жайылма суару және малды суару мұқтаждарына суару суымен қамтамасыз ету бойынша қажетті шаралар қабылдасын.

2. ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігімен және облыс әкімдіктерімен бірлесіп, Мемлекет басшысының ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру кезінде су үнемдеу технологияларын кеңінен қолдану, суару жүйелерін пайдалану туралы тапсырмасын орындауды қамтамасыз етсін.

Мемлекет басшысының суармалы жерлер алаңын ұлғайту жөніндегі тапсырмасы шеңберінде республикалық бюджетте:

- 236 мың гектар алаңында суару желілерін қайта жаңартуға жобалық-сметалық құжаттама әзірлеуге;

- келісілген мерзімде ПУИД-2 ирригациялық және дренаждық жүйелерін жетілдіру жобасы бойынша жұмыстарды аяқтауға шаралар қарастырсын.

Облыстардың әкімдіктері Ауыл шаруашылығы министрлігімен және ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігімен бірлесіп:

- ауыл шаруашылығының жай-күйі бойынша лауазымды адамдар жинайтын ақпараттың дұрыстығын қамтамасыз ету бойынша олардың жауапкершілігін арттыру;
- халықтың жеке аула шаруашылықтарын жайылымдық алқаптармен, оның ішінде шалғайдағы мал шаруашылығы жерлерін суландыру арқылы қамтамасыз ету;
- жайылым пайдаланушылардың, оның ішінде жеке аула шаруашылықтарының мүдделерін ескеруі тиіс жайылымдарды басқару және оларды аудандар бөлінісінде пайдалану жөніндегі пәрменді жоспарларды әзірлеу;
- ауыл шаруашылығы кооперациясын дамыту, оның ішінде кооперацияның артықшылықтары және ұсақ тауар өндірушілердің мүмкіндіктерін біріктіру туралы кең түсіндіру жұмыстарын жүргізу;
- қалпына келтірілген суармалы жерлерді игеру және мақсатты пайдалану;
- жаңа суармалы жерлердің су шаруашылығы инфрақұрылымын салу және ескі суармалы жерлердің ирригациялық инфрақұрылымын қалпына келтіру жобаларын дайындау;
- ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді түгендеу, оның қорытындысы бойынша нақты суармалы ауыл шаруашылығы алқаптарын (суарылмайтын егістік, жайылымдар, шабындықтар, босалқы жерлер және т. б.) суармалы жерлердің құрамына ауыстыру, сондай-ақ суару көзімен байланысты жоғалтуға байланысты алаңдарды олардың құрамынан шығару;
- суды көп қажет ететін ауыл шаруашылығы дақылдарын (күріш, мақта) азықтық және техникалық мақсаттағы неғұрлым тиімді дақылдарға әртараптандыру бойынша шаралар қабылдасын.

II. Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті **«Жаңа Қазақстан: жастар және жаңғыру»** тақырыбына арналған Парламенттік тыңдауды 2022 жылы 20 мамырда өткізді.

Парламенттік тыңдау қорытындысы бойынша Сенат депутаттары келесі ұсыныстар қабылдады:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1. Жаңа экономикалық саясатты іске асыруға жастарды жұмылдыра отырып, тұрақты жұмыс орындарымен қамтуға мүмкіндік беретін экономиканың басым бағыттары – индустрия, агроөндірістік кешен және қызмет көрсету салаларында якорлық кәсіпорындарды анықтау, олардың жанынан кәсіпкерлікті дамытуға жастарды тарту және жұмыспен

қамту жөніндегі Ұлттық жобалардың қаражатын тиімді игерудің нақты механизмдерін белгілеуді;

2. Білім берудің барлық деңгейінде білім сапасын жақсартуға баса мән бере отырып, оқу орындарында даярланатын мамандарға ұлттық экономиканың секторларының еңбек ресурстарына деген сұранысына сәйкес және білім беру мекемелеріне жұмысқа орналастыруға кепілдік беретін кәсіпорындардың өтінімдері бойынша мемлекеттік тапсырысты қалыптастыруды;

3. Еңбек ресурстарының ағынын өңіраралық мониторинг пен болжау мақсатында жұмыс орындарын құруды көздейтін ұлттық және инвестициялық жобалардың барлық іс-шараларын, мемлекеттік атқарушы органдардың осы бағыттағы деректер базасын, сондай-ақ мамандарды дайындау бойынша барлық мамандықтар сипаттамалары мен оның негізінде мамандық алған түлектердің жұмысқа орналасуы жайлы ақпараттарын еңбек биржасымен интеграциялау және мемлекеттік органдардың бірыңғай орталықтандырылған, көлденең интеграцияланған ақпараттық жүйесін құруды қарастыру;

4. Жұмыс берушілердің мүддесін ескере отырып, ЖОО, техникалық және кәсіптік білім беруде дуальді білім беру практикасын кеңейтуді, бизнес қауымдастықпен бірлесе отырып оқыту бағдарламаларын жаңғыртуды және сапалы оқытуды, өзгеріп отыратын уақыт талаптарына сай мамандар даярлауды, сол арқылы білімнің өндіріспен, жаңа технологиялармен байланысын қамтамасыз етуді және түлектерді жұмысқа орналастыру мәселесін халықаралық тәжірибеге сүйене отырып ұлттық экономиканы дамытудың стратегиялық бағыттарына сәйкес пысықтауды;

5. Жас отбасыларды және оқу орнын жаңадан аяқтаған түлектерді алғашқы жұмыс орындарымен тұрақты қамту бойынша бағдарламалардың іске асуын жан-жақты талдау және кемшін тұстарын, уақыт талабына сай өзектендіру, тұрғын үймен қамтамасыз етуге бағытталған бағдарламаларды қайта пысықтау, соның ішінде бастапқы жарнаны, несие пайызын төмендету, жастарға әлеуметтік қолдау көрсету мақсатында бизнес қауымдастықты тартуға ынталандырудың әлемдік тәжірибесін зерделеу арқылы жаңа механизмдерді ендіруді қарастыру;

6. NEET санатындағы жастарға білім деңгейі және әлеуметтік санаттарына қарай, жас ерекшеліктерін ескере отырып мониторинг жүргізу, соның қорытындысымен оқыту, кәсіби даярлау, қайта оқыту арқылы нақты жұмыс орындарына орналастыру және оларды әлеуметтендіру бойынша ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін кеңінен пайдалануды және осы бағыттағы мемлекеттік бағдарламаларға терең талдау жасау және олардың тиімділігін анықтауды қарастыру;

7. Жаһандану дәуірінде ұлттық болмысымыздың алтын діңгегі – ана тіліміздің, төл мәдениетіміз бен салт-дәстүрімізден ажырап қалмау мақсатында Жаңа Қазақстанның мемлекеттік идеологиясын уақыт талабына сай кешенді жаңғыртуды және халықаралық тәжірибені

зерделеу негізінде жаңа құндылықтардың жаршысы – мәдениет, өнер, шығармашылық-ағартушылық ұйымдарды Үкімет тарапынан және бизнес қауымдастықты тарта отырып, қаржылық қолдаудың жаңа механизмдерін қарастыруды;

8. IT саласындағы және электронды бұқаралық ақпарат құралдарындағы жастар мен жасөспірімдерге арналған контентті тарихи оқиғалар мен ұлттық салт-дәстүрлерге негізделген республика деңгейінде бір арнаға топтастыратын және олардың жас ерекшеліктеріне лайықтап видео-ойындар, бейне роликтер, танымдық бағдарламалар, ақылды қосымшалар және мультипликациялық фильмдер дайындау арқылы жалпыға бірдей платформа әзірлеуді қарастыру;

9. Жастар мен жасөспірімдердің бос уақыттарын тиімді өткізу, қабілеттерін ерте кезеңнен шыңдау мақсатында, спорттық секциялар мен шығармашылық үйірмелерді жан басына қаржыландыруда орын алып отырған кемшіліктерді түзетіп, тиімді іске асыру механизмдерін жедел түрде қайта пысықтауды;

10. Жастар мен жасөспірімдердің оңай табыс көзі ретінде интернет-казино, лото түріндегі ойын автоматтары, букмекерлік кеңселер мен тотализаторға тәуелділігін шектеу және Интернет кеңістікте ойындарды насихаттауға арналған жарнамалар мен вирустық роликтерді таратпау мақсатында, ойын бизнесіне қатысты қолданыстағы нормаларды зерделеп, оған өзгерістер мен толықтырулар енгізуді, «Қазақстан Республикасының жастарын қолдау жөніндегі 2021 – 2025 жылдарға арналған кешенді жоспарын» жастарды жұмысқа орналастыру мен кәсіпкерлік қызметті дамыту үшін жағдай жасау, қолжетімді тұрғын үй жүйесін дамыту, жастар арасында суицид, есірткіге тәуелділіктің алдын алу, жастар ресурстық ортылықтарының қызметін қайта ұйымдастыру іс-шараларын тиімділік тұрғысынан өзектендіру, сондай-ақ жастарды ауылда қалдырып, кәсіпкерлікке тарту ұлттық идеясын ұсынуды;

11. Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінде қаралып жатқан «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік жастар саясаты мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасында Парламенттік тыңдауда көтерілген мәселелерді ескере отырып өзектендірілген қосымша іс-шаралар ұсынуды;

12. Жастар денсаулығы орталықтарының қызметін оңтайландыру үшін оларды жан басына қаржыландыру, ондағы мамандарды репродуктивті және психикалық денсаулық мәселелері бойынша оқыту, орталықтар үшін қызметтерді сатып алудың бірыңғай әдіснамасын әзірлеу, UNFPA әзірлеген әдістемелік ұсынымдар негізінде олардың қызметіне мониторинг енгізу және мүмкіндігі шектеулі азаматтардың ата-ана атану мүмкіндіктерін кеңейту мақсатында ЭКҰ қызметтерінің оңтайландырылған арнайы бағдарламасын қарастыруды.

ҮКІМЕТ САҒАТТАРЫ

I. Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті 2021 жылдың 24 қараша Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде **«Қазақстан Республикасының сыртқы және ішкі саудасы салаларындағы заңнамалық базаны жетілдіру мен тиімді саясатты іске асыру»** тақырыбына арналған үкімет сағатын өткізді, нәтижесінде келесі ұсыныстар жасалды:

1. **Қазақстан Республикасының Үкіметіне:**

1.1. Министрліктердің басшылығын қамтитын ішкі, сыртқы сауданы жетілдіру, бәсекелестікті дамыту, Техникалық реттеу жөніндегі ведомствоаралық комиссия құру мүмкіндігін қарастыруды: Экономика; Энергетика; Ауыл шаруашылығы; Индустрия және инфрақұрылымдық даму; Төтенше жағдайлар; Қаржы; цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі; экология, геология және табиғи ресурстар; қорғаныс; Әділет; Сыртқы істер; Ішкі істер министрліктері, сондай - ақ еркін қатысушы ретінде -ЕЭК Алқасының мүшесі (министрі) (Қазақстан Республикасының өкілі).

1.2. Сауда саласындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге тиісті өзгерістер мен толықтырулар әзірлеуді және енгізуді:

- ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілері (оларды кто-ға тарту және толтырылуын қамтамасыз ету мақсатында) және КТО қаржыландыруға инвесторларды тарту үшін де ынталандыру шараларын енгізуді қоса алғанда, КТО жұмыс істеу тетігін заңнамалық бекітуді;
- инвестициялық салымдарды 25% өтеуді қамтамасыз ету үшін КТО құрылысын басым инвестициялық жобалар тізбесіне енгізуді;
- сауда желілерін сатып алу процесінің ашықтығын арттыру және шағын өндірушілердің «сөрелерге» қол жеткізу мақсатында сауда желілерінің барлық сатып алуды цифрлық платформа немесе сауда желісінің сайты (тек ірі сауда желілері үшін) арқылы өткізу міндетін белгілеуді;
- Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі агенттігі Ұлттық статистика бюросының статистикалық есептілігін жеке есеп жүргізу және тоқсан сайынғы статистикалық бюллетеньді қалыптастыру үшін ірі сауда желілерін жеке санатқа бөлу жолымен жетілдіруді;
- «Сауда қызметін реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына және «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» кодекске өзгерістер енгізу арқылы таңбалау жөніндегі бірыңғай оператордың өз міндеттері мен функцияларын тиісінше және уақтылы орындамағаны үшін жауапкершілігін белгілеуді (жүйедегі техникалық іркілістер, таңбалау кодтарын уақтылы бермеу және т. б.);
- ұлттық тауар өткізу жүйесінің қатысушыларына ынталандыру шаралары мен салықтық жеңілдіктерді енгізу мүмкіндіктері қарастыруды.

1.3. Еуразиялық экономикалық одақ, Дүниежүзілік сауда ұйымы шеңберінде, сондай – ақ үшінші елдермен сауда қатынастарында барлық халықаралық алаңдарда Қазақстан Республикасының позициясын белсенді түрде қорғау бөлігінде Қазақстан тарапының келіссөз ұстанымын күшейту жөнінде ықтимал шаралар қабылдауды.

1.4. Еуразиялық экономикалық комиссияға келесі мәселелер бойынша жүгіну мүмкіндігін қарастыруды:

- СТ-1 нысанындағы тауарлардың шығу тегі туралы сертификаттың орнына оларға қатысты сериялық өнімнің шығу сертификаты қолданылатын тауарлар тізбесін кеңейту мәселесін ЕАЭО-ға мүше мемлекеттермен оң шешімді (Еуразиялық үкіметаралық кеңестің 2020 жылғы 10 сәуірдегі №2 шешімі);
- үшінші елдермен (ЕАЭО-ға кірмейтін) өзара саудадағы техникалық кедергілерді жоюдың тәртібі мен шарттары туралы келісімге қол қоюды жеделдету және оған қол қойылғанға дейін ЕАЭО-ның техникалық регламенттері қолданысқа енгізілген үшінші елдермен өнімге арналған сертификаттарды өзара тану туралы мәселені пысықтауды;
- Ұлттық техникалық регламенттердің қолданысына жататын өнімге қатысты сертификаттарды өзара тануды;
- ЭЫҰ-ға мүше елдердің уәкілетті органдарының ақпараттық жүйелерінің интеграцияланауды, сондай-ақ ЕАЭО-ға мүше елдердің сауда саласындағы ақпараттық порталдарының интеграциялауды.

2.1. **ҚР сауда және интеграция министрлігіне:**

2.1.1. Ұсыныстар әзірлеу және мыналарға бағытталған шараларды енгізуді:

- «сұр» сауда көлемінің төмендеуі;
- желілік маркетингті заңнамалық реттеу;
- электрондық сауданы заңнамалық реттеу.

2.1.2. Экспортты ынталандыру мен қолдаудың қолданыстағы құралдарына талдау жүргізу және олардың тиімділігін арттыру жөнінде нақты ұсыныстар әзірлеуді.

2.1.3. Экспортты субсидиялау тетігін жетілдіру, оның ішінде экспорттаушылардың өтінімдерін қарау мерзімдерін қысқарту жөнінде шаралар әзірлеуді.

2.1.4. Сыртқы нарықтарға жеткізуде де, қазақстандық нарықта да отандық өндірушілердің мүдделерін қорғау бойынша белсенді саясат жүргізуді.

2.2. **ҚР Сауда және интеграция министрлігі ҚР Қаржы министрлігімен бірлесіп:**

2.2.1. Тауарларды, оның ішінде ЕАЭО елдеріне экспорттау кезінде тауарға ілеспе құжаттардың ресімделуіне талдау жүргізуді (электрондық шот-фактураларды ресімдеу бөлігінде).

2.2.2. Электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесін ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің жүйелерімен интеграциялауды аяқтау қорытындылары бойынша Еуразиялық үкіметаралық кеңестің 12.08.2016 жылғы № 5 шешімімен белгіленген тәртіпті қайта қарау туралы мәселені Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс органдары куәландырған электрондық шот-фактураның қағаздағы көшірмесін ұсынуды алып тастау бөлігінде пысықтасын және ЕЭК-ке бастамашылық етуді.

3.1. **ҚР Қаржы министрлігіне:**

3.1.1. Электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесін ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің жүйелерімен интеграциялауды аяқтауды жеделдету жөнінде белсенді шаралар қабылдауды.

3.1.2. жүктерді әкелу мен әкетуді шектеуге байланысты мәселелерді қарауды қоса алғанда, Қазақстан-Қытай шекарасындағы жүйелі проблемаларды шешу жөнінде шаралар қабылдауды:

- темір жол өткізу пункттерінде қосымша темір жол желілерін салуды (тар табанды желілер);
- жұмыс істеп тұрған автомобиль өткізу пункттерінің тәулік бойғы жұмыс режиміне ауыструды;
- Қытай тарапымен жабық өткізу пункттерін ашу жөніндегі келіссөздерді жандандыруды.

3.2. **ҚР Қаржы министрлігі ҚР Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш қызметі министрлігімен бірлесіп:**

- мемлекеттік органдар операцияларының ашықтығын қамтамасыз ету, көрсетілетін қызметті берушілер мен көрсетілетін қызметті алушылардың физикалық байланысын болдырмау мақсатында сауда саласында үшінші елдермен «Бірыңғай терезе» ақпараттық порталын интеграциялау бойынша жұмысты жандандыруды.

4.1. **ҚР Денсаулық сақтау министрлігі ҚР Қаржы, Сауда және интеграция министрліктерімен бірлесіп:**

4.1.1. Бизнестің ұсыныстарын ескере отырып, covid-19-ға байланысты шектеу шаралары жағдайында сауда орталықтарына кедергісіз бару үшін сатып алушыларды «көк» мәртебесін, «жасыл» мәртебемен теңестіру мүмкіндігін қарастыруды.

4.1.2. Covid-19-ға байланысты шектеу шаралары жағдайында сауда объектілерінің (сауда үйлері, сауда орталықтары) және қоғамдық көліктің жұмыс режимін синхрондауды қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдауды.

5.1. «Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы (келісім бойынша) тауарларды таңбалауды енгізуге егжей-тегжейлі талдау жүргізу, шағын және орта бизнес үшін тәуекелдерді айқындау (тауарларды таңбалаудың олардың құнының өсуіне әсерін бағалау), таңбалауға жоспарланған тауарлар тізбесін

(көлеңкелі саудада айтарлықтай көлемдегі тауарды таңбалау қажеттілігі) және пилоттық таңбалауды енгізу тиімділігін бағалау, сондай-ақ жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеуді.

5.2. **«Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасы (келісім бойынша) Индустрия және инфрақұрылымдық даму, Сауда және интеграция, Ауыл шаруашылығы министрліктерімен бірлесіп** отандық азық-түлік өнімдерін өндірушілердің ЕАЭО мүше елдердің нарығына кіруін шектейтін (оның ішінде Ресей Федерациясына экспорт кезінде, Россельхознадзор тарапынан әкелуге тыйым салуларға, шектеулерге және күшейтілген тексерулерге байланысты) рәсімдерге талдау және бағалау жүргізу және оларды алып тастау бойынша ұсыныстар әзірлеу (қазақстандық экспорттаушылар өз өнімдерінің «тазалығын», оның ЕАЭО техникалық регламенттерінің талаптарына, ЕАЭО ветеринарлық және фитосанитарлық талаптарына сәйкестігін дәлелдеуге және тауарлар партияларына қосымша сараптама жүргізуге мәжбүр («Айсберг» ЖШС (шығындар), «J. F. M. company» ЖШС, «Кублей» ЖШС, Павлодар, Ақтөбе және Алматы облыстарының 9 қызанақ экспорттаушы кәсіпорындарына қатысты шектеулер).

II. Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті 2022 жылғы 25 сәуірде «**Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар - елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру шеңберінде «Қазақстан Республикасының өңірлерін газдандыру: қазіргі жағдайы, проблемалары және оларды шешу жолдары**» тақырыбында Үкімет сағатын өткізді, оның қорытындысы бойынша мынадай ұсынымдар берілді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1. Өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі мәселені пысықтау:

1.1. Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне мемлекеттің бақылау-қадағалау функцияларын күшейту бөлігінде бақылау мен қадағалауды қалпына келтіру *(ішінара және жоспардан тыс тексерулер түрінде жүзеге асырылатын тексерілетін объектіге бару арқылы)*:

- нормативтік техникалық ысыраптарды, шикізат шығысының техникалық және технологиялық нормаларын, табиғи монополия субъектісі персоналының нормативтік санын, табиғи монополиялар субъектілерінің материалдарын, отынын, энергиясын бекіту бойынша;
- табиғи монополиялар субъектілерінің негізгі құралдары құнының өсуіне алып келмейтін ағымдағы және күрделі жөндеуге және басқа да жөндеу-қалпына келтіру жұмыстарына бағытталған шығындардың жылдық сметасын келісу бойынша;
- жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғалар және олармен үлестес тұлғалар болып табылатын табиғи монополиялар

субъектілерінің әкімшілік персоналдың басшы қызметкерлерінің штаттық кестелерін және еңбекақысының шекті деңгейін келісу бойынша;

- табиғи монополиялар субъектілерінің қызметіне тәуелсіз сарапшыларды тарта отырып техникалық сараптама жүргізу бойынша;

- табиғи монополиялар салаларындағы мемлекеттік бақылау субъектісіне *(объектісіне)* бару арқылы *(бармай-ақ)*, оның ішінде инвестициялық бағдарламалардың аяқталған іс-шаралары орындарына бару арқылы, профилактикалық бақылау жүргізу бойынша.

1.2. Қазақстан Республикасының тиісті нормативтік құқықтық актілеріне мыналар бөлігінде:

- барлық кен орындарында алауды жағу көлемдерін автоматтандырылған есепке алуды бақылау *(бағалау бойынша Қазақстанда газды жағудың нақты көлемдері ресми деректерден әлдеқайда жоғары, Дүниежүзілік банк деректерінде Энергетика министрлігінің алауды жағу көлемдері бойынша деректерімен айтарлықтай айырмашылықтар бар - 2,5 еседен астам)*. Заңсыз жаққаны үшін жауапкершілікті қатаңдату, сондай-ақ жаңа технологияларды енгізгені үшін ынталандыру шараларын қолдану мәселесін қарау ұсынылады;

- магистральдық және газ тарату желілерін жаңарту бойынша газ саласы субъектілерінің өз инвестициялық міндеттемелерін орындауын бақылауды қоса алғанда, объектіге бару арқылы жүзеге асырылатын инвестициялық келісімдер міндеттемелерінің орындалуына мемлекеттік бақылауды күшейту;

- өндірілетін және кері айдалатын газ көлемін есепке алу үшін мұнай және газ кен орындарында есептеуіштерді орнату арқылы шикі *(ілеспе)* газды есепке алу мен мониторингілеудің ақпараттық жүйесін одан әрі енгізу;

- «QazaqGaz» ҰК» АҚ жергілікті атқарушы органдарынан газ тасымалдау жүйесі объектілерін беру және балансқа қабылдау рәсімдерін оңайлату *(қазіргі уақытта беру шамамен 2 жылға созылуда және осы уақытта желілер иесіз қалуда)*.

2. Газ саласын дамыту сценарийін өзектендіру.

2.1. Өңірлерді газдандыру бойынша қабылданған шешімдерді ескере отырып, сондай-ақ газбен қамтамасыз етудің баламалы нұсқаларын бағалау және талдау негізінде:

- бекітілуі жеделдетуді қажет ететін Газ саласын дамытудың кешенді жоспарының жобасына тиісті түзетулер енгізу;

- Қазақстан Республикасын газдандырудың 2015-2030 жылдарға арналған Бас схемасын өзектілендіру.

2.2. Энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында мұнай мен газдың Стратегиялық қорларын қалыптастыруды көздейтін жеке нормативтік құжат қабылдау мәселесін қарастыру.

3. Газдың ресурстық базасын ұлғайтуға бағытталған қажетті шараларды әзірлеу.

3.1. Қашаған, Қарашығанақ, Жаңажол жер қойнауын пайдаланушылармен/газ жеткізушілермен өнімді бөлу туралы келісімдерге және Теңіз кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа өзгерістер енгізу мүмкіндігін қарау жолымен және жан-жақты талдау жүргізу:

- ішкі қажеттіліктерді қамтамасыз ету басымдығын ескере отырып, ішкі нарыққа жіберілетін ілеспе газ көлемін ұлғайту;
- кері айдалатын ілеспе газдың көлемін азайту.

3.2. Жер қойнауын пайдаланушылардың газ саласындағы жаңа жобаларды іске асыруы үшін тартымды жағдайлар жасайтын ынталандыру шаралары бойынша ұсыныстар әзірлеу. Бұл ретте ынталандыру шараларын қолдану газға ішкі қажеттіліктерді қамтамасыз ету жөніндегі басымдық бөлігінде жер қойнауын пайдаланушылардың қарсы міндеттемелерімен сүйемелденуі тиіс.

3.3. Тауарлық газды көтерме және бөлшек саудада өткізудің оңтайлы баға механизмін анықтау:

- газдың нарықтық бағасын төлеуге дайын ірі коммерциялық тұтынушылардың, майнерлардың және басқа да санаттардың жаңа санаттарын енгізу;
- бағаның шектеулі өсуін қолданатын халықтың әлеуметтік қорғалмаған жіктерінің жеке санатына бөлу;
- электр энергиясын өндіруге арналған шекті тарифтерге және табиғи монополиялар субъектілерінің тарифтеріне ұқсас ұзақ мерзімді кезеңге тауарлық газдың шекті көтерме бағаларын бекіту.

3.4. Климаттық жағдайларды ескере отырып *(Әзірбайжан тәжірибесі бойынша)* әрбір өңір үшін жеке тұтыну нормативтерін *(электрмен жабдықтауға ұқсас)* белгілеу мәселесін зерделеу. Бұл ретте, тұтыну нормативтерінен асқан кезде жоғары бағалар қолданылады.

3.5. Қазақстан Республикасының аумағында пайдалы қазбаларды ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету және ішкі нарыққа газ жеткізу көлемін ұлғайту мақсатында, сондай-ақ Жаңажол мұнай-газ конденсатты кен орнында жер қойнауын пайдаланушымен келісімшарттың қолданылу мерзімінің аяқталуын ескере отырып, «QazaqGaz «ҰК» АҚ-ның аталған кен орнын игеру жөніндегі жобаға қатысушы ретінде кіру мүмкіндігін қарастыру *(«QazaqGaz «ҰК» АҚ-ның сатып алуы арқылы «CNPC-Ақтөбемұнайгаз» АҚ акциялар пакетінің кемінде 50% - ы)*.

4. Ішкі нарықта газды қайта өңдеу көлемін ұлғайту мақсатында жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жаңа көмірсутек кен орындарын игеру бойынша жер қойнауын пайдаланушылардың жаңа газ өңдеу зауыттарын міндетті түрде салуы бойынша шарттарды енгізу мүмкіндігін қарастыру - оларға бір мезгілде ынталандыру шараларын ұсыну.

5. Газ нарығын басқарудың оңтайлы моделін әзірлеу, оның ішінде:

5.1. Энергетика министрлігінің жаңа құзыретін қарастыру:

- бағдарламалық құжаттардың интеграциялануын қамтамасыз ету (Ұлттық жобалар, кешенді жоспар, тұжырымдамалар және т. б.);

- газ қорларын бағалау негізінде газды пайдалана отырып, іске асыру жоспарланған жобаларды іріктеу.

5.2. Саланы басқару жүйесінде құрылымдық өзгерістер жүргізу:

- «QazaqGaz «ҰК» АҚ және оның «Интергаз Орталық Азия», «ҚазТрансГазАймақ» еншілес кәсіпорындарының қызметін материалдық-техникалық қамтамасыз етуге бағытталған құрылымдар мен шығыстарды оңтайландыру бөлігіндегі функцияларын қайта қарау;

- бәсекелес орта қалыптастыруды және «QazaqGaz «ҰК» АҚ, «ҚазТрансГаз Аймақ», «Интергаз Орталық Азия»сатып алуға Бөгде ұйымдардың тең қол жеткізуін қамтамасыз ету;

- ішкі қажеттіліктерді қамтамасыз ету басымдығын ескере отырып, Қазақстан Республикасының ішкі нарығында газды көтерме саудада өткізудің залалсыздығына қол жеткізгеннен кейін ішкі нарықта өткізілетін *(тауарлық, шикі)* газ көлемін ұлғайту және газ экспортын қысқарту жөнінде шаралар қабылдау.

5.3. Газ тарату желілерін салу функциясын жергілікті атқарушы органдардан «QazaqGaz «ҰК» АҚ Ұлттық компаниясына беру мәселесін пысықтау.

6. Газдандырылмаған облыстарда *(СҚО, ШҚО, Ақмола, Павлодар және Қарағанды)* жедел газдандыру тетігі көзделсін. Ол үшін газдандырылмаған облыстарда CNG/CNG *(Сығылған (Сығылған)/сұйытылған табиғи газ)* қолдануды қоса алғанда, ықтимал баламалы нұсқаларды пысықтап, газдандырудың неғұрлым оңтайлы нұсқасын таңдаған жөн.

7. Сарыбұлақ кен орнындағы экспорт көлемін қысқарту мүмкіндігін қоса алғанда, Шығыс Қазақстан облысын газдандырудың проблемалық мәселесін шешуге жәрдем көрсету.

8. Газбен қамтамасыз ету саласында бірыңғай ұлттық тарифтік саясатты енгізу жөнінде ұсыныстар әзірлеу. Бұл ретте тарифті көтеру газбен жабдықтау ұйымдары үшін магистральдық және газ тарату желілерін жаңарту, жаңғырту жолымен өндірісті жетілдіру қажеттігіне бағытталған қарсы міндеттемелерді қамтуға тиіс.

9. Еуразиялық экономикалық одақ туралы Шартқа сәйкес 2025 жылдан бастап баға белгілеу мен тарифтік саясатты қалыптастырудың бірыңғай қағидаттары бар ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің ортақ газ нарығы жұмыс істеуі керек екендігін екенін ескере отырып, отандық газ саласы үшін тәуекелдерді айқындау жөніндегі жұмысты жандандыруы және газдың ішкі нарығын қорғау жөнінде шаралар қабылдауы тиіс.

III. 2021 жылы 12 қараша Халықаралық қатынастар, қорғаныс және қауіпсіздік комитеті **«Қауіпті өндірістік объектілерде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету: талдау, болжамдар және ұсыныстар»** тақырыбында Үкімет сағатын өткізді, нәтижесінде келесі ұсыныстар жасалды:

1. **Қазақстан Республикасының Үкіметі:**

- қауіпті өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдарды оларды уақтылы жаңғыртуға және жаңартуға ынталандыру;

- өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өндірістік бақылау қызметтерінің жұмысын дамыту және кеңейту, өндірістік қауіпсіздіктің ерікті бағдарламаларын дамыту;

- өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға өндірістік бақылау қызметтерінің лауазымды адамдары санының нормативтерін әзірлеу және бекіту жөніндегі функцияларды беру жөніндегі шараларды ұсына отырып, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік реттеу жүйесін трансформациялау мәселесін қарасын.

2. **ҚР Төтенше жағдайлар министрлігі Қазақстан Республикасының мүдделі мемлекеттік органдарымен және ұйымдарымен бірлесіп:**

1) мыналарға:

- қауіпті өндірістік объектілерді жаңғыртуды тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік бермейтін, өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз етуге тікелей әсер ететін есепке алу мен бақылаудың озық цифрлық жүйелерін ендіру үшін жұмыс істеп тұрған өндірістерді технологиялық жағынан қайта жарақтандыруды ынталандырмайтын нормативтік талаптарды өзектендіруге;

- өнеркәсіптік қауіпсіздіктің нормативтік талаптарын халықаралық стандарттармен үйлестіруге және тәуекелдерді басқару жүйесін реттеу және жақсарту әдістерін жетілдіру, сондай-ақ автоматты қашықтықтан бақылауды ендіру арқылы бақылау-қадағалау қызметінің тиімділігін арттыруға;

- жол берілген бұзушылықтарға және келтірілген зиянның (нұқсанның) ауқымына қарай қауіпті өндірістік объектілер басшыларының (меншік иелерінің) мөлшерлес жауапкершілігін енгізуге;

- өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы құқық бұзушылықтар үшін әкімшілік айыппұлдардан түскен қаражатты жұмсаудың нысаналы сипатын енгізуге бағытталған шараларды ұсынсын;

2) ұлттық заңнамаға:

- өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға қауіпті өндірістік объектілерді жаңартудың және техникалық жағынан қайта жарақтандырудың жиынтық жоспарын жасау және бекіту жөніндегі функцияларды беру;

- қауіпті өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдардың қауіпті өндірістік объектілерді техникалық қайта жарақтандырудың жиынтық жоспарын орындау үшін қажетті шараларды қабылдау жөніндегі міндеттерін бекіту;

- өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдардың ұйымның бірінші басшысына тікелей бағынатын жеке өндірістік бақылау қызметін құру бойынша қауіпті міндеттерін бекіту бөлігінде түзетулерді ұсынсын.

3. **ҚР Төтенше жағдайлар министрлігі:**

- **ҚР Ұлттық экономика министрлігімен бірлесіп** «Қазақстандықтардың әл-ауқатын арттыруға бағытталған орнықты экономикалық өсу» ұлттық жобасында бекіте отырып, қауіпті өндірістік объектілерде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі нысаналы міндеттер мен нәтижелер көрсеткіштерін айқындау туралы ұсынысты пысықтасын;

- **ҚР Бас прокуратурамен және ҚР Әділет министрлігімен бірлесе отырып** қауіпті өндірістік объектіде денсаулыққа ауыр зиян келтіруге, адам өліміне немесе өзге де ауыр зардаптарға әкеп соққан авария жағдайында өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптарын бұзғаны үшін қауіпті өндірістік объектілердің иелері мен басшыларының қылмыстық жауаптылығын енгізуге, сондай-ақ осы саладағы әкімшілік құқық бұзушылықтарды кеңейтуге және нақтылауға бағытталған түзетулерді қарасын;

- **ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесе отырып:**

өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалау жөніндегі мемлекеттік инспектордың өмірі мен денсаулығын сақтандыруды, сондай-ақ қызметтік міндеттерін атқару кезінде қаза тапқан (қайтыс болған) жағдайда оның отбасы мүшелерін әлеуметтік қамтамасыз етуді;

өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің құтқарушыларына заңнамада көзделген құқықтық және әлеуметтік кепілдіктерді қолдануды;

болған авария немесе оқыс оқиға салдарынан қауіпті өндірістік объектіні пайдаланатын ұйым қызметкерінің денсаулығына келтірілген зиянды қызметкердің еңбекке қабілеттілігінен айырылу дәрежесіне қарай өтеуді көздейтін заңнамалық түзетулерді ұсынсын.

4. **ҚР Білім және ғылым министрлігі ҚР Төтенше жағдайлар министрлігімен бірлесіп:**

- өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында, оның ішінде көрсетілген салада мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын мамандарды даярлау мақсатында, қажет болған жағдайда елдің жоғары оқу орындарындағы білім беру стандарттарын қайта қарай отырып, білікті кадрлар даярлаумен;

- ғылыми институттардың ғылыми-техникалық және өндірістік әлеуетін өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның қызметімен шоғырландырумен байланысты шараларды ұсынсын.

IV. Қаржы және бюджет комитеті 2022 жылғы 15 наурызда «**Өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы теңгерімсіздіктерді азайту мақсатында бюджетаралық қатынастарды жетілдіру**» тақырыбында Үкімет сағатын өткізді, оның қорытындысы бойынша мынадай ұсынымдар берілді:

1. **Қазақстан Республикасының Үкіметіне:**

1) мүмкіндігін қарастыру:

а) салықтық және салықтық емес түсімдерді беру арқылы жергілікті бюджеттердің кіріс базасын одан әрі кеңейту бойынша;

б) барлық деңгейдегі бюджеттер арасында қарсы трансферттерді барынша азайта отырып, Бюджеттік алып қоюларды біртіндеп алып тастау арқылы жүзеге асырылады;

2) жалпы сипаттағы трансферттердің (бұдан әрі - ЖСТ) есептеулеріне берілетін ақпараттың негізділігі мен анықтығы үшін орталық және жергілікті атқарушы органдардың жауапкершілігін енгізу жөніндегі мәселелерді пысықтау.

2. **Ұлттық экономика министрлігі Қаржы министрлігімен бірлесіп:**

1) салық түсімдерінің жекелеген түрлерін жергілікті деңгейге беру:

а) жылдық жиынтық табыс 100 – 150 млрд. теңгеден аспайтын кәсіпкерлік субъектілерінен түсетін корпоративтік табыс салығын;

б) алымдар мен төлемдердің жекелеген түрлері:

- жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін төлемақы; Республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төлемақы; автокөлік құралдарының жүріп өткені үшін алым; консулдық алымды қоспағанда;

- республикалық бюджетке есептелетін барлық мемлекеттік баждар; тарихи шығындарды өтеу бойынша төлем; мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, зиянды өтеу туралы талап қоюлар бойынша табиғат пайдаланушылардан алынған қаражат; мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді және салық салу саласындағы құқық бұзушылықтарды қоспағанда, сот төрағасы немесе сот отырысында төрағалық етуші уәкілеттік берген сот орындаушылары, сот приставтары және соттардың басқа да қызметкерлері салатын әкімшілік айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар;

2) жеке табыс салығы мен әлеуметтік салық бойынша облыстық және аудандық бюджеттер арасында бөлу нормативін алып тастау;

3) заңды тұлға филиалының қызметін жүзеге асыру, қызметтер көрсету және жұмыстарды орындау орны бойынша өңір бюджетіне жеке табыс салығын және әлеуметтік салықты төлеуді жүзеге асыру;

4) орталық пен өңір арасындағы қарама-қарсы қаржы ағындарын:

а) осы күшін жою нәтижесінде босаған қаражаттың нысаналы мақсатын бір мезгілде айқындай отырып, донорлардың өңірлерінен Бюджеттік алып қоюлардың біртіндеп күшін жою;

б) ағымдағы нысаналы трансферттерді, сондай-ақ ЖСТ айқындау кезінде жекелеген даму трансферттерін республикалық бюджеттен беру;

5) ЖСТ көлемдерін айқындау процесін автоматтандыру.

3. **Қаржы министрлігі Ұлттық экономика министрлігімен** бірлесіп, бюджет заңнамасына тиісті өзгерістер енгізу арқылы ұлттық қордан берілетін нысаналы трансферттер қаражаты есебінен қаржыландырылатын бюджеттік бағдарламалардың қаражатын толық пайдалану немесе қайта бөлу мүмкіндігін қарастырсын.

4. **Ұлттық экономика министрлігіне** ЖСТ есептеу әдістемесін жетілдіру бойынша мыналар бөлігінде жұмыс жүргізсін:

1) нақты ағымдағы шығындарды есепке алу;

2) бюджеттік алып қоюдың біртіндеп күшін жою мақсатында донорлар өңірлерін дамыту бюджеті үшін қосымша құрамдауышты қарау;

3) жергілікті атқарушы органдар шығыстарының базасында жергілікті бюджет кірістерінен 2% мөлшерінде резервті есепке алу;

4) облыстар, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері шығындарының болжамды көлемінде өткен үш жылда қалыптасқан бюджет қаражаты бос қалдықтарының орташа көлемін жоққа шығаруға болмайды.

5. **Қаржы министрлігіне:**

1) бюджеттік субвенцияларға мониторинг жүргізу тетігін жою мәселесін қарастыру;

2) кері трансферттер күшін жою жөніндегі мәселені қарау.

6. **Салалық мемлекеттік органдар Ұлттық экономика министрлігімен** бірлесіп ЖСТ есептеу кезінде шығындардың болжамды көлеміне мынадай шығыстарды енгізу мүмкіндігін пысықтасын:

- білім беру саласы объектілерінің құрылысына (Білім және ғылым министрлігі);
- мектепке дейінгі ұйымдардың толықтырылуын ескере отырып, Әдістемеге түзету коэффициентін енгізуге байланысты (Білім және ғылым министрлігі);
- су шаруашылығы объектілерін жөндеуге (Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі);
- күрделі жөндеуге және материалдық-техникалық базаны нығайтуға бағытталатын денсаулық сақтау саласындағы күрделі шығындарды қаржыландыру үшін (Денсаулық сақтау министрлігі).

7. **Білім және ғылым министрлігі Қаржы министрлігімен және Ұлттық экономика министрлігімен** бірлесіп, білім беру саласын орталықсыздандыру мақсатында білім беруді басқару органдары (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың білім басқармалары, сондай-ақ оларға есеп беретін және олардың бақылауындағы, аудандарда, қалаларда немесе облыстық және республикалық маңызы

бар қалалардағы, астанадағы аудандарда орналасатын білім бөлімдері) арасындағы функцияларды бөлуді қайта қарасын.

8. **Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі Ұлттық экономика министрлігімен және жергілікті атқарушы органдармен** бірлесіп, «Нұрлы жер» бағдарламасы шеңберінде әлеуметтік кредиттік тұрғын үй салуға бағытталған облигациялық қарыздар бойынша сыйақы ставкасының 0,35% - дан 4,25% - ға дейін өсуіне байланысты жергілікті бюджеттерге жүктемені арттыру бөлігінде мәселені қарасын.

9. **Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Қаржы министрлігімен** бірлесіп экологиялық жобаларды іске асыруға республикалық бюджеттен берілетін трансферттер сомасын азайтсын, өйткені жергілікті атқарушы органдардың осы жобаларды іске асыруды қоршаған ортаға эмиссия үшін төлемнен түсетін түсімдер есебінен қамтамасыз етуге мүмкіндігі бар.

10. **Орталық мемлекеттік органдар жергілікті атқарушы органдармен** бірлесіп, 2017-2019 және 2020-2022 жылдарға арналған ЖСТ қалыптастыру кезінде жергілікті бюджеттердің шығыстар базасына берілген, бұрын республикалық бюджеттен нысаналы трансферттер есебінен қаржыландырылған қаражаттың пайдаланылуына тексеру жүргізсін.

11. **Республикалық бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері** республикалық бюджетті жоспарлау және нақтылау кезінде күтпеген шығындарға жатпайтын іс-шараларға Үкімет резервінен ақша бөлу практикасын алып тастау мақсатында жергілікті бюджеттердің шығыстарын ұлғайтуға әкеп соғатын нормативтік құқықтық актілерді қабылдауға байланысты шығыстарды нысаналы трансферттерде ескерсін.

ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛДЕР

I. Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті 2021 жылғы 21 желтоқсанда **«Қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы проблемалық мәселелер туралы» тақырыпта** дөңгелек үстел өткізді, оның қорытындысы бойынша келесі ұсынымдар берілді:

ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі:

1. Жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдамада айқындалған қалдықтарды басқару жөніндегі негізгі мақсаттарға қол жеткізу бойынша жүйелі шаралар әзірлесін (2030 жылға қарай қалдықтарды қайта

өңдеуді 40%-ға және 2050 жылға қарай 50%-ға дейін жеткізу; 2030 жылға қарай қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) тиісті полигондарға шығаруды 100% қамтамасыз ету; 2030 жылға қарай ҚТҚ полигондарының 95%-ын экологиялық талаптарға және санитариялық қағидаларға және т.б. сәйкес келтірсін), сондай-ақ мүдделі мемлекеттік органдармен қалдықтарды басқару саласын дамытуды ынталандыру шараларын пысықтасын.

2. Қалдықтар бойынша статистиканы жетілдіру жөнінде шаралар қабылдасын.

3. Қалдықтарды, оның ішінде құрылыс қалдықтарын заңсыз тасымалдау және оларды орналастыруға арналмаған жерлерде шығару (түсіру) фактілерін анықтау мақсатында Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігімен және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, ай сайынғы (сәуір-қазан) рейдтік іс-шараларды ұйымдастыру, сондай-ақ қоқыс шығаратын ұйымдардың тізіліміне енгізілмеген құрылыс қалдықтарын тасымалдауды жүзеге асыратын тұлғаларды анықтау және жауапкершілікке тарту жөніндегі алгоритм әзірлеу жөнінде шаралар қабылдасын.

ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі:

1. Мыналар:

- 2022 жылға арналған стандарттау жөніндегі Ұлттық Жоспар шеңберінде құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу жөніндегі стандартты әзірлесін;

- 1.03-00-2011 «Құрылыс өндірісі. Кәсіпорындар, ғимараттар мен құрылыстар салуды ұйымдастыру» ҚР ҚН көзделген құрылыс ұйымдарының жобаларында құрылыс қалдықтарын кәдеге жарату жөніндегі талаптарды қосу бойынша шаралар қабылдасын.

2. Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігімен бірлесіп, 2022-2024 жылдарға арналған республикалық бюджет шеңберінде қалалық және ауылдық елді мекендер үшін қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарын салудың үлгі жобаларын әзірлеу мәселелерін пысықтасын.

ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі:

Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігімен және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, өңірлердегі халық арасында қалдықтарды бөлек жинауды және қалдықтармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттау мәселесін пысықтасын.

Жергілікті атқарушы органдар:

1. Мыналар:

- стихиялық, оның ішінде ғарыштық мониторинг шеңберінде анықталған қоқыс үйінділерін жою;

- коммуналдық қалдықтардың түзілу және тұрмыстық қатты қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифтердің нормативтерін әзірлеу және бекіту;

- экологиялық және санитариялық нормаларға сәйкес келмейтін тұрмыстық қатты қалдықтар полигондарын рекультивациялау жөніндегі не оларды 2022 жылғы наурызға дейін Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларына сәйкес келтіру жөніндегі жоспарларды әзірлеу;

- қалалық және ауылдық елді мекендерде қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару жөніндегі инфрақұрылымдар құру *(қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинау, тамақ және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша*);

- құрылыс қалдықтарын қолдану, оның ішінде қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарын тығыздау мен рекультивациялауда, сондай-ақ кең таралған пайдалы қазбаларды өндірудің тарихи орындарын рекультивациялауда қолдану;

- стихиялық үйінділерді жедел анықтау және олардың пайда экобелсенділерді тарта отырып, тұрақты негізде жұмыс топтарын құру;

- бөлек жинауға контейнерлерді орналастыру, қайталама шикізатты қабылдау пункттері үшін, сондай-ақ коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі объектілерді салу және орналастыру үшін жер учаскелерін беру бойынша шаралар қабылдасын.

2. Қалдықтарды басқару секторына жеке инвестицияларды тарту бойынша, оның ішінде облыс орталықтарында және ірі қалаларда қалдықтарды басқару, атап айтқанда озық технологияларды пайдаланатын құрылыс қалдықтарына қатысты объектілер салу бойынша жұмысты жандандырсын.

3. Қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шараларды (бөлек жинауға арналған контейнерлер мен қоқыс тасушыларды, қоқысты сұрыптау кешендерін (құрылыс қалдықтарына арналған ұсатқыштарды сатып алуға) және басқаларды жергілікті бюджеттен қаржыландыру көлемін ұлғайту мүмкіндігін қарастырсын.

4. Қалдықтарды басқару мәселелері бойынша, сондай-ақ рұқсат етілмеген қоқыс орындарын ұйымдастырғаны үшін жауапкершілік және олардың қоршаған орта мен халықтың денсаулығына теріс әсері туралы тұрғындар мен кәсіпкерлік субъектілері арасында тұрақты негізде ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізсін.

II. Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті 2022 жылдың 11 наурызында **«Цифрландыру технологияларын, ғарыштық мониторинг пен Жерді қашықтан зондтауды ауыл шаруашылығына ендіру мәселелері»** тақырыбында дөңгелек үстел өткізді. Дөңгелек үстелдің қорытындысы бойынша келесі ұсынымдар берілді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1.1. жерді ұтымды пайдалану үшін ғарыштық мониторингтеу құралын толыққанды қолдануға мүмкіндік беретін өсімдіктер тізбесін кеңейту үшін спектрлік кітапханаларды әзірлеу мақсатында ғылымды қаржыландыра отырып, ғылыми-әдістемелік негіз құру жөніндегі жұмысты күшейтуді;

1.2. берілген бюджет қаражатын бақылауды жүзеге асыра алатын ауыл шаруашылығын субсидиялаудың мемлекеттік автоматтандырылған жүйесін құруды жалғастыруды;

1.3. онлайн-агрометеостанциялар орнату жұмыстарын көбейте отырып, ауыл шаруашылығындағы метеоболжау жүйесіне назар аударуды;

1.4. кадр даярлау жүйесін қайта құра отырып, осы салада цифрлық жабдықпен жұмыс істеу дағдылары бар қазіргі заманғы ауыл шаруашылығы мамандарын даярлауға көшу жолымен аграрлық университеттерді қолдауды жалғастыруды;

1.5. қазақстандық жерсеріктерден спутниктік байланыс желілерін пайдалану мүмкіндігін қарастыра отырып, ауылдық елді мекендердің аумақтарын сапалы Интернет байланысымен қамтамасыз ету жөніндегі жұмысты жалғастыруды;

1.6. ауылдық елді мекендерден тыс және олардан шалғай орналасқан ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын Интернетпен қамтамасыз етуге арналған шығындарды субсидиялау тетіктерін қарауды;

1.7. ауыл шаруашылығындағы субсидияланатын цифрлық жабдықтардың тізбесін кеңейту үшін қосымша бюджет қаражатын бөлу мүмкіндігін қарауды;

1.8. аграрлық саланың ағымдағы жай-күйі туралы деректерді өзектендіру үшін ауыл шаруашылығы санағын өткізу мәселесін қарастыруды;

1.9. жер балансы туралы мәліметтер арасындағы әр-алуандық мәселесін зерттеп, оны жедел шешуге көшуді;

1.10. республика аумағын арнайы ауыл шаруашылығы карталарымен қамтамасыз ету үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді цифрлау жұмыстарын қаржыландыру мүмкіндігін пысықтауды;

1.11. Жерді қашықтықтан зондтаудың, ғарыштық мониторингтеудің нәтижелерін толыққанды пайдалану мақсатында тексерулер жүргізу үшін Президенттің 2019 жылғы 26 желтоқсандағы № 229 Жарлығымен енгізген мараторий шарттарына өзгеріс енгізу мәселесін пысықтауды;

1.12. су ресурстарын ұтымды пайдалану мақсатында ғарыштық мониторингтеу құралдарын қолдануды зерделеуді;

1.13. суармалы егіншілікте экстенсивті әдістен алшақтай отырып, су ресурстарын үнемдеу үшін цифрлық технологияларды енгізуді жалғастыруды.

2. ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігіне:

2.1. ауыл шаруашылығын цифрландыру бағдарламаларын енгізу кезінде шетелдік тәжірибені де басшылыққа алуды;

2.2. қажетті интеграциялар мен үздіксіз жұмысты қамтамасыз ете отырып, салалық ақпараттық жүйелерді дамытуын жалғастыруды;

2.3. субсидиялаудың мемлекеттік жүйесінің жұмысы бойынша пилоттық жобаны Түркістан облысына өңірдің аграрлық қызметінің көп бағыттылығын ескере отырып көбейтуді;

2.4. теріс салдарларды болдырмау үшін қолданыстағы «Қолдау» субсидиялаудың ақпараттық жүйесінен мемлекеттік жүйеге жоспарлы көшуді қамтамасыз етуді;

2.5. ғарыштық мониторингтеу жүйесін енгізгенге дейін танаптарды картаға түсіру және ауыл шаруашылығы карталарымен қамтамасыз ету мәселелерін жолға қоюды;

2.6. салалық ақпаратық жүйе ішінен жер инспекторларына заңнама бойынша тиісті іс-шараларды жүзеге асыру мүмкіндік беретін «Жер инспекторының кабинетін» құру жұмысын жалғастыруды;

2.7. «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» КЕАҚ-мен бірлесіп:

2.7.1. селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты одан әрі дамыта отырып, отандық селекцияның ғылыми жетістіктерін қалпына келтіруге кірісуді;

2.7.2. өңірлерде цифрландыру бағытында аграрлық сала қызметкерлерінің біліктілігін арттыру үшін нақты ауыл шаруашылығы полигондарын, тәжірибе алмасу жөніндегі учаскелерді көздеуді;

2.7.3. ғылыми-зерттеу институттарының қызметінде автоматтандыру және цифрландыру бағытын дамытуды.

3. **ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігіне:**

3.1. қазіргі заманғы координаттар жүйесіне көшу арқылы картографиялық жүйені дамытуды жалғастыруды;

3.2. «Азаматтарға арналған үкімет» КЕАҚ-тан топырақ, геоботаникалық ізденістер, жер мониторингі және топырақты бағалау жұмыстарын жүргізу үшін қажетті техникалық жарақтарды, үй-жайлар мен зертханаларды ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Жер ресурстарын басқару комитетіне беру мәселесін зерделеуді;

3.3. ғарыш қызметін жүргізу стандарттарын бекіте отырып, ғарыш қызметі саласындағы заңнамаға Жерді қашықтықтан зондтаудың және ғарыш мониторингінің бірыңғай тетігін және операторын (ғарыш қызметі саласындағы уәкілетті орган) айқындау бөлігінде ұсыныстар әзірлеу;

3.4. Жерді қашықтықтан зондтау деректері бойынша ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді ұтымды пайдалану мониторингінің тиімді жүйесін дамытуды жалғастыру;

3.5. кеңістіктік ақпаратты, мемлекеттік ақпараттық базаларды және Жерді қашықтықтан зондтау деректерін интеграциялау негізінде цифрлық жер балансын енгізуді зерделеуді;

3.6. бөгде ұйымдарға дербес деректерді иелену құқығын алып тастай отырып, мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді, сервистер мен функцияларды тек мемлекеттік ақпараттық жүйелерде ғана көрсетудің бірінші кезектілігін заңнамада бекітілуін қарастыруды.

4. Жергілікті атқарушы органдарына:

4.1. ауыл шаруашылығы саласын цифрландыру бағытындаға құзырлы мемлекеттік органдардың жұмысына тікелей атсалысуды;

4.2. ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді ғарыштық мониторингтеу қызметтерін сатып алу шарттарын уақытылы жасасуды;

4.3. өңірлік геоақпараттық жүйелерді құру жұмыстарын жалғастыруды.

III. Қазақстан Республикасы Парламент Сенатының Аграрлық мәселелер, табиғатты пайдалану және ауылдық аумақтарды дамыту комитеті **«Отандық ауыл шаруашылығы техникаларын жасап шығаруды дамыту: жай-күйі, проблемалары және перспективалары»** тақырыбында 2022 жылдың 5 суәірінде дөңгелек үстел өткізді. Дөңгелек үстел қорытындысы бойынша келесі ұсынымдар берілді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

Мыналарды:

- ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінен ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігіне ауыл шаруашылығы машиналарын жасау мәселелерін реттеу бөлігінде функцияларды беру;

- жоспарланған, кәдеге жарату алымы қорының қаражаты есебінен автокөлікті жоспарлы жеңілдікпен кредиттеуге ұқсас түрде отандық өндірістің ауыл шаруашылығы техникасын жеңілдікпен кредиттеу;

- машина-трактор паркін жаңарту бойынша «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арқылы лизингтік қаржыландыру бағдарламасын одан әрі қаржыландыруға арналған қаражатты ұлғайту және «Buyback» техникасын өндірушінің кері сатып алу механизмін Бағдарламадан алып тастау;

- кейіннен лизингке беру үшін техниканы, жемшөп дайындайтын техниканы және мобильді жүйелерді сатып алуды қаржыландыру үшін 2022 жылға «ҚазАгроҚаржы» АҚ арқылы қаржы қаражатын бөлу;

- елдің агроөнеркәсіптік кешенін дамыту негізінде Ауыл шаруашылығы машиналарын жасауды дамыту бағдарламасын (кешенді механикаландыруға және автоматтандыруға арналған машиналар мен технологиялар жүйесін) әзірлеу мәселелерін қарасын.

ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі:

- республика кәсіпорындарында ауыл шаруашылығы техникасын құрастыру өндірісін оқшаулау жөнінде шаралар қабылдасын;

- ауыл шаруашылығы техникасын өнеркәсіптік құрастыру бойынша жасалатын Келісімдер шеңберінде сервистік қызмет көрсетудің тиісті құрылымының және қосалқы бөлшектер қоймаларының болуы бойынша өндірушілерге қойылатын талаптарды енгізу мәселесін қарасын.

ҚР Сауда және интеграция министрлігімен бірлесіп:

- Еуразиялық экономикалық комиссия алаңында Ресей мен Белоруссияның серіктестерімен қазақстандық кәсіпорындарға ауыл шаруашылығы машина жиынтықтары мен қосалқы бөлшектерін уақтылы жеткізуге қатысты келіссөздер жүргізсін;

- Ресей Федерациясы мен Беларусь Республикасының аумағы арқылы алыс шет елдерден көлікпен жүретін ауыл шаруашылығы техникасы мен оларға қосалқы бөлшектерді жеткізудің балама көлік жолдарын тарту жөнінде шаралар қабылдасын.

ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігімен бірлесіп:

- Ауыл шаруашылығы машиналарын жасау жөніндегі ведомствоаралық ғылыми-техникалық кеңес (ҒТК) құрсын және бекітсін;

- Ауыл шаруашылығы машиналарын жасау жөніндегі ведомствоаралық ғылыми-техникалық кеңеске (ҒТК) ғылыми, конструкторлық ұйымдардың машина жасау зауыттарымен, ауыл шаруашылығы кәсіпорындары – ауыл шаруашылығы машиналарын жасау өнімдерін тұтынушылармен өзара іс-қимылын үйлестіру жөніндегі функцияларды жүктесін;

- ғылыми және конструкторлық ұйымдардың машина жасау зауыттарымен және ауыл шаруашылығы кәсіпорындары – ауыл шаруашылығы машиналарын жасау өнімдерін тұтынушылармен өзара іс-қимыл тәртібін (функционалдық схемасын) регламенттейтін ведомствоаралық құқықтық актіні әзірлесін және бекітсін;

- шетелдік, сондай-ақ отандық барлық тауар өндірушілер үшін нарыққа қол жеткізудің бірыңғай қағидаларын (оның ішінде субсидияларға) енгізу кезінде отандық ауыл шаруашылығы техникасын өндірушілер үшін бәсекелестік жағдайларды төмендету бойынша жұмыс жүргізсін;

- өнімі қазақстандық нарықта бәсекелес отандық ұсынысқа ие және оны өткізу кезінде мемлекеттік қолдау объектісі болып табылатын ауыл шаруашылығы техникасының шетелдік өндірушілерін мемлекеттік қолдаудың іске асырылатын шараларына талдау жүргізсін және ҚР-да ауыл шаруашылығы техникасын қолдау механизмін қайта қарасын, қорытындысы бойынша жобаны Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік Кодексі 194-бабы 3-1-тармағының 1-тармақшасы негізінде Қазақстан Республикасының Бәсекелестікті қорғау және дамыту жөніндегі агенттігіне келісуге жіберсін;

- Агроөнеркәсіптік кешен (АӨК) субъектілері үшін техника мен жабдықтар сатып алуды субсидиялау бойынша іске асырылатын бағдарламалар шеңберінде отандық ауыл шаруашылығы техникасын өндірушілер үшін бәсекелестік жағдайларды төмендету мәселесін қарасын.

ҚР Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігімен бірлесіп:

- қазақстандық зауыттардың ауыл шаруашылығы техникасына баға белгілеу мониторингін қамтамасыз етсін;

- сервистік қызмет көрсетудің және қосалқы бөлшектер қоймаларының тиісті құрылымының болуы тұрғысынан зауыттармен және жеткізушілермен жұмыс жүргізсін.

Облыстардың жергілікті атқарушы органдары:

- ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің балансындағы ескі ауыл шаруашылығы техникасын түгендеуді жеделдету және есептен шығару жөнінде шаралар қабылдасын.

IV. Әлеуметтік-мәдени даму және Ғылым комитеті 2021 жылғы 7 желтоқсанда «Жаһандану дәуірінде ұлттық құндылықтарды дәріптеу – кешенді жаңғырудың негізі» тақырыбындағы парламенттік тыңдаудың қорытындылары бойынша тапсырмалардың іске асырылуы туралы ақпаратты негізге ала отырып, **«Қазақстандық отбасы: ұлт тірегі»** тақырыбында дөңгелек үстел өткізді, оның қорытындысы бойынша мынадай **ұсынымдар** берілді:

1. **Ақпарат және қоғамдық даму министрілігі:**

1.1. қоғамда отбасы құндылықтарын, толық отбасылардың беделін насихаттау, отбасындағы және бала тәрбиесіндегі ер адамның рөлінің маңыздылығы мен жауапкершілігіне назар аудару мақсатында, ата-әжелердің әлеуетін пайдалана отырып, «отбасы әңгімелері» тақырыбында ситуациялық телебағдарлама түсіруді және әлеуметтік желілерде (Youtube, facebook, instagram, tik-tok) тарату мәселесін қарастырсын;

1.2. БАҚ-тарда жағымсыз (негативті) ақпараттарға (сексуалдық, зорлық-зомбылық, суицид, педофилия және т.б.) халықтың бой үйретуін болдырмау және оларға тосқауыл қою үшін осы мәселеге қатысты жеке және заңды тұлғалардың қоғам алдындағы жауапкершілігін күшейту бойынша заңнаманы жетілдіру мәселесін қарастырсын;

1.3. телеарналарда интелектуалдық, танымдық бағдарламалардың санын арттыра отырып, рейтингке негізделген шоу бағдарламаларды азайту және олардың көрсетілімін прайм тайм уақытынан тыс уақыттарға белгілеу мәселесін қарастырсын;

1.4. «Отбасы» бірегей ақпараттық ресурсын ашып, оны білікті мамандардың қатысуымен балаларды тәрбиелеудің гуманистік әдістерін

үйретуге, ата-ана болуға қатысты контенттермен (әдістемелер, сабақтар, курстар, бейне роликтер) толықтырып отыру мүмкіндігін қарастырсын;

1.5. **ҚР Әділет министрлігімен бірлесе отырып**, отбасылық жанжалдарды реттеудің сотқа дейінгі тетіктерін және жұптарды жарастыру бойынша медиация институтын жетілдіруді қарастырсын;

1.6. **ҚР Әділет министрлігімен және жергілікті атқарушы органдармен бірлесе отырып**, некені тіркеуге өтініш берген азаматтар үшін дәстүрлі және діни ізгіліктерге негізделген ер және әйел адамның отбасы алдындағы міндеттері, отбасылық жанжалдарды шешу, отбасылық қарым-қатынасты реттеу психологиясы туралы ақпараттық материалдар циклін әзірлеу және неке куәлігімен бірге беру мүмкіндігін қарастырсын.

2. **ҚР Білім және ғылым министрлігі:**

2.1. **ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрілігімен бірлесе отырып**, білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, отбасы мәдениетін, құндылықтарын сақтау, қастерлеу, отбасылық этика, некеге тұрудағы жауапкершілік, репродуктивті денсаулық тақырыптары бойынша арнайы оқу-әдістемелік материалдар кешенін әзірлеп, орта, техникалық және кәсіптік, жоғары білім беру ұйымдарында тарату мүмкіндіктерін қарастырсын;

2.2. **Әділет министрлігімен және Жоғарғы Сотпен бірлесе отырып**, ажырасу кезінде кәмелетке толмаған балалардың құқықтары мен мүдделерінің басымдығын бірінші кезекте ескеру мүмкіндіктерін қарастырсын.

3. **ҚР Әділет министрлігі:**

3.1. әлеуметтік-экономикалық тәуекелдерді және халықаралық тәжірибелерді зерделей отырып, ажырасу үшін төленетін мемлекеттік баж алымының көлемін арттыру мәселелері бойынша заңнаманы жетілдіру мүмкіндігін қарастырсын;

3.2. **ҚР Жоғарғы Сотпен бірлесіп**, неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы саласында ажырасу себебі тұрмыстық зорлық-зомбылық болған жағдайларда жұптарды бір-бірінен оқшаулау мерзімін қоспағанда, ажырасу туралы өтініш берген сәттен бастап ойлану мерзімін алты айға дейін ұзарту мүмкіндігін қарастырсын;

3.3. **Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Ішкі істер министрліктерімен бірлесе отырып**, ажырасқан ерлі-зайыптылардың өз балаларына моральдық-психологиялық және әлеуметтік қолдау көрсету жөніндегі құқықтық міндеттерін және балаларының қарт ата-аналарының алдындағы жауапкершілігін күшейту бөлігінде заңнаманы жетілдіру мәселесін пысықтасын.

4. **Мәдениет және спорт министрлігі:**

4.1. Қазақ фольклорының кейіпкерлерін көпшілікке, әсересе балаларға бір бейнеде танылуын қамтамасыз ету мақсатында Таусоғар, Саққұлақ,

Көлтаусар, Желаяқ, Ертөстік, Қобланды және т.б. ертегі-аңыз кейіпкерлерінің бейнесіне арнайы конкурс жариялап, ақылға қонымды, балаларға тартымды нұсқасын іріктеу, және оны БАҚ-тарда жариялау мүмкіндігін қарастырсын;

4.2. **ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрілігімен бірлесе отырып**, әдебиет, ертегі-аңыздар, ұлттық фольклор негізінде балаларды көркем ойлауға, қиялдауға, батылдыққа, адалдыққа ұмтылуға баулитын, айналаға, табиғатқа жанашырлық танытуға, кие, обал-сауап ұғымдарын ұғындыруға негіз болатын материалдарды іріктеп, телеарналардағы медиа жобаларда анимациялық фильмдерде пайдалану мүмкіндіктерін қарастырсын.

5. **Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, Ұлттық экономика, Қаржы министрліктерімен, «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-мен** (келісім бойынша) **бірлесе отырып**:

5.1 бүгінгі таңдағы инфляциялық көрсеткіштерді ескере отырып, жастарды тұрғынүймен қамтамасыз етуге арналған қолданыстағы республикалық тұрғын үй бағдарламаларының бастапқы жарнасын, пайыздық көрсеткішін төмендету төлем қабілетін растауды жеңілдету тұрғысынан қайта қарастырсын;

5.2. жаңадан салынатын әрбір тұрғын үйден, жас отбасыларға, әлеуметтік аз қамтылған отбасыларға жалға берілетін тұрғын үйдің міндетті пулын заңнамамен белгілеу мәселесіне қатысты ұсыныс енгізсін.

6. **ҚР Денсаулық сақтау министрлігі**:

6.1. жасөспірімдердің репродуктивті жетілу кезеңдерінің толық даму портретін қалыптастыру, ауырулар мен өзгерістерді уақытылы анықтау, алдын алу үшін міндетті медициналық тексерілу кезеңдерін белгілеу мүмкіндіктерін қарастырсын;

6.2. репродуктивті денсаулықты қолдау үшін тегін және жеңілдікпен берілетін дәрі-дәрмектер тізбесін жыныс ауруларын емдеуге арналған дәрі-дәрмектермен толықтыру мүмкіндіктерін қарастырсын;

6.3. Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес экстракорпоралды ұрықтандыру, сурогат ана болу мәселелерін көпшілікке барынша қолжетімді ету үшін азаматтардың құқықтық мүмкіндіктерін кеңейту бойынша заңнаманы жетілдіру мәселесін пысықтасын.

7. **ҚР Ішкі істер министрлігі** тұрмыстық зорлық-зомбылықтың профилактикасы жөніндегі жұмыстың тиімділігін артыру, сондай-ақ отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу (ішімдікке бейім азаматтарды бақылауға алуды күшейту, зорлық-зомбылық жасаушы тұлғаны қоғамдық жұмысқа тарту мәселесіне қатысты заңнаманы жетілдіру мәселесін пысықтау) және оған қарсы іс-қимыл саласында полиция қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеуге бағытталған шараларды қабылдасын.

V. Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде «**Халықты жұмыспен қамтудың және жұмыссыздықты азайтудың өзекті мәселелері**» тақырыбына арналған дөңгелек үстелді 2022 жылы 25 ақпанда өткізді, оның қорытындысы бойынша мемлекеттік тілде мынадай ұсынымдар берілді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1. Жаңа экономикалық саясаттың орта мерзімді ұлттық жобасын 2021 - 2025 жылдарға арналған ұлттық жобаларды қайта пысықтау арқылы азаматтарды тұрақты жұмыс орындарына орналастыруға мүмкіндік беретін экономиканың басым және аралас секторларын айқындау, ішкі миграция және демографиялық процестерді ескере отырып бекітуді;

2. Елімізде қалыптасқан еңбек нарығының бүгінгі жағдайына терең талдау жүргізу арқылы, экономикамыздың құрылымдық секторларының күрделілігіне сәйкес, еңбек ресурстарына сұраныстың жыл сайын даярланатын мамандар мен жұмыс іздеушілердің ұсынысқа теңгерімділігін зерделеп, халықты еңбекпен қамту, жеке іс бизнесін ашуға қаржылай көмек көрсету, біліктілікті жетілдіру, жаңа мамандықтарға үйрету, жас мамандарды тұрғын үймен қамтамасыз ету және т.б. бағдарламалардың тиімділігін, жұмыссыздықтың елдегі шынайы деңгейін анықтау шараларын ұйымдастыруды;

3. Жалпы халық санының, жаңа еңбек ресурстарының өсу динамикасын экономикалық өсіммен байланыстыра қарастырып, алдағы 5 жылға еңбек ресурстарына сұраныстық болжам жасауды, оқу орындарының бағдарламалары мен стандарттарының, біліктілікті арттыру, жаңа мамандыққа, өндірістік дағдыларға үйрену курстарының осы сұранысқа, жұмыс берушілердің талаптарына сай әзірлеу арқылы еңбек нарығындағы сұраныс пен ұсыныстың теңгерімділігіне қол жеткізуді ұйымдастыруды;

4. Халықты лайықты жұмыспен қамтып, табысын арттыру мақсатында мемлекеттік органдардың бірлескен жұмысын қамтамасыз ету үшін Стратегиялық жоспарлау және реформалар Агенттігінің үйлестіруімен Ұлттық экономика, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Білім және ғылым министрліктері және т.б. құзырлы мемлекеттік органдар мен аймақ әкімдерінің, жұмыс берушілердің бірлескен жұмыс алгоритімі мен оны нақты жүзеге асырудың механизмдерін бекітуді, мемлекеттік органдар мен жұмыс берушілердің ақпараттық жүйелерінің көлденең интеграциясын қамтамасыз етуді ұйымдастыруды;

5. Еңбек ресурстарының ағынын өңіраралық мониторинг пен болжаудың бірыңғай құралын әзірлеу мақсатында «Атамекен» ҰКП тарта отырып, өңірлер бөлінісінде жұмыс орындарын құруды және еңбек нарығы бойынша болжамдарды көздейтін қолданыстағы Ұлттық және инвестициялық жобалардың барлық іс-шараларын, орталық және жергілікті атқарушы

органдардың деректер базасын бірыңғай орталықтандырылған электрондық платформада біріктіруді ұйымдастыруды;

6. Халықтың проблемалық санаттарын анықтау, «мәртебесі жоқ» азаматтардың әлеуметтік портретін жасау, үлкен деректерді талдау негізінде олардың мінез-құлық моделін анықтау және олармен жеке жұмыс істеу мақсатында халықтың қызмет процестерін толық цифрландыру, сондай-ақ мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерін уақытылы толтырылуын қамтамасыз етуді ұйымдастыруды;

7. Ауылдық елді мекендердің әлеуметтік-экономикалық әлеуетін арттыру және тұрақты жұмыс орындарын қалыптастыру мақсатында тірек ауылдық елді мекендерде якорлық бизнес субъектілерін, оның ішінде ауылшаруашылық өнімдерін өндіру, өңдеу, қайта өңдеу, қызмет көрсету және т.б. дамыту арқылы, осы елді мекендерге көші-қонды ынталандыру, ауыл инфрақұрылымы мен коммуникация желілерінің деңгейін қалалық өмір сапасына жақындатуды қарастырсын.

VI. Әлеуметтік-мәдени даму және ғылым комитеті Мемлекет басшысының 2022 жылғы 11 қаңтарда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында берген «Қасіретті қаңтар» сабағы: қоғам тұтастығы – тәуелсіздік кепілі» атты тапсырмаларын іске асыру шеңберінде «**Сапалы білім – ұлттың кемел болашағының кепілі**» тақырыбына арналған дөңгелек үстелді 2022 жылы 15 наурызда өткізді, оның қорытындысы бойынша мемлекеттік тілде мынадай ұсынымдар берілді:

Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1. Еңбек нарығының бүгінгі жағдайына терең талдау жүргізіп, жыл сайын даярланатын мамандарды ұлттық экономиканың секторлары бойынша еңбек ресурстарына деген сұранысы бойынша және жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінде халықаралық стандарттарға сәйкес білім сапасын тәуелсіз бағалаудың қорытындысы негізінде, сондай-ақ жұмысқа орналастыруға кепілдік беретін кәсіпорындардың өтінімдері бойынша мемлекеттік тапсырысты қалыптастыруды;

2. Жастарды балабақшадан бастап кәсіптік бағдарлау жүйесін қалыптастыру мақсатында халықаралық тәжірибені зерделей отырып, кәсіптік бағдар беруді мектепке дейінгі және орта білім жүйесінде міндетті пәндер қатарына енгізуді;

3. Жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің түлектерін жұмысқа орналастыру бойынша жұмыс берушілердің электрондық еңбек биржасымен онлайн-режимде интеграцияланған цифрлық платформасын құруды;

4. Жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік білім беру мекемелеріндегі оқу процесстеріне, оның ішінде білім беру бағдарламаларын әзірлеу және білім алушылардың практикасын ұйымдастыруға ғылым мен технологияның қазіргі заманғы

дамуының тұрақты арнасында жүрген және өндірісті жақсы білетін ғылыми-педагогикалық мамандарды кеңінен тартуды;

5. Жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінде білім беру бағдарламаларын «Атамекен» ҰКП-ның және жұмыс берушілермен бірлесіп дайындалған кәсіптік стандарттарды қалыптастыру негізінде әзірлеуді, сондай-ақ дуальді оқытумен 2025 жылға жаппай қамтуды және оны ұйымдастыруға кәсіпорындардың қызығушылығын арттыру тетіктерін қарастыруды;

6. Еңбек нарығы мен жұмыс берушілердің сұраныстарына жауап беру үшін техникалық және кәсіптік білім беру мекемелеріне академиялық еркіндік беру мақсатында біліктілік бойынша лицензиялаудан мамандық бойынша лицензиялауға көшу бөлігінде заңнамаға өзгерістер енгізулерді қарастыруды;

7. Ұлттық біліктілік жүйесін дамыту және кадрларды (машықтарды) даярлау сапасын тәуелсіз бағалау мен сертификаттау механизмдерін толыққанды енгізу мақсатында тиісті нормативтік құқықтық актілер қабылдауды, тәуелсіз орталықтар құруды қамтамасыз етуді;

8. Техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінде мамандарды даярлауға жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативін қолданыстағы норматив көлемінен колледж ерекшелігін ескере отырып кемі екі есеге ұлғайту мүмкіндіктерін қарастыруды ұсынады.

VII. 2021 жылы 29 қазан Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті **«Техникалық реттеудің және стандарттаудың мемлекеттік жүйесінің заңнамалық базасын жетілдіру: проблемалары мен перспективалары»** тақырыбына арналған дөңгелек үстел өткізді, нәтижесінде келесі ұсыныстар жасалды:

1. **Қазақстан Республикасының Үкіметіне:**

1.1. Сауда және интеграция; ұлттық экономика; энергетика; ауыл шаруашылығы; индустрия және инфрақұрылымдық даму; төтенше жағдайлар; қаржы; цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі; экология, геология және табиғи ресурстар; денсаулық сақтау; қорғаныс; әділет; сыртқы істер министрліктерінің басшылығын қамтитын, сондай - ақ еркін қатысушы ретінде - ЕЭК Техникалық реттеу жөніндегі алқа мүшесі (министр) немесе ЕЭК Техникалық реттеу және аккредиттеу департаментінің директорын қоса алғанда (Қазақстан Республикасының өкілі) техникалық реттеуді жетілдіру жөніндегі ведомствоаралық комиссия құру мүмкіндігін қарастыруды.

1.2. Техникалық реттеу саласындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге, келесі бөлігінде тиісті өзгерістер мен толықтырулар әзірлеуді және енгізуді:

- ұлттық заңнаманың сәйкестіктігін бағалау жөніндегі халықаралық нормалармен үйлестіруді және біріздендіруді;

- сынақ зертханалары мен сертификаттау органдары көрсететін қызметтердің сапасына тиімді мемлекеттік бақылау мен қадағалауды қамтамасыз етуді;

- сәйкестікті бағалау құралдарын пайдалана отырып, тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету бойынша қоғамдық бақылауды күшейту;

- техникалық реттеу және өлшем бірлігін қамтамасыз ету саласындағы бұзушылықтар үшін әкімшілік жауапкершілікті белгілеу;

- сәйкестікті бағалау нарығы субъектілерінің құқықтары мен міндеттерінің аражігін ажыратуды;

- сәйкестікті ерікті бағалау жүйесін дамытуды;

- Техникалық реттеу жөніндегі үйлестіру орталығының мәртебесін бекіту.

1.3. Келесі мәселелерге бағытталған шараларды қабылдау мүмкіндігін қарастыруды:

- бизнесті мемлекеттік қолдау тетігін, оның ішінде кәсіпкерлерді қолдау бағдарламалары шеңберінде қолжетімділікті қамтамасыз ету және кеңейту жолымен сынақ зертханаларын жаңғырту;

- ЕАЭО елдерінің мемлекеттік қадағалаудың уәкілетті органдары арасында Техникалық реттеу саласында, оның ішінде ЕАЭО елдерінде қауіпті өнім туралы хабардар етудің бірыңғай жүйесін қалыптастыру арқылы тиімді өзара іс-қимылды қамтамасыз ету (ЕАЭО елдері нарығында техникалық регламенттер мен стандарттарға сәйкес келмейтін өнімнің болуы туралы жедел хабардар ету және осы өнімді нарықтан шығару жөнінде шаралар қабылдау мақсатында).

1.4. Техникалық реттеудің бірыңғай ақпараттық жүйесін құру мақсатында «Бірыңғай терезе» ақпараттық жүйесін техникалық пысықтау (Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі) және Qoldau.kz бизнеске арналған цифрлық платформасын «Е-сертификаттау» пилоттық ақпараттық жүйесімен қоса алғанда (Қазақстан Республикасының сауда және интеграция министрлігі) интеграциялау бойынша, сондай-ақ ұлттық ақпараттық жүйені ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің ұқсас ақпараттық порталдарымен интеграциялау бойынша шаралар қабылдауды.

2. **ҚР Сауда және интеграция министрлігіне:**

2.1. Келесі мәселелерге бағытталған жүйелі шараларды әзірлеу және іске асыруды:

- техникалық регламенттер мен стандарттарды енгізу бойынша мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдар қызметінің тиімділігін бағалау жүйесін қабылдауды;

- салалық мемлекеттік органдармен бірлесіп, тиісті зертханалармен және сынақ әдістемелерімен қамтамасыз етілмеген техникалық регламенттерді, сондай-ақ өзара байланысты тізбелерде өзекті емес стандарттарды анықтау;

- кеңінен пайдаланылатын, оның ішінде техникалық регламенттері жоқ импортталатын тауарлардың тізбесін жасау мақсатында мониторинг жүргізу, сондай-ақ оларды құрастыру бойынша жұмысты жандандыру;

- біздің елде жұмыс істейтін ЕАЭО шеңберінде (Ресей Федерациясы, Қырғыз Республикасы) берілетін сәйкестігін бағалау туралы құжаттарға қатысты мемлекеттік бақылауды күшейту бөлігінде жаңа тәсілдерді әзірлеу;

- өнімнің ЕАЭО техникалық регламенттерінің талаптарына сәйкестігін растау (Бағалау) жөніндегі рәсімдерді, әдістемелер мен жабдықтарды жетілдіруді;

- «сұр» сертификаттармен күрес жүргізуді;

- реттеушілік әсерге талдау жүргізу мерзімдерін Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде регламенттерді қабылдау рәсімдерімен үйлестіруді.

2.2. Мемлекеттік органдар мен кәсіпкерлік субъектілерінің ЕАЭО техникалық регламенттерін енгізуге әзірлік деңгейін зерделеуді.

2.3. «Сәйкестікті бағалау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын қабылдау қажеттілігін «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер палатасымен, сондай-ақ тұтынушылардың құқықтарын қорғау жөніндегі қоғамдық бірлестіктермен және бизнес-қоғамдастықпен бірлесіп талқылау және жалпы ұсыныс әзірлеу.

2.4. Техникалық реттеу және стандарттау саласындағы шешімдерді қабылдау және іске асыру кезінде бизнес-қоғамдастық өкілдерімен, сондай-ақ тұтынушылардың құқықтарын қорғау жөніндегі қоғамдық бірлестіктермен тиімді өзара іс-қимылды қамтамасыз етуді (оның ішінде бизнес-қоғамдастықты жаңа мемлекетаралық стандарттарды техникалық регламенттерге стандарттар тізбесіне енгізу туралы уақтылы хабардар ету);

2.5. Қазақстандық нарыққа қауіпсіз емес өнімнің түсуіне жол бермеу үшін оның ішінде тәуекелге бағдарланған тәсілді қолдана отырып, техникалық регламенттер талаптарының орындалуын тиімді мемлекеттік бақылау мен қадағалауды қамтамасыз етуді.

2.6. Экономика салаларындағы техникалық регламенттер мен стандарттарға қажеттілікті талдау мен анықтауды жүргізуді үйлестіруді және техникалық реттеу мәселелері жөніндегі сарапшылық кеңестің қарауына ұсыныстар енгізуді қамтамасыз етуді.

2.7. **ҚР Қаржы министрлігімен бірлесіп, келесі мүмкіндіктерді қарастырсын:**

- тиімді камералдық бақылауды қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқару жүйесі негізінде форматтық-логикалық бақылауды қамтамасыз ете отырып, «Астана-1» және «Техникалық реттеу» ақпараттық жүйелерін интеграциялауды;

-техникалық реттеу және метрология саласындағы ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыруды жалғастыруды.

2.8. **ҚР Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш қызметі министрлігімен бірлесіп** техникалық реттеу мен стандарттаудың мемлекеттік жүйесін цифрландыру жөніндегі жұмысты жандандыруды.

2.9. **ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму, Төтенше жағдайлар министрліктерімен бірлесіп**, бағытталған жүйелі шараларды әзірлеуді және қабылдауды:

- пайдалану кезеңінде бағалау және бақылау лифтілерін сынау тәртібін, оларға техникалық қызмет көрсету кезеңділігі мен тәртібін қоса алғанда, заңнамалық регламенттеуді;

- қауіпті техникалық құрылғыларға қызмет көрсету тәртібін заңнамалық реттеуді;

- өрт сөндіру кезінде пайдаланылатын жабдықтар мен техникалық құралдардың барлық тізбесі бойынша техникалық регламенттерді әзірлеуді.

3. **ҚР Ауыл шаруашылығы, Индустрия және инфрақұрылымдық даму, Энергетика, Экология, Геология және табиғи ресурстар, Денсаулық сақтау, Цифрлық даму, Қорғаныс және аэроғарыш өнеркәсібі министрліктеріне, жергілікті атқарушы органдарға** келесі мәселелерге бағытталған жүйелі шараларды әзірлеу және қабылдауды:

- ведомстволық бағынысты зертханалардың қажетті сынақ жабдықтарымен жабдықталу дәрежесін зерделеуді;

- қауіпсіз айналымды қамтамасыз ету, отандық өнімнің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында Экономика салаларына техникалық регламенттер мен стандарттарды енгізуді кеңейтуді.

4. **ҚР денсаулық сақтау, қаржы, сауда және интеграция министрліктері** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 31 тамыздағы № 585 қаулысымен бекітілген Мемлекет шекараларындағы заңсыз сауда айналымына қарсы іс-қимыл жөніндегі кешенді жоспарды уақтылы және сапалы орындау қажеттігіне ерекше назар аударуды.

5. **«Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы** (келісім бойынша):

- тәуелсіз сынақ зертханасын құру жөніндегі «QazCem» Цемент және бетон өндірушілердің Қазақстандық Қауымдастығы» Заңды тұлғалар бірлестігі жобасын бизнес-ортада тираждау және ілгерілету мәселесін пысықтауды;

- техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органды және уәкілетті мемлекеттік органдарды тарта отырып, тұрақты негізде стандарттарды енгізу, сынақ зертханаларын құру (жаңғырту) және т. б. бойынша қабылданатын шаралар туралы бизнес субъектілерін тыңдауды жүргізуді.

VIII. Экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитеті 2022 жылғы 24 ақпанда «**Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар-елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру аясында «электр энергетикасы нарығын дамыту: үрдістер, проблемалар және**

оларды шешу жолдары» тақырыбындағы дөңгелек үстелді өткізді, оның қорытындысы бойынша мынадай ұсынымдар берілді:

1. Қазақстан Республикасының Үкіметіне:

1.1. Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне, сондай-ақ «Электр энергетикасы туралы» заңға және басқа да заңнамалық актілерге мынадай бағыттар бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі мәселені пысықтауды:

1.1.1. сабақтан тыс уақыттағы тексерулерді қоса алғанда, ішінара және жоспардан тыс тексерулер түрінде жүзеге асырылатын тексерілетін объектіге бару арқылы мемлекеттің бақылау-қадағалау функцияларын күшейту, бақылау мен қадағалауды қалпына келтіруді, оның ішінде:

1) Қазақстан Республикасының біртұтас электр энергетикалық жүйесі электр станцияларының, 0,4 киловольттан жоғары электр желілерінің, белгіленген қуаты 100 Гкал/сағаттан асатын магистральдық жылу желілерінің және қазандықтардың энергетикалық жабдығын пайдалану және техникалық жай-күйі жөніндегі талаптардың сақталуын бақылауды жүзеге асыру тәртібі бойынша;

2) электр қондырғыларын пайдалануға беруге рұқсат беру функцияларын енгізу бойынша;

3) жедел ден қою шараларын жүзеге асыру үшін мемлекеттік қадағалау бойынша;

1.1.2. субъектілердің жабдықтарды жаңғырту және жаңарту жөніндегі өздерінің инвестициялық міндеттемелерін орындауын бақылауды қоса алғанда, объектіге бару арқылы жүзеге асырылатын инвестициялық келісімдер міндеттемелерінің орындалуына мемлекеттік бақылауды күшейтуді.

1.1.3. электр станцияларының, электр желілерінің күрделі құрылыс объектілері болып табылмайтын объектілерді салуға, реконструкциялауға мемлекеттік бақылауды күшейтуді;

1.1.4. объектілерді қабылдау жөніндегі комиссияның құрамына Мемэнергия қадағалау өкілдері мен энергия беруші ұйым өкілдерін енгізу бөлігінде мемлекеттік бақылауды күшейтуді;

1.1.5. электр энергиясы нарығының субъектілері жүзеге асыратын сатып алу рәсімдерін олардың ашықтығын қамтамасыз ету үшін уәкілетті органдар тарапынан тиісті бақылауды енгізуді.

1.2. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексіне объектінің дайындық паспортын алу мерзімін бұзғаны үшін әкімшілік айыппұлды ұлғайтуды қоса алғанда, электр энергиясы нарығы субъектілерінің әкімшілік жауапкершілігін күшейту бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі мәселені қарауды.

1.3. Электр энергетикасы нарығы субъектілерінің жедел-диспетчерлік тәртібін бұзғаны үшін жауапкершілікті күшейту жөнінде шаралар қабылдауды.

1.4. Келесі бағыттарды қоса алғанда, цифрлық майнинг қызметін заңнамалық реттеуді жетілдіру жөнінде шаралар қабылдауды:

- майнингпен айналысатын субъектілерге салық салуды арттыру;
- цифрлық майнинг субъектілері үшін электр энергиясын тұтынуға квота енгізу;
- электр энергиясын тұтыну көлемінің өсуін және электр энергиясы тапшылығының болжамын ескере отырып, тарифті арттыра отырып, орталықтандырылған сауда-саттықта цифрлық майнинг субъектілерінің электр энергиясын сатып алуы бойынша міндеттемелерді енгізу.

1.5. Электр энергиясын коммерциялық есепке алудың автоматтандырылған жүйесін (ЭКЕАЖ) орнату және қолдану жөніндегі міндетті заңнамалық бекіту мәселесін қарастыруды, ол кезең-кезеңімен, бірінші кезекте заңды тұлғалар үшін енгізілуі тиіс.

1.6. Электр энергетикасы саласындағы талаптарды өрескел бұзушылықтарды жою жөніндегі нұсқаманы (сот) орындамаған жағдайда, энергия өндіруші және энергия беруші ұйымдар сыртқы басқаруды енгізу бөлігінде «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу мәселесін зерделеуді және талдауды.

1.7. Жылыту маусымына дайындықты және жылыту кезеңінің өтуін тоқтатқаны үшін жауапкершілікті күшейту бойынша шаралар қабылдауды.

1.8. Халық пен заңды тұлғалар үшін тарифтерді саралаудың күшін жоюды болдырмау бөлігінде «Кәсіпкерлікті дамыту» Ұлттық жобасына өзгерістер енгізу жөнінде шаралар қабылдауды.

1.9. Энергетика министрлігінің басқаруды беру бөлігіндегі рөлін күшейте отырып, саланы басқару жүйесін жетілдіруге бағытталған нақты ұсыныстар әзірлеуді:

- Барлық деңгейлерде энергия жүйесінің, Электр станциялары мен желілерінің жұмыс режимдерімен диспетчерлік-технологиялық реттеу функцияларын жүзеге асыратын ұлттық диспетчерлік орталық;
- энергия тиімділігін арттыруға неғұрлым мүдделі салалық орган ретінде энергия тиімділігі және энергия үнемдеу мәселелерімен айналысатын;
- «Самұрық-Энерго» АҚ» және «KEGOK» АҚ бірыңғай салалық реттеуші ретінде. Ол үшін «KEGOK» АҚ-ның функцияларын мемлекетаралық деңгейдегі энергия беруші ұйым ретінде айқындап және оған тән емес функцияларды алып тастай отырып, қайта қарауды.

1.10. Электр энергиясын сату механизмін өзгерту мақсатында, атап айтқанда, тікелей келісімшарттар бойынша іске асыруды шектеу, тәуекелдерді жан-жақты бағалау, талдау және болжауды. Олардың негізінде электр энергиясын бірыңғай сатып алушыны енгізу және оның жұмыс істеу тетігі бойынша ұсыныстар әзірлеуді. Бұл ретте, Бірыңғай сатып алушының энергия өндіруші ұйымдардан шекті бағалар бойынша электр энергиясын сатып алу және оны барлық өңірлерде бірыңғай бағалар бойынша өткізу тәртібін көздеуді.

1.11. Жария талқылаудан өтуге тиіс бірыңғай ұлттық тарифтік саясатты енгізу бойынша ұсыныстар әзірлеуді. Бұл ретте, бір мемлекеттік орган – Энергетика министрлігі тариф белгілеу функцияларын жүзеге асыру мәселесін қарауды.

Электр энергиясын өндіру, беру және бөлу саласында тариф белгілеу саясатын айқындау кезінде ЭКЕАЖ және SCADA жаңғырту үшін ынталандыру шараларын әзірлеуді (оның ішінде Электрмен жабдықтаудың сенімділік көрсеткіштерін ескере отырып, ынталандырушы тарифті қолдану мүмкіндігін қарауды). Тиісті нормативтік-құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізілуді.

1.12. Инвестициялық келісімшарттарға (шекті тарифтерді бекіту кезінде) энергия өндіруші және энергия беруші компаниялардың қарсы міндеттемелерін енгізу жөнінде ұсыныстар әзірлеуді. Инвестициялық келісімшарттарда энергия кәсіпорындарының жабдықтарды жаңарту, жаңғырту, сондай-ақ шығындарды азайту жөніндегі міндеттемелері көзделуге тиіс.

1.13. Электр энергиясына тарифті тәулік уақыты бойынша саралауды енгізу мүмкіндігін қарастыруды. Атап айтқанда, «түнгі сәтсіздіктер» сағаттары үшін төмендету коэффициенті бар тариф ставкалары, тиісінше «күндізгі ең жоғары тұтыну» сағаттары үшін – арттыру коэффициенті бар.

1.14. Барлық мүдделі мемлекеттік органдардың, ғылыми-зерттеу институттарының, Электр энергетикасы саласындағы халықаралық және отандық сарапшылардың, ғалымдардың қатысуымен үкіметтің басшылығымен өсіп келе жатқан энергия тапшылығы жағдайында электр энергетикасы саласын одан әрі дамыту жөнінде жан-жақты талдау, болжау және нақты ұсыныстар әзірлеу үшін жұмыс тобын құруды.

Ол үшін баламалы энергия көздері (жаңа АЭС салу, ластаушы заттар шығарындыларын жоғары сүзу бойынша ең озық қолжетімді технологияларды енгізуді жандандыру, сондай-ақ жоғары сапалы көмірді қайта өңдеу және пайдалану) есебінен электр энергетикасын дамыту мүмкіндіктерін бағалау қажет.

1.15. Өндірушілерден тұтынушыларға дейін (бүкіл өндірістік тізбек бойынша) электр энергиясына тарифтерді мемлекеттік реттеуді енгізу мүмкіндігін қарастыруды. Мысалы, қазіргі уақытта электр энергиясына тарифтерді мемлекеттік реттеу жекелеген кәсіпорындарға (жүйеаралық, өңірлік және тарату желілері) және жекелеген функцияларға (беру, бөлу, жабдықтау) қолданылады.

Электр энергиясын энергия өндіруші компаниялардың белгілі бір саны өндіретінін ескеру қажет. Сондай-ақ, өндіріс процесі қатаң шектеулі және аумақтық байланысы бар. Сонымен қатар, электр энергиясы тұрақты сапалық сипаттамалары бар белгілі бір өнім болып табылады. Осы факторларды ескере отырып, нарық бәсекеге қабілетті бола алмайды.

Барлық энергия өндіруші және энергия беруші компанияларды табиғи монополиялар субъектілеріне жатқызу мүмкіндігін қараған жөн.

1.16. Энергия өндіруші компаниялардың жаңа қуаттарын жаңғыртуды және енгізуді, сондай-ақ өңірлік электр желілік компаниялардың желілерін жаңғыртуды қамтитын Электр энергетикасы саласын жаңғырту жоспарын қабылдау бойынша ұсыныстар әзірлеуді.

1.17. Электр энергетикасы саласын ұзақ мерзімді кезеңге (2035 жылға дейін) дамыту тұжырымдамасын әзірлеу мүмкіндігін қарастыру. Ол электр энергетикасы саласын тиімді дамытуды қамтамасыз ету мақсатын қамтуға тиіс: электр энергиясының тапшылығын болдырмау; баламалы көздер есебінен электр энергиясын өндіру; энергия өндіруші компаниялардың қуаттарын жаңғырту және өңірлік электр желілік компаниялардың желілерін жаңғырту жоспарын іске асыру; тұтынушылар үшін қолжетімді бағалар; және т. б.

1.18. Бұлақ және Кербұлақ ГЭС-ін салу жөніндегі жобаларға жан-жақты талдау, бағалау жүргізу және оларды іске асыру мүмкіндігін қарау, Жамбыл ГРЭС-ін барынша жүктеу және жаңғырту, сондай-ақ газға көшіре отырып жаңғыртуды қоса алғанда, Алматы 2-ЖЭО-ны жаңғырту жөнінде шаралар қабылдауды.

2. **ҚР энергетика министрлігіне:**

2.1. Нақты техникалық жай-күйді, сондай-ақ оларды жаңғырту, жаңарту және жөндеу үшін қажетті қаржы қаражатын бағалау мақсатында барлық өңірлердегі электр энергетикасының барлық субъектілері бойынша барлық энергия өндіруші, энергия беруші және өткізуші компаниялардың негізгі қорларына, желілері мен жабдықтарына техникалық аудит жүргізуді жеделдетуді.

2.2. Электр өндіруші компаниялардың жаңа қуаттарын жаңғыртуды және енгізуді және өңірлік электр желілік компаниялардың желілерін жаңғыртуды қамтитын жаңғырту жоспарын әзірлеуді.

2.3. Техникалық және коммерциялық есепке алудың көрсеткіштерін, деректерін есепке алу, бақылау және алу жөніндегі бірыңғай регламент құру жөнінде шаралар қабылдау және тиісті нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізуді.

2.4. ЭКЕАЖ және SCADA жүйелерін орнату және жаңғырту үшін уәждемені ескеретін электр энергиясын өндіру, беру және бөлу саласындағы тариф белгілеу бойынша нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу жолымен ынталандыру шараларын әзірлеуді (оның ішінде Электрмен жабдықтаудың сенімділік көрсеткіштерін ескере отырып, ынталандырушы тарифті қолдану мүмкіндігін қарауды).

2.5. Электр энергетикасы саласын цифрландыру жөніндегі жобалардың негізінде елдің электр энергетикасы кешенінің қауіпсіздігі мен жұмыс істеу тиімділігін арттыру жөніндегі ахуалдық-талдау орталығын құру мәселесін пысықтауды.

3. **ҚР энергетика министрлігі цифрлық даму және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігімен** бірлесіп, саланы цифрлық трансформациялау және энергетика кәсіпорындарында ақпараттық қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз ету мақсатында генерацияның цифрлық картасы платформасының жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі мәселелерді пысықтауды.

4. **Цифрлық даму және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі** цифрлық майнингтің заңсыз субъектілерінің қызметін анықтау және болдырмау жөнінде ұсыныстар әзірлесін және тиісті нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізуді.

IX. Қаржы және бюджет комитеті 2022 жылғы 22 ақпанда «**Ұлттық төлем жүйесін ендіру. Цифрлық теңге – күтілетін нәтижелер және дамыту перспективалары**» тақырыбына арналған дөңгелек үстелдің қорытындылары бойынша келесі ұсынымдар әзірленді:

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне:

1. Қолма-қол ақшасыз есеп айырысуды жүзеге асыру үшін төлем жүйелерінің жұмыс істеуін және қауіпсіз, ашық инфрақұрылым құруын қамтамасыз ету.

2. Төлем нарығын реттеуді одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

3. Екінші деңгейлі банктермен бірлесіп, 2022 жылғы 1 шілдеге дейін Ұлттық төлем жүйесінің құрамдас бөліктерін – лездік төлемдер жүйесін және төлем карточкаларының банкаралық жүйесін өнеркәсіптік пайдалануға қосу бойынша жұмысты жүргізу.

4. Қаржы нарығының өкілдеріне, лездік төлемдер жүйесін және төлем карточкаларының банкаралық жүйесін іске асыру бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмысын жүргізу.

5. Мемлекет басшысының «Цифрлық теңгені» енгізу қажеттігі туралы шешім шығару жөніндегі тапсырмасына сәйкес жұмысты жалғастыру.

6. Екінші деңгейлі банктер мен сауда-сервистік кәсіпорындарды қоса алғанда, барлық тараптардың қатысуымен толыққанды «Цифрлық теңге» пилоттық жобасын жүргізу. Оффлайн транзакциялар мен смарт-келісімшарттарды қосып, жүйенің функционалын толық іске асыру.

7. «Цифрлық теңге» пилоттық жобасының іске асырылу кезеңін, кең ауқымды ақпараттық-түсіндіру жұмысымен қамтамасыз ету. Оның ішінде, нарыққа қатысушыларды тарта отырып, жобаның аралық нәтижелерін тұрақты талқылау.

X. Қаржы және бюджет комитеті 2022 жылғы 19 мамырда Мемлекет басшысының Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысында берген тапсырмасын орындау барысында арнайы экономикалық аймақтар

(бұдан әрі - АЭА) қызметінің тиімділігі мен орындылығы тұрғысынан ұсынылатын салықтық преференциялардың **барлық спектріне** талдау жүргізуге қатысты мемлекеттік органдардың ұсыныстарын қарау мақсатында дөңгелек үстел өткізді.

Қаржы және бюджет комитеті қатысушылар ұсынған материалдарды талдау негізінде, сондай-ақ өткен дөңгелек үстелдің нәтижелері бойынша **Қазақстан Республикасының Үкіметіне** келесіні ұсынады:

- инвестициялар көлеміне, АЭА аумағындағы қызмет түрлерінің басымдығына қарай жеңілдіктер беру кезінде сараланған тәсіл мәселесін пысықтау;

- мемлекеттік бюджет есебінен жаңа АЭА құруға мораторий енгізу;

- АЭА аумағында бейінді емес бағыттарды *(туризм, сауда, денсаулық сақтау, ғылым, көп пәтерлі тұрғын үйлер құрылысы)* қысқарту;

- адал бәсекелестік қағидатын сақтау мақсатында АЭА аумағында және одан тыс жүзеге асырылатын қызмет түрлерін анықтау бойынша, оларды қызметтің басым түрлерінен алып тастау мүмкіндігін қарау үшін жұмыс жүргізу;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес АЭА қатысушылары объектілерді пайдалануға бергеннен кейін жер учаскесін сатып алу мүмкіндігін көздеу;

- қызметтің басым түрлерінің тізбесіне қызметтің жаңа түрлерін енгізу рәсімдерінің мерзімдерін қысқарту мүмкіндігін пысықтау;

- АЭА аумағының жобаларын толықтыру үшін аралас тәсілді ендіру мүмкіндігін қарастыру *(АЭА қатысушысы болуға үміткер, алайда қызмет түрлері басым қызмет түрлерінің тізбесіне енгізілмеген инвестициялық жобалар инвестициялық преференцияларсыз инфрақұрылымы жүргізілген жер учаскесін ала алады)*;

- бұл ретте АЭА құрамынан инфрақұрылыммен қамтамасыз етілмеген аумақтарды алып тастай отырып, басталған инфрақұрылымның құрылысын аяқтау жөнінде шаралар қабылдау;

- рентабельділікке шыққан жобалардан жеңілдіктер мен преференцияларды алып тастау жөніндегі әдістемені қайта қарау;

- салалық министрліктер мен ЖАО рейтингіне АЭА аумағын пайдалану тиімділігі бойынша нысаналы индикаторларға қол жеткізуді енгізу;

- МЖӘ шарттарында іске асырылатын жобалар инвесторларының қаражаты есебінен инфрақұрылым салу мүмкіндігін қарау;

- АЭА шеңберінде жұмыс істеп тұрған денсаулық сақтау объектілерін әкімшілендіруді және сүйемелдеуді Денсаулық сақтау министрлігінің басқармасына бер;

- АЭА қатысушыларының білікті кадрлармен қамтамасыз ету, сондай-ақ АЭА қатысушылары қызметкерлерінің біліктілігін арттыру үшін мамандарды даярлау/қайта даярлау бойынша дуальді оқыту шеңберінде техникалық және кәсіптік, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарымен ынтымақтастығы;

- басқарушы компаниялардың АЭА дамыту және ілгерілету саласында қызметкерлердің тағылымдамаларын ұйымдастыру;
- «QazIndustry» қазақстандық индустрия және экспорт орталығы» АҚ бірыңғай үйлестіру орталығының құзыретін, сондай-ақ жобаларды іске асыру барысында олардың салық органдарының ТБЖ негізінде тауарларды әкелу, пайдалану, әкету шарттарына сәйкестігіне тексерулер жүргізу жөніндегі басқарушы компаниялардың функцияларын кеңейту;
- әкелінген тауарлардың тұтынылуына толық бақылауды жүзеге асыру мақсатында Ақпараттық жүйелерді пайдалана отырып, АЭА-да тауарлардың өткізілуі мен тұтынылуын бақылау мәселесін пысықтау.

XI. 2021 жылы 17 қараша Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитеті Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру аясында **«Балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі қызметті заңнамалық реттеу, кәмелетке толмағандарға қатысты құқық бұзушылықтардың алдын алу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету»** тақырыбындағы дөңгелек үстел өткізді, нәтижесінде келесі ұсыныстар жасалды:

1. **ҚР Білім және ғылым министрлігіне:**

1.1. Жалпыға міндетті білім беру стандарттарына бастауыш сыныптардан бастап баланың құқықтары мен міндеттері саласындағы құқықтық білімді арттыру, цифрлық сауаттылық, қорғау тетіктері, оның ішінде буллинг пен кибербуллингтен қорғау жөнінде сабақтар енгізу, Адам құқықтары саласындағы сарапшыларды тарта отырып, балалармен де, ата-аналармен де интерактивті іс-шаралар өткізудің сыныптан тыс сағаттарын енгізу;

1.2. **Ішкі істер министрлігімен, Ақпарат және қоғамдық даму министрлігімен бірлесіп** балалардың құқықтарын қорғау, цифрлық ортаның әсері бойынша зерттеулер жүргізу, балаларға қатысты буллингтің алдын алу, оның ішінде балаларды буллингтің алдын алу және құрдастарының жағымсыз мінез-құлқына сындарлы ден қою дағдыларына үйрету мәселелері бойынша халықаралық және үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимылды нығайту;

1.3. Мектеп психологтарымен, педагогтармен, медицина қызметкерлерімен, қауіп-қатер тобындағы психиатрлармен бірлесіп анықтауға және балаларға көмек көрсетуге бағытталған кәмелетке толмағандар арасында психикалық денсаулықты нығайту және өзіне-өзі қол жұмсаудың алдын алу жобасын енгізуді жалғастыру;

1.4. Білім беру мекемелерінің қызметіне енгізу үшін буллинг пен кибербуллингтің алдын алу бойынша Мектеп/Колледж саясатын айқындау жөніндегі буллингке қарсы құралдарды, оларды анықтау, тіркеу және ден қою жөніндегі рәсімдерді, педагогтар, ата-аналар, оқушылар үшін

оқыту тренингтерін өткізуді, ата-аналар мен балалар үшін осындай құқық бұзушылықтардан қорғау жөнінде жадынамалар әзірлеуді қарау;

1.5. Халықтың кәмелетке толмағандарға қатысты сот төрелігі жүйесі, құқықтары мен міндеттері, құқықтық қорғауға жүгіну тәртібі туралы хабардар болуын тұрақты арттыру жөніндегі іс-шараларды қамтамасыз ету;

1.6. Қылмыстық және әкімшілік құқық бұзушылықтар жасауға байланысты заңға қайшы келген балаларды ведомствоаралық өзара іс-қимыл және әлеуметтік оңалту және қайта әлеуметтендіру мәселелеріне қатысты кәмелетке толмағандар арасында құқық бұзушылықтардың алдын алу тетігін жетілдіру бойынша қолданыстағы заңнаманы өзектендіру жөнінде ұсыныстар енгізу;

1.7. Қорғаншылық және қамқоршылық органдарының қызметін жетілдіру, атап айтқанда, кадр әлеуетін арттыру және отбасылар мен балаларды жеке әлеуметтік сүйемелдеуді (кейс-менеджментті) дамыту, оның ішінде әлеуметтік сүйемелдеу саласында өз қызметін жүзеге асыратын үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау арқылы дамыту жөнінде шаралар қабылдау;

1.8. Уәкілетті органды айқындау және жасөспірімді өмірлік қиын жағдайдан шығаруға дейінгі медициналық-әлеуметтік шаралар кешенін қамтамасыз ету үшін кәмелетке толмағандар мен қолайсыз отбасыларды медициналық-әлеуметтік есепке алуды жүргізу қағидаларын әзірлеу;

1.9. Мемлекеттік органдармен бірлесіп балалар мен жасөспірімдер арасында ведомствоаралық жұмыстарды күшейту:

- білім беру ұйымдарында адамгершілік-жыныстық тәрбие беру, отбасылық және этикалық құндылықтарды дарыту;

- үйірмелер мен секцияларда, оның ішінде балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын ұйымдардағы балалар үшін бос уақытты, сабақтарды ұйымдастыру;

- зорлық-зомбылықтың барлық түрлерін насихаттауға жол бермеу мақсатында бұқаралық ақпарат құралдарының (теледидар, интернет-ресурстар, әлеуметтік желілер және т. б.) ақпараттық арналарының мазмұнын бақылау;

- психологиялық көмекті жетілдіру, өзін-өзі сақтау мінез-құлқына, қарым-қатынасқа үйрету, мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру (жағдайды бағалау және өз шекараларын қорғау, жанжалсыз және басқалар);

1.10. Мемлекеттік органдармен бірлесіп, Бала құқықтары жөніндегі Уәкіл институтын заңнамалық реттеу мәселесін, оның ішінде халықаралық тәжірибені зерделеу және оны одан әрі, оның ішінде заңнамалық сипаттағы жетілдіру жөнінде негізделген ұсыныстар әзірлеу;

1.11. Балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі заңнаманы одан әрі жетілдіру жөніндегі жүйелі жұмысты жалғастыру.

2. **ҚР Ішкі істер министрлігіне:**

2.1. Білім және ғылым министрлігімен, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігімен, Ақпарат және қоғамдық даму министрлігімен бірлесіп, киберкеңістікте балаларды қорғауды кибер агрессия, балаларды сексуалдық қанау және цифрлық технологиялар мен интернетті пайдалана отырып, сексуалдық қол сұғушылық тәуекелдерінен балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды іске асыруға бағытталған балаларды қорғаудың ұлттық саясатына интеграциялау мәселесін, оның ішінде заңнамалық нормалар мен жауапкершілікті бекіту жолымен зерделеу;

2.2. Бас прокуратурамен, Білім және ғылым министрлігімен бірлесіп кәмелетке толмаған адаммен жыныстық қатынас немесе сексуалдық сипаттағы өзге де әрекеттер үшін жауапкершілікті қатаңдату, кәмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы цифрлық технологиялар мен интернет-ресурстарды пайдалана отырып, қылмыстардың саралау белгілерін енгізу бойынша қылмыстық заңнамаға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы ұсыныстар әзірлесін.

VII. СЕНАТТЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының халықаралық қызметі парламентаралық ынтымақтастықты нығайтуға, парламенттік дипломатия құралдарын дамытуға және Қазақстанның халықаралық бастамаларын ілгерілетуге бағытталған.

2021 жылғы 1 қыркүйек пен 2022 жылғы 30 маусым аралығында келесі іс-шаралар өтті:

ресми сапарлар, келіссөздер, кездесулер:

24 қыркүйек - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Қазақстан Республикасына ресми сапары аясында Тәжікстан Оли Мәжілісі милли Мәжілісінің Төрағасы Рустами Эмомалимен кездесуі *(А.Шәкіров, М.Құл-Мұхаммед, М.Бақтияруұлы, Д.Әділбеков, С.Айтпаева, Н.Қылышбаев);*

27 қыркүйек - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Түркия Ұлы Ұлттық Жиналысының Спикері Мұстафа Шентоппен кездесуі *(М.Құл-Мұхаммед);*

28 қыркүйек - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Башқұртстан Республикасының Басшысы Радий Хабировпен кездесуі *(Д.Әділбеков);*

29 қыркүйек - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Әзербайжан Милли Межлисінің Спикері Сахиба Гафаровамен кездесуі (М.Құл-Мұхаммд, М.Бақтияруұлы, В.Волков, Е.Сұлтанов, С.Трумов, А.Әлназарова);

4 қазан - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Еуропалық Одақтың Адам құқықтары жөніндегі арнайы өкілі Имон Гилмормен және Еуропалық Одақтың Орталық Азия бойынша арнайы өкілі Тери Хакаламен кездесуі;

5-6 қазан - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезі Хатшылығының XIX отырысының жұмысына қатысу;

5 қараша - ҚР Парламенті Сенаты Төрағасы М.Әшімбаевтың ҚР Сенаты Төрағасының Италия Республикасына жұмыс сапары аясында Италия Парламенті Сенатының Президенті Мария Элизабетта Альберти Каселаттимен кездесуі (Рим қ.) *(делегация құрамында: А.Шәкіров, В.Волков, Б.Жұмағұлов);*

6 қараша - ҚР Парламенті Сенаты Төрағасы М. Әшімбаевтың Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Төрағасының Италия Республикасына жұмыс сапары аясында Рим Папасы Франциспен кездесуі (Ватикан қ.) *(делегация құрамында: А.Шәкіров, Е.Сембаев, В.Волков, Б.Жұмағұлов);*

8 қараша - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М. Әшімбаевтың Қазақстанға ресми сапармен келген Польша Республикасы Сенатының Маршалы Томаш Гродзкимен кездесуі. (*А.Шәкіров, М.Құл-Мұхаммед, О.Перепечина, Л.Сүлеймен, М.Бақтияруұлы, Д.Әділбеков);*

16 қараша - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М. Әшімбаевтың Еуропа Кеңесі Парламенттік Ассамблеясының Төрағасы Рик Демспен кездесуі *(А.Шәкіров, С.Айтпаева, М.Құл-Мұхаммед);*

25 қараша - Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Төрағасы М.Әшімбаевтың Мәскеу қаласына жұмыс сапары (*Ә.Бектаев, О.Перепечина);*

20 желтоқсан - ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М. Әшімбаевтың осы елдің Сенатының Вице-президенті Алина Горгиу бастаған Румыния Парламенті депутаттары делегациясымен кездесуі (*А.Шәкіров, О.Перепечина, Н.Нұрсипатов, Л.Сүлеймен);*

25 сәуір – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың ЕҚЫҰ ПА Төрағасының орынбасары, Орталық Азия бойынша арнайы өкілі Пиа Каумамен кездесуі;

27 сәуір – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Орталық Азия католиктік епископтарының конференциясына қатысуы;

12 мамыр – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Ашхабадқа (Түркіменстан) жұмыс сапары (О. Перепечина, С. Трумов, А. Күрішбаев, Н. Нұрсипатов, Л. Сүлеймен, С. Алдашев);

13 мамыр – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Тәжікстанға (Душанбе) ресми сапары (О.Перепечина, С.Трумов, А.Күрішбаев, Н.Нұрсипатов, Л.Сүлеймен, С. Алдашев);

2 маусым – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың ЕҚЫҰ-ның Іс басындағы төрағасы – Польша Сыртқы істер министрі З.Раумен кездесуі;

3 маусым – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Француз Республикасы Сенатының депутаттарымен, Э.Море бастаған «Орталық Азия-Франция» достық тобының мүшелерімен кездесуі.

ҚР Парламенті Сенатының депутаттары 1 қыркүйек пен 30 маусым аралығында шетел елшілерімен және халықаралық ұйымдары өкілдерімен **56** кездесу өткізді.

халықаралық ынтымақтастық:

26 қараша - ҚР Парламенті Сенатының депутаттары ТМД ПАА Пленарлық отырысының жұмысына қатысты (Санкт – Петербург қ.) *(М.Әшімбаев, А.Шәкіров, Н.Қылышбаев, Ә.Бектаев, О.Перепечина, Т.Мұсабаев);*

ҚР Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаевтың Санкт-Петербург қ. жұмыс сапары аясында екі жақты: РФ Федералдық Жиналысы Федерация Кеңесінің Төрағасы В.Матвиенкомен, Өзбекстан Олий Мажлісі Сенатының Төрағасы Т.Нарбаевамен кездесу өткізді.

29 наурыз – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттары ұйымның 30 жылдығына арналған Алматы қаласында өткен ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің Парламентаралық Ассамблеясы Кеңесінің мерейтойлық отырысына қатысты (Алматы қ.) *(М.Әшімбаев,*

Ә.Шәкіров, С.Мәкежанов, Б.Исабаев, Н.Жүсіп, Д.Әділбеков, М.Жұмағазиев, О.Перепечина, Н.Бекназаров, С.Трумов, А.Күрішбаев, А.Бектаев, Н.Төреғалиев, М.Құл-Мұхаммед, А.Әлназарова, Л.Сүлеймен, Б.Челпеков).

ТМД ПАА Кеңесінің отырысы аясында Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы М.Әшімбаев келесі тұлғалармен екіжақты кездесулер өткізді: Ресей Федерациясы Федералдық Жиналысы Федерация Кеңесінің Төрағасы В. Матвиенкомен, Өзбекстан Республикасы Олий Мажлисі Сенатының Төрағасы Т.Нарбаевамен, Әзірбайжан Республикасы Милли Меджлисі С.Гафаровамен, Түркіменстан Милли Генгеш Мәжілісінің Төрағасы Г.Маммедовамен, Қырғыз Республикасы Жогорку Кенешінің Төрағасы Т.Мамытовпен, Беларусь Республикасы Ұлттық Жиналысы Республика Кеңесінің Төрағасы Н.Кочановамен, Тәжікстан Республикасы Парламенті Мәжілісі Оли Мәжілісінің Милли Төрағасы Р.Эмомалимен.

Жалпы, есеп кезеңінде, ҚР Парламенті Сенатының депутаттары **94** (форумдарға, дөңгелек үстелдерге және т.б.) іс-шараларға қатысты.

сайлауды байқау:

19 қыркүйек - ҚР Парламенті Сенатының депутаттары - РФ ФЖ Мемлекеттік Думасының депутаттарын сайлауды бақылауға халықаралық байқаушылар ретінде қатысты (Мәскеу қ.) *(делегация құрамында: А.Шәкіров, Қ.Қожамжаров, О.Булавкина);*

Мәскеу қаласына сапар барысында сенаторлар РФ Федералдық Жиналысының палата басшылығымен, РФ ОСК, РФ жетекшілік ететін партиясымен кездесті, сондай-ақ ҚР Парламенті Сенаты мен Ресей Федерациясы Федералдық Жиналысы Федерация Кеңесінің арасындағы Ынтымақтастық жөніндегі комиссиясы 16-отырысының Хаттамасына қол қойылды.

3 сәуір – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты ЕҚЫҰ ПА-ның бақылау жөніндегі байқаушылар миссиясының құрамында Венгриядағы (Будапешт) парламенттік сайлауды бақылауға қатысты (Қ.Қожамжаров).

3 сәуір – Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты ЕҚЫҰ ПА-ның бақылау жөніндегі байқаушылар миссиясының құрамында Сербияда (Белград) президенттік және кезектен тыс парламенттік сайлауды бақылауға қатысты (А. Әлназарова).

VIII. ҚОҒАММЕН ЖӘНЕ БАҚ-ПЕН БАЙЛАНЫС

ҚР Парламенті Сенаты депутаттарының VII шақырылымдағы II сессия барысындағы жұмысы туралы халықты кеңінен хабардар ету және Палатаның қызметін жариялау жөніндегі сапалы жұмыс жүргізуде бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдеріне жәрдемдесу Палата қызметіндегі негізгі бағыттардың бірі болды.

Сенат Төрағасы Мәулен Әшімбаевтың Палатаның ашық диалог алаңы ретіндегі ұстанымын нығайтуға бағытталған бастамалары бұқаралық ақпарат құралдарында ғана емес, қоғамда да кеңінен қолдау тауып келеді.

VII шақырылымдағы II сессия кезінде депутаттардың заң жобасын әзірлеушілермен, азаматтық қоғам өкілдерімен және журналистермен өзара іс-қимылы офлайн түріне көшті. 2021 жылғы 14 қазанда ұзаққа созылған пандемия карантинінен кейін Сенат есігі журналистерге де ашылды және олар Сенат отырысына қатысқан сенаторлар мен министрлерге өздерін толғандырған сұрағын қоюға мүмкіндік алды. Бүгінгі таңда Сенатта 66 БАҚ-тан 546 журналист тіркелді. Сонымен қатар қазір әртүрлі интернет-тұғырнамасының бейне конференция байланыс мүмкіндіктері де белсенді пайдаланылып келеді. Қолданылған «аралас» тәсіл Палатаның заң шығару қызметін белсенді түрде жария етуге мүмкіндік беріп отыр.

Палата Төрағасының бастамасы бойынша сессия барысында Палата отырысында қаралған мәселелер туралы негізгі баяндама жасаған сенаторлар мен мемлекеттік органдар өкілдеріне апта сайынғы БАҚ-қа арналған брифингке міндетті түрде қатысу туралы қағида енгізілді. Журналистер енді Сенат қабырғасында өздері мүдделі болған сұрағын қоюға және билік өкілдерінен бетпе-бет жауап алуға мүмкіндік алды. Атқарылған жұмыстардың нәтижесінде БАҚ-қа арналған осындай 20-дан астам брифинг ұйымдастырылды.

Палатаның барлық негізгі шаралары сессия барысында бұқаралық ақпарат құралдарының назарында болды. Сенаттың жалпы отырыстары, Сенат комитеттерінің кеңейтілген отырыстары, Үкімет сағаттары мен парламенттік тыңдаулар БАҚ пен әлеуметтік желілерде белсенді түрде жарияланып, талқыға салынды.

Палата Төрағасының облыстық мәслихат депутаттарымен, Сенат жанындағы Жас сарапшылар клубының мүшелерімен және қоғам өкілдерімен, шығармашылық және ғылыми зиялы қауым өкілдерімен, студенттермен кездесулері, сондай-ақ Сенат Төрағасының Талдау мектебі жобасы мен «Jana Qazaqstan» зияткерлік алаңына қатысуы туралы материалдар негізгі бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланды. Сенат Төрағасының халықаралық қызметі де БАҚ-тың назарында болды. Аустрия, Әзербайжан, Ұлыбритания, Ватикан, ЕО, Италия, Қытай, Польша, Румыния, Сауд Арабиясы, Словакия, Франция, Тәжікстан, Түркия, Өзбекстан, Жапония саясаткерлерімен, халықаралық ұйымдардың, оның ішінде

ЕҚЫҰ ПА, ЕКПА, ТүркПА, Парламентаралық Одақ, Дүниежүзілік Ислам Лигасы басшыларымен және діни лидерлермен келіссөздер жария етілді.

Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезі Хатшылығының отырысы, «Өңір» депутаттық тобының отырысы, «Ұлттық мүдде» диалог алаңы, Сенат Төрағасының Қызылорда, Маңғыстау, Алматы облыстарына, Түркістан және Алматы қалаларына жұмыс сапарлары, «Ашаршылық. Аштық. 1928-1934. Деректі хроника» кітабының 4 және 5 томдарының таныстырылымы есепті мерзім ішіндегі маңызды оқиғалар болды.

Сенат Төрағасы Мәулен Әшімбаевтың Рим қаласына (Италия Парламенті Сенатының Президенті Мария Элизабетта Альберти Казеллатимен кездесуі), Ватикан қаласына (Рим Папасы Франциспен кездесуі), Мәскеу қаласына (Мәскеу және бүкіл Ресей Патриархы Кириллмен кездесуі) және ТМД Парламентаралық Ассамблеясының отырыстарына қатысу және ПАА-ға қатысушы басқа елдердің Сенаты төрағаларымен бірқатар екіжақты кездесулер өткізу үшін Санкт-Петербург қаласына (РФ), Мысырға (Жоғарғы имам Әл-Азхармен кездесуі), Түрікменстанға (ел Президентімен, сондай-ақ Халк Маслахаты Милли Генгеш Төрағасымен кездесуі) және Тәжікстанға (Мемлекет басшысы және Оли Мәжілісі Милли Мәжілісінің Төрағасы) сапарлары республикалық және шетелдік бұқаралық ақпарат құралдарында кеңінен жария етілді.

Сессия барысында республикалық телеарналардың эфирінде Сенаттың қызметі туралы айтылған 1193 сюжет берілді. Ақпараттық агенттіктер мен басылымдық БАҚ сайттарында 6175 мақала жарияланды. Жаңалықтар хабарламаларынан басқа, БАҚ-та тұрақты негізде апта сайынғы қорытынды жаңалықтарда, шолу және талдау материалдары, сенаторлардың сұхбаттары мен авторлық мақалалары, сондай-ақ депутаттық корпустың қатысуымен тақырыптық телебағдарламалар шықты.

Сессия барысында «Хабар 24» телеарнасының эфирінде ҚР Парламенті Сенатының қызметі туралы мемлекеттік және орыс тілдерінде жариялауға маманданған «Сенат сөзі» және «Сенат уақыты» бағдарламалары апта сайын шығып отырды. Есепті кезеңде бағдарламаның 80 шығарылымы эфирге шықты, оған сенаторлар, сондай-ақ Сенат жанындағы Жас сарапшылар клубының мүшелері қатысты.

Сенаторлар депутаттық корпустың жұмысына, еліміз Президентінің жаңғырту жөніндегі күн тәртібін іске асыруға және маңызды қоғамдық-саяси мәселелерді талқылауға арналған басқа бағдарламалар мен ток-шоуларға да белсенді қатысты. Олардың ішінде: Qazaqstan арнасының прайм-тайм эфиріндегі «Ашық алаң» ток-шоуы, Хабар арнасындағы «Бүгін», Хабар 24 арнасындағы «Анығын айтқанда» және «Ерекше көзқарас», «Еуразия» бірінші арнасындағы «Грани» бағдарламасы бар.

Сенаттың VII шақырылымдағы II сессия барысындағы ең маңызды іс-шаралары Палатаның ресми интернет-сайтында және Youtube-арнасында онлайн түрінде көрсетілді. Сессия басталғаннан бері осындай 26 онлайн-трансляция болды. Олардың барлығы да сақталып тұр және Палатаның

интернет-сайты мен Youtube-арнасында көруге болады. Мұндай ашықтық сол нақты уақыттағы заң жобаларының қаралу барысын қалың жұртшылық өкілдеріне көруге мүмкіндік береді.

Палатаның қызметі туралы ресми ақпараттың маңызды көзі www.senate.parlam.kz ресми сайты болып қала береді. Сенат депутаттарының қатысуымен өтетін негізгі шаралар туралы ақпарат сайтта фото және бейне материалдармен қоса жедел жарияланады. Осылайша, II сессия барысында мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде 1468-ден астам жаңалық жарияланды. Жаңалықтардан басқа, сайтта жариялануға міндетті: Палатаның қарауындағы заң жобалары, отырыстардың стенограммалары, депутаттық сауалдар, іс-шаралар анонстары және т.б. басқа да ақпарат уақтылы орналастырылады. Сайтта жарияланатын барлық ақпарат Android және IOS платформаларында «Senate» ұтқыр қосымшасында да қайталанады.

Сенаттың қызметі туралы материалдар Facebook, Twitter, Instagram және YouTube әлеуметтік желілеріндегі Сенаттың ресми парақтарына да орналастырылды. Ел назары ауған заң жобаларын белсенді талқылаған және әлеуметтік желілердегі өз парақтарында өзекті мәселелерді көтеретін бірқатар сенаторлар да осы алаңдарды белсенді пайдаланып келеді. Қазіргі уақытта ҚР Парламенті Сенатының ресми парақтарында Instagram (39 300 жазылушы), Twitter (21 400 жазылушы), Facebook (8 861 жазылушы), YouTube (4 360 адам) желілерінде жазылушы бар.

Шығарушы:

Қазақстан Республикасы
Парламенті Сенатының Аппараты

***

Материалдарды ұсынған:

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты
Аппаратының құрылымдық бөлімшелері